

SEYİRCİ

Mümtaz Gökçobağ

E-Roman

ISBN – 978-605-89928-1-8

İZMİR
2010

Neden saçların beyazlanmış arkadaş,

Sana da benim gibi çektiren mi var?

Görüyorum ki her gün meyhanedesin,

Yaşamaya küstürüp içtiren mi var?

Adeta ezberledim bu dörtlüğü. Şoför belki onuncu kez aynı parçayı çalıyor. Eski yazarların tozlu Anadolu yolları diye anlattıkları, şimdi ise otobüsümüzün yağ gibi kaydığı asfalt yolda, bu parçayı dinleye dinleye ilerliyoruz. Aslında Türk müziği ile aram pek iyi değildir. Ama şu şarkı nasıl da uyuyordu hüznüyle benim hüznüme. Sabahleyin garajdan ayrılışımı anımsadım. Babamın yüzü bembeyazdı. İki de bir dudaklarını ısırıyordu. Beni uğurlamaya gelmiş olmasına karşın hiç de öyle bir hali yoktu. Sanki gerçekten gidip gitmeyeceğimi denetlemek istemişti. Zavallı annem ise sürekli ağlıyor, ipek mendiliyle yüzünü siliyordu. Bana bakıyor, küçük küçük hıçkırıyordu. Aile terbiyesi, öyle ulu orta ağlamasına engeldi.

Ben de üzgündüm şüphesiz. Aynı zamanda karamsar. Geleceğimin ne olacağını bilememenin, gelecekteki olayları planlayamamanın, uzun süren eğitimim sonunda hiç de kendime layık bulmadığın bir iş için çalışmak üzere yine layık olmadığımı düşündüğüm ücra bir yere gidişimin karamsarlığı, üzüntüsü ve isyanı birbirine karışmıştı içinde. Ve korkuyordum.

Şimdi de korkuyorum. Otobüsün içindekilerin yüzlerine baktım az önce. Hiç birinde yoğun kültürün işlendiği, görgü kurallarıyla bezenmiş, prensip sahibi insanların o aydınlık yüzü yoktu. Yorgun, yaşamın dertlerini sayan çizgilerle doluydu çoğu. Sigara isiyile sararmış dişler görünüyordu gülümsediklerinde ve çizgilerin sayısı olağan üstü artıyordu. Yalnızca yüzler değil, tüm tavırları değişikti. Bir başkalık vardı kelimelerle anlatamadığım. Kelimelerle anlatabildiği ise, onların bana göre başka olduklarıydı. Yaşamım boyunca bu tür insanlarla uzun süre yan yana oturmamıştım.

Sert bir dönüş ile yol değiştirdik. Az önceki asfalt yolun yerini şose aldı. Ve olabildiğince sarsılmaya başladık. Gökyüzünde bulutlar vardı. İzmir Ankara yolunun yeşillikleri geride kalmış, kıraç, çıplak tepeler başlamıştı. Tedirgindim. Örneğin yanımdaki adamdan. Örneğin önümde oturan adamdan. Örneğin arkamda oturan adamdan. Kısacası görebildiğim her yüz, bakışlarımın erişebildiği herkes bana tedirginlik veriyordu. Hiç alışık olmadığım yüzlerdi bunlar. Bakımdan uzak, kaba, içlerinden geldiği gibi hareket eden insanlardan kurulu bir otobüste, öylesine yalnız hissediyordum ki kendimi.

- Bir sigara alın mı gardaş?

- ???

Şaşırdım, hayır anlamında başımı salladım. Yanımdaki adam birinci paketini uzatıp, bana sigara

ikram etmek istemişti. En kötü marka olarak Fransız sigarası içmeye alışmış olan ben, elbette ondan sigara alamazdım. Hemen gömleğimin cebinden Amerikan sigarasını çıkardım, dudaklarımın arasına yerleştirip elektronik çakmağımla yaktım. Dumanını havaya üfledim. Kötü kötü baktı seninki, bir şey söylemedi. Belki iyi bir şey değildi yaptığım. Ancak aramızdaki farklılık başka türlü davranmama engeldi. Ben ki İzmir'in en iyi özel kolejinde okumuştum, ben ki üniversite öğrenimimi Londra'da tamamlamıştım, ben ki tüm yaşantım boyunca gelecekte Avrupa'da yaşayacağımı, Avrupa'nın o modern insanların yanında yer alacağımı düşlemiştim. Şimdi nasıl olur da şu köylülerle birlikte olabilirdim? Eğer bu benim kaderimdiyse, mutlak daha kötüsü yoktu..

Otobüsün hızı oldukça düşmüştü. Çevre çıplak ve gözler için yorucuuydu. Başımı geriye yaslayıp uyumaya çalıştım. Otobüs yolculuğu hiç de uçaklara benzemiyordu. Gökte kuş gibi uçarken, bulutlara üstten bakıp, kıvrılarak uzanan nehirleri seyre dalabilirsiniz. Güzel hostesler her an emrinize hazırdırlar. Otobüs ise uçaktan sonra işkence aygıtı gibi kalıyor. Üzüntülü olmanın verdiği ağırlıktan olacak, yine de uyumuşum.

Uyandığımda yolculuk bitmişti. Görevim olarak gösterilen yere gelmiş, dar ve tozlu yollar arasından, en yükseği iki katlı ahşap yapılan önünden geçiyorduk. Mahmur gözlerle pencereden dışarı baktım. Köylü giysileri içindeki kadınlar, kapılan önlerine oturmuşlardı. Çocuklar vardı uzaklardaki geniş yerde top koşturan. Masmavi dağlar çevirmişti çevreyi. Güneş aydınlatıyordu her yeri tüm parlaklığıyla. Sonunda büyük bir meydana gelip durduk. Koca bir toz bulutu sardı otobüsü. Arkadan bir ses işitildi.

- Son durak.

Acele acele indim. Ağır iki bavulumu yükledim. Gözlerim çevrede bir taksi aradı ama yoktu. At arabaları bekliyordu ilerde. Karasızlık içinde durdum. O akıllı, o her şeyi bilen, her şeyi en ince noktasına kadar hesaplayan babam, burada kalacağım otelde yer ayırtmıştı bana. Söylediklerine göre kasabanın en iyi ve çevrenin tek turistik oteliymiş. Burada turist ne arar? Olsa olsa birkaç tarihi yıkıntı vardır oraya da ancak arkeologlar gelir. Bir Avrupalının buraya gelme olasılığı yok bence. Hoş buraya gelmelerini, bu kasabanın görüntüsünü objektiflerine almalarını da hiç istemem.

İyice işlemek istercesine süzüp duruyordum kasabayı. İlk düşüncelerim kesin bir fakirlik oldu. Yaşantım boyunca resimlerin dışında gördüğüm ilk toprak damlı evler, sanki daha önce ekilmiş, toprak yetiştirilmiş bitkileri anımsatıyorlardı. Pek yeşillik yoktu. Parça parça kocaman ağaçlar da olmasa sarımsı tek renkli bir kasaba diyebilirim. Sırtını dik tepeye dayamıştı ve en üst noktasının hemen altına yapılmış modern binalar dikkati çekiyordu. Benim bulunduğum yerde de beton binalar vardı. Hatta biraz dikkatli bakınca kasabada birden çok beton bina olduğunu fark ettim. Belediye, yani meydanın ucundaki beton yığını çevreye öylesine aykırıydı ki hemen sırtıyordu. Yollar toprak değildi, görünüşe bakılırsa. asfaltlanmış gibiydi. Gibiydi diyorum, asfalt parça parça. olmuş, aralarına toprak dolmuştu. Şoseyle asfalt arası bir şey kısacası. Cebimden bir kart çıkardım. Kalacağım otelin adı yazılıydı. Otel Tan. Başımı kaldırıp baktım, tam karşımdaydı. Üç katlı bir otel. Daracık kapısı, kirli yüzü, önünde yere çömelip oturmuş insanlarıyla hotel ismine hiç de layık olmayan bir yer. Bavullarımı yüklenip ağır aksak yürümeye başladım. İçimde anlatılmaz bir sıkıntı vardı. Londra'da Hyde parkta yaptığım gezintileri anımsadım, ter anlımda damla damla birikirken Yeşilin her yeri kapladığı bu ünlü parkta, çeşit çeşit ağaçların arasında saatlerce yürürdüm. Yüreğimde şu andaki sıkıntıdan eser bile yoktu o zamanlar. Kuşlar hiç korkmadan hemen önümde

koşuştururlar, kendilerine hiç karışılmayan İnsanlar çimenlerin üzerine uzanırlardı, Özgürlüğümü damarımda hissedirdim. Kana kana içerdim Şimdi ise kan ter içinde, ağır aksak yürüyorum. Tanrım, bu ne kötü bir düşüş. Hyde parktan şu meydana. Sıkıntı benden başka kimde haklılığını bu denli kesin kanıtlayabilir ki? Bavullarım oldukça ağırdı. Yüz metrelik yolu beş dakikadan fazla zamanda alabildim. Kapıya geldiğimde nefes nefese kalmıştım. Güçlkle içeri girdim, bavullarımı kapının hemen yanına, bırakarak, masanın başına oturmuş, büyülenmiş gibi bana bakan küçük bir çocuğa doğru ilerledim. Otelin lobisinde o çocuktan başka kimse yoktu.

- Buraya kim bakıyor?

- Ben varım ya abey

- ???

Küçücük bir çocuğun işlettiği turistik bir otel, Londra'daki arkadaşlarıma ancak fıkra niyetine anlatabilirdim bunu

- Yer ayırtmıştık, İzmir'den

- Yeringiz hazır abey

Hayret, adımı sormak gereğini bile duymadı.

-Yeringiz İkinci gatta, ben göstereyim abey

Tipik bir köylü lehçesiyle konuşuyordu. önüme geçti, merdivenlere doğru yürüdü.

- Hey, bavulları kim taşıyacak?

- Hıı?, sen taşıyacan abey

Başa gelen çekilir deyip bavulları yükledim. Hafiften ama hızlı bir şekilde sinirlenmeye haşlamıştım. Zaten sıkıntı kaplamıştı her yanıma. Karanlık ve dar merdivenleri tırmanarak ikinci kata çıktık. Çocuk elindeki anahtarlıkla kapıyı açtı,

- Odağız bura abey

dedi, Kalbim, hem merdivenlerin yüksekliğinden hem de isyandan delicesine çarpıyordu. Otelci çocuk tam karşımdaydı. Ansızın bir değişiklik hissettim. Zaman yavaşlamıştı. Tıpkı filmlerde olduğu gibi. Daha net göre biliyordum onu. On onbir yaşlarındaydı. Üç numara tıraş edilmiş saçları, kirlerin yol yol iz bıraktığı bilgiç bir yüzü vardı. Havada uçarcasına ama yavaşça, kapıya geldi, anahtarı çıkardı bana uzattı. Sonra kapıyı kapayıp dışarı çıktı. Adım sesleri uzun uzun yankılandı beynimde. Gözlerim bir net, buğulu görüyordu. Kulaklarım çınılıyordu alabildiğine. Bakışlarımı zorlayarak odayı süzdüm. Üçgendi. Ortada. duran demir karyoladan başka eşya yoktu. Üzerine oturdum, başımı ellerimin arsına aldım. Zaman yavaşlaması hala sürüyordu, garip bir duyguydu bu. Aslında. hareketler yavaş değildi belki ama algılama yavaştı, adeta geciktirilmiş duygusu veriyordu. Daha önce hiç böyle olduğumu hatırlamıyordum. Çarşafı kavradım, kendime doğru çektim. Kirli. bir

yatak çıktı altından. Dizlerim titriyordu. Kendimde değildim. Ne yaptığımı, ne yapmak istediğimi bilemiyordum. Beynim zonkluyordu, yastığa doğru uzanırken boşaldım. Ardı ardına patlayan hıçkırıklarla boğulacak gibi oldum. Sonra her şey sessizliğe büründü, uykuya daldım.

Uyandığım zaman gece olmuştu. Zorlukla yerimden kalktım, ışığı yaktım. Gözlerim kamaştı. Üşümüştüm, aceleyle bavullarımı açtım, annemin tertemiz. çarşaflarını kirli yatağın üzerine serdim. Yastık kılıfımı yastığa geçirdim. Kendi battaniyemi yaydım. Hızlı hareketlerle pijamamı giyip, ışığı söndürüp yattım. Hastalıklarım bir yana bırakılırsa uzun yıllardan beri ilk kez saat dokuzda yatağa giriyordum.

29 Nisan Cuma

Sabahleyin uyandığımda saat ona geliyordu. Odanın havası kelimemin tam anlamıyla berbattı. Yerimden kalkıp pencereyi açtım. Olacak şey değil, kendimi çok iyi hissediyordum. Fizik açıdan elbette. Ciğerlerim tertemiz havayla bayram ettiler. Başım alabildiğine dinçti. Bir sağlamlık, bir zindelik vardı. Ama kalbim, güçlü vuruşlarla bile üzerindeki sıkıntıyı atamıyordu. Gözlerimi kapadım, başım dönüyormuş gibi geldi bana. Odada lavabo varmış, o an fark ettim. Çeşmeyi açtım buz gibi suyla yüzümü yıkadım, tıraş oldum. Yatağımı topladım, çarşafla battaniyeyi bavulumla koydum. Giyindim, aşağıya lobiye indim. Dünkü çocuk masanın üzerine oturmuş çay içiyordu. Yanında o basit, görgüsüz insanlardan iki tane vardı. Beni görünce dik dik baktılar, hiç karşılık vermedim. Anahtar masanın üzerine bıraktım aceleyle uzaklaştım oradan. Karnım açtı ama. bu küçük kasabada kahvaltı edebileceğim bir yer olacağını düşünmedim bile. Otelin önüne çıkınca bir taksi gördüm. Demek kasabada. taksi de varmış. Güneş pırıl pırıldı gökte. Çevreme baktım, tanımlayamadığım ama ağır bir duygu dalgalandı içimde. Hemen taksiye atladım, doğruca fabrikaya gitmekten başka dileğim yoktu. Her tarafı kaplayan bu basit, kaba görünüşlü, hatta ilkel insanlardan nefret ediyordum. Fabrikada mühendisler olduğuna göre, mutlak benim seviyemde konuşabileceğim birileri vardır diye düşünüyordum. Taksinin geçtiği yerlere dikkat ettiğim bile yoktu. Canım sıkkındı ve gün bir an önce geçsin istiyordum. Fabrikada doğruca müdürün odasına çıktım. hademelerden biri isteksiz isteksiz yol gösterdi bana. Öylesine kayıtsızdı ki sinirlendim. Hele buraya yerleşeyim ona gösteririm ben dedim kendi kendime. Uzun koridorun sonundaki iki kanatlı kapının önünde durdum. Kapıyı vurdum içerden; diye bağırdı, içeri girdim, müdür karşımdaydı. Kısa boylu, tıknaz, yaşı emekliliğini çoktan aşmış, kalın gözlüklü ve sıcak odada paltosuyla oturan birisiydi. Masanın tam karşısında ayakta durdum. Evraklarımı önüne koydum. Yığınla kağıt tomarını eline aldı bir süre inceledi. Bana döndü ve sorular yağdırmaya başladı.

- Güzel, demek yeni göreviniz burada, ne zaman geldiniz?

- Dün akşam

- Hemen çalışmaya başlayacak mısınız?

- evet

- Aslen nerelisiniz?

- İzmirli
- Evli misiniz?
- Hayır
- Daha. önce bir yerde çalıştınız mı?
- Hayır
- Yabancı dil bilir misin?
- evet
- İngilizce mi?
- Evet
- otomobil ehliyetiniz var mı?
- Evet

Sorulardan gittikçe canım daha fazla sıkılmaya başlamıştı. Üstelik ayakta duruyordum. Sahi bu adam ne diye paltosuyla oturuyordu kaloriferlerin en azından yirmi derece ısıttığı odada? Hem de böyle sıkı sıkı sarılmış olarak. Aklıma çıplak olabileceği geldi. Hani şu vücutlarını teşhir etmekten hoşlanan hastalar vardır ya, işte onlar da hep paltolarıyla dolaşırlar. Sakın bizim müdürümüz de onlardan biri olmasındı? Amma olur diye düşündüm ve elimde olmadan gülümsedim. Gülümsediğimi gören müdür de bana karşılık verdi. Zavallının neye gülümsediğinden haberi bile yoktu oysa. Müdürle bir süre daha konuştuktan sonra beraberce odadan çıktık ve tanıştırılma faslı başladı. Önümüze gelen her odaya giriyor, oradakilerle el sıkışıyordum. Ne büyük bir işkenceydi benim için. Adamlara. göstermelik olarak gülümsüyor, daha doğrusu dudaklarımın iki kenarını zoraki yukarıya çekiyor, ellerini sıkıyordum.

- Nasılsınız?
- Teşekkür ederim, siz nasılsınız?
- Allah afiyet versin, iyiyiz.

Sonra, başka. bir odaya geçiyorduk. Sonunda fabrikanın içine girdik. Büyük bir gürültü vardı. İnsanın yanındakiyle konuşması olanaksızdı. Orayı geçip, daha sessiz yerdeki geniş odaya ulaştık. Müdür burada öncekilerden çok daha çabuk davrandı. Hangisi olduğunu kestiremediğim birine; Yüksel bey, bu yeni mühendisimiz, sizinle beraber vardiya şefi olarak çalışacak, Siz kendisine gereken bilgileri verirsiniz.

dedi ve dışarı çıktı. Benden hoşlanmamıştı belki de. Ne yalan söyleyeyim, ben de onu sevmedim. Kapının yanında öylece durdum. Odada. dört kişi vardı. Biri bayan üçü erkek. Her biri kendi

masasının başında ayakta duruyorlardı. Gözlerini hana dikmişlerdi. Aslında saniyenin onda biri kadar süren bu sessizlik, benim için bir asır kadar uzundu. Birden dün akşamki ağırlık çöktü üzerime. Hareketler yavaşladı yine. Konuşmalar boğuk boğuk, düşük devirde çalışan ses aygıtı gibi gelmeye başladı. Hemen yanı başımda duran orta yaşlı, ince uzun, kocaman kafalı adamın yavaş yavaş açılıp kapanan göz kapaklarını, onun biraz ötesinde duran bayanın saat rakkasesi gibi sallanan saçlarını, müdürün Yüksel bey diye hitap ettiği kişinin sanki havada uçar gibi yavaşlatılmış hareketle, bir gülümseyen, bir asılan suratla üzerime geldiğini, duvardaki lambanın fizik kuralları gereğince yanıp söndüğünü, kısacası saniyenin onda birinde olabilecek tüm olayları görebiliyordum. Kulaklarım uğulduyordu hafiften. Sonunda Yüksel bey yanıma ulaştı ve bana dokunmasıyla her şey eski hızına döndü. Öylesine güzel bir dünyaydı ki o an, Yüksel bey denen kişinin bana dokunmasına kızdım. Bakışlarım karşısında ise o, hiç şaşırmadan elimi sıktı.

- Ben Yüksel, memnun oldum, aramıza hoş geldiniz,

dedi. Sonra elini omzuma koyup, odada dolaştırmaya başladı. Biraz önce yanımda duran o orta yaşlı adamı gösterdi,

- Bu hasan bey, laboratuvarımızda teknisyen, fabrikamızın en eski elemanlarından.

- Memnun oldum efendim.

- Ben de öyle.

- Bu Sevgi hanım, kimya mühendisimiz

- Memnun oldum.

- Ben de

Sonra kendini gösterdi Yüksel bey ve devam etti,

- Ben de burada makine mühendisi olarak çalışıyorum.

- Öyle mi ne güzel.

Bu son sözleri hiçte alay olsun diye söylememiştim. Ancak aramızda esen soğuk rüzgarlardan pek hoşlanmadığımı anladım. Sözü hemen değiştirmek gereğini duydum.

- Eee, şey, sanırım ben de kendimi tanıtmalıyım, Müdür bey unuttular

Hasan bey;

- Siz ona bakmayın, ihtiyar işte.

- Öyle mi ... ‘

az daha. “ne güzel’ diye ekleyecektim ama zamanında tuttum kendimi.

- Ben Noyan Sart, metalürji mühendisiyim.

Neden sanki annemle babam başka bir isim koymadılar bana? Şöyle Ahmet, Mehmet, Hüseyin olabilirdim. Nereye gitsem, ne zaman adımlı söylemek zorunda kalsam, İnsanların garibine gidiyorum. Noyan. Bir çoğuna göre güzel bir isimmiş ama ben hoşlanmıyorum.

Akşama. dek iş yerinde kaldım. Mesai arkadaşlarımdan hiç biri benimle konuşabilecek düzeyde değildi. Kendi hallerinde, bilgili düşünceleri olmayan, duygusal, belli bir felsefeleri bulunmayan kişilerdi. Dereden tepeden konuştuk. Biraz İngiltere'yi anlattım onlara. Öylesine büyük bir ilgiyle dinlediler ki beni, sanki Merih'e gitmişim de oradan haber getirmişim gibi hissettim kendimi. Akşam olunca işten çıktık. Yüksel beyin kapıda söylediğine göre, fabrikanın bekar evleri varmış, bir kaç gün içinde bana bir yer hazırlanacaktı. Ayrıca ev sorunun yokmuş. Doğrusu gün duyduğum en güzel haberdı bu.

Fabrikanın servis otobüslerinden birine bindim, Otele döndüm. Oteldeki odamda oturdum bir süre. Küçük satranç takımımı çıkardım, kendi kendime oynamaya başladım. Sonra bitirmeden topladım taşları, karmakarışık yerlerine koydum. Yorgun gibiydim ama fiziksel değil. Sanki yıllarca savaştıktan sonra yorgun düşmüş bir savaşçı gibi, artık emekliliğini isteyecek biri gibi, yaşamdan yorulmuşum bir gün içinde. Canım hiçbir şey yapmak istemiyordu. Beyaz badanalı duvarlarda gezdirdim bakışlarımı, burada benden önce kalan herkes sanki pek büyük bir görevmiş gibi kendisinden bir şeyler bırakmıştı. Kimi yerde bir çizik, kimi yerde çakıyla kazılmış şekiller, kimi yerde kurşun kalemle yazılmış yazılar. Hele yatağın baş ucu tam bir kitap halini almıştı. İstemeye istemeye, yalnızca zaman öldürmek için okumaya başladım.

Hasan, kamyonu bakıma ver, alt takımlardan ses geliyor. İmza: Ali

Ben çocuktum, o çocuktı, bir çocukluk yaptık, üç çocuk olduk.

Şeyh şamil.

Erkekler bebektir. Meme emmeyi severler.

Kadınlar bebektir. Hep altları bağlanır.

Bu yazıların altında bir kadın resmi vardı. Göğüsleri ve cinsel organı olağan üstü abartılmıştı. Onun yanında ne olduğunu anlayamadığım karalamalar yer almıştı. Ansızın yatağın pencere duvarında uzun bir yazı dizisi gözüme çarptı. Bir şiir olduğu belliydi.

Ordumun başına geçtim,

Nice ülkeler fethettim,

Ol denizi göl eyleyip,

Kaf dağı saray ettim.

Nerde sevdiğim nerede,

Nerde sarayım nerede?

Hiç düşünmezdim ölümü,

Gün ederdim her günümü

Soldurup nice gülümü,

Mezarıma örtü ettim.

Nerde sarayım nerede,

Nerde güllerim nerede?

Anılacağım sanırdım,

Hep bununla avunurdum,

Aldanıp insan sözüne,

Kendime bir türbe ettim.

Nerde güllerim nerede,

Nerde mezarım nerede.

Doğa yıktı mezarımı,

Yıkıp dağıttı her yanı,

Usta. alıp toprağımı

Kendisine çömlek etti

Nerde mezarım nerede,

Nerde toprağım nerede?

Şaşkın bakışlarla bir kaç kez okudum şiiri. Basit bir insanın yazacağı satırlar değillerdi bunlar. Duvardaki diğer karalamalardan farklıydılar. Öylesine belli ediyordu ki kendisini, öylesine anlatımla doluydu ki, belki yarım saat donmuş gibi kalakaldım. Kaburga kemiklerim isyan etmesiyle kendime geldim. Yerimden kalktım, konuyu iyi kavrayamamış bir öğrenci beceriksizliği içinde odada dolaştım. Evet, o şair bana bir şeyler anlatmak istiyordu. Ama ben tam anlayamıyordum. Bu güne değin okumaya hiç alışık olmadığım bir konuydu. Kafam karışmıştı. Elektriği söndürüp dışarı çıktım, lobiye indim, sokaklarda gezinmekti amacım. Ancak lobide kimsenin bulunmadığını, buzdolabının üzerinde duran televizyonun boş beklediğini görünce önceki planımdan vazgeçtim. Televizyonu açtım. Şansımdan olacak hiç rahatsız edilmeden sonuna değin seyrettim. Uykulu gözlerle yatağıma

doğru ilerlerken, hala o Őiirin söylemek istediklerini düşünüyordum. Ama yaşantım boyunca ilk kez o Şiiri yazan kişinin yanında alaldığımı, kcldğm hissettim.

30 Nisan Cumartesi

İŞe baŐlayıŐımın bu ikinci gününde, sabah, fabrikanın kapısının önüne geldiğimde, içeri girerken duraksadım bir kaç dakika Beni yutacak koca canavara benzettim beton yapıyı. Başım dönmeye başladı. Oracığa ktm, gözlerimi yere diktim. Buranın havası bana hiç yaramayacak diye geçirdim içimden. Kendime gelince ayağa kalktım. odacılardan biri kapının önünde Şaşkın Şaşkın bana bakıyordu.

- Mühendis bey, ne arıyorsunuz burada?

diye sordu. Bu kez ŐaŐırmak sırası bana gelmişti. Bir Şey söylemeden yüzüne baktım, açıklama gereğini duydu.

- Mühendis bey, fabrikada cumartesileri mesai yoktur.

dedi.

- Ya yle mi, bilmiyordum, hiç kimse söylemedi,

karşılığını verdim, ağır adımlarla çıkış kapısına doğru yürümeye başladım. Buraya gelmek için taksi tutmuŐtum. Şimdi otele nasıl döneceğimi, boş zamanımı nasıl geireceğimi düşünüyordum, Ansızın arkamdan biri bağırdı,

- Mühendis bey, mühendis bey.

Geriye dönüp baktım. Biraz nceki odacı, el kol iŐaretleriyle beni çağırırken, yanıma doğru koŐuyordu. Ona doğru yürüdüm, bahçenin ortasında karşılaştık. Nefes nefese,

- Müdür bey sizi istiyor,'

dedi, beraberce idare binasına gittik. Odacı kapıda kaldı, ben içeri girdim. Uzun koridoru geçtikten sonra üzerinde kocaman süslü harflerle müdür yazan kapıyı tıklattım. Kapı zaten açıktı, bir adımda içeri girdim. Müdürümüz günlük gazetesini okurken bir yandan çayını içiyordu. Beni görünce, - Haa,, Noyan bey, burada bulunmanız büyük tesadüf. Biliyorum bu gün tatil ama bir iş var, acaba yapabilir misiniz?

Benim için değişmezdi. Zaten günümü geçirmek için belirli plan yapmamıştım. Hatta canım sıkılmayacağına göre hoşuma gitmişti .

- Elbette, dedim

- Bizim arabalardan birini hazırlattım, öteki fabrikaya gidin, su Őebeke planları olacak, onları bir

zahmet getiriverin

dedi bir solukta. Gerçekten nefessiz kalmış olacak ki, boğulurcasına öksürmeye başladı. Öksürük faslı bitince izin isteyip yanında ayrıldım. Öteki fabrika dediği yer bulunduğumuz yerden yaklaşık altmış kilometre uzaktaydı. Burada işlenecek madenin zenginleştirilmesi yapılıyordu. Dün Yüksel bey uzun uzun anlatmıştı. Yazıcıların odasından gerekli belgeleri alıp, kapıda bekleyen arabaya atladım, yola çıktık. Şoförümüz bozuk yolda ağır sürüyordu aracı. Bazen büyük çukurlardan kaçamıyor, olanca gürültümüzle sarsılıyorduk, ardından şoförün karayollarına küfrü duyuluyordu. Ona göre bu yolun çoktan yapılmış olması gerekiyormuş. Ama bir partinin eline geçirdiği karayolları seçim aracı olarak kullanılıyor, daha çok kendi seçim bölgesinde iş yapıyormuş. Daha başka şeyler de söyledi ama ben önüme serilen olağanüstü doğa karşısında büyülenmiştim. Kimseyi dinleyecek durumda değildim. Her yer, sabahın bu ilk ışıklarıyla öylesine güzelliklerle kaplanmıştı ki, ağaçlar, çiçekler, yabani otlar öylesine güzeldi ki, en hüzünlü insan bile tatlı tatlı hayal kurmaktan, mutlu olmaktan alıkoyamazdı kendini. Derinlere indi düşüncelerim, aylar öncesine gitti. Buna benzer bir günün öğleden sonrası, İzmir’de Karşıyaka iskelesinin yanında durmuştum. Körfezin mavi sularına bakıp ne denli mutlu olduğumu düşünmüştüm. Baharın bu ilk günlerinde güneşin bu denli parlak oluşu şaşırtıyordu beni. Karşıyaka’ dan görünen Konaktaki kocaman binalar, onların arasında koşuşturup duran araçlar vardı. Yakın planda bir martı çılgınlık atarak pikeye geçmiş, suya dalıp gözden kaybolmuştu. Bir başka kuş, kumru, korkarak seyretmişti martıyı İçim içime sığmıyordu o gün. Gerçekten çok mutluydum. Herhangi özel bir nedeni yoktu mutluluğumun. Ciğerlerime dolan bahar rüzgarı yetiyor da artıyordu bile. Ellerimi cebime sokup, önüme aldığım bir kağıt parçasını top gibi oynayarak zaman geçirmeye çalışıyordum. Tümüyle anımsayabiliyorum o günü. Arkadaşlarımı bekliyordum. İskelenin saatiyle denetlemiştim saatimi, randevuya on dakika önce gelmişim. Arkadaşlarım ise henüz görünürde yoktular.

- Erkekler randevuya erken gelirler

diyerek alay etmeyi düşlemiştim onlarla elimde olmadan gülümsemiştim. Yanımdan geçen kadın garip garip bakmış, benim de bakışlarımı kendisine dikmem üzerine telaşlı bir korkaklıkla adımlarını sıklaştırmıştı. Biraz daha fazla gülümsememe yol açmıştı bu olay ve benden habersiz yanıma yaklaşan arkadaşlarım merakla sormuşlardı; - Ne o, kendi kendine ne gülüp duruyorsun?

Onlara ne söylemeliydim?

- Şu geçen kadın çok komikti

diyerek geçiştirmiştim. Bir dördütlü oluşturmuş ve nereye gitmemiz gerektiği üzerine tartışmaya başlamıştık. Dördümüzde boşluk, yapacak hiç bir işimiz yoktu. Canımız eğlenmek istiyordu.

- Sinemaya gidelim, nefis bir seks filmi oynuyor

- Seni abezan sen

- Yok be, eğlenirsiniz de.

- Alsancak’a gidelim

- Eeee, sonra?

- Sonrasını orada konuşuruz

- Şimdi oraya gidilir mi, Karşıyaka'nın suyu mu çıktı?

- Bana Londra'yı anımsatacak bir film yok mu yahu?

Bu son sözler benimdi Arkadaşlarım arasında ilk okuldan beri beraber olduğum Bülent, Londra öykülerimden öylesine bıkmıştı ki, küfrederek karşı çıktı, tartışmayı başka bir şekilde sürdürdü,

- Buldum, diskoya gidelim

- Oğlum artık diskoya tek başına kimseleri almıyorlar, çift olmak gerek,

- Oralardan iki üç kız bulur beraberce gireriz.

- Oğlum çarşıdan elmamı buluyorsun sen?

- Buluruz, vallahi buluruz.

Onun önerisine uyup otobüse binmiş, Alsancak'a doğru hareket etmiştik. Arkadaşlarım futbol üzerine ateşli bir tartışmaya girmişlerdi, ben ise pencereden İzmir'i seyrediyordum. Onların benimle ilgilenmemeleri hoşuma gidiyordu Ayaklarımı öndeki sıraya dayayıp gözlerimi yola dikmişim. Gerçekten umutluydum o zamanlar. Alsancak'a gelince otobüsten inmiş, kocaman pamuk helvalardan alıp kordon boyunun deniz kenarındaki yükseltisine oturmuştuk. Kaldırım günün bu saatinde bile güneşlenmek fırsatını kaçırmak istemeyen insanlarla doluydu. Sonra yerimizden kalktık, yakındaki bir diskoya gittik. Girişimiz oldukça kolay oldu çünkü kapıda duran dört kız, içeriye girebilmek için bize arkadaşlık teklif ettiler. Ben önceleri yadırgamıştım durumu. Ne diye çift olmak gerekiyordu sanki, İnsan tek başına dans etmek isteyemez miydi? Ama Londra'da eros meydanı diskolarında da aynı kurallar vardı. Zencilerin girmesini önlemek için konulmuşlardı. Ülkemizde zenciler yoktu ama onların yerini cahil, görgüsüz insanlar dolduruyordu. Böyle düşününce disko yöneticilerine kızmaktan vazgeçmişim.

Benim payıma düşen kız, uzun boylu kocaman kalçaları olan, sürekli gülümseyen biriydi Halinden dilediği gibi davranmadığı ve davranışlarına belirli bir rolü kattığı anlaşılıyordu, içeri girer girmez kayboluverdi. Disko koyu mavi ışıklarla aydınlatılıyordu. Sözü gelişi aydınlatılıyordu diyorum yoksa iki metre ötenizi görmek olanaksızdı. Dışarıdaki güzel güneşi bırakıp karanlık yere geldiğim için kendi kendime kızmıştım. Derinden ve güçlü kolonlardan gelen hızlı müzik tüm şiddetiyle dolduruyordu kulaklarımı, dar pist dans eden, ruhunu açığa vuran, içini dansla döken, biraz olsun dünya dertlerinden uzaklaşmak isteyen insanlarla doluydu. Yanımda duran bir kıza dans teklif ettim, hemen fırladı. Müziğe uyarak dans etmeye başladık. Pek övünmek gibi olmasın ama kızdan çok daha iyi dans ettiğim açıktı. Kızın hareketleri bana göre son derece yavaş kalıyordu ve dayanamayıp çekildi. Kendi başıma dansı sürdürdüm Gözlerimi kapamıştım, kendimi koyuvermişim enginlere. Minik bir kayıktaydım. Pipomu tütürüyordum. Balıklar selamlıyordu beni Gözlerimi açtığımda bir kızın benimle birlikte dans ettiğini fark ettim. Aklın alamayacağı bir yumuşaklıkla uyuyordu bana.

Ayrı ayrı değil de, tek vücut dans ediyorduk dillerin söyleyemediğini, dillerin söylemekten utandığını, arıların şifreleri gibi, hiçbir şey gizlemeden, tam saflığımızla, dans ederek konuşuyorduk sanki. Derken ani bir sessizlik oldu, müzik durdu. Gözler sürmeni istercesine, inanmamışçasına bir an baktı, ardından bir alkış koptu. Bana ve karşımdaki kızaydı bu alkış. Onunla birlikte ilerdeki boş masalardan birine yöneldik. İkimizde kan ter içinde kalmıştık, elimi uzattım, kendimi tanıttım.

- Ben Noyan Sart

- Ben yalnızca Işık

Elimde olmadan,

- Işık güzel bir isim, ruhları da aydınlatır mısın sen?

diye soruvermişim.

- Abi daldınız, bir sigara yakın.

Bu sözleri söyleyen bizim şofördü. Daldığım tatlı rüyadan uyandırmıştı beni. 0 kütü yol gerilerde kalmıştı. Yağ gibi kayıyorduk asfaltta. Uzattığı sigarayı aldım, yaktım,

- Abi nereli olduğunuzu sorabilir miyim?

- İzmirli

- Neresinden?

- Karşıyaka'dan

- Bizim bir tanıdık var, Gültepe'de oturur, oraları bilir misiniz?

- Hayır, hiç gitmedim.

Hızımız en azından saatte doksan kilometreydi. İlerde görünen dağlar kocaman gövdeleriyle hareketlenmişlerdi. Bazılarının buluttan takkeleri vardı. Yol boyunca uzanan telefon telleri bir alçalıp bir yükseliyorlardı. Siyah zemin üzerindeki yol işaretleri ipnotize etmek istercesine düzenliydim. Tüm dertlerimden arınmışım. Güneş ve taze doğa, parlak ışıklarıyla yıkamışlardı beni. Ansızın bir adam belirdi karşımda. Dosdoğru üzerine gidiyorduk. Belli ki karşıdan karşıya geçerken bizi fark etmemişti. Şoför ağır bir küfür sallayarak tüm gücüyle frene bastı, sağa kaçtı. 0 an heyecanla çarptı kalbim, hareketler yavaşlayıverdi. Adam şaşkınlıkla gördü bizi. Yüz hatları gerildi, gözleri arabamızın tamponlarına dikildi, büyük bir gayretle ileri atıldı. Aramızda yirmi metreden az mesafe vardı. Hala duramamıştık ve yoldan çıkmıştık. Şoförün sigarası fırladı ağzından, havada uçtu bir süre yere düştü. Adam hala bize bakıyor, bacaklarını güçlkle kıpırdatabiliyor, sanki felçliymiş gibi, sanki atacağı son adımda iyileşecekmiş gibi, yüzü iyice, gerilmiş, ileriye doğru hamle yapıyordu. Kurtardı sonra, ileriye doğru koştu. Fakat benim gözlerim ondan daha ötede, gelen kamyondaydı. 0 denli hızlı geliyordu ve o denli geç fark etmişti ki adamı, fren yapmaya bile fırsat bulamadı. Gözlerimin önünde koca kamyon saatte yüz kilometre hızla, sol çamurluk üzerinden çarptı adama

Görebildiğim, tek şey, adamın havaya fırlayan ayakkabısı oldu. Ellerimle yüzümü kapadım. Öylece kaldım. Şoför arabayı durdurdu, aşağıya atladı, geriye doğru koştu. Yerimden bile kıpırdamadım. Parçalanmış vücuda bakmaya dayanamayacaktım. Çizilmiş bir plak gibi, hep aynı sahne, adamın havada uçan ayakkabısı, yinelenip duruyordu gözlerimin önünde Bütün gün aynı soruyu sordum kendi kendime, ölüm bu denli basit mi? Kafamda başka bir şey yoktu. Havada uçan ayakkabı ve çarpışmanın tok sesi. Akşam otele döndüğümde, yemek yediğimde, dikkatimi dağıtmak için sinemaya gittiğimde, hep o sahneyi gördüm durdum. Zavallı adam, dikkatsizliğinin kurbanı olmuştu. Ama şu an, gecenin bu saatinde hala yaşıyor olabilirdi. Çünkü ben sabahleyin beş dakika daha erken ya da geç çıkabilirdim yola. Şoför doksan kilo metre yerine altmış kilo metreyle gidebilir, dolayısıyla o noktaya daha geç ulaşabilirdi. Ya da şoförün, örneğin belki dün, ayakkabısını bağlamakla geçirdiği yirmi saniye olmasa, kamyon yirmi saniye önce gelebilirdi. Zavallı adam yalnızca dikkatsizliğinin eseri ölmemişti. Ben sabahleyin yatağımdan erken kalktığım için, müdür beni yanına çağırdığı ve öksürüp nöbetine tutulduğu için de ölmüştü Kamyon şoförünün üç ün önceki filanca hareketi için de ölmüştü. Bu düşünceyle öylesine büyük bir sorumluluk yığıldı ki omuzlarıma, gece bir türlü uyuyamadım.

1 Mayıs Pazar

Bugün Pazar. İşe başlayışım üçüncü günü. Fabrikaya gitmek zorunda değilim. Gündüz öğleye değin çıkmadım yataktan. Kendi çarşafım ve battaniyem, yastığım olmasa, garip bir koku sinmiş bu yatakta değil öğleye değin, yarım saat bile yatamazdım. O basit insanların, kaba, görgüsüzlerin, temizlik bilmeyen o kendine özgü kokularının yanına bir de yatağa bıraktıkları kirler eklenirdi. Hoş, şu an bile iğrenmekten kendimi alamıyorum, ancak ne yaparsınız ki kasabada bundan başka otel yok.

Saat on ikiye geliyordu. Hava düne göre oldukça ısınmıştı. Yataktan kalktığımda pek üşümüyordum. Titriyordum, kirli otelde kalma zorunluluğunun mideme yaptığı basınç nedeniyle hafiften titriyordum. Ben ki bir hafta öncesinde kuştüyü yataкта, özel, kokulu çarşafalarda yatardım, hem de gün aşırı değişirlerdi, tertemiz, özenle dekore edilmiş odada kalırdım. Yatağımanın hemen yanında kitaplığım dururdu. Cins cins kitaplarım vardı. Yerde uzun tüylü halım, pahalı perdelerim, duvarda asılı tablolarım vardı. Terliklerim, kürklü terliklerim, baş ucumda beklerlerdi. Sabahın ilk ışıkları tüm özgürlükleriyle dolardı içime. Ya şimdi? Domuz ahırında yatmışım gibi geliyordu bana.

Bir an dünkü adamı düşündüm. Belki şu an cenaze töreni yapılıyor. yakınlarının gözü yaşlıdır. Ölümün beklenmedik sürprizi karşısında şaşkın, inanmayan gözlerle bakmaktadırlar. Bir kez daha sordum kendi kendime. Ölüm bu denli basit mi?

Giyindim, aşağıya indim. Lobide birkaç kişi yani bir kaç köylü kendi aralarında konuşuyorlardı, Kırmızı formika kaplı masanın çevresine oturmuşlar, ellerindeki çayları yudumluyorlardı, Birbirlerine iyice sokulmuşlardı. Sanki son derece gizli bir sır vardı. Ama sesleri alabildiğine yüksekti. Onların ilersindeki masaya oturdum. Kendi bardağıma kahveciye verdim. Yandaki masada tartışma sürüyordu - Bu ne demektir kardeşim, halkın üçte birinin desteğine sahip bir adamı taşlasınlar, olur mu bu? Rahmetli İnönü'ye de aynı şeyi yapmışlardı.

- Tabi canım, pek doğru değil, amma onun da olaylar çıkacağını bile bile oraya gitmesi doğru değil.

- Hih, canım,

Tartışma daha da sürecekti. Parti liderlerimizden birisi yaptığı açık hava toplantısı sırasında taşlanmıştı. Durum bu denli açıkken, nesini tartışıyorlardı anlayamadım. Yüzlerine baktım, hepsinin de sinirleri gerilmişti. Sanırdınız ki bu tartışmanın sonunda taş atanlar kendilerinden özür dileycekler. Sanırdınız ki bu tartışma ülkenin geleceğini çizecek tek başına. Politikayla ilgilenmem ben. Herkesin kendi uzmanlık konusunda konuşmasını isterim. Politikam burada biter. Örneğin bir metalürji mühendisi olarak madenlerin işletilmesinde belirli bir yere değin görevli sayarım kendimi, ama ekonomiye gelince susmak zorundayımdır. Çünkü o tartışma ekonomistlerin işidir Şu köylülerin tartışmasına bakıyorum da, ülkemizde herkes her konuda uzman. İşler birazcık ters galiba. Uzman olanlar konuşmuyor da, cahiller kendilerini uzman sayıyorlar.

Dışarı çıktım, yol boyunca yürümeye başladım. Güneş pırıl pırıldı tepemde. Gölgeleer sarmıştı kimi yeri. Doğrusu kasabayı ilk kez gezmek fırsatını yakalamıştım. Geniş bir yol ikiye ayırıyordu, birkaç tane vitrinli dükkan bile vardı. Televizyonlar, radyolar, buzdolapları görünüyordu. Bir tanesinde boy boy fotoğraflar görülüyordu. Gülünç şekillerde poz vermiş insanlar donup kalmışlardı. Yarım saat içinde tüm kasabayı gezdim diyebilirim. Bir büyük hastanesinin olduğunu, neden buraya böyle bir hastane kurulduğunu bir türlü anlayamadım, doktorların, mühendislerin, müdürlerin oturduğu lüks bir mahallesinin bulunduğunu öğrendim. Sonra, sonrası hiç. İlk günkü görüşlerimde ısrar ediyorum. Burası ölü bir yer. İzmir'i cennet kabul edersek, burası cehennem.

Ayaklarım yorgunluktan, midem açlıktan şikayet etmeye başlamıştı. Ansızın aklıma fabrikanın kampüsü geldi. Öyle ya, henüz orada kalmıyorsam da, fabrikanın bir elemanı olarak rahatlıkla nimetlerinden yararlanabilirdim. Hemen kasabadaki tek taksiye atladım, kampüsün yolunu tuttum. Düşüncemde yanılmamışım. Dinlendim, yemek yedim, televizyon seyrettim. Burada birazcık yaşanabilecek tek yer kampüs olsa gerek. Üstelik sineması bile var. Eski bir komedi filmi oynuyordu Canımın sıkılmasını biraz olsun giderebilmek için fırsatı kaçırmadım. Film bitince fabrikanın arabalarından birinin kasabaya gitmesinden yararlanarak taksi parası vermeden otele döndüm. Masalardan birine oturdum kendi bardağımı kahveciye vererek çay ısmarladım. Çaylarımı otelin lobisinde kendi bardağımla içiyorum. Kahvecinin bardakları soğuk suyla şöylece bir çalkaladığını gördüğümden beri başka bardaktan çay içmem doğru değil diye düşünüyorum. Lobi, lafın gelişi lobi kelimesini kullanıyorum, otelin zemin katına konmuş birkaç masa ve sandalyeden oluşuyor. Burası eskiden daha genişmiş. Sonradan ince tahtalarla bölmüşler, sokak yönünü dükkan yapmışlar. Buzdolabı, halı, radyo ve benzeri eşyalar satılmakta. Dükkan yönündeki pencereler böylece yitirilince, lobinin tek ışık kaynağı arkadaki pencere olmuş. O da güneşe ters düşüyor. Kısacası ışık almıyor lobi. Sürekli loşluk içinde, tavanda sürekli lamba parlıyor. Pencerenin yanındaki masada oturuyorum genellikle. Tek başıma ve yalnızca çevremi izlemek amacım. Şu köylülerden o denli çok var ki burada ve hepsi öylesine izlenmeye muhtaç ki, boş zamanlarımı onları incelemekle geçirmek buradaki tek eğlencem benim. Onları lüks kokteyllerde hayal ediyorum zaman zaman, öylesine komiğime gidiyor ki, kendi kendime gülmeye başlıyorum.

Çayımı yeni bitirmiştim ki, otelin sahibi geldi. Benimle tanışmak istemiş. Kasabaya aydın kişiler nadiren gelirlermiş ve ben de o nadir insanlardan biriymişim. Bu yağlama pek hoşuma gitmedi değil ama yine de ona karşı pek soğuk davrandım. Daha önceleri ilkokul öğretmeniymiş. Şimdi emekli olmuş, bu oteli işletiyormuş. Adam aklın alamayacağı kadar koyu halk partiliydi. Öylesine cahilce ve

öylesine küfürlerle konuşuyordu ki, halk partisini tutmanız biraz zor onu dinledikten sonra. Çünkü ister istemez karşı partililerin bu denli aşırı olmadıklarını düşünmeye başlıyorsunuz. Yanılmıyorsam adam yarım saat konuştu. Ben ise arada bir - Yaa, öyle mi, haklısınız, evet, yok canım, vay canına,

gibi sözler söyleyebiliyordum. Adam sonunda baktı ki ben pek bu konularla ilgilenmiyorum, çektik gitti. Dışarı çıktım, bahar ılıkılığı kelime anlamıyla karşımdaydı. Ama öylesine garip havası var ki buraların, az sonra soğuk bulutlar kapladı gökyüzünü, acele içeriye sığındım. Ardından yine güneş açtı. Doğa sanki dalga geçiyordu. zamanın bir an önce geçip gitmesini istemekten başka yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Yukarıdaki odama çıktım, ortalığı topladım Portatif satranç takımımı çıkarıp, İspanyol partisine çalışmayı denedim. İnsanın bir kere canı sıkılmaya başladı mı, kendini eyleyecek hiç şey bulamıyor. Vazgeçtim satranç çalışmaktan, cep radyomu karıştırdım, dinlenebilecek bir müzik türü aradım. Ankara radyosunun dışında doğru dürüst bir radyonun alınır içinde değildi burası. Kısa dalgayı denedim sonra kapattım Yatağıma uzandım bir sigara yaktım. Ne can sıkıcı bir yerdi burası. İsyân ediyordum bilmem kaçınıcı kez. Ben buraya layık değildim. Olayları yeniden kafamda tarttım. Eğer şu anda bir berbat kasabadaysam, Işık'tı bunun tek sebebi. Evet, evet tek neden oydu.

- Ben sadece Işık

İşte böyle tanışmıştık. Peki o gün geçtikten sonra neden Alsancak'ta karşılaşmıştık yine? Ununla dans ettiğim günü unutmamıştım. Kordondaki NATO binasının önünde geziniyordum. Ansızın karşıma çıkıvermişti. O da yalnızdı.

- Aaa, siz de nereden çıktınız böyle?

diye sormuştu Ne yalan söyleyeyim, o kızdan hoşlanmıştım. Güzeldi, tüm hatlarıyla hem de. Anında karşılık verememişim sorusuna, bir süre onu seyretmişim. Blucinin üzerine mavimsi bir gömlek giymişti. Kısacık saçları vardı. Çevresinde yığınla, erkek vardır diye düşündüm.

- Eee, şey,hiç geziniyordum

demiştim. Siyah gözlerini üzerime dikmişti. İçim ürpermişti, hemen en yakın diskoya koşup dans etmiştik gecenin dokuzuna değin. Ama geçen haftadaki kadar iyi değil, ruhlar bir şeyler anlatmıyor, dans için dans ediyorduk. Diskodan çıkınca onu eve bırakmıştım. Yolda yan yana,iki erkek yada kız arkadaş gibi yürümüştük. Öyle son derece samimi olduğumuz söylenemezdi. Aramızda yakınlığı engelleyen bir şeyler vardı. Sanırım benim aldığım aile terbiyesi ile onun ki pek birbirini tutmuyordu. Daha sonraki beraberliklerimiz aramızdaki engelleri. bir bir kaldırdı. Sanki birbirimizi çocukluğumuzdan beri tanıyor gibiydik. Ben 0'nun ailesiyle ilgilenmememe karşın, o benimle ilgili her şeyi öğrenmek istiyordu. Ben de , anlatıyordum. Yattığım yatakta şöylece bir döndüm. Ayağa kalktım, lâvabodan su içtim. Boğazım kurumuş. Eskileri düşünürken epeyce sigara içmiş olmalıyım ki, odada göz gözü görmüyordu. Pencereyi açtım soğuk ama temiz hava hücum etti içeriye. Ceketimi giydim yatağa oturdum. Bülent geldi aklıma. Değerli dostum beni, Işık'la olan ilişkilerimde ilk önce o çekmişti dikkatimi. Onu dinlemeliydim.

- Noyan dikkat et, bu kız kaliteli koca arıyor.

demişti bana. Ya ben çok saftım, ya Işık son derece akıllıydı. Bizim toplumdun öylesine uzak kalmış, Londra'dayken bu tür o denli çok ilişkide bulunmuştum ki, Bülent'in ne demek istediğini anlayamamıştım. İngilizlerle Türkleri birbirine karıştırmak ne denli yanlış bir düşünce. Sonra her şey bir çorap söküğü gibi geliverdi. Bir Cuma öğleden sonra Işık beni evlerine davet etmişti. Daha önce de davet edilmiş ama kabul etmemiştim. Bu kez nezaketsizlik olacak diye düşünmüştüm. Evde yalnızdı Işık. Beni öylesine iyi ağırladı ki, bir ev kadını olarak hakkını yemek istemem. Misafir odasının dekorasyonuna bakılırsa, oldukça zengin olmalıydılar. Ama bizim kadar değil. Zenginlik vardı ama zevk yoktu. Odanın içi yığınla pahalı eşya ile doldurulmuştu. Yalnızca o kadar. Dereden tepeden konuşmuştuk. Önce plak dinlemiş, stereo pikabın kolonlarının yerlerini düzeltmiştik. Sonra babasının sakladığı bir şişe viski çıktı ortaya. Bir bardaktan fazla içmenin görgü kurallarına aykırı olduğunu biliyordum. Ama nasıl olduğunu anlayamadım, Şişe bitiverdi. Şu an düşünüyorum yine anlayamıyorum. Flu bir film şeridi gibi her şey. Galiba sevişmeye başlamıştık. Ellerim kızın vücudunda geziniyordu, onlara engel olamıyordum. Garip bir haldi benimkisi. Yaptıklarımın bazılarının farkındaydım. Ama kendime hakim olamıyordum. Ve ansızın kapı açıldı, evin annesi güzündü kapıda. Çılgılık atarak dışarıya koşmuş, babayı çağırmişti, o zaman kendime gelmiş içine düştüğüm durumu kavramıştım. Bereket soyunuk değildim diye düşünmüştüm ilk olarak. Sanki soyunuk olsam sonuç çok değişecekmiş gibi. Işık'da kendini korumaya çalışıyor, şaşkın gözlerle bana bakıyordu. Ama bir parıltı vardı bakışlarında. Baba geldi, üzerime yürüdü. Kendimi savunmuş ve kaçmıştım. Bir taksiye atladığım gibi eve gelmiş, odama kapanmıştım. Yalnız olmaktan nasıl da korkuyordum. Kimseye anlatamam sanıyordum derdimi ama Bülent'i çağırmadan edememişim. Hemen gelmiş, yanıma oturmuştu.

- N' oldu yahu, yüzün bembeyaz

Kısaca hem de büyük bir heyecanla anlatmıştım olanları. Sonunda da.,

- Ne kötü bir tesadüf değil mi?

demiştim, Bülent benim gibi değildi, bu ülkenin kızlarını benden daha iyi tanıyordu. Sakin bir şekilde sormaya başladı.

- Evde yalnız olduğunuz zaman, babanın geleceğini biliyor muydun?

- Yok canım, nereden bileyim.

- Peki bugün Cuma iş günü, baba neden öğleden sonra eve gelmiş?

- Bilmiyorum.

- Annesiyle beraber çarşıya çıkmış olabilirler mi?

- Olabilirler.

- Peki Işık bilmiyor muydu bunu.

- Bilmem bilmesi gerekirdi.

- Ben sana demedim mi bu kız kaliteli koca arıyor diye.
- Ne dernek istiyorsun?"
- Oyundu bunlar dostum, seni evlenmeye razı etmek için oynanmış oyun .
- Yok canım, olur mu hiç, saçma bu, sen öyle san.
- Bak anlatayım. Anne ile kız anlaşılır. Evi boşaltırlar. Kız evlenmek istediği kimseyi çağırır, onu içerir, sonra ailesi baskın yapar, oğlanı evlenmeye zorlarlar. Öyle ya namusları kirlenmiştir, düzeltilmesini istemek haklarıdır. Gördün mü bak, ne basit.
- Yok canım,tersini düşünürüm ama öylesini aklım kabul etmez. Hem ben o kızı öyle yakından tanımıyorum ki, o da beni yakından tanımıyor, evlenmeyi istemek de nereden çıktı?
- Onlar seni iyi tanıyorlardır. Bak zenginsin, tahsillisin, Avrupa görmüş adamsın.
- Hadi canım, alay etme şimdi, hiç de gülecek halim yok.
- Bir kaç gün sonra görürsün.

Ve bu olayın üzerinden bir gün geçmişti ki, babam son derece kızgın geldi eve.

- Noyan hemen buraya gel.

diye bağırmıştı. O an aklıma, hiçbir şey gelmediğinden sakın adımlarla yanına gitmiştim. Babam aynı hiddetle sormuştu.

- Işık diye bir kız tanıyor musun?

Ben her zaman korkmuşumdur babamdan, on sekiz yaşını çoktan doldurmama karşın, babamın karşısında bir çocuk gibi davranmaktan kendimi alamıyordum.

- Hııı, şeyyyy, ben.....

- Demek tanıyorsun, peki geçen cuma olanları da biliyor musun?

- ???

- O kızın babasının bizim fabrikanın yönetim kurulunda olduğunu da biliyor musun?

- ???

- Bu gün benimle konuştu. Evinde olanları anlattı, büyük bir rezalet bu. Sen bizi elalemin içinde rezil etmeye utanmıyor musun?

- ???

- Sonra adam bir namus davasıdır tutturmuş gidiyor.

Vay canına diye düşünmüştüm o an. Bülent haklıymış. Babamın yüzü kabarmıştı adeta. Gözlerinden ateş fişkırıyordu. Kalbimin gümbürtüleri arasında kafama dank etmişti gerçek. Kızın niyeti evlenmekmiş benimle. Peki ya ailesi, nasıl rıza gösterebilmişti böylesi aşağılayıcı bir oyuna. Hiç onurları yok muydu bunların?

- Sonra adam büyük bir rezalet, büyük bir skandal olur, banka kredilerim sıfıra iner diye yakınıyor.

Banka krediler mi, şimdi onlarda nereden çıktı? Babam konuşuyor, ben ise sürekli olarak kafamı işletiyordum.

- Durup dururken, adamın bankadan alacağı krediyi ben vermek zorunda kalacağım.

Olur şey değil. Bir taşla iki kuş. Hem beni damat edinecekler, hem de bankanın vermediği krediyi alacaklar.

- Adam haklı, senin gibi eşek herifin biri yüzünden her kızı lekeleniyor, hem de mesleği tehlikeye düşüyor.

- Sen bunları o aptal kafanda anlayabiliyor musun acaba?

Elbette babacığım, oynanan şeyi çok iyi anlıyorum.

- Şimdi nasıl örtbas edeceğiz bunu?

Zavallı babacığım, hiçbir şeyin farkında. değildi. Bana son derece kızgın olmalıydı. Gözü hiçbir şey görmüyordu. Bense karşılık vermeliydim ona, tam zamanıydı. Oynanan oyunu tümüyle anlatmalıyım. Ama çocukluğumdan beri kendimi babamın karşısında savunamamışımdır. Büyük bir lokma gelip boğazıma takılır, tüm ses sistemimi kilitler. Konuşmak isterim ama konuşamam. Sanki yok olurum babamın karşısında. Kötürüm olurum, sakat olurum, zavallı bir büzülüşle kendi kabuğuma çekilir, öylece kalırım. 0 gün de öyle olmuştu. Babam sürekli olarak söyleniyor, kibarlığını, o anlata anlata bitiremediği görgü derslerinde öğrendiklerini bir kenara bırakıyor, ağzına geleni hiç sakınmadan söylüyordu. Zavallı ben. Zavallı geleceğim. Başıma gelebilecekleri hissedebiliyordum. Biraz sonra onunla evlenmem gerektiğini anlatacaktı bana. Işık'la elenmek ha, o aşağılık oyunlarla kalp kazanmaya çalışan dişiyile yaşantımı birleştirmek ha.. Ömrüm boyunca bekar kalmayı yüzbin kere yeğlerim. Babam konuşmaktan daha doğrusu bağırmaktan yorulmuş gibi ansızın sakinleşti.

- Bak oğlum, kızın babası çenesi düşük adamın birisidir. Ailemizin şerefini düşün, benim arkadaşlarımla arasındaki durumumu düşün. İnsan içine çıkamayız. Evlenmekti amacın değil mi evladım?

Nasıl oldu anlayamadım. Birden başıma doğru kan hücum etti. Damarlarım genişledi. Hırsıyla babamın yüzüne baktım

- Hayır, yüzbin kere hayır. Ben...

daha fazla konuşmadım. Yaşantım boyunca ilk kez babama bağıırıyordum. Birden boğazım düğümlendi, koşar adımlarla, odama gittim ve yatağa uzandım. Sinirli sinirli kıvrandım, teybimin sesini sonuna kadar açtım, Rolling Stones'un eski bir parçasını dinlemeye başladım. Ve sonra her şey çabucak oluverdi, Babam beni hiç bir zaman affetmedi. Annemin söylediğine göre, Işık'ın babasına istediğinden daha fazla miktarda para ödeyerek işi kapatmış. Sonrada nüfuzunu kullanarak beni bu berbat kasabaya tayin ettirdi. Belki akıllanırım diye düşünüyordur.

Eskilere dalmak zaman harcamanın bir yolu olsa gerek. Güneş öğleden sonrasını anlata. anlata batıyordu oteldeki odamın penceresinde. Yatağımdan kalktım, pencereye gittim. Terk edilmiş, harap bir ev vardı. Küçük tahtalardan yapılmış, üzerine çamur sıvanmıştı. Önündeki bahçede boy boy yabancı otlar yükselmişti. Bir zamanlar bu ev yepyenydi. Onu yapanlar inşaat bittikten sonra gururla bakmışlardır eserlerine. İçine taşındıklarında, eşyalarını yerleştirdiklerinde, mutlu günler arzulamışlardır. Bu evde de sevgiler olmuş muydu acaba? Kavgalar, tartışmalar geçmiş miydi? Ne saçmalıkta Işık'ın yaptığı. Ya ailesi? Onlar için söylenebilecek tek şey iğrençli olsa gerek. Zengin kalabilmek için kendi kızlarını feda etmelerini akıl kabul edebilir mi.? Babam son derece hovarda biri olabilir, benim yaptıklarına. kızmak şöyle dursun, kokteyllerde konu üzerine konuşulduğunda, koca göbeğini oynata oynata; - Benim aslan evladım, kızın şişesini kırmış

diyebilir, annem kadın toplantılarında;

- Benim oğlan erkekliğini ispat etmek için tam malını seçmiş,

diye gururlanabilirdi. O zaman ne yapardı acaba Işık? Düştüğü çukurdan kurtulabilir miydi.? Saçmalıkta her şey, başıma gelenler, oynananlar, yapılmak istenenler. Hiçbir mantığı yok. Çok basit ve çok saçma. Sanırım şimdi rahat rahat diskoda dans ediyordur. Bense burada çile dolduruyorum. Sinirleniyor, kahroluyor, acılarım yüzünden hırslanıyorum.

- Işık, Allah kahretsin seni.

diye söylendim kendi kendime. Pencerenin açık köşesini kavramıştı elim. Çarparak kapattım. Bir sigara yaktım. Kendimi küçük bir yere kapatılmış, kapana kısılmış bir fare gibi hissediyordum. Boğazım kurumuştu yeniden. Küçükken, ilkokul sıralarında, amcamın kapana kıştırdığı bir fareyi suda boğuşunu görmüştüm. Kapanın her yanı tellerle kaplıydı. Su ağır ağır yükseliyordu. Fare panik içinde tellere saldırdı, başını vurdu, pençeledi, yüklendi. Su üzerini kapladıktan sonra. bir süre daha sürdü bu çılgınca mücadele. Sonra, sonra bir kalp atışı gibi titredi iki üç kez ve hareketsiz kaldı. Şimdi ben de böyleydim. Işık'ın çıplak vücudu bir fare kapanına konulmuş iyi cins peynirmiş meğer. Şimdi anlayabiliyordum. Ve sıra suda boğulmama gelmişti. İşte bu küçük kasabada, sıkıntıdan ölecek haldeydim. Otelin minicik odası ölüm hücremdi benim. Yatağa yattım. Kalbim ölüm korkusuyla çılgın gibi çarpıyordu. Su istiyordum ama boğuyordu o su beni. Beynim uğulduyordu, vücudum tıpkı o fare gibi güçlü titremelerle sarsılmaya başladı. Başımı yastığa gömdüm; - Işık, Allah kahretsin seni.

diye haykırdım. Ellerimle saçlarımı çekiştiriyor, parmaklarımı ısırıyordum. Başım karyolanın demirlerine vuruyordu. Ve ansızın önüne geçilmez bir uyuma isteği belirdi içimde . Gerçek dünyadan kaçmak istiyordum. Güçlkle yorganı çektim üzerime ve uykuya daldım.

2 Mayıs Pazartesi

Kaldığım otel kasabanın pazar yerinde. İş yerim ise on kilometre uzakta. Fabrikanın servisleri var, fabrikaya yalnızca onlarla gidilebilir. Ama işçiler biniyor onlara. Ben, hiçbir görgü kuralından haberi olmayan bu kaba saba insanlarla aynı yerde bulunamam. Onların seviyesine inmek dernektir bu. Şu andaki yaşantım elbette kibar centilmenin hakkı olan yaşam değil. Ama bu, onlar gibi davranmamı gerektirmez. Onlarla aynı seviyeye inmemi ise hiç gerektirmez, tersine beni tanımalılar, ben örnek olmalıyım, benden bir şeyler kapmalılar. Her sabah otelin önünden taksiye biniyorum. Şoför kapısı açık hazır bekliyor. Şaşkın şaşkın bakıp kalıyor çevredekiler.

Sabahleyin fabrikaya geldiğimde, mühendislere ayrılan ofisimizde herkes aynı konuyu konuşuyordu. Dünkü bahar bayramı sırasında İstanbul'da olaylar çıkmış, kırk kişi ölmüş. Elllerinde gazeteler hem okuyorlar, hem de tartışıyorlardı. Kemal hey benim fikrimi almak için yerime yerleşmemi bile beklemedi.

- Gördünüz mü mühendis bey, İstanbul'da kırk kişiyi öldürmüşler.
- Duydum, kapıda konuşuyorlardı.
- Siz ne dersiniz bu işe?
- Olay hakkında yargıya varacak kadar bilgi sahibi değilim.
- Ben anlatayım,
- Siz gerekli bilgiye sahip misiniz?
- Gazeteleri okudum.
- Peki gazeteler gerekli tüm bilgileri veriyorlar mı?
- Hiç olmazsa bir fikir edinebiliriz.

Elindeki gazeteyi hana uzattı. İlk sayfada kocaman renkli Resimler vardı. Cesetler, kaçışan insanlar, bir yere gizlenmeye çalışanlar, olayın oluş biçimine ilişkin krokiler yer alıyordu. Gazeteyi dikkatlice okudum. Odana bulunanların tümü beni izliyordu. Hasan bey elindeki çayı içmeyi unutmuş, Sevgi hanım örgüsünü bırakmış, Kemal bey pür dikkat kesilmiş, ustabaşımız Mehmet ise bir elinde sigara bir elinde kibrit öylece kala kalmıştı. Kelimelerin üstüne basa basa konuşmaya başladım; - Gazeteye göre, Aksaray meydanında yapılan sol eğilimli bir açık hava toplantısında ki yasalmış, Moskova yanlısı solcularla, Pekin yanlısı solcular arasında çatışma çıkmış. Otomatik silahlar kullanılmış ve kırk kişi ölmüş, bir çok kişi yaralanmış, öyle değil mi?

Hep bir ağızdan karşılık verdiler;

- Evet.

- Şimdi olasılıkları hesaplayalım. Birincisi Maocular Lenincilere saldırmıştır. ikincisi Maocu gibi görünen sağcılar, solculara hücum etmişlerdir. Üçüncüsü bir başka devlet, solcu kılığına soktuğu kendi adamlarıyla solcuların üzerine hücum etmiştir. Dördüncü bir olasılık da sağcı gibi görünen solcular, solcu kılığına girip solculara hücum etmişlerdir.

Bu son sözüm üzerine hepsinin dudaklarında bir gülümseme belirdi. Sevgi hanım;

- Elbette, niye olmasın?

Kemal bey;

- Kih kih kih, yok canım, o kadarı olamaz.

Hasan bey;

- Mühendis beyin söylediklerini yabana atmayın.

Mehmet usta;

- Ben pek anlayamadım.

Kemal bey;

- Mühendis bey diyor ki, solcu kılığına girmiş solcular solculara saldırmış.

- ???

Geldiğim günden beri ilk kez mesai arkadaşlarımla yakın bir konuşmam oluyordu, onda da pek başarılı olamamıştım.

- Peki, durum böyleyse eğer, saydığımız olasılıklardan hangisi gerçektir?

Hasan bey;

- Bana kalırsa sağcılar hücum etmişlerdir.

Kemal bey;

- Ama solcular kendi aralarında çatışmış olabilir.

Hasan bey;

- Yok olmaz, hepsi aynı yolun yolcusu, niye çatışsınlar?

Kemal bey;

- İktidar hırsı bu ağabey, belli mi olur,

Söze karıştım;

- Burada söylenebilecek fazla bir şey yok. Gazete haberleriyle hiçbir sonuca ulaşamayız. Olayların gerçek yüzünü yalnızca onu hazırlayanlar bilir. Bizim yapabileceğimiz tek şey, ölenler için üzülme, o kadar. Tartışmamız hiçbir sonuç vermez.

Sevgi hanım;

- Öyle, bence de öyle.

Kemal bey;

- Böyle adam öldürmekle bu memleket kalkınır mı hiç.

Fabrika içi teftişe çıktığımda, tartışma daha da sürüyordu. Vardiya şefi olarak, makinelerin denetimi bana aitti. Ve hepsi de bir saat gibi düzgün tıkırtılarla çalışıyorlardı. İşçiler kendi hallerinde işlerini yürütüyorlardı

3 Mayıs Salı:

Bu gün kampüste bana verilecek odanın hazır olduğunu bildiren haberden başka önemli hiçbir şey olmadı. Kampüsün yöneticisi hademelerden biriyle haber gönderdi, gidip odayı gördüm. İkinci katta, uzak dağlara açılan penceresi, küçük dolabı, somyası, masasıyla gerçekten hoşuma gitti. Uzun süre orada kaldım. Nasıl dekore etmem gerektiğini düşündüm. Mesai bitince fabrikanın arabalarından birini alarak otele geldim. Otelci çocuk masanın başındaydı.

- Bu gece ayrılıyorum, dedim.

- Eyi abey, eyi.

Daha başka şeyler de söylemesini bekliyordum ama söylemedi. Benimle birlikte geldi ve eşyaları toplamama yardım etti. İki koca valizi doldurduktan sonra kampüse döndüm. Artık tümüyle benim olan odama çıktım. Kitaplarımı masanın üzerine dikkatlice dizdim. Yazı takımımı yerleştirdim. Masanın üzerine koyduğum portatif lamba ve duvara astığım modern grafik dekoru tamamladı. Bütün bu işleri yaparken zamanın nasıl geçtiğini anlamamıştım. Yemek yemeyi unuttuğumu fark ettim. Aşağıya restorana inip bir şeyler atıştırdım. Biraz televizyon izledim. Sonra odama döndüm. Şu küçük loda gerçekten mutlu etmişti beni. Oysa İzmir'deki odamın yanında çok sönük kalırdı. Burada insan en küçük şeylerle bile mutlu olmak zorunda galiba. Yattığımda durumunun o kadar kötü olmadığını düşünüyordum.

4 Mayıs Çarşamba

Buraya geleceğimi öğrendiğim zaman işimin ne olacağını hiç düşünmemiştim. Olayların etkisiyle

öylesine doluydu ki beynim, yapacağım işin ne olabileceği beni ilgilendirmiyordu. Şimdi ise benim yapabileceğim bizim müdür beyi ilgilendirmiyor galiba. Bana vardiya şefliği diye verdiği görev makinelerin arasında dolaşmaktan ibaret. İşçiler işlerini iyi biliyorlar ve sorun çıkarmıyorlar. Eğer makinelerden birine bir şey olursa, bakım ustasını çağırıp işlerini kendileri hallediyorlar. Bu nedenle iki de bir dolaşmaktan vazgeçtim bugün. Oturdum ofise, oradakilerle çene çaldım, gazete okudum, biraz uyukladım sonra yine çene çaldım. Çay kahve içtim. Sonunda bir de baktım, mesai bitmiş, fabrikadan doğruca kampüse döndüm.

Artık o kötü otel odasından kurtulmuştum. Nedendir bilinmez, o kötü ruh halim de pek uğramıyor artık bana. Gerçi geçmişi düşünmek istemiyorum ama yine de rahat rahat uyuyabiliyorum. Daha doğrusunu ben öyle sanıyordum akşam yemeğinden sonra yeniden odama döndüğümde. Aynaya baktığımda ben varım, benim görüntüm diyebiliyordum.

Küçüklüğümden beri en büyük arzum oyun oynamaktır. Kendi kendime keşfettiğim yığınla oyunun sahibiyim. Bunlardan birisi var ki liseden beri sürdürürüm. Savaş oyunları. Bu oyunları sahibi benim sanıyordum ama Londra'da daha iyilerini görünce bu konuda yalnız olmadığını anladım. Bu akşam yeni bir taktik denemek amacıyla kağıttan sekiz zırhlı gemi, yirmi beş ağır bombardıman, otuz avcı-bombardıman uçağı ve iki tane uzun menzilli 508'lik top maketi yaptım. Odanın tabanını kaplayan yeşil halı denizi temsil edecekti. Bana bir ada gerekiyordu, halının üzerine koyduğum battaniye bu işi gördü. Kuvvetleri yeşiller ve kırmızılar olmak üzere ikiye ayırdım. Dünyayı istila etmek isteyen yeşiller, çok çekindikleri kırmızı donanmayı yıpratmak için bir plan hazırladılar. Elleri bulanan küçük bir adaya güçlü bir topçu birliği yerleştirdiler. Küçük bir de hava alanı yaptılar. Sonra üç parçalık zırhlı gücüyle düşman limanının önlerinde göründüler. Kırmızılar ayaklarına değin gelen bu fırsatı kaçırmak istemediler. Beş zırhlı ile yeşillerin üzerine atıldılar. İlk çarpışmada yeşil donanma bütün gücünü kullanarak uçta bulunan zırhlıya iki isabet kaydetti ve plan gereği kaçmaya başladı. Kırmızıları ada yönüne çekmeyi başardı. Ama kırmızı donanma onları yakalamıştı. Müthiş bir topçu düellosu oldu. Savaş henüz adada bulunan topçuların menzili dışındaydı. Yeşiller bir zırhlılarını yitirme pahasına, kırmızıları adanın yakınlarına değin çektiler. Burada yapılan savaşta ise yeşiller bir zırhlı daha yitirdiler. İşte tam bu sırada adadan kalkın uçaklar, düşman gemilerinin üzerine çullandılar. Öte yandan adada bulunan topçular da ateş açtılar. Kırmızılar şaşırmışlardı. Ağır bombardıman uçakları bir bomba yağmuru yarattı çevrede. Bu kargaşalık içinde üst üste isabetler alan kırmızı zırhlılar ardı ardına batmaya başladılar. Tek bir zırhlı kurtuldu. Denize düşenleri bile toplayamadan çekilmek zorunda kaldı. Gerçi on beş kadar uçak düşürmeyi başarmışlardı ancak donanmaları ağır bir darbe yemişti.

Oyunu bitirdiğimde ansızın kendime geldim. Öylesine büyük bir coşkuyla oynamıştım ki oyunu, o an tüm dünyayı, gerçekleri unuttuvermişim. Büyük bir komutan olmuşum yeşillerin başında ve dünyayı istila planlarımda bir adım daha atmıştım. Tam yitirmek üzereyken, büyük bir başarı kazanmıştım. Odanın en uzak köşesine çekildim, ellerimle dizlerimi bağlayarak yere oturdum, savaş alanını izlemeye başladım. Denizde binlerce kişi boğulmamak için tutunacak bir şey arıyordu. Uçaklardan bazıları uçaksavar toplarının üzerlerinde patlamasıyla parçalanmış, denizin dibinde duruyorlardı. Pilotları çoktan ölmüşlerdi. Batan gemilerin deniz yüzeyinde bıraktıkları kalıntılarla dolmuştu her yan. Denize dökülen yakıtlar tutuşmuş, cesetleri yakıyordu. Ağır bir koku sarıyordu havayı. Ve tüm bunların yaratıcısı bendim. Ben emir vermişim, ben ölüme göndermişim bunca insanı. Neden? Yalnızca kendimi biraz tatmin edebilmek için. Yalnızca hayal dünyasından biraz pay kapmak için.

Yalnızca içimdeki zehiri dışarı akıtılabilmek için. Öldürdüğüm insanların acısı kapladı içimi. Başımı kollarımın arasına aldım bu kez, yere uzandım. Hitleri, Churchill'i, Stalin'i, Rommel'i, Guderian'ı, Montgomery'yi düşündüm. İkinci dünya savaşının kaderini çizen bu insanlar acaba benim gibi suçluluk duygusuna kapılmışlar mıydı?

Bir şeyler oldu bana burada. Eskiden de savaş oyunları oynar ama böyle şeyler düşünmezdim. Eskiden aklımın ucundan bile geçmezdi düşen bir uçaktaki pilotun duyguları. Şimdi ise kalbim acıyla sıkışıyor. Hem de yalnızca hayal ettiklerim için. Yerimden kalktım, gerçekleri korkusuzca yüzüme vuran maketleri topladığım gibi çöp kutusuna attım. Yatağıma doğru yürürken, gözüm aynaya takıldı. Bir yüz vardı orada. Kelimelerle anlatılamayan, yalnızca hissedilebilen bir yüzdü bu. Benim değildi. Bana benzemesine karşın benim olamazdı. Düşüşümün, aşağılanışımın simgesi gibi bana bakıyordu. Kaçarcasına uzaklaştım aynanın önünden, çalışma masamın önüne oturdum. Portatif masa lambasını yaktım, tavadaki ışıklarla birleşip, daha da aydınlandı ortalık. Bir ağırlık vardı sırtımda. Olunca gücüyle beni eziyordu. Gözlerimi odada gezdirdiğimde eskisi gibi görünmüyordu bana. Yarım saat öncesinde olduğu gibi değildi her şey. Sanki bir şeyler anlatmak istiyordu da anlatamıyormuş gibi, sıkıntılı ve anlamlıydı eşyalar. Benim kendi ellerimle dekore ettiğim bu masanın, bu somyanın, duvarın, resimlerin bana anlatacak neleri olabilirdi ki? İlk bakışta insanlığa hiç de layık olmadığımı söylemek istiyorlar gibi geliyordu ama değil. Onunla ilgisi yoktu. Bir başkaydı her şey, bir başkalık vardı. Tek kurtuluş yolu olarak bu odayı terk etmek gerekir dedim kendi kendime, aşağıya restorana indim. Televizyona yakın bir yere oturdum. O anda oynamakta olan diziyi izledim, sonra oldukça uykulu odama döndüm, yattım. Rüyamda garip yaratıklarla çarpıştım durdum.

5 Mayıs Perşembe

Tam bir haftadır buradayım. Yaşantım daha önceki dönemdekilere hiç benzemiyor. Dıştan bakıldığından kesinlikle programlanmış gibiyim. Sabah fabrikaya, akşam kampüse. Geceleri televizyon izleme ve sonra yatak. Ertesi günü yine aynı şey. Değişiklik sanılan şeyler yalnızca detaylar. Ana hatlar her zaman aynı. Şimdilik pek şikayetçi olduğum söylenemez. Ancak alışık olduğum diskolu, müzikli, eğlenceli, rahat ve dostluklarla dolu günlerimi daha ne kadar aramayacağımı bilemem. Yatağa yattığımda hayal kuruyorum. Hayal dünyasının o sorumsuz enginliğinde yaşıyorum. Tüm bunlar yetiyor bana. Yok, hayır, belki de yetmiyor. Hayal dünyasında yaşamak iyi ama sonra dünyanın gerçek yüzüyle karşılaştığınızda, iyilikler ve kötülüklerden oluşan ağır bir demek çarpıyor yüzünüze.

Bir haftalık yaşamımda gördüğüm değişimin yalnızca disko ve dans özelemlerinden oluşmadığı açıkça anlaşılıyor. En başta kendim değiştim. Hem de bir haftada. Hem de elimden olmadan, duygularıyla fark etmeden. O bayılmalar, hıçkırığa hıçkırığa ağlamalar geçti. Ama o hareketlerin yavaşlaması, ağırlaşması, tıpkı filmlerde olduğu gibi zamanın durması yok mu, arada sırada da olsa tüm haşmetiyle sürüyor. Pek hoşlanmıyor da değilim. Çünkü insanları daha yakından tanıyabiliyorum. İnsanların gerçek yüzlerinin o ağırlaştırılmış sahnelerde ne denli net ortaya çıktığını bir bilseydiniz? Bir görebilseydiniz yüzde beliren sahneleri. Sanırım yaşamın tümüye yavaşlamasını dilerdiniz. Bu gün ustalardan birisiyle konuşuyordum. Konu, belki her yerde olduğu gibi ülkemizin kalkınmasıydı. O'na göre en önemli sorunumuz hilekarlıkmış, dolandırıcılıkmış, para düşkünlüğüymüş. Şöyle her köşeye

birkaç sehpa kurup, hile yapanları sallandırırverirsek her şey yoluna girecekti. Adam son derece sertti. Tam bunları söylerken yavaşladı zaman. Adamın yüzünde korkunç bir acı belirliyordu. Başkasına yapılmasını istediği çeşit çeşit işkenceleri aslında kendisi yaşamaktaydı. Belki kendi yapmak istediklerini anlatıyordu. Ve bunu yaparken ülkenin kalkınması gibi yüce bir nedene başvuruyordu. Garip geldi bunlar bana. Yavaşlamış hareketleriyle daha da belirginleşen yüz çizgileri, sık sık değişen ama sürekli olarak aynı düşünce çevresinde dönen anlatımlar bana bir tiyatroyu anımsattı. Nedenini bilemem, bir şeyler anlamaya başladım galiba. Bendeki değişiklik. Benim kendime olan yabancılığım. Ben, ben buraların insanı değildim. Benim çevremden olmayan bir yere gelmekle hata etmişim. Nasıl anlatmalı bilmiyorum. Bir çeşit sezinleme bu. Daha başka şeyler olacak bana. Hani bir şeyler bilirsiniz, öğrenirsiniz ve anlatmak istersiniz ama anlatamazsınız, anlatacak kelime bulamazsınız, yalnız ve yalnız kalbinizde duyabilirsiniz o duyguyu. Ve nasıl o anda kuşkuyla titrese içiniz, nasıl heyecanla çarparsa kalbiniz, işte ben öyleyim.

Şu günler bir an önce geçsin gitsin istiyorum. Çünkü inanıyorum ki burada sonsuza değin kalacak değilim. Bir gün babamın sınırı geçecek ve beni geri çağırarak. Peki neden kendim bu işten kurtulmayı hiç düşünmüyorum? Niye kendim gidip iş aramıyorum. Elimde diplomam, hem de ülkemizin her yerinde geçerli, dünyanın her yerinde geçerli diplomam var. Londra'da okurken okulumuzun panolarına mühendis arayan iş yerlerinin listeleri asılırdı. Son sınıfa geldiğimde, diplomayı aldığımdaya yığınla iş yeri adresi vardı. Sınıf arkadaşlarım dünyanın çeşitli yerlerine dağılmışlardı. Ben ise ülkeme geri dönmüştüm. Bu küçük kasabaya gelmek için, bu küçük kasabada bu günleri yaşamak için geri dönmüştüm sanki. O zamanlar böyle olacağını nereden bilebilirdim ki. Aklımın köşesinden bile geçmezdi Anadolu'nun bu ücra köşesinde yavaş yavaş değiştiğimi görmeye başlayacağım. Aklımın köşesinde bile geçmezdi bir insanın böylece yaratılabileceği. Acaba insan çevresindeki koşullara göre mi şekillenir?

Öğleden sonraydı. Büyük fırının olduğu yere gittim. Ustabaşı bilgiç bilgiç karşıladı beni. Gözlerinde derin bir küçümseme vardı. Her haliyle sen bu işten anlamazsın, mühendis olmuşsun ama aslında bir halt bildiğin yok der gibiydi. Adı Mustafa imiş. Mustafa usta derlermiş. Orta boylu, kocaman göbekli, kısa saçlı, favorili, kalın bıyıklı ve esmer biriydi.

- Kaç ton alır bu, diye sordum fırına bakarak.

- İyice doldurursak bir ton kadar alıyor.

- Şu anda dolu galiba

- Evet, yeni doldurduk

- Peki sıcaklık ne kadar?

- Dokuz yüz, bin derece kadar

- Dereceniz yok mu?

- Yok, tahmini olarak yürütüyoruz.

- ???

Şaşkın uzaklaştım oradan. Yolda bu bölüme bakan makine mühendisi İhsan beye rastladım, hemen sordum;

- Sizin fırının derecesi yokmuş öyle mi?

- Hıı, yaaa, ama gerek yok, ustalar bu işi iyi biliyorlar.

Oradan doğruca müdürü yanına uğradım. İzmir'den getirmem gereken eşyalarım olduğunu, hafta sonunda gitmek istediğimi söyledim. Sanki o da bunu istememi bekliyormuş gibi Pazartesi günü için kendiliğinden izin verdi. Doğrusu en yalnızca Cumartesi ve Pazar günü için izin istemiştim. Sevinçle dışarı çıktım. Bu gün Perşembe olduğuna göre, yarın gidiyordum. Hem de İzmir'e. Nasıl da özlemiştım. Hemen telefon edip otobüsten yer ayırttım.

6 Mayıs Cuma

Bir haftalık ayrılıktan sonra İzmir'e dönüyorum. Tüm günümü heyecanla geçirdim bu nedenle. İşler, iş sayılırsa yaptıklarım, yolundaydı. Sabahtan ofise uğradım. Çay içtim, gazetemi okudum, oradakilerle konuştum. Daha önce söylediğim gibi, her şey tek düze ve alışılmış. Ama bu gün benim için bir değişiklik vardı. İzmir'e gidecektim. Yerimi dünden ayırtmışım. Şoförlerden birini gönderdim, biletimi aldı. Araba akşam saat yedide hareket edecekmiş. Halbuki ben gündüz gitmek, geldiğim yolları bir kez daha gündüz gözüyle görmek isterdim. Gece yolculukları tehlikelidir derler. Belki koşullanmışım buna. Uçakta bile olsam geceleri daima tetikte olurum. Otobüste uyuyamam. O müthiş gürültüde nasıl uyunabilir ki. Sürekli yola bakmak isterim. Her an kaza olacak, önceden görebilecekmişim gibi.

İnanıyorum ki İzmir'e döndüğümde eski günlerime yeniden kavuşacağım. Yine neşeleneceğim, yine arkadaşlarımla dolaşacağım. Yine diskoya gideceğim, yine dans edeceğim. Ve eskiden olanların hiç biri değişmeyecek. Ve burada olanların hiç biri ise orada gerçekleşmeyecek. Sözün kısası akşamı zor ettim. Mesai bitince doğruca kampüse gittim, odamı topladım. Çarşafımı, yastık kılıfımı, kirli birkaç eşyayı valizime yerleştirdim. Hizmetçimiz herhalde yıkardı onları.

Bu gün Cuma. Yarın Cumartesi, Pazar ve Pazartesi. Tam üç günüm var. Büyük bir sevinç kaynağı bu benim için. Hele Pazartesi de orada olabilmem, bunu hiç hesaplamamışım. Muhasebe servisindekilerin söylediklerine göre bu izinden ötürü her hangi bir ücret kaybına uğramayacakmışım. Pek umurundaydı sanki. Tüm ücretimi alsalar yine de giderdim. Çünkü İzmir'i gerçekten çok özlemiştım. Bir haftalık ayrılık bile fazla gelmişti. İşin aslına bakarsanız burada olduğum için, bu kasaba, bu yabancı çevre, bu uygunsuzluk özletmişti geçmişi. Yoksa İngiltere'de bulunduğum beş yıl içinde İzmir'i bu denli özlediğimi hiç anımsamıyorum. O zamanlar yaz tatillerinde gelirdim. Gelişim gitmenin güveni içinde olurdu. Şu an yine İzmir'e gidiyorum ama geri dönmek ruhumun tek dileği.

Saat altı buçuğa geliyordu, kasabanın meydanına doğru yürüyüşe çıktım. Kasabanın bulunduğu yer ile kampüsün bulunduğu yer arasında yaklaşık sekiz kilometrelik bir uzaklık var. Ve o an önümde böyle

bir uzaklık bulunduğunu hiç mi hiç düşünmemiştim. Yarım saatte otobüsün kalktığı yere yaya ulaşmam olanaksızdı. Daha yüz metre gitmeden aklıma geldi, geri döndüm ve hemen taksi çağırttım. Allah'tan kasabanın tek taksisi boş bekliyormuş. Sanırım ona benden başka binen yok.

Otobüs hazırды. Valizimi yerleştirdim, yerime oturdum. Daha on dakika vardı harekete. Yerimde duramıyor, bir an gitmek istiyordum. On dakika dediğiniz nedir ki, göz açıp kapayıncaya değin geçer. Ama bana oldukça uzun göründü. Saat tam yedide hareket ettik. Sarsıla sarsıla ilerlemeye başladık. Geldiğimiz yoldan geri dönüyorduk. Bazı yerleri anımsayabiliyorum. Ama gecenin bu karanlığında kör bakışlarla uzaklara bakmak gereksizdi. Ay ışığı bile yoktu gökyüzünde. Arabanın farları zaman zaman karşılaştığımız sisle parlıyordu. Pencereden ise uzak dağlar ancak fark edilebiliyordu. Şoför radyoyu açtı, nefis bir müzik yayıldı otobüsün içine. Klasiklerden birisinin pop müziğine uyarlamasıydı ama şoför hemen değiştirdi onu ve teybine Arap müziğine benzer bir şey koydu. Halbuki ben hiç sevmem böylesini.

Koltuğumu geriye yasladım, ayaklarımı önümdeki koltuğun arkasına dayadım. Başım sallanıyordu otobüsün hareketiyle. Hiçbir şey düşünmek istemiyordum. Otobüste uyuyamamak ne kötü. Gözlerim yarı kapalıydı. İçimde bir sıkıntı, bir tedirginlik vardı. Kasabaya karşı olan nefretimin sonucu belki. Acaba babam beni nasıl karşılayacaktı? Annemin sevgisinden kuşum yoktu. Babam, beni buraya yollayan kimse, bir haftada değişmiş olamazdı. Ona karşı nasıl davranmalıyım? Çok pişman olduğumu, her şeyi düzeltmeye hazır bulunduğumu söylemeli miydim? Hayır, bunu yapamazdım. Geçen gece kendi kendime sorduğum bir soru geldi aklıma. Neden buradan gitmiyordum? Neden elimde geçerli bir diplomam olduğu halde kendime yeni bir iş aramıyorum? Sanırım kendime göre bir işi rahatlıkla bulabilirim. Bu soruya hep düşünüyorum ama bir türlü yanıtını veremiyorum. Düşüncelerimi nereye çekmeye çalışırsam çalışayım hep aynı soru geliyor aklıma. Babam beni nasıl karşılayacak? Onu dinlemeyip kendime bir iş aramalı mıyım? Düşünüyorum da bu güne değin babam tüm sorunlarımı çözdü. Sorunsuzluklar arasında sürekli, rahat ve neşeli bir yaşam sürdürdüm. Sonra ansızın kendim oluverdim. Yalnızca kendim karar alabileceğim, sorunlarımı yalnızca kendim çözebileceğim bir ortama itildim. Şimdi öylesine kararsızım ki. Öylesine zorluk çekiyorum ki bu yaşamdan. Bir aslan yavrusu varmış. Henüz çok küçükken bir aile onu almış ve evcilleştirip, yanlarında tutmuş. Büyüyüp gelişip olgun bir aslan haline gelince, aile onun evde yaşayamayacağını düşünüp, götürüp ormanın yanına bırakmışlar. Bakmışlar ki aslan bir türlü ormana giremiyor. Oraya kamp kurup aslanı izlemeye başlamışlar. Aslan kampta onlarla birlikte yaşamaya başlamış. Avlanmayı bilmiyormuş. Karnı açmış, aç olduğu halde çevresinde bulunan hayvanları avlayamıyormuş. Ben de o aslan gibi mi oldum? Neden böylesine kararsızım. Düzelmem mi gerek? Babam beni sorunsuzluğa alıştırdıktan sonra buraya göndermekle hata mı etti? Yoksa başlangıçta mı vardı? Değil, örneğin Londra'da kaldığım süre içinde yığınla karar verdim. Babam yoktu yanımda. Ayda gelen yüz yetmiş beş paundla yaşadım. En karmaşık, en çok kırtasiye yüklü devlet işlerinden hep başarıyla çıktım. İngilizlerin yabancılara karşı olan sert tutumlarını kırmayı becerdim, aralarına girdim. Bendim orada zorluklara göğüs germesini bilen, ani ve yerinde karar alabilen. Ya şimdi? Bir şeyler hissediyorum, damarlarımda duyuyorum onu, beynimin en ücra köşelerinde yankılanıyor ama şu andaki kendime bir ad koyamıyorum. Belki kararsızlığımın temeli burada.

Otobüsümüz asfalt yola ulaşır yağ gibi kaymaya başladığında, göz kapaklarım ağırlaştı, daha birkaç kilometre gitmeden uyuyakaldım. Uyandığımda İzmir'e oldukça yaklaştığımız. Bazı büyük kasabalardan geçtik. Bunlar bizim kasabaya hiç benzemiyorlardı. Daha modern, daha ışıltılı ışıltılıydılar.

Sonunda İzmir'e geldik. Garajdan taksiye bindim, doğruca eve gittim. İnsanın doğup büyüdüğü eve doğru ilerlerken heyecanlanması ne garip. Apartmanımızın önünde indim taksiden. Ücreti ödedim, valizimi ağır aksak taşıyarak içeri girdim. Asansöre bindim, beşinci katta indim. Heyecandan titreyen parmaklarla zili çaldım. Elimden geldiğince sınırlarıma hakim olmaya çalışıyordum. Zil sesi derin derin yankılandı. Ya anneler evde yoksa? Bir kez daha bastım zile, içerde bir ışık yandı. Terlik sesleri duydum, sürgü çekildi. Annem kapıyı açtı. Sabahlığına sarılmıştı. Beni görünce bir an hareketsiz kaldı, boynuma sarıldı. Beraberce oturma odasına geçtik, karşılıklı oturduk. Konuşmuyor, yalnızca bakışıyorduk. Niye geldin diye sormasından korkuyordum. Ama öyle olmadı. Sessizliği ilk annem bozdu.

- Ne iyi ettin de geldin, seni merak edip duruyordum

- Eşyalarımı almaya geldim, Pazartesi döneceğim.

- İyi misin?

- Evet.

- Kim bilir ne zorluklar çekmişsindir?

- Bir parça.

- Baban uyuyor, davul çalsan uyanmaz.

- Uyansa bile benimle görüşmek isteyeceğini sanmıyorum.

- Ah oğlum, başımıza ne işler açtın?

- “ .... ”

- Orada rahat mısın bari?

- Olabildiği kadar

- İşlerin nasıl?

- Eh işte.

Yanıma geldi, başımı göğsüne yasladı. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Ben ise ağlama faslını o küçük kasabada tamamlamıştım. Gözlerim kupkuruydu.

7 Mayıs Cumartesi

Gürültüyle uyandım. Evin içinde hızlı adımlarla yürünüyor, masalar çekiliyor, tabak kaşık şıkırtıları geliyordu. Eskiden uzun süre yatakta kalırdım. Şimdi içinde yatmaya karşı bir nefret belirmişti sanki.

Sıçrayarak doğrudum, yatağın ortasına oturdum. Gece yatmadan önce hasret gidermek için uzun süre odamdaki eşyalara bakmıştım. Annem hiçbir şey değiştirmemiş, her şeyi ayrıldığı andaki haliyle bırakmıştı. Daha doğrusu o zaman böyle düşünmüştüm. Bu kez yeniden odamdaki eşyalara baktım. Ve her şeyin eskisi gibi olmadığını fark ettim. Tıpkı o küçük kasabadaki odamda olduğu gibi burada da eşyalar bir şeyler anlatmaya çalışıyorlardı. Anlamlı anlamlı bakıyorlardı desem saçma mı olur? Evet, anlamlı anlamlı bakıyorlardı. O değişiklik duygusu vardı her yerde, iliklerine değin işlemişti. Belki bana böyle geliyor diyerek yataktan kalktım. Lavobaya gittim, elimi yüzümü yıkadım. Tertemiz, kokulu havlularla kurulandım. Giyinip mutfağa girdim. Annem görünürde yoktu. Hizmetçimizle saygı ve sevgi karışımı bir duyguyla tokalaştık. Bu vefakar kadın yıllardır bizde çalışıyordu.

- Annem nerede, diye sordum.

- Oturma odasında oturuyor.

Oturma odasına girdim, annem pencerenin yanında sabah gazetesini okuyordu. Beni görünce gülümsedi, önündeki koltuğu işaret etti,

- Gel, otur şöyle, dedi.

Gösterdiği yere oturdum, karşılıklı baktık. Sonra konuşmaya başladık. Kasabadaki yaşantımı tek tek anlattım. İş yerinde neler yaptığımı, iş arkadaşlarımla nasıl kişiler olduklarımı, nerede yemek yediğimi, banyo yaptığımı, çevrenin temizlik durumunu ve daha yığınla şey. Sevgiyle dinledi beni, sonuna değin. Konuşmam bitince gözlerini benden kaçırarak, - Bari memnun musun?

Diye sordu. Ne söyleyebilirdim ki?

- Bilmiyorum.

Bana baktı, gözlerinden inanmadığı belliydi.

- Memnun olduğumu sanmıyorum.

- Bu orada kalacağım süreye bağlı.

Hayır anlamında başını salladı,

- Ben de bunu bilmiyorum.

- Babam o işi ne yaptı?

- Hangi işi?

- Işık'ın babasını?

- Allah kahretsin, ne bileyim ben. Hiçbir şey söylemez oldu. Eskiden çenesi durmazdı. Artık hiçbir şey söylemiyor, konuşmuyor.

- Sınırlı mı?

- Ooo, hem de nasıl, birazcık üzerine gitmeye gör, bas bas bağılıyor.

Elimde olmadan gülümsedim. Bunun anlamı açıktı. Babam vicdan azabı çekiyor olmalıydı. Annem devam etti,

- İlk günler pek öyle değildi. Ama şu senin arkadaşın Bülent var ya, iki üç gün önce babanla konuşmuş, o günden beri böyle oldu.

- Peki ne konuşmuşlar?

Bunu laf olsun diye sormuştum. Yoksa neler konuştuklarını kestirebiliyordum.

- Anlatmadı bana.

- Her halde karşılıklı oturup pişti oynamadılar?

- Hıı, yok canım, öyle demek istemedim, öff, bu evde bana hiçbir şey anlatılmıyor ki, bilmiyorum işte.

Başımı öne eğdi, kaldırdı bana baktı, gözlerini perdelerde gezdirdi. Üzüntülüydü, hem çok üzüntülü.

- Hadi kalk, kahvaltımızı edelim.

Yemek odasına doğru ilerledik. Hizmetçimiz kahvaltı masasını hazırlamıştı. Neler yoktu ki. Oturduk neşe içinde yemeye başladık. Neden neşelendiğimizi bilmiyorum. Yalnızca neşeliydik. Hatta anneme birkaç tane açık saçık fıkra bile anlattım. Hem de hizmetçimizin önünde. Zavallı kulaklarına değin kızardı. Ne saçmalık. İnsan neşeli olunca her şey geçerli oluveriyor bir anda.

Kahvaltıdan sonra Bülent'e telefon ettim. Öğleden sonra buluşmayı kararlaştırdık. Sonra balkona çıktım. İzmir'i seyre daldım. Bütün İzmir görünür bizim evden. Deniz masmaviydi. Martılar pike yapıyorlar, körfez vapurları suları yara yara ilerliyorlardı. Balçova'dan başlayan güzellik, Hatay'ı izleyerek Alsancak'a iniyor, Kale'ye çıkıyor, uzak dağlarda sona eriyordu. İzmir olağan üstü bir yerdi. Bu güzelliği, bu olağan üstülüğü daha önce fark etmemiştim. Bir başkaydı İzmir. Daha cana yakın, daha tatlı.

Odamdaki eşyalar, annemin konuşması, hizmetçimizin anlamlı bakışları ve İzmir'in daha önce fark etmediğim güzelliği. Değişmişti, hiç değişmeyecek sandığım çok şey değişmişti. Hem de bir hafta içinde. Herkes, her şey bana bir şeyler anlatmaya çalışıyordu ama anlatamıyordu. Kelimeler yetmiyordu belki. Belki de yeni bir dil yaratmak gerekliydi. Bilmiyorum ne olmuştu? Değişen ben miydim, yoksa çevrem mi?

Öğleden sonra Bülent ile buluştuğumuzda daha da belirginleşmişti değişiklik. Bulabildiğimiz eski arkadaşlarımızı almış, pastaneye oturmuştuk. Arkadaşlarımız eskiden oldukları gibi değil de, olmak istedikleri şekilde davranıyorlardı. Yapabildiklerini değil, yapmak istediklerini söylüyorlardı. Yalnızca eski dostum Bülent daha yalındı. Bir ara bana; - Biliyor musun, babanla konuştum, ona her şeyi anlattım.

- ....

- İnanmadı bana.

- ...

- Hatta araştırmak gereğini bile duymadı.

- ....

- Kusura bakma ama senin peder biraz dik kafalı.

- Boş ver, üzerinde durmaya gelmez.

Bunu söylerken babamın artık iyice düşünmeye başladığından emindim. Her ne kadar Bülent'e inanmamış görünse bile, için için kemirmekteydi belki. Bir süre sonra Işık'ın babasının nasıl bir insan olduğunu öğrenecek, benimle arasını düzeltmeye çalışacaktı. Eskiden olsa, fazlasıyla sevinir, babamın desteğinin ardında olacağını düşünürdüm. Şimdi ise onun düşünmeye başlamış olması beni pek duygulandırmıyordu. Artık çok geçti, değişiklik duygusu tümüyle benliğimi sarmıştı.

Akşam olunca eve döndüm. Babam oturma odasındaydı. Hiç konuşmadık, dargın dargın bakıştık. Mutfakta yalnız başıma yemek yedim. Sonra odama çekildim, pencerenin önünde oturdum. İzmir'in geceleri de çok güzeldi. Geçirdiğim günü hızlı bir film şeridi gibi aktardım kafamdan. İnsanların bana karşı olan davranışları, benim onları algılamam. Sonuç kesindi. Değişmiştim. Buna bir çözüm bulabilseydim, bir çözebilseydim bu sırrı. Eskisine benzemeyen en başlıca olay, eskisine benzemeyen düşüncelerimdi. Bir çeşit düşünmeye başlamıştım. O eğlenceden başka bir şey düşünmeyen, havai, akşamları dışarıda yemek yiyen, arkadaşlarıyla maçlara giden, eğlenen, dans eden Noyan gitmişti. Yerine ağırbaşlı Noyan gelmişti. Ve düşünüyordu. Evet, düşünüyorum. Değişikliğin başlangıcıydı bu. Olaylar karşısında onları yorumlamaksızın kabul etmek yerine, anlamaya çalışmak. Belirli bir anda olan eylemin, belirli bir nedenini araştırmak. Kendi için kemiren kurt gibiydim. Bilmiyorum daha önce böyle düşünmüş müydüm. Belki olmuştur. Yine de bir korku vardı içimde. Düşünmekten düşünceli olmaktan korkuyordum. Öte yandan bir doğa sevgisi gelmişti içime, yerleşmişti. Örneğin pencereden baktığımda görünen İzmir'in o güzel yüzü, şimdi derin bir huzur veriyordu. Şu yaşıma değin belki yüz bin kere bakmışımdır bu pencereden. Ama hiç bu kadar huzurlu olmamıştım. Her seferinde şöyle bir göz atar, bugün hava nasıl olacak diye tahmin yürütmeye çalışırdım. Bu kez penceremin önünde oturup derin hayallere dalabiliyorum. Acaba olaylar mı beni böyle yaptı, yoksa ben böyle olacaktım da olaylar bu noktaya rastladı. Bunu açıklamak çok zor. Artık eskisi gibi değilim. Peki o halde nasılım ben? Eskiden nasıldım da şimdi nasıl oldum? Eskiden umursamazdım yaşamı, anlamaya çalışmazdım, yorumlamazdım. Derin derin birkaç kez nefes aldım. Bir sigara yaktım, çalışma masamın önündeki sandalyeye oturdum. Odamdaki eşyalara baktım uzun uzun. Gözlerim amaçsızca dolaştı, gelip bacaklarımın üzerinde durdu. Kot pantolonumun ağarmış maviliği kırışıklıklarla gölgelenmişti. Yol yol kabartılar, çukurlar vardı. Sağ bacağımın üzerinde küçük bir leke duruyordu. Onun biraz yanı hafifçe sökülmüştü. Dikiş yerinden kopmuş iplik parçası, sanki canlıymış gibi yukarıya uzanmıştı. Beyazımsı bir rengi vardı. İplik parçasına bakıyordum ama düşünüyordum. Ne düşündüğümün farkında bile değildim. Ellerimi başımın üzerine koydum, öne doğru eğildim. Gözlerim hala pantolonumdaydı ama rahatça göremiyordum. Düşünüyordum,

düşüncelerim daha önce hiç bilmediğim derinliklere dalıyordu. Nasıl oldu anlayamadım, bir anda kendi kendimden ayrıldım, uzaklaştım, koptum. Kendi içimden çıktım, kendime uzaktan baktım. Odanın en uzak köşesine çekildim. Hem orada hem masanın başındaydım. Kendi kendimle bakışabiliyordum. Masanın başına oturmuştum. Masa lambasının tek yönlü ışığıyla yarı yarıya aydınlanmıştı yüzüm. Ellerimi başıma koymuştum, saçlarımı kavramıştı parmaklarım. Kül tablasında duran sigaranın dumanı vuruyordu yüzüme, nefes alışımınla dağılıyordu. Uzaktan bakıyordum kendime. Kelimenin tam anlamıyla uzaktan. Daha da uzaklaşıyordum geçen zamanla. Duvardan geçtim boşluğa yayıldım. Hala görebiliyordum kendimi. Tüm ışıklar sönmüş, yalnızca yüzüme vuran portatif lambanın ışığı kalmıştı. Enfes bir fotoğraftı. Güzel çekilmiş bir kartpostal ya da iyi bir ressam elinden çıkmış tablo gibiydim. Derin düşüncelere dalmış bir insan fotoğrafı. Tıpkı tiyatrodaki olduğu gibi, özenle yaratılmış sahne ışıkları arasındaydım. Düşünmüyordum aslında. Düşünen insanı oynuyordum. Bir aktördüm ben. Yazarın senaryosunda yazdıklarını uyguluyordum. Masanın başına oturmuş, parmaklarını saçlarına geçirmiş, düşünen insan. İşte o oyuncu bendim. Peki o halde, ona uzaktan bakan kim? O da bendim. Beynim zonkladı hafiften, kuşkuyla çarptı kalbim. Boşluktaydım çünkü. Her yer karanlıktı. Yalnızca kendimi görebiliyordu gözlerim. Ona da uzaktan bakabiliyordum. Kendime gelmeliyim diye düşündüm. Yavaşça yaklaştım, karanlıktan aydınlığa geçtim. Odama geldim, masa başında duran benliğime doğru ilerledim, yanına sokuldum. Ne zavallı bir görünüşü vardı. Çok iyi bir aktördü belki ama kendisi değildi ve bu nedenle görüntüsündeki yapmacıklık, o rol gereği duruş açıkça belli oluyordu. Alnında ter birikmişti, damla damlaydı. Yüzü asıktı, gözlerini pantolonuna dikmişti. Güzel düzenlenmiş ama yine de basitlikten kurtulamayan bu düşünen adam sahnesine bir son vermeliyim dedim kendi kendime ve tıpkı başlangıçta olduğu gibi ansızın kendimle birleşiverdim. Boşluktan kurtuldum, kendime geldim. Midemde korkunç bir yanma başlamıştı. Aldırmadım bile. Büyük bir keşifte bulunmuşum gibi geldi bana. Düşünüyordum, hem de beynimin tüm hızıyla. Az önceki gibi rol gereği değil, gerçek bir düşünceydi bu. Odasında otururken kendisine uzaktan bakabilen herkesin anlayabileceği türden bir düşünce. Anlıyordum artık. Başıma gelenleri daha iyi anlıyordum. Işık, kasaba, fabrika ve diğer tüm olaylar, yaşam diye sürdürmeye çalıştığımız olgu, aslında basit bir oyundu. Ve bir tiyatro sahnesindeki eşyalar nasıl da bilinçle konulmuşlarsa oraya ve o nedenle nasıl doğrudan katılırlarsa oyuna, benim eşyalarım da öyle katılmışlardı bana ve bu nedenle anlatım doluydular. Bu nedenle duvarlar canlıydı sanki, bu nedenle masanın bakışları vardı. Hatta koca koca dağlar bile, benim sahnemin birer dekoruydular. Şu koca dünya, koca bir tiyatro sahnesinden başka bir şey değildi. Hiç biri gerçek olamazdı. Ciddiye alınması gerekmezdi. Ciddiye alınması gereken, bizlere bu rolü oynamaya zorlayan olgulardı. Artık anlıyordum. Değişimin aslında sahneden inip salondaki koltuklara oturmak olduğunu biliyordum. Şu bir haftalık bunalımımın, sahneden inip inmemek konusundaki duraksamamdan ileri geliyordu. Şimdi ise düğümler çözülmüş, her şey ortaya çıkmıştı. Mutluydum hem de alabildiğine. Yerimden kalkıp lavaboya gittim, aynaya baktım. Bir çift parlak göz bana bakıyordu. Ve tümüyle benimdiler. Neşe içinde dişlerimi fırçalamaya başladım. Dişlerini fırçalama rolü yapan birisi gibi değil, gerçekten dişlerini fırçalayan birisi gibi.

8 Mayıs Pazar

Kalbim huzur dolu ve mutluyum. Sinirlerim sakin, omuzlarımda o eski ağırlık yok. Daha dik duruyorum. Bakışlarım sorunlarımı dile getirmiyor. Kendimden eminim. Attığım her adım güvenli. Artık ruhsal bir bunalımın yıpratmışlığı yok. İşte, bu sabah uyanıp kendimi yokladığımda bunları

hissettim. Güneş baharı müjdeleyerek, bol bol ve özgürce dalmıştı içeri. Dün geceki keşfimden ötürü odamdaki tüm eşyalar alkış tutuyor gibiydiler bana. Sıçrayarak yataktan kalktım, pencereyi açtım. Ilık ve temiz havayı içime çektim. Bu günümü salonda değil, sahnede geçirmeliydim. Salona birden inmek, alışkanlıklarımın hemen vazgeçmek doğru olmayabilirdi. Eğer güne iyi başlamak istiyorsam, neşeli bir sahne oluşturmalıyım. Hemen radyoyu açtım, oynak bir müzikle dans etmeye başladım. Bir yandan da şarkıcıya eşlik ediyordum. Odamdan çıktım, mutfığa uğradım, hizmetçi rolünden başka hiçbir rolü kabul etmeyen kadın, masayı siliyordu, oyundaki başarısından ötürü yanağına bir öpücük kondurdum, elbette böyle sahnelere daha önceden alışık olmadığından, yani ezberlediği rolün dışında bir hareket olduğundan ne yapacağını şaşırırverdi. Annem her zamanki gibi oturma odasında, dans ederek ve şarkı söyleyerek çevresinde döndüm. O da hizmetçimiz gibi ezberlediği, bildiği rol dışında sayılan bu hareketimi şaşkınlıkla izliyordu, ani bir hareketle önünde diz çöktüm ve; - Madam, kulunuz sizi çok seviyor, bu gün dünden daha güzelsiniz

dedim. Annem inanamayan ve anlayamayan gözlerle bana bakıyordu,

- Madam, kulunuz sizin için bu gün ne yapabilir?

diye sordum. Ama o hizmetçimiz gibi değildi, çok iyi eğitilmişti ve hemen kendisini topladı, gülümseyerek,

- Aptal çocuk, nedir bu yaptığın?

dedi.

- Hiç, yalnızca hiç anneciğim, şu dünyanın ne olduğunu keşfettim.

Kuşkulu kuşkulu bana baktı,

- Bu sabah iyi misin sen?

- Çok iyiyim anneciğim.

- İyi sabahta olsunlar geldi galiba.

- Söyle, bu gün ne yapayım?

- Arkadaşlarınla buluşmayacak mısın?

- Doğru, onlarla buluşacağım.

Hemen telefona sarıldım, arkadaşlarımla bir bir sözleştim. Bugün herkes gibi olacaktım. Yeni keşfettiğim bu sahnede ilk rolüm, diğer insanlardan farksızlık olacaktı.

Öğleden sonra Karşıyaka iskelesinde arkadaşlarımla buluştuk. Kısa bir tartışmadan sonra sinemaya gitmeye karar verdik. Vapura bindik Konak'a gittik. Sinema afişlerini büyük bir dikkatle inceledik. Uzun süren fikir yürütmelerinden sonra komedi filmine gitmeye karar verdik. Bugün insanların içine girip rolümü çok iyi oynamak istiyordum. Hiç yorum yapmadım. Onlarla birlikte, onların istediği gibi

yaşadım. Sinemada çekirdek yedim, gazoz içtim. Film bitince sinemadan çıktık, Kordon boyunda yürüdük, oradaki birahanelerden birisine girdik. Kızarmış patates yedik, bira içtik. Sonra bol bol tuvalete taşındık. Günlük konular üzerinde fikirler yürüttük. Altay'ın ve Göztepe'nin ligdeki durumlarını, daha iyi neler yapılabileceğini tartıştık. Kaldırımdan geçen kızların tipleri üzerinde hayaller kurduk. Kısacası, bir insanın boş zamanlarından yapabileceği her şeyi yaptık. Rolümüzü gerçekten iyi oynadık. Bu durum arkadaşlarımı yeterince yormuş olmalı ki karanlık olduğundan sessizce vedalaştık. Ben doğruca eve geldim. Babamla hiç konuşmaksızın yemeğimi yedim. Televizyon izlemek için okul arkadaşlarımdan birine gittim. Gece geç vakit eve döndüm ve hemen yattım.

9 Mayıs Pazartesi

Bugün İzmir'deki son günüm. Sabah kahvaltımı yapar yapmaz garaja gittim, dönüş için bilet aldım. Öğleden sonra saat beşte kalkacakmış otobüs. Garaj İzmir'in dışında olduğundan oraya gidip gelmek en azından bir saatini alıyor insanın. İskelenin önüne geldiğimde öğle olmak üzereydi. Atatürk anıtına doğru yürüdüm. Seyyar satıcılar, dolmuş kuyruklarında bekleyenler, önlerinde çocuk arabası olduğu halde bir aşağı bir yukarı turlayanlar, bir kova suyla araba yıkayanlar, top koşturanlar, sevinçle kahkaha atanlar, sinirli sinirli homurdananlar, kısacası her tür insan vardı geniş alanda. Onların arasında yürüdüm. Derin derin nefes alıyor, ellerimle karnımı bastırıyordum. Tüm vücudumda etkili bir rahatlama hissediyordum. Atatürk anıtının yanına geldim, geriye dönüp baktım. Gerçek bir tablo vardı karşımda. Yedi sekiz katlı apartmanlar, önlerindeki yeşil küçük bahçeler, lokantalar, hızlı hızlı gelip giden araçlar. Her şey dekora uygun yapılmıştı. Yeryüzünde hiçbir ünlü tiyatro yazarı bu kadar ince düşünülmüş, bu kadar ayrıntıya önem verilmiş, bu kadar çok figüran gerektiren, baş roldekilere bu kadar çok para kazandıran bir eser yazılmamıştır. Şu an önümde sürüp giden oyunu görüyordum. Yazarını bilmiyordum ama oyunu görüyordum. Aktörlerin her biri kendini baş rolde sanıyor olmalıydı ki yaptığı işe çok önem veriyordu. Örneğin karşıdaki belediye zabıtası bunlardan birisiydi. Resmi elbisesiyle seyyar satıcıları önüne katmış sürüyordu. Kim bilir nasıl kibirleniyordu? Sanki ona bu rolü verenler onun yeteneğini değerlendireceklermiş gibi. Sanki onun bu olağan üstü rol yeteneğini görüp, kendisine daha büyük roller teklif edeceklermiş gibi. Sanki yaptıklarından sonra ilerleyebilecekmiş gibi. Peki neden bu kadar canla başla çalışıyor? Basit, ne yaptığının farkında değil de ondan. Neden seyyar satıcıları önüne katmış gidiyor bilmiyor. Biraz da seyyar satıcıya göre daha üst rolde olmanın verdiği heyecanla, ezberlediği rolü uyguluyor o kadar. Ama bilmek, bilinç, işte o söz konusu bile değil.

Ansızın tabloya resmi bir araba girdi. Çevresinde motorlu polisler vardı. Canavar düdüklarını çalarak ilerliyorlardı. İçindeki adamı kısa bir süre görebildim. Somurtkan ve soğuktu. Büyük bir gururla gömülmüştü koltuğa. Yüzü bembeyazdı. Başında fötr şapkası vardı. Ve geldiği gibi hızla çıktı sahneden. O sahnede her şey durmuş, figüranlardan kimisi saygı duruşunda bulunmuş, kimisi merakla geçişi izlemişti. Çoğunun gözlerinde o adamın yerinde olma umudu okunuyordu. Sonra her şey eski halini aldı. Aslında o adamın sahneye girmesi de belirli bir rolün sonucuydu. O da bir aktördü. Figüranlardan tek farkı baş roldekilerden birisi olmasıydı. Oyun bittiğinde diğer insanlardan hiçbir farkı kalmayacaktı. Sahnede emir verdiği zavallı asker, oyundan sonra onunla eş değerdedi. Bir zamanlar bir tiyatro oyunu izlemiştim. Oyunun sonunda müdür, kendisine karşı gelen

memuru işten atıyordu. Ertesi günü gazetelerden öğrendiğime göre, o gece işten atılan memur rolünü oynayan oyuncu gerçekte tiyatronun müdürüymüş. Ne garip bir çelişki değil mi? Ve biraz önce arabasıyla önümden geçen adam ve onun önünde saygıyla eğilen biri de aynı durumda olabilir. İşte, yaşam diye tutturduğumuz şey aslında basit bir tiyatro eserinden başka bir şey değil. Ve hiç kimse bunu bilmiyor. Yalnızca ben seyirciyim. Yalnızca benim gözümün önünde oluşuyor olaylar. Tek kişi için bu denli ayrıntılı bir tiyatro sahnesi fazla değil mi?

Eve döndüm, valizlerimi hazırlamaya başladım. Annem hem bana yardım ediyor hem de kasabada sağlığını nasıl koruyacağım konusunda konuşuyordu. Söylediklerinin birbiriyle bağlantısı yoktu. Yalnızca konuşma gereği duymuştu. Kasabada yapacaklarım bitince bizim komşulara geçti. En ince ayrıntılara değil yaşantılarını anlattı bana. Onu pek dinledim diyemem. Acele ediyordum. İzmir'den gitmek için acele etmem gereksizdi. Ama nasıl olsa olacaktı. Sonunda hazırlıklar bitti. Daha zamanın vardı, bir köşeye oturduk. Annem huzursuzdu. İki de bir saate bakıyordu. Derin bir nefes aldı, - babanla hiç konuşmandınız

dedi.

- ....

- gidip özür dilemen gerekmez miydi? Hep bekledim.

- Hayır, gerekmezdi.

- Nedenmiş o?

- Çünkü ona karşı bir hareketim olmadı, onu kırmadım.

- Oh, daha neler.

- Elbette, her şeyi kendi kafasında canlandırdı, kurdu, sonra beni suçlu buldu ve cezalandırdı. Benim savunmamı almayı bile istemedi.

- Ama oğlum, o senin baban.

- Evet ama rolünü iyi oynamıyor.

- Rolünü mü?

- Boş ver, anlatması uzun sürer.

Oda sessizliğe büründü. Duvar saatinin tik takları duyuluyordu yalnızca.

- Yine gel emi, hafta sonlarında, orada sıkılırsın.

Annem bu son sözleri o denli yumuşak bir sesle söylemişti ki derin bir suçluluk duygusuyla iliklerime değin titredim. Yüzüne sevgiyle baktım.

- Fırsat bulursam hiç kaçırmam anneciğim,

dedim.

- Orada gidebileceğin bir yer de yok.

- Yok anneciğim ama sen merak etme. Orada fazla kalacağımı sanmıyorum. Her şey düzelecek, göreceksin, biraz zamana gerek var.

Yerimden kalktım, saat dörde geliyordu, kapıya yöneldim. Kapının önünde kucaklaştık. Emektar hizmetçimize veda ettim, dışarı çıktım. Apartmanın kapısında taksiye binerken başımı kaldırıp balkona baktım. Annem oradaydı ve ilk gidişimde olduğu gibi yine sessizce ağlıyordu.

10 Mayıs Salı

Dün gece gerçekten kötü bir yolculuk yaptım. Otobüsteki yerim hiç rahat değildi. Yedi saat boyunca yarı uyur yarı uyanık sallandım durdum. Kasabaya geldiğimde saat üçtü. Kasabanın meydanında sabahın o saatinde kampüse gidebileceğim araç yoktu. Zorunlu olarak yürüdüm. Kampüsdeki odama ulaşıp rahat yatağıma uzandığımda saat dördtü.

Sabahleyin kalktığımda mesaiye oldukça geç kalmıştım. Aceleyle giyinip fabrikanın yolunu tuttum. Ofise gitmeden önce müdüre uğrayıp geç kaldığım için özür diledim, anlayışla karşıladı beni. Ofiste oturdum bütün gün. Durmaksızın esnedim, uyukladım. Uykumu alamamıştım. Kafam kazan gibiydi. Rahatça düşünemiyordum. En büyük isteğim kampüsdeki odama çekilip uyumaktı. Mesai bitince hemen kampüse döndüm. Ama bu kez de uykum kaçtı. Hafiften başım ağrıyordu. Bahçede dolaştım, ağaçların altında oturdum. Güneş batıp ortalık iyice kararınca restorana gidip yemek yedim. Tüm hareketlerim bir robotu andırıyordu. Yorgundum, düşünemeyecek kadar yorgundum. O an diğer insanlardan hiç farkım yoktu. Ezberlediğim rolleri hiç düşünmeden uyguluyordum. Yaşam tiyatrosunun gerçek aktörlerinden birisiydim.

Yemekten sonra Hasan beyi gördüm. İki el tavla oynadık. Epey açıldım, yorgunluğum azaldı. Hasan beyin birisiyle randevusu varmış, iyi akşamlar dileyip gitti. Yapacak bir işim yoktu. Televizyonun önündeki koltuklardan birine oturdum, programı izlemeye başladım. KGB' yi anlatıyordu program. İnsanlara uygulanan, çağımızda geliştirildiği için çağdaş dememiz gereken psikolojik işkenceyi, iki yüz milyonun sindirilmesinde kullanılan koşullandırılmayı anlatıyordu. Konuşmacı genç ve kendinden emindi. İlginç burun yapısıyla dikkatimi çekti. Daha çok kedilere benzettim burnunu. Ansızın yanımda Yüksel bey belirdi. Gülümseyerek oturdu.

- İyi akşamlar, buraya alışabildiniz mi bari?

Diye sordu.

- Evet, öyle sayılır.

- Şu restoran da olması, fabrika hiç çekilmez.

- ....

- Sovyetler birliğindeki sistemi mi anlatıyor?

- Evet.

Gözlerimi ekrana diktim, adeta içercesine dikkatle izlemeye başladım anlatımları, gösterilenleri. Küçük bir çocuk belirdi gözlerimin önünde hayal olarak, öldürülen insanlar için şikayette bulundu babasına. Baba suskun, anne ağlamaklı. Anne diye ona döndü çocuk, yaşam daha henüz başladı, neden benim ağlamamı istiyorlar? Sonra elini ağzına götürdü, parmaklarını emdi bir süre. Kendi varlığının, kendi varoluşunun olmadığını görmüşçesine sanki, hüznle bir köşeye çekildi. Çevresinde ajanlar, kötü muhbirler, psikolojik işkenceyle delirtilen insanlar, dövülen, öldürülen adamlar vardı. Sahne değişti ansızın, bir kalabalık oluştu. Yürümeye başladı. Kendi dillerinde kendi Tanrıları için, bu Tanrı ister bir put ister özgürlük olsun, dua ederek yürümeye başladı. Yürüyüşler hızlandı, hızlandı koşuşturmaya dönüştü. Dualar yükseldi, haykırıışlara dönüştü. Büyük bir gürültü koptu, dünya tahrip edildi. Bu büyük kalabalık hep birlikte küçük bebeği havaya kaldırdı. Ajanlar yok oldu, muhbirler tersine çalıştı. Dumanlar çıktı şehirlerin üzerinden, koca sistem görkemli yapısından hiç de beklenmeyecek bir sessizlik içinde çöktü gitti. Ve yaşam öylece o noktada durdu. İnsanlar durdu, zaman durdu. Ve yaşam bu durağan ülkede çakıldı kaldı.

- Hey, amma da daldın, çok mu heyecan verici?

Diye sordu Yüksel bey.

- Ne feci şey.

diye karşılık verdim içimi çekerek.

- Belki de yalan söylüyorlar, kendin gittin gördün mü?

- Dünyada hiç kimse tam bir yalan söylemeyi beceremez. Yüzde bir doğruluk payı olduğunu kabul etsen bile, onları kınamamız gerekir sence?

- Yoo, anlatılanların bir kısmı doğru olabilir ancak dünyanın neresinde böyle olaylar olmuyor ki?

- Evet, doğru, dünyanın her yerinde bundan daha beter olaylar görülebilir, görülmektedir de. Örneğin şu televizyon programı İngiliz yapımıdır. İngiltere’de Marksistlere karşı hiç hoş olmayan, hatta insanlık dışı hareketler görebilirsin. Belki orada Marksistler akıl hastanelerine gönderilmiyor ama toplum mimlenmiş kişiyi öylesine yalnız bırakıyor ki o kişi eğer yeterince dayanıklı değilse kendiliğinden akıl hastanesine gidiyor. Öte yandan toplum anti Marksist yönde öylesine koşullandırılmış ki içinde bulunduğu düzenin aksak yönlerini gören gençliğim bir kısmı çıkış yolu olarak başka yollar aramaya çabalıyor. Sistem bozukluğu kişilerin ruh sağlığı yönünde olumsuz etki yapıyor, ruhsal sorunları olanlar artıyor.

Yüksel bey sözümü kesti.

- Gördün mü bak, İngilizler kendi pislüklerini görmezken, başkalarının işleriyle uğraşmaları doğru mu

sence?

- Değil elbet, ancak bu yine de şu televizyon programında anlatılanları kınamamamızı gerektirmez.

Yüksel bey kahveciye seslenerek iki kahve söyledi.

- Bu bir kabul sorunu. Eğer ben özgürlük olarak parayı kabul edersem, para dışındaki özgürlük kavramları yanlış demektir. Yok eğer toplumun mutluluğunu kabul edersem, diğer kavramlar yanlış demektir.

- Yani belirlenen bir düşünce dışında, diğerleri doğru değil mi?

- Bir çeşit vazgeçme. Toplumun mutluluğu göz önünde tutulmuşsa kendi sınırsız özgürlüğümden vazgeçmem gerekir.

Sesimi çıkarmadım, inanmamış gözlerle Yüksel beyin yüzüne baktım.

- Ve her şey gibi bunun da karşılığı ödenmiş olur.

- Peki ya insanlık, insan hakları, insanca yaşama, insanın yüceltilmesi, bunlar hiçbir şey ifade etmez mi?

- Eder elbette ama o sistemin kendi değerlendirmesi içinde.

- Peki ya o sistemin belirlediği çizgi doğru değilse?

- Aynı kabul içinde mutlak doğrudur.

- İyi ama salt toplum için yaşarsam, bir arı gibi çalışırsam, toplumu yüceltmemiş olmayacağım ki.

- Neden?

- Çünkü o zaman insanın yaratıcılığında eser kalmaz. Çünkü o zaman yenilik getiremem. Çünkü belirli bir işi yaparım, daha önceden planlanmış çizgileri aşmam söz konusu olamaz. Bu da kendi yaratıcılığımın sonu demektir.

Yüksel bey bu tartışmadan hoşlanmamıştı. Gülümseyerek bana baktı,

- Bak bu doğru, haklısın

dedi. O an kendimi çok güçlü hissettim. Kahvelerimiz geldi ve yudumlayarak içmeye başladık. Televizyonda sinema vardı şimdi. İkimiz de suskunduk. Ben yavaş yavaş pişmanlık duymaya başlamıştım. Anlattıklarımın kendim de tatmin olmamıştım. Yüksel bey haklı olabilirdi. Eğer bir sistem belirli bir toplum tarafından kabul edilmişse, o toplum bireyleri kendi çalışmalarlarıyla pek ala toplumlarını yüceltebilirlerdi. Bu durumda eğer sistemde bir aksaklık çıkarsa suç hiç de sistemin ana felsefesinde olmazdı. Uygulamadaki aksaklıklar, sanki sistemin aksaklığı gibi görülemezdi. Bence tartışılması gereken, o sistemin uygulanabilirliği olmalıydı. O zaman her sistemde olduğu gibi iyi ve

kötü yanlar ortaya çıkacak, toplumun kabul edebildiği değerler üzerine sonuçsuz bir tartışma başlayacaktı. Yüksel beye baktım, biraz kırgın gibiydi. Haklı olduğunu biliyor ama beni kırmamak için hak veriyordu. Ona yaptıklarımı ödemek istedim. Bir el satranç oynamayı teklif ettim, galip gelebileceğim oyunu kaybederek vicdanımın sesini bastırmaya çalıştım.

11 Mayıs Çarşamba

Fabrikadaki motorların çıkardığı sesler artık eskisi gibi rahatsız etmiyor beni. Hatta düzenli çalışmaları hoşuma giden bir müzik sesi yaratıyor. Motorlar arasında dolaşırken düzenli vuruşları bir metronom kabul ederek kendi kendime besteler bile yaptım. Basit şeyler, hani şu banyolarda söylenen türden. Bugün öylesine dalmışım ki şarkı söylemeye, arkamdan gelip beni çağıran işçiyi uzun süre duymadım. Gelip omzuma dokundu, şöylece bir irkilip ona döndüm.

- Müdür bey sizi çağırıyor,

Dedi kayıtsızca. Doğruca müdürün odasına çıktım. Kapı kapalıydı, tıkırdatarak açtım. Müdür bey ya da fabrikadaki bazı kişilerin söylediği gibi tonton ihtiyar, her zaman olduğu gibi masasının başında gazetesini okuyordu. Lafi uzatmadı bu kez. İzmir’de ne var, havalar güzel mi, ailen iyi mi gibi sorular sormadı. Konuya çabucak giriverdi.

- Noyan bey, on gündür buradasınız. Daha fazla boş beklemenize gerek yok. Zaten pek ihtiyacınız da olmadı fabrikayı öğrenmeniz için.

Beni övücü sözlerdi bunlar. Acaba benden bir çıkarı mı vardı?

- Sizi fabrikanın su bölümüne vermek istiyorum, ne dersiniz?

- Benim için zor değil müdür bey.

- Peki öyleyse, şu yazıyı alın, teknik müdüre götürüp verin.

diyerek elime bir kağıt tutuşturdu. Fabrikanın teknik müdürü dediği kişi aslında buradaki en eski mühendis. Kuruluşundan beri çalışıyor. Ama onun böyle bir unvanı olduğunu bilmiyordum. Kanımca burada herkesin bir unvanı var. Örneğin muhasebede bir müdür ve şefler var. Sonra şef yardımcıları geliyor. Yalnızca en kıdemsiz memurların, işçilerin unvanları yok. Onların dışında herkes bir şeye sahip. Neden insanlar unvan düşkün? Neden insanlar bir unvan kapmak için çabalıyor? Neden insanlar unvanları olmayınca huzursuzlaşıyorlar? Bu konuda pek çok yazı yazılabilir? Ama şu var ki unvan konusunda söylenecekler bir başka görüşü çağırılmayacak mıdır? Unvan konusundaki yazılarıyla unvan kazanacak insanlar karşına onları eleştirerek unvan kazanacak insanlar olması, yazılanları bir anda sıfıra indirgemeyecek midir? Sonuçta, bu tiyatrodaki amaç, insanların oynadıkları rolün adı ne olursa olsun, kendi isimlerinin daha yükseğe yazılmasıdır. Bildiğimiz tiyatrodaki da aktörler ve aktrisler adlarının daha parlak yazılması için mücadele ederler. Yaşam tiyatrosunun bir yansıması belki de. Oysa adını daha parlak şekilde yazdıran aktörün durumu diğer aktörlerden ne derece yüksektir? Tek başına olsa o rolü başarabilecek midir? Tek kişilik hamlet ya da Romeosuz

Jüliet düşünülebilir mi? Tek kişilik oyunlarda bile sahneyi düzenleyenler, dekorları yapanlar vardır. Örneğin şarkıcıların adlarını daha yükseğe yazdırma gayretleri. Adını daha yükseğe yazdıran şarkıcı, okuduğu şarkının bestecisinden daha üstün olabilir mi? Besteciden üstün olabilen bir şarkıcı olabileceğini düşünmek, şarkı söylemeyen şarkıcı olabileceğini düşündürür. Aynı şekilde yaşam tiyatrosunda da isminin önüne birkaç unvan ekleyen kişinin diğerlerinden daha üstün olduğu düşünülüyor belki de. Ne var ki yapılan bütün işlemler, bütün olaylar küçükten büyüğe doğru birbirine bağlıdır. Bütün bu bağılıklardır o unvanları veren eğer bir fabrika müdürü varsa, bu ondan sonra müdür yardımcısı olduğu içindir. Şeflerin, şef yardımcılarının olduğu içindir. Giderek işçiler olduğu içindir. Bu durumda işçilerin unvanı olmadığından ötürü huzursuz olmalarına gerek yoktur. Aynı şekilde müdürün sahip olduğu unvanın da fabrikanın tüm personeli arasında paylaşılır demektir bu. Peki o halde neden bu unvan yarışması? Basit, bilincin, neden yaşadığının, ne olduğunu bilmemenin bir sonucu yalnızca.

Formaliteleri bitirdikten sonra ofise döndüm. Oradakiler haberi her nasılsa benden önce öğrenmişlerdi. Oysa bana söyleneni daha yarım saatten fazla olmamıştı. Hasan bey gülümseyerek,

- Eee, hadi bakalım, bu işinde başarılar

dedi. Onu benimle böyle senli benli konuşmasına sinir oluyorum. Bu bilinçsiz, kendisinden habersiz insanların babamın bile konuşmadığı biçimde benimle senli benli olmalarına akıl erdiremiyorum. Onu küçümseyen bir bakışla yanıtlamayı düşünüyordum ki, Yüksel bey söze karıştı.

- Sonunda siz de bir şey oldunuz.

Bir unvanım olduğu için pişman olacağım galiba. Kendi düzeyime en yakın bulduğum Yüksel bey alaycı tavrı beni daha da çileden çıkarıyordu. Dini konulardaki konuşmalarıyla dikkati çeken laborant Kemal bey hemen atıldı.

- Allah yeni işinizde size yardımcı olsun.

dedi yumuşak bir sesle. O an, her nasıl olduysa kendimi tutmayı başardım. Hele laboratuvar şefi Sevgi hanımın, adeta bir anne şefkatiyle,

- Bunu kutlamamız gerekir Noyan bey.

sözleri, ortalığı daha da yatıştırdı. Sonunda ben bir unvan sahibi olmuşum. Su bölümü şefi. Gerçekte bu görev, buhar kazanlarının yönetimini gerektiriyordu ve Londra'da bu konuda yeterli eğitim almıştım. Güldüm kendi kendime, insanlar unvan peşinden hiç ayrılmayacaklar dedi. Ustabaşı Mehmet'in söylediği çaylarla kutlama yaptık. Sonra ben hemen buhar kazanlarının olduğu yere gittim. Sekiz kişinin çalıştığı küçük bir odaydı burası. Yerler topraktı ve dökülen yağlarla simsiyah kesilmişti. O an dikkatimi çekti. Yüksek ısıyla çalışan bazı bölümlerde yağ tankları korumasız borularla fırınlara bağlanmıştı. Gerçekte borular üzerinde yer yer kalın bir koruyucu tabaka görünüyordu ama zamanla çoğu düşmüş ve tamir edilmemişlerdi. Bizim çalıştığımız yerin hemen ilerisinde fabrikanın ana mazot tanklarından birisi yarı yarıya toprağa gömülmüş olarak duruyordu. Bazen düşündüğümüz şeyler başımıza vaktinden önce gelir. Daha ben işçilerle tanışmaya fırsat bulamamıştım ki ansızın on metre ilerde bir patlama oldu ve ardından alevler yükseldi. Tavan

simsiyah dumanla kaplandı.

- Yangın var, yangın var

Diye bağrıışmalar oldu, işçiler işlerini bırakarak oraya doğru koştular. Ara mazot tanklarından birisi yanıyordu. İçinde mazot olup olmadığını bilmiyordum. Birkaç işçi eline geçirdiği yangın söndürücülerinin musluklarını açıp alevlerin üzerine püskürtmeye başladılar. Her şey önceden programlanmıştı ve düzen içinde yapılıyordu. Ama alevler sönmeden tüpler bitiverdi. Ustabaşı küfrederek çevresindekilere yeni tüpler getirmeleri için emirler yağdırmaya başladı. Nedendir bilemem ben de oraya gelmiştim. Ayaklarım getirmişti beni. Şaşkınlık içinde çevreye bakıyordum. Kendimi toplardım. Oynanan oyunun basit bir figüranı olmaya hiç niyetim yoktu. Baş role geçmeliydim. Hemen kararımı verdim. Yangın sönmüyor, üzerine püskürtülen yığınla kimyasal söndürücüye karşılık tabanda ilerliyordu. Gözüm vanalardan birisine takıldı. Ana bağlı boruları izledim. Ara bir tank, borular sonra yanan tank. Ara tanka mazot veren tüm vanalar açıldı ve ters yönden giriş yapan boyu yangın yerinin tam üzerinden geçiyordu. Yani mazot alevlerin üzerinden geçerken iyice eriyor, benzinden daha parlayıcı bir yakıt haline geliyordu. Sonra yanan yerde alevler içinde tabana yayılıyordu. Kendinden emin, rolünü iyi kavramış bir mühendis, bir şef olarak hemen ileri atıldım. Sert ve yüksek bir sesle işi olmayanların buradan çıkmalarını söyledim, kalabalığı dağıttım. Yanıma iki kişi aldım, açık tüm vanaları kapattım. Bu sırada diğer şefler de olay yerine gelmişler, yangın söndürme işine katılmışlardı. Ve yakıtsız kalan yangın biraz sonra söndü. Yanan tanktan hala koyu bir duman çıkıyordu. İşçilerin bazıları ortalığı topluyor, bazıları tankı soğutmaya çalışıyordu. Yanımda beliren müdür omzuma vurdu, - aferin, iyi iş yaptın

dedi. Yangında ünitesini iyi yöneten şef rolünü çok iyi oynamıştım ve bu benim bilerek katıldığım ilk oyundu. Doğrusu çok hoşuma gitmişti. Keşke yangın bu kadar kısa sürede sönmeseydi diye düşündüm. O zaman daha uzun süre bu zevk dolu dakikalardan yararlanabilirdim. Ofise doğru yürürken çevrede beni öven sesler işitiliyordu.

Akşam olunca kampüse döndüm. Yemek yedim ve yukarıdaki odama çıktım. Akşamlarımı çok seviyorum. Çünkü kendime uygun döşediğim odamda kendimi Londra'daymışım gibi hayal edebiliyorum. Zaten odamın havası da oraya andırıyor. Teybimi açıp müzikle dolduruyorum içimi. Ne kadar yalnızım. Hiçbir şey mutlu etmiyor beni. Yaşam tiyatrosu bile eğlendirmiyor. Sıcacık odada, üşümüşçesine büzülüyorum. Bugünkü olayları düşünüyorum. Tiyatrodaki o kısacık rol o an nasıl mutlu etmişti beni. Ama mutlu olmak için her gün yangın çıkaramam ya. Burada mutlu olamayacağımı bir kez daha anladım. Ne yapıyorum? Sabah kalkıyorum, kahvaltıdan sonra işe gidiyorum. İşten geliyorum, yemek yiyor, televizyon izliyorum sonra yatıyorum. Bana görev diye yüklenenlerden, yaşamımı sürdürmek için zorunlu olarak yaptıklarımın başka hiçbir şey yapmıyorum. Yaşamak olamaz bu. Yaşam değil benimkisi. Çünkü şu karşıda duran ağaçlardan, damlarda dolaşan kedilerden, sokakta çöpleri karıştıran köpeklerden hiçbir farkım kalmıyor. Bir kayıkta olsaydım, okyanusun tam ortasında. Tepemde kızgın güneş, kumsallar benden çok uzakta. Küreklere asılsaydım medeniyete ulaşmak için. Şu an olduğumdan daha çok yaşıyor olurdum. Çünkü yaşamak için, varolmak için bir şeyler yapmış olurdum. Güneşin yakıcılığına aldırmazdım. Küreklere yapıştırdım, ellerim kanayınca kadar çekerdim. Kıyıları uzakta olsa bile benden, tek başıma bile bulunsam okyanusun ortasında, yaşıyor olurdum. Belki umutsuzluk kaplardı tüm benliğimi. Belki vazgeçmek isterdim kavgadan. Ama yine de çekerdim kürekleri. İnsan olduğumu, insanca yaşama

ulaşmak istediğimi kanıtlamak için dünyaya. Gücüm tükenirdi yavaş yavaş. Susuzluktan kururdu dudaklarım, çatlardı. Çatlaklara kaçan tuzlu suyla acı çekerdim. Acı, dalga dalga yükselirdi her yanımdan. Ama varlığımı anlardım, varım derdim. Gözlerim yarı kapanır, serilir kalırdım sandalın üstüne. Denizin çırpıntısını duyardım. Deniz kokan rüzgar karıştırırdı saçlarımı. Güneşten yanmış tenim, kupkuru ve çatlamış dudaklarım, yarı açık gözlerim varolmak için yaptığım mücadelenin son bir görgü tanığı olarak kalırlar, belki kıyıya ulaşırdı kayığım. Ama hiçbiri, onlardan daha çok varolduğumu, onların hiçbir zaman anlamayacakları bir yaşamım olduğunu bilemezlerdi. Halbuki burada, bu kasabada, bu kampüste, hayallerimden başka hiçbir şeyim yok.

12 Mayıs Perşembe

Çok hareketli bir gün. İşte bu günü anlatacak bundan daha iyi bir cümle kurulamazdı. Sabahleyin büroda çayımı içiyordum. Kemal bey karşımda oturmuş gazeteleri inceliyordu. Sevgi hanım ise yeni örmeye başlayacağı kazak için model aramakla meşguldü. Yüksel bey o gün yapılacakların planını çıkarıyordu. Hasan bey içeri girdi ve hepimize birden, - Duydunuz mu, seçim varmış.

Dedi. İlk önce anlayamadık. Kemal bey millet meclisi genel seçimlerinden söz edildiğini sandı.

- Ooo, günaydın, seçim kampanyaları çoktan başladı.

Dedi.

- Yok canım, o değil bizim derneğin seçimi varmış.

İlk kez o zaman duydum fabrikada bir derneğin varlığını.

- Ne derneği bu, diye sordum.

- Yaptırma ve yaşatma derneği?

- Ne iş yapar?

- İşte, bilet satar, teberru kabul eder, elde ettiği gelirlerle de fabrikanın çeşitli acil ihtiyaçlarını giderir. Bakanlık her zaman para vermez. Onun bir zamanı bir formalitesi vardır. Dernek acil durumlarda gerekli parayı sağlayarak işlerin aksamamasında etkili olur.

Hasan bey fabrikanın eski elemanlarından olduğu için mevzuatı iyi bilirdi. Derneğin içinde olduğundan hiç kuşku yoktu. Yine de laf olsun diye sordum.

- Bize ne seçim varsa?

- Size ne olur mu, buradaki herkes üyedir, derseniz görev alabilirsiniz.

Yüksel bey söze karıştı.

- Burada çalışan herkes üye olabilir.
- Ya ben üye olmak istemezsem?
- Efendim bunda çekinecek bir şey yok, senin yapacağın tek şey gidip oy kullanmak, gelmezsen onu da yapmazsınız. Hiç kimse sana bir şey demez.

Sevgi hanım,

- Siz böyle şeylere alışık değilsiniz galiba?

- .....

Sonra hep birlikte oldular, bana derneği anlatmaya başladılar. Üstüme çullanıyorlarmış gibi geldi bana. Kulaklarıma çarpan sesler boğuklaştı, anlamsız bir hal aldı. Yüzüme kan vurduğunu, kızardığımı hissediyordum. Gerçekten çok rahatsız olmuştum. Hemen kendimi topladım, lafi kısa kesmek üzere, - Tamam, anladım, daha fazla anlatmanıza gerek yok.

dedim. Hasan bey dikkatle bana bakıyordu. Hemen oracıkta hazırladığı üyelik dilekçesini bana imzalattı, kağıdı dikkatle kıvrırıp cebine koydu.

- Derneğin yönetim kurulu benim üyeliğimi kabul eder mi?

Diye sordum. Kemal bey hemen atıldı.

- Hiç reddedebilirler mi, siz mühendissiniz.

Dedi. Hasan bey ilave etti.

- siz şimdiden üye sayılırsınız mühendis bey.

Sonra diğerlerine döndü,

- Bu sefer yönetim kuruluna bizim de adamımızı sokmamız gerekiyor, aramızdan bir kaç kişiyi seçelim bir liste yapalım, bu listeyle seçime gireriz.

Dedi. Bu sözler odada ikinci bir tartışma dalgasının dolaşmasına neden oldu. Her kafadan bir ses çıkıyor, kimin ne dediği belli olmuyordu. Sonunda bir de baktım, ben ve sevgi hanım aday olmuşuz. Gerçekten çok şaşırdım. Hemen hatırlanan yönetim kurulu aday listesini eline alan Hasan bey kendi deyimiyle kulis yapmaya gitti.

Öğleden sonra ortalıkta büyük bir hareket vardı. Herkes birbirine seçimden söz ediyordu. Öylesine ciddiye alınmıştı ki konu, sanki başbakan seçilecek sanırdınız. Anladığım kadarıyla epey aday olmalıydı. Çünkü bizim hazırladığımız listeden başka dört tane daha listeden söz ediliyordu. Kocaman insanların böyle basit bir seçim karşısında bu denli heyecanlanmaları, işi bu denli ciddiye almaları epey düşündürdü beni. Zavallı insanlar, şu küçük kasabada kendilerini gösterebilecekleri, diğer insanların önüne geçebilecekleri en küçük bir fırsatları bile yoktu. Bu tür dernek seçimleriyle

içlerindeki yığınla dürtüyü tatmin ediyor olmalıydılar. Öylesine kaptırdılar ki kendilerini ve onların bu çocukça eğlenceleri öylesine ilginç geldi ki bana, akşam yatağa girinceye değin onları izledim, kendi gönlüme göre güzel bir gün geçirdim.

13 Mayıs Cuma

İş yerinde seçim hazırlıkları var. Yeni yeni liste haberleri geliyor. Tüm fabrika bu dernekte görev almaya kararlı sanki. Beş kişilik bir gurup kurmayı başaran hemen bir liste yayınlıyor. Konuşulan tek konu ise eski yönetim kurulunun yaptıkları. Hele bir minibüs sözü geçiyor ki, satın alınması tam bir film konusu. Öykü şöyle. Adamın biri Almanya'da çalışıyormuş. Oradan bir minibüs satın almış, dünyanın dört bir yanını dolaşmış, araba iyice yıpranmış halde Türkiye'ye gelmiş. Amacı arabayı ucuza satıp dönüş parasını çıkarmakmış. Ancak gümrükte arabanın ülkeye girmesi için yüksek bir ücret istenmiş ve bu nedenle kimse arabayı almaya yanaşmamış. Astarın yüzünden pahalıya çıkacağını anlayan vatandaş da arabayı gümrüğe bırakıp gitmeye karar vermiş. Tam bu sırada şu andaki yönetim kurulu işe karışmış. Çekmişler adamı bir kenara. Sen bu arabayı gümrükte çürümeye bırakacağına bizim derneğe hibe et, devlet yararlansın, demişler. Adam bu öneriyi son derece mantıklı bulmuş olacak ki, arabayı derneğe hibe etmiş. Bütün formaliteler tamamlanmış, bakanlık hibeyi onaylamış ve araba gümrüksüz olarak ülkeye girmiş. Öyküde buraya değin olağan üstü bir şey yok. Ancak dernek başkanının sonradan açıkladığına göre araba hibe değilmiş de aslında para karşılığı satın alınmış. Ve bu para tamamen dernekten ödenmiş. Bizim Hasan beyin söylediğine göre yönetim kurulu böyle bir karar alarak ve arabanın sahibinden de rasgele bir fatura uydurarak parayı aralarında bölüşmüşler. Ben bu öyküye inanma eğilimindeyim. Çünkü yönetim kurulunun bazı üyeleri çok yüksek ücretler almadıkları halde, son yıllarda para olarak epey rahatlamışlar. Hem de olağan üstü bir şekilde. Yalnızca bizim laborant Kemal bey hariç. O da yönetim kurulunda üye ve karşı çıkıp, - Biz para falan bölüşmedik.

Diyor. Kendisi öylesine dindar birisi ki, benim de aklım yatmıyor onun para alabileceğine. Öte yandan derneğin başkanı olan Ayhan bey ki kendisini burada herkes çok iyi tanıyor, bu gün oldukça zengin birisi. Ayrıca hastanenin başhekimisi ve fabrikanın da doktoru. Ayhan bey bu kasabaya geldiğinde hiçbir şeyi yokmuş. Eşi de zengin değilmiş. Ama bu gün Ayhan bey gerçekten çok zengin. Bir doktorun aldığı ücret aşağı yukarı belli olduğuna göre, nasıl oluyor da koca koca çiftlikler, büyük şehirlerde apartmanlar, katlar, yazlıklar alabiliyor? Sonra bu adam yalnızca bizim dernekte başkanlık yapmıyor. Başka derneklerle de ilişkisi varmış. Tüm bunlar bir araya gelince Ayhan bey hakkında şüpheye düşmekten kendimi alamıyorum. Ama başkaları onun başarısını kıskanıp böyle söylüyor olabilirler. Ben kendi hesabıma ondan en küçük bir kötülük görmüş değilim, hatta adamın kendisini bile henüz görmedim zaten. Anlatılanlar doğru ya da yanlış olsa bile gerçek tek. Artık şu andaki yönetim kurulu bir daha seçilemeyecek.

Bir süre sonra bıkmaya başladım bu konuşmalardan, dedikodulardan, çamur atmalardan. Kendi bölümüme döndüm. Mehmet usta ile işçilerden Ali oturmuş karşılıklı sigara içiyorlardı. Onları görünce yanımda sigara kalmadığını fark ettim. Dışarı çıktım, yakındaki bakkala doğru yürüdüm. Fabrikanın çevresinde bazı evler var. Genellikle işçiler oturuyor burada. Bir tek bakkal dükkanı açılmış. Çevredekiler gereksinimleri buradan satın alıyorlar. Ön tarafı dükkan, arka tarafı ev olan ahşap tek katlı bir yapı. Koyu kahverengi kiremitlerinin üzerine yosunlar görülüyor. Kerpiç duvarları

ve eğreti duruşuyla en küçük rüzgarda bile yıkılıverecekmiş duygusu uyandırıyor. Dükkanın basık kapısından eğilerek içeri girdim. İçerdeki kişiye dikkat bile etmemiştim, - Filtreli sigara var mı acaba?

Diye sordum. Sonra başımı kaldırıp baktım. İnanılmaz şey, kot pantolonuyla, mavi t-shortuyla buralarda bulunması olanaksız bir kız duruyordu karşımda. Kasabanın kadınları ve kızları simsiyah örtüler içinde, bazıları ise tek gözleriyle yürümeye çalışırlar. Yüksel beyin deyimiyle penguen kuşlarıdır bunlar. Oysa karşımdaki kızın simsiyah gözleri vardı. Esmerdi, uzun boyluydu. Omuzlarına dökülen parlak saçları özgürce dalgalanıyordu başının her hareketiyle. Özgür ve gizlenilmemişlerdi. Pırıl pırıl gözlerle bana bakıyordu. Böyle birisinin kasabada bulunması kafamı karıştırdı birden. Öylece birbirimize baktık, sonra kendimi topladım, - Şey, acaba Avrupa filtreli sigara bulunur mu?

Bir süre düşündü, son derece üzgün bir sesle,

- Var ama babam öyle herkese değil, kendi arkadaşlarına veriyor.

dedi.

- Kasabada sigara bulmak zor. Acaba bana bir tane veremez misiniz?

Gülümsedi, eğildi yere doğru, tezgahın altından bir paket sigara çıkarıp bana uzattı. Gerçi benim içtiğim marka değildi ama hiç yoktan iyidir diyerek sigarayı aldım, parasını ödedim, sırtımı dönüp dükkandan çıktım. Kısa adımlarla toprak yolda yürümeye başladım. Böyle bir kız, hem de bu kasabada. Sanırım öğrenciydi. Büyük şehirlerin birinde üniversitede okuyor olmalıydı. Ama şimdi tatil zamanı değil ki. Belki ders çalışmak için gelmişti. Bakışlarında bilgi izleri bulmak zordu. Bir başka şey vardı. Işık'ı anımsadım. O bilgiç bilgiç bakardı yüzüme. Bu kız ise masum pırıl pırıl ve kendine has bakıyordu. Ne diye bana sigara verdi sanki? Hayır yok diyebilirdi. Şimdi sattığı sigara yüzünden babası kızabilirdi. Çünkü arkadaşlarından birisi açıkta kaldı. Neden yaptı bunu? Acaba aşk mı? Yok canım, saçma sapan düşünüyorum. İlk kez karşılaşıyoruz. Bir görüşte aşklar yalnızca filmlerde görülür. Zaman kısalığından olsa gerek. Ne de olsa filmler iki saatten fazla sürmüyor. Aşk düşününce acı bir tad kapladı dilimi. Kendimi toparladım hemen. Bu kız Avrupa'da olsaydı nefis bir şey olurdu dedim kendi kendime. Fabrikaya döndüm, olağan işlerin başına geçtim.

Akşam yemek yerken bakkalda gördüğüm kızı düşünüyordum. Vicdan azabı çekiyordum. Benim için babasıyla kavga etmeyi göze almıştı. Oysa ben sigarayı aldıktan sonra hemen sırtımı dönüp dışarı çıkmıştım. Tek bir kelime söylemeden, teşekkür bile etmeden. Kim bilir ne çok kırılmıştır. Yaptıklarımı en kısa sürede tamir etmeliydim. Nasıl oldu bu denli düşüncesizce hareket edebilmişim bir türlü anlayamadım.

14 Mayıs Cumartesi

Sabahleyin geç kalktım. Diğer günlerden alacağım varmış gibi uzun süre yatakta kaldım. Biraz kitap okudum, biraz dün bakkalda gördüğüm kızı düşündüm. Şu an ne yapıyor diye sordum kendi kendime, yapabileceğim işleri hayal ettim. Daha önce burada bakkalda çalışan bir kız hiç görmemişim. Belki

başka yerlerde de böyle kızlar vardır. Zaten kaç kere bakkala gittim ki? Her şeye karşın, bu kasabada görmeye alışık olmadığım türden bir kimsenin bakkalda çalışıyor olması olağan üstüydü.

Saat on ikiye geliyordu, sıçrayarak yataktan kalktım. Çarşafı, yatak örtülerini, kirli çamaşırları sepete doldurdum, kapının önüne bıraktım. Kampüste çalışan temizlikçi kadınlar bu sepetlerdeki kirlileri toplayıp yıkıyorlar. Ama asla özel eşyalarımı yıkamaya vermiyorum ve diğer insanlar bunu nasıl yapabiliyorlar anlamıyorum. Bir çeşit komün yaşantısı duygusuna kapılıyorum. İlkel bir davranış bence. Her nasılsa odalara birer banyo koymayı akıl etmişler. Ya ortak bir hamam yapmış olsalardı ne yapardım? Bu ilkel insanların önünde çıplak dolaşmayı nasıl göze alırdım? Eskiden beri banyo yapmayı çok severim. Rahatlarım, gevşerim, sinirlerim yatıştır hemen. Su tanelerinin vücudumdan aşağıya yuvarlanması, bembeyaz sabun köpükleri, sudan bana geçen yaşam ve zindelik o güne neşeli başlamama yeter de artar bile. Banyoya girdim, uzun süre orada kaldıktan sonra çıktım. Giyindim, tıraş oldum. Aynanın karşısına geçip kendimi seyrettim. Gerçekten iyi giyinmişim. Giysilerime bakarken gözlerim başıma takıldı. Olacak şey değil, galiba benim başım gövdemden daha büyük. Hele uzamış saçlarımla bir sopanın ucuna bağlanmış paspas gibi duruyor. Kötü bir benzetme bu. Aksine oldukça yakışıklı sayılırım. Evet, oldukça yakışıklıyım. Hatta başım gövdem üzerinde paspas gibi dursa bile.

Aşağıya idim, çoğu kimse öğle yemeğine başlamıştı. Oysa ben henüz kahvaltı yapmamıştım. O yüzden kahvaltı getirttim kendime. Yağ sürülmüş kızarmış ekmeleri yerken, çay içerken görgü kurallarına sıkıca uymayı da unutmadım. Çevremdekilerin şaşkın bakışlarla beni izlemeleri çok hoşuma gidiyor. Onlardan ne kadar üstün olduğumu daha çok hissediyorum böylece. Kahvaltım bitince sandalyemi geriye çektim, bir sigara yaktım. Hava hafifçe pusluydu. Bahçede yemyeşil çimenler vardı. Aralarında kümeler halinde güller yetiştirilmişti. Kendiliğinden oluşan bu tablo gittikçe derinleşiyor, mavimsi dağlarla sona eriyordu. Güzel bir resim diye düşündüm. Eğer salonun burasına pencere açmak yerine tablo koymuş olsalardı, doğanın yaptığı tablonun verdiğini hiçbir zaman veremezdi. Yapaylık, uyumsuzluk hemen kendisini gösterir. Karşıda görünen dağlar, bahçedeki çimenler, gül ağaçları ve evler. Acaba bundan on bin yıl önce buraları nasıldı? Bu muhteşem görüntü belki daha da güzeldi. Tamamen doğal görünüm, bir tiyatro dekorundan çok daha fazla var oluşumuzu gösterirdi. İlkel insanlar, doğanın bir parçası olarak dolaşırdı çevrede ve hiç kimse bir diğerinden daha fazla var olmak için çaba göstermez, kendi varlığını sessizce kabullenirdi. Çünkü bir diğerinden daha üstün olma gayreti ve hatta böyle bir kavram bile yoktu.

Bugün Cumartesi, tatil. İzmir'de olsaydım en azından sinemaya giderdim. Oysa burada öyle bir olanağım yok. Aslında bir sinemamız var. Ama benim izlemekten hoşlanacağım filmler oynamıyor genellikle. Tek sinemada filmi beğenip beğenmeme gibi bir sorunuz yok. Sorun, izlemek ya da izlememek. Bu kasabada boş zamanlarımı değerlendirebileceğim hiçbir şey yok. İyi bildiğim bir işim, sonra kampüs, odam ve yeniden iş. Aynı kısır döngüye dönüyorum yine. Burada oynanan oyunda, benim gibi bir oyuncuya yer yok. Can sıkıntısının ağır baskısı gittikçe artıyor. Peki ne yapmalıyım? Bunun yanıtını bilmiyorum. Hani, usta bir oyuncunun, yeteneksiz amatörlerden kurulu bir kumpanya oyuncularını karşısında nasıl sıkılır, nasıl ne yapamayacağını bilemezse, ben de öyleyim. Kasabanın insanları benimle bir değil. Ne onların konuşmalarını anlayabiliyorum ne de anlamaya çalışacak durumdayım. Öylesine ilkel, öylesine basitler ki. Onların beni örnek almalarını beklemek zorunda oluşumdan ötürü aralarına karışmıyorum. Ya bu kampüstekiler? Buradakiler kasabalılardan çok mu farklı sanki? Kasabadaki kahvelerden hiç farkı yok burasının. Tıpkı kahvede olduğu gibi kağıt

oynanıyor, kavlanın zar ve pul şakırtıları duyuluyor. Yalnızca buradakiler daha zengin, oyunlarda konuşulan paralar daha büyük rakamlara sahipler. Sandalyemi geriye çektim, ayaklarımı öne uzattım, bir kahve söyledim. Oyuna karşıma şansım olmadığına göre, bari iyi bir seyirci olarak rahatça seyredebim. Dört kişilik bir masada adına anastra denilen bir oyun oynanıyor. Bu yörelerin en tanınmış oyunu. Oyuncuların sesleri çok yüksek. Masadakilerin ikisi kaybediyor olmalı, kıpkırmızı kesilmişler. Salonun başka bir yerinde tavlacılar var, klasik tavla terimleriyle söylenip duruyorlar. Önümde oynanan bu eserde anlatılmak istenen ana düşünce ne olabilir? Çocukların oyunlarında bir amaç vardır. Dünyayı daha iyi tanımak, yeteneklerini geliştirmek, yetişkin olduklarında kullanacakları çeşitli yetenekler kazanmak. Peki buradaki büyüklerin amacı ne? Hiç, kocaman bir hiç. Hiçi anlatmak isteyen bir oyundan daha sıkıcı ne olabilir? Zaman öldüren insanlar sahnesinde, onu izleyenlerde zaman öldürmez mi? İngiltere’de bir arkadaşım vardı. İnsanların maymun türünden geldiğine değil de resmen birer maymun olduğuna inanırdı, onları birer maymun gibi görürdü. Çevrenizde tavla oynayan maymunları olduğunu düşünebiliyor musunuz? Canı hiç sıkılmazdı, gerçekten çok eğlenceliydi onun görüşü. Her zaman yenilikler peşinde koşar, bu olağan üstü maymun türünün yeni özelliklerini ortaya çıkarmaya çalışırdı. Benim tiyatro oyuncuları ise o denli yeteneksiz ki, onlarda yeni bir özellik yakalama şansım hiç yok. Örneğin pencerenin yanında tavla oynayan gözlüklü adam. Bacaklarımı öyle açmış ki, neredeyse tavlının üzerine oturacak. Kendini tümüyle oyuna vermiş. Gözleri sürekli rakibin yaptığı hareketleri izliyor. Sözüm ona kafasını çalıştırıyor. Oysa önceden ezberlenmiş hareketler yapmakta. Bu can sıkıcı sahneyi nasıl hareketlendirebilirim? Örneğin yanımdaki perdeyi tutuştursam, kim bilir nasıl heyecan kaplar ortalığı. Ansızın yanımda Hasan bey belirdi.

- Rahatsız etmiyorum ya beyim

Dedi. Sonunda can sıkıntısını giderecek, konuşacak birisini bulmuştum galiba.

- Yoo, buyurun, oturun lütfen.

- Yarın toplantıya geleceğin değil mi?

- Evet, geleceğim.

- Sizi toplantıya derneğin resmi bir üyesi olarak çağırabiliriz artık. Dün üyeliğiniz kabul edildi.

- Öyle mi, çok memnun oldum.

- Sizi yönetim kuruluna bir soktuk mu bu iş tamam.

- Yönetim kurulu mu?

- Öyle anlaşmıştık ya.

- Öyle mi anlaşmıştık?

Kendisiyle alay edip etmediğimi denetlemek istercesine yüzüme baktı.

- Dün ofiste konuşmadık mı?

- Oh, evet.

- Aman mühendis bey, iyice unutkan olmuşsunuz siz.

- ???

- Sonra bir de Sevgi hanımı seçtirdik mi, ardından da Yüksel beyi aldık mı ...

- Oldu olacak bütün yönetim kurulunu bizden seçtirelim.

- Yok canım, karşı tarafa da iki kişi vermek gerek.

- Yönetim kurulu kaç kişiydi?

- Beş

- Yani üç bizden, iki onlardan.

Konuşmamızda geçen karşı gurubun kimler olduğunu bilmiyordum. Eski yönetim kurulunu destekleyenler olabilirdi. Bir süre sustuk. Sanki söylemek istediklerimizin tümünü birkaç kelimeye sığdırıvermişiz de söylenecek sözümüz kalmamış gibi. Kafamızda yeni yeni konular bulmak için çalışıyorduk. Hasan bey benden önce davrandı.

- Eski yönetim kurulu var ya, toplantıyı yaptırmamaya çalışacaklarmış.

Dedi.

- Yapabilirler mi?

- Yoo, kanun var, kanun.

Sonra yine sustuk. Bir süre daha geçti, bu kez ben konuşmaya başladım.

- Şey, ben bu yönetim kuruluna seçilirsem ne olacak?

- Derneği idare edeceksiniz mühendis bey, bu ciddi iştir.

Tam ben ağzımı açıp bir şey söyleyecektim ki birisi Hasan beyi çağırdı, o da yerinden kalkıp ona doğru gitti. “Mühendis bey, bu ciddi iştir”. Bu sözlerle tiyatrodaki ben de rol almış oluyordum. Hangi aktör rolünü ciddiye almaz ki. Hangi yazar aktörlerin rollerini ciddiye almasını istemez ki? Bir yerlerden paralar gelecek, toplanacağız, falan yer bu parayı şu iş için kullansın diyeceğiz ve o kuruluş verilen parayı kullanıp, işlerini tamamlayacak. Bundan daha ciddi bir iş düşünülebilir mi? Aynı oyun, aynı sahne her toplantıda sürüp gidecek. Bu basit, görgüsüz ve bence en önemlisi anlamsız insanların oynadığı bu oyuna girmekle iyi mi yapıyorum acaba? İçimde bir sıkıntı var. Onların düzeyine iniyormuşum gibi hissediyorum ve bu beni rahatsız ediyor. Ama beni çok istiyorlar, sahnede şöyle bir görünsem yeterli olacak galiba. Canım sıkılacak yine ama ilk okul temsilini andıran bu oyunda yer almak, değerimi düşürmek gibi bir şey. Gerçekte, daha heyecanlı oyunların oynandığı sahnelerde,

oyun dışı kalan kişiyi korkunç bir can sıkıntısı beklemektedir. İçinde sahnede görünmek için büyük bir istek vardır ama kendisine bir yer bulamamaktadır. Akıllı bir oyuncu bu durumda daha üst düzey roller hazırlanma fırsatı yaratır. İlerde oynamak zorunda kalacağı rolleri ezberler. Böylece üst düzeyde bulunan oyuncuyu zorlar. Doğal olarak baş roldeki oyuncu, alttan gelen baskılar yüzünden sürekli olarak kendisini yenilemek, rolünü başkasına kaptırmamak için çalışmak durumunda kalır. Yaşam tiyatrosunda ana rolleri paylaşanlar sürekli sahnede olduklarından canları hiç sıkılmaz. İkincil ve üçüncül rollerdekiler de ulaşmak zorunda oldukları yeni roller nedeniyle can sıkıntısını tanımazlar. Ama öyle bir kesim vardır ki, bunlar için daha geriye ya da ileriye gitmek söz konusu olamaz. Böyleleri için can sıkıntısı büyük sorundur. O zaman can sıkıntısını giderme rolünü yüklenmiş daha alt sahneler kurulur. Örneğin dans salonları, oyun klüpleri, spor karşılaşmaları ve daha pek çok sahnede, gerçekte olgusal sonuçlar alınmayacak ama kişileri meşgul edecek oyunlar oynanır. Bu sahnelerle yetinmeyen, daha hırslı oyuncular için ise, yaşam tiyatrosunun ana sahnesinin bir benzeri olan ama kesinlikle işlevsiz başka sahneler kurulur ve o kişiler de buralarda meşgul edilir ya da varsa yetenekli olanlar, ana sahne için hazırlanır. Peki, kişinin çevresinde yukarıdaki olanaklardan hiç birisi yoksa? İşte o zaman durum gerçekten çok kötüdür. Düşünen bir kez, iyi bildiğiniz bir rolünüz var ama o gün onu oynamanız gerekmiyor. Daha üst rollere sıçrama olasılığınız da yok. Bu durumda, şimdi bu kasabadakiler gibi, kendi aranızda yeni roller çıkarmaya çalışırsınız. Kumar oynarsınız, dedikodu edersiniz, dakikaların çabucak geçmesini sağlayacak ne varsa onu yaparsınız. Ve ömrünüzü bir kurt gibi kemirir, yılları boşa harcar, sonunda ölür gidersiniz. Ölüm bir kurtuluştur burada. Kişi, yaşadığı yaşamın bir tiyatro olduğunu, sahnelerden başka yerlerden de görülebileceğini, kendisine dışardan bakabilmeyi, kendisinin farkına varabilmeyi, kendi rolünü yalnızca kendisinin farkına verilebilmeyi, kendi rolünü yalnızca kendisi sorumlu olarak seçebilmeyi öğrenmeden ölür gider.

Öylesine dalıp gitmişim ki düşünmeye, aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Önümde satranç takımı duruyordu, daha önce fark etmemiştim. Kendimi toparladım, satranç oynamaya başladım. Çevremde gürültüler vardı, başımı çevirip baktığımda garsonların telaş için koşuşturdukları gördüm. Kağıt oynayanlar aceleyle oyunlarını bitirip gittiler. Tavrlar ortadan kalktı. Masalar yan yana dizildi, üzerine yeni ve bembeyaz örtüler konuldu, su sürahileri ve bardaklar yerleştirildi. Bir yandan da yerler temizleniyordu. Pencereleler açıldı, ortalık havalandırıldı. Dolu kül tablaları boşaltıldı, garsonlar yeni temiz önlüklerini giydiler. İçlerinden birisi bana yaklaştı, hiç de nazik olmayan bir tavırla; - Oyunu hemen kaldırın

Dedi. Buyurun bakalım. Garson rolünü oynayan oyuncunun, sahneden inip, seyirciyi terslemesi görülmüş şey midir? Galiba sahneye girme sıram gelmişti. Böyle bir sahne için iki türlü rol söylenebilir. Birincisinde garson şiddetle terslenir. Bu hareket sahnenin hareketlenmesine ve seyircinin oyuna olan ilgisinin artmasına neden olur. İkincisinde ise garsonun dediği yapılıp ve oyun aynı sıkıcı tempo içinde sürer gider. Benim için ikinci yolu seçmem söz konusu bile olamazdı. Başımı kaldırdım, garsona baktım, aşağıdan yukarı süzdüm. Hani kovboy filmlerinde olduğu şekilde ve sanırım bu işi çok başarılı yaptım.

- Hadi git işine, sana kim emir verdiyse o gelsin söylesin, ben seninle muhatap olmam.

Dedim. Garson şaşkınlıktan bakakaldı, ne söyleyeceğini bilemedi. Bu sahne için iyi hazırlanmadığı belliydi. Rolünü ezberlememişti ve zekası kendiliğinden bir sözcük türetmeye yetmiyordu. Ters yüz

geri gitti, ilerde duran birisine bir şeyler söyledi. Diğer garsonlara göre daha iyi giyinmiş olan başgarson tam bana doğru gelecekti ki, kapıda bir gürültü oldu. Başgarson benimle kapı arasında bir süre bocaladıktan sonra, kapıya yöneldi. Salona göz gezdirince o eski kasaba kahvehanesi görünümünün gittiğini, yerini lüks bir restoranın aldığını gördüm. Kısa sürede çok iyi dekore etmişlerdi. Yeniden oyunuma döndüm, İspanyol partisinin ilk beş hamlesini çabucak oynadım. Şimdi, 5. Hamlede siyahın en iyi karşılığı ne olabilir diye düşünmeye başladım. Bu sırada salona kadınlı erkekli on-on beş kişilik bir gurup girdi. Hiç birini daha önce görmemiştim. Yalnızca bizim fabrika müdürünü tanıyordum. Salon oldukça tenhalaşmıştı onlar girdiğinde. Eski birkaç memurla bir de ben kalmıştık. Ve hepimiz onlara bakıyorduk. Müdürümüz lacivert takım elbiseli biriyle sıkı bir tartışmaya girmişti. Kadınlar rengarenk elbiseleriyle kendi aralarında guruplaşmışlardı. Diğer erkekler salonu süzüyorlardı. Artık yalnızca onlar için hazırlandığı belli olan masaya oturdular. Garsonlar hemen koşuşturarak istediklerini bir kağıda yazdılar. Yine koşuşturarak benim bile varlığını bilmediğim yığınla içeceği getirdiler. Konuşmayı çok seviyor olmalıydılar, yüksek sesle konuşmaya başladılar. Salon onların gürültüsüyle doldu taşı. Ben yeniden oyuna döndüm. Yirmi birinci hamleye kadar oynadım. Sorunum şimdi stratejikti. Acaba vezir kanadından hücumu mı kalksam, yoksa şah kanadında savunma mı yapsam? Düşünmeye öylesine dalmışım ki, yanımdaki balkon kapısının büyük bir gürültüyle açılmasıyla irkildim. Salondaki kadınlar dışarı çıkmışlar, şimdi içeri giriyorlardı. Teker teker kapıdan geçtiler, hemen önlerinde olduğumdan beni gördüler ve masamın çevresine dizildiler. Başımı kaldırıp baktım, beş kadınla göz göze geldim. Bir süre şaşkın bakıştıktan sonra içlerinden orta yaşta olan birisi, - Oyunu kendi kendinize mi oynuyorsunuz, burada sizinle oynayacak kimse yok mu?

Diye sordu. Hemen yerimden fırladım, ceketimin önünü ilikledim.

- Hayır madam, şu anda yalnızca çalışıyorum, burada benimle oynayacak bir arkadaşım var ama başkaları da bu oyunla ilgileniyorlar mı bilmiyorum.

Karşılığını verdim. Görgü kurallarına sıkı sıkıya uygun hareketlerim ve konuşmam onları çok etkilemiş olmalı, öylesine bir yaygara kopardılar ki ister istemez salondaki tüm gözler bize takıldı. Müdür bey yerinden kalktı, ağır adımlarla yanımıza geldi ve pek istemez tavırlarla beni onlarla tanıştırmaya başladı. Önce beni gösterdi.

- Bu Noyan bey, fabrikamızın yeni metalürji mühendisi.

Sonra eliyle teker teker kadınları işaret ederek,

- Bu Şükriye hanım, hastanemizin baş hekiminin eşi. Bu Şaziye hanım, kasabamızın ileri gelenlerinden Ali beyin eşi, bu da Ayşe, Ali beyin kızı.

Ayşe sarı uzun saçları olan, orta boylu modern görünümlü bir genç kızdı. Kendisine uygun iyi bir koca ararcasına, meraklı bakışlarla beni süzüyordu. Sarı saçları gerçek değildi, boyamıştı ve siyah gözlerine hiç uygun olmayan bir görüntü kazanmıştı.

- Bu da Samime, benim eşim. Bu bayan da kaymakamımızın sayın eşi Gül hanım.

Tanıştırıldığım her bayanla hafif baş hareketiyle selamlaşıyor, gülümsüyor sonra diğerine

geçiyordum. Ve benim bu hareketim bayanları derinden etkiliyor, hepsi de ilgi dolu bakışlarla beni süzüyorlardı. Masama oturdular ve konuşmaya başladık. Dedemin adı dahil sordukları tüm soruları yanıtladım. Hele İngiltere ile öyle çok ilgilendiler ki, oradaki yaşantımı en ince ayrıntılarına değin anlatmak zorunda kaldım. Hemen kaynaşmıştık. Konuşacak birini arar ve sonunda tam aradığımız gibi birini bulursunuz ve onunla konuşmaktan doyamazsınız, işte bizler de öyleydik. Akşam olunca veda edip gittiler. Salonda kaldıkları sürece yalnızca benimle ilgilenmişlerdi. Onlar gittikten sonra garsonu çağırıp kendime bir çay söyledim. İlginç bir şey oldu, garson yanıma gelirken düğmelerini iliklemek zorunda kaldı. Gülümsedim kendi kendime, galiba sonunda kendime göre bir sahne bulabildim dedim.

15 Mayıs Pazar

Bugün dernek seçimleri var. Öğleden sonra saat bir buçuk dolaylarında fabrikanın toplantı salonuna gittim. Genel kurul toplantısı saat ikideydi. Epey kalabalık olacağına sanıyordum ama değildi. Hasan bey beni görünce,

- Tamam, bir kişi daha geldi.

Dedi ve önüme bir kağıt uzattı. Adımın yazıldığı yerin karşısını imzaladım. Sonra odanın en uzak köşesine çekilip ayakta durdum. Oda loştu. Kalın tül perdeler ışığın olanca gücüyle içeri girmesini engelliyordu. Az sayıda insanın çok sayıda sigara içmesinden ötürü ağır bir duman kaplamıştı. Odanın uzun duvarı boyunca uzanan kitaplıkta kitaplar zorlukla seçilebiliyordu. Ortada duran büyük toplantı masasının hemen ardında küçük bir masa daha vardı. Hasan bey burada durmaksızın bir takım kağıtlar hazırlıyordu. Diğer insanlar hep bir ağızdan konuşuyorlar, arada gözleri bana takılınca hafiften eğilerek selam veriyorlar sonra yine eski hallerine dönüyorlardı. Bu arada kapıdan üçer beşer kişilik guruplar giriyor, yoklama cetvelini imzalayıp, kendilerine oturacak bir yer aramaya başlıyorlardı. Böylece saat ikiyi buldu ama çoğunluk toplanamamıştı. Hasan bey kızgın söylenerek yanıma geldi.

- gördün mü şunların yaptıklarını, toplantıyı erteletecekler.

Dedi.

- Neden?

- Eğer çoğunluk toplanmazsa, seçimler olmaz.

- Hiç mi olmaz?

- Yok canım, bir hafta sonra yine yapılır.

- Peki bir hafta sonra olursa ne olacak?

- O zaman bugün toplantıya gelenlerin çoğu gelmez, onların adamları gelir ve yeniden seçilirler.

Onların adamları diye sözünü ettiği kişiler eski yönetim kurulu taraftarı olmalıydılar.

- Peki neden şimdi gelenler o zaman gelmez?

- Sen bizim milleti bilmezsin, bugün şu adamların bir çoğu bin bir rica minnet geldiler.

Bunları söyledikten sonra bir süre düşündü, aklına parlak bir fikir gelmiş gibi ani bir hareketle döndü ve toplantı salonundan hızla çıktı. Hareketlerini pencereden izleyebiliyordum. Kapının önünde birkaç kişiyle konuştu sonra bir arabaya binip hızla oradan uzaklaştı.

Yeniden odadaki insanlara baktım. Mimikler, konuşmalar, el hareketleri, loş bir dekor, tavanda parlayan lamba, yeni bir tiyatro sahnesinde olduğumu anımsattı bana. Şu an bekleyen insanlar bölümü oynanıyordu ve son derece sıkıcıydı. Oyuncular doğal olarak bunun farkında değillerdi. Oynadıkları oyunu gerçek sanan, önemsemeye çalışan, bir şeyler yaptıklarını düşünen yığınla insan daha doğrusu figürandılar. İşlerini olabileceğinden daha ciddiye almaları, oynadıkları oyunda yapmacık bir görüntüye neden oluyordu. Aslında her şey önceden programlanmıştı. Daha önceden rolleri belirlenmiş bu kişiler, daha önceden belirlenmiş hareketleri yapmak zorundaydılar. Biraz sonra, eğer bir şekilde ertelenmezse, toplantı başlayacak, baş roldekiler sahneye çıkacak, rejisörün söylediklerini büyük bir dikkatle uygulamaya koyacaklardı. Figüranlar yalnızca oylama sırasında sahnede kendilerini gösterebilecekler, oy veren insanları oynayacaklar, sonra evlerine döneceklerdi. Ve “bu gün yönetim kurulunu seçtik” diyerek övünecekleri. Bazıları yeni yönetim kurulundan kendilerine uygun daha iyi roller bekleyecek, kimileri ise o eski çizgisinde takılıp kalacaktı. Ve sonuç olarak tüm bu insanlar değişik birkaç saat geçireceklerdi ve oyunun ana düşüncesi de buydu.

Ceplerimi yokladım, yine sigaram kalmamıştı. Dışarı çıktım, bakkala doğru yürüdüm. Ansızın o kız aklıma geldi. Şu an bakkalda olup olmadığını bilmiyordum. Acaba orada mıydı? Kararsızlık içinde bir durakladım, bir hızlandım. Bakkalın kapısından içeri girdim. Evet, oradaydı. Bu kez daha dikkatli baktım yüzüne. Simsiyah saçları ve gözleri ilk bakışta hemen göze çarpıyordu. Beni görünce gülümsedi ve ruj sürülmüşçesine kırmızı dudaklarının arasından bembeyaz dişleri göründü. İçimde bir şey kıpırdadı sanki, elimde olmadan tezgaha iyice yaklaştım.

- Şey, sigaram bitti yine.

Dedim. Hemen tezgahın altına eğildi ve bir paket sigara çıkardı. Parasını ödedim. Konuşmalıydım onunlar, geçen günkü kabalığımı affettirmeliydim.

- Şey, babanız bana sigara vermenize kızmıyor mu?

- Yok, kızmıyor

Diye karşılık verdi. O an sevindim, gülümsedim. O da gülümsedi. Büyük bir cesaretle birbirimizin gözlerine baktık. Sonra, ansızın saçma geldi bana her şey. Işık'ı anımsadım. O da böyle mi bakardı? Bakışlarında bu kızın pırıltıları var mıydı? Yoktu, hayır yoktu. İstemeyerek gözlerimi ondan ayırdım, kapıya yöneldim, tam çıkarken yeniden geriye baktım. Bakışları hala beni izliyordu ve çok güzeldi.

- İyi günler.

- İyi günler.

Bu küçük buluşmada gerçekte anlatılamayacak kadar çok şey yaşanmıştı. O kısacık anda, o minicik zaman parçasında, dillerin söyleyemediği, dillerin asla söyleyemeyeceği o kadar yakın bir ilişki kurulmuştu ki. O an öylesine zevk doluydu ki, içimde büyük bir rahatlama duydum. Derin bir nefes aldım, toplantı salonuna döndüm.

Salonda her şey hazırlanmıştı. Görünüşe bakılırsa yeterli çoğunluk sağlanmış, eski yönetim kurulu masanın ucunda yerini almıştı. Gözlerim dün bana hastanenin baş hekimi olarak tanıtılan kişiye takıldı. Ayhan bey. Demek bu adam da toplantıdaydı ve dahası yönetim kurulunun başkanı o olmalıydı. Hakkında yığınla söylenti çıkarılan kişinin o olduğunu bilmiyordum. Dünkü nazik tavırlarıyla hiç de söylenenler gibi birine benzemiyordu. Gerçi dün garibe giden bazı şeyler olmuştu ama yine de yönetim kurulu başkanı olduğunu düşünemezdim.

Galiba raporlar okunuyordu ve ne olduklarıyla hiç ilgili değildim. Bakkaldaki kızı düşünmeye başladım. Güzel bir kızdı, hem de çok güzel. Bu küçük kasabada bu denli güzel olmak ona mutluluk getirecek miydi? Sevdiği kişiyle, seveceği şekilde evlenebilecek miydi? Tüm kalbiyle istediği, tüm kalbiyle sevdiği birisiyle olabilecek miydi? Bu kasabada aşk söz konusu olabilir miydi? Yoksa bu güzellik, bu alımlılık, diğer kasaba kızlarından tek farklılık olarak ona yalnızca zengin bir koca mı kazandıracaktı? Salt kölelik, ev işleri, çocuk bakımı, erken yıpranma ve güzelliğin bu işler arasında yitip gitmesi miydi onu bekleyen gelecek? Aşık olsa bile, hiç aşık olmamış, sevmemiş, sevilmemiş, yalnızca evlenmiş olmak için evlenmiş, cinsel amaçlar için kullanılmış annesi O'nun aşkını anlayabilecek miydi? Dini kurallara sıkıca bağlı bu çevre ve ona uyduğunu sandığım babası, kızının aşkına nasıl bir Tanrısal karşılık bulabilecekti? Bakışları hala gözümün önündeydi. Şehirli hemcinsleri gibi yaşamak, onların yapabildiklerini yapmak, gezmek, eğlenmek, arkadaşlıklar kurmak ve en önemlisi aşık olmak istiyordu bu bakışlar. Müziğin en güzelinde yitip gitmek, kendinden geçmek, ruhunu müzikle bütünleştirmek, dans etmek istiyordu bu bakışlar. Acaba dans etmesini biliyor muydu? Kendi kendime gülümsedim elimde olmadan ve "hiç sanmıyorum" dedim içimden.

- Şimdi seçimlere geçiyoruz.

Sesiyle kendime geldim. Toplantıda yapılması gereken her şey yapılmış, sıra seçimlere gelmişti. Daha önce yapılanlar anlatılmış olmalı ki, Ayhan bey ayağa kalktı ve;

- Az önce okunan veya bildiğiniz bir faaliyetimiz hakkında bir şeyler söylemek isteyen var mı?

Dedi. Sonra sert bir bakışla çevresini süzmeye başladı. Öylesine üstten, öylesine baskıcıydı ki bakışları hiç kimse yerinden kıpırdayamadı. Kimse günlerdin dedikodularını yaptığı yığınla yolsuzluk hakkında tek bir söz edebilme cesaretini kendinde bulamadı. Ezildi tüm insanlar, ufaldılar, yok oldular. Ayhan beyin bir silindir gibi ezip geçen bakışları altında tam bir sessizliğe büründü ortalık. Tiyatro açısından gerçekten nefes kesen bir andı bu. Ayhan beyin yüzünde hafif bir gülümseme belirdi, yerine oturdu. İlk raundu büyük bir üstünlükle kapamış boksör gibi koltuğunda gerindi, bacaklarını öne uzattı.

- Peki o halde seçimlere geçelim.

Dedi oturduğu yerden. Yönetim kurulunun diğer üyeleri de hallerinden hoşnutlar ve salondaki diğer insanlara sonsuz bir küçümsemeyle, yüksekte bakıyorlardı.

Normal tiyatrolarda tam bu anda ezilen insanları yüceltecek, küçümşenen insanları kurtaracak biri çıkar ortaya. İzleyicilere heyecan vermek, onların gerilen sinirlerini yatıştırmak, tatmin etmek için gereklidir bu. Örneğin kötü kalpli vezir, kahraman prens tarafından bir kılıç darbesiyle öldürülür. Ya da yakışıklı gazeteci, kendinden emin suçluyu kesin delillerde hemen ortaya çıkarır. Benim içinde bulunduğum tiyatrodaki böyle biri gerekiyordu şimdi. Ayhan beyden korkmayacak, ona karşı koyabilecek biri. O'nun rahatlığını, tepeden bakışlarını alt edebilecek biri gerekiyordu. Yavaşça Hasan beye yaklaştım, - Oylama nasıl yapılacak?

- Açık oyla.

- Ama o zaman herkes istediği gibi oyunu kullanamaz ki.

- Ayhan beyin de istediği bu zaten. Burada bulunanlardan hiç kimse ona hayır diyemez. Çünkü kaymakamın yakın dostudur, fabrika müdürünün yakın dostudur, fabrikanın doktorudur. Ona hayır diyecek kimsenin vay haline.

- Bu durumda eski yönetim kurulu rahatlıkla kazanır.

- Evet, öyle.

Evet, bize kesinlikle bir kahraman gerekiyordu bu sahne için ve benden başka gönüllü çıkabileceğini sanmıyordum. Artık bu kasabadaki en yetenekli aktör olarak baş rollerden birisini alma zamanım gelmişti. Sahneye çıkmalıydım, hem de olabilecek en görkemli biçimde. Ayağa kalktım, - Bir dakika söz alabilir miyim?

Dedim. Herkes şaşkınlıkla bana baktı. Harika bir andı bu. Sahneye girişim izleyiciye bir tokat gibi gelmişti, kimse bunu beklemiyordu. Ayhan bey ne söyleyeceğimi merak ediyor ama olacakları önceden kestiremiyordu. Dünkü samimi konuşmalarımızdan ötürü kendisini hala güven içinde hissediyor olmalıydı. Ama onun güvendiği dağlara kar yağdıracaktım şimdi. Ortaya doğru yürüdüm. Tüm gözler benim üzerimdeydi. Ezilmiş, horlanmış, kendilerine üstten bakılmış insanların bakışlarıydı bunlar. Kimisi benim Ayhan beyden yana çıkacağım düşüncesiyle bezgin, kimisi ümit pırıltıları içindeydi. Tam zamanında ortaya çıkan kahramanlarıydım onların. Kendime daha çok güveniyordum şimdi.

- Arkadaşlar, usul hakkında konuşmak istiyorum. Yönetime aday olan gurubun bir üyesi olarak araştırdım ve burada seçimin açık oyla yapılacağını öğrendim. Tüm medeni ülkelerde olduğu gibi, dürüst ve olgun bir seçim yapacağımızdan kuşku yok ama açık oyla seçim yapmak, tüm bilimsel çevrelerce kabul edildiği ve sizlerin de bildiği gibi modern seçim biçimlerine uygun değildir. Öte yandan, burada bulunanların çoğu birbirine üst üste ilişkileriyle bağlıdır oysa dernek üyeleri eşit olmalıdır. Bir arkadaşımın bir başka arkadaşımın adını belirterek yönetim kuruluna istemediğini söylemesini doğru bulmuyorum.

Ayhan bey bir şeyler söylemek istercesine yerinden doğruldu, hırsla kalemını sıktı. Nereye ulaşmak

istediğimi anlamıştı, hemen atılıp sözümü kesmeye niyetlendi ama ona fırsat vermeden ve daha yüksek sesle konuşmamı sürdürdüm.

- İşte bu nedenle, üyelerimizin oylarını en küçük bir baskı görmeden vermeleri sağlamak amacıyla oylamanın kapalı zarf yöntemiyle yapılmasını teklif ediyorum. Kaldı ki, seçime aday birisi olarak bu benim aynı zamanda yasal hakkım.

Aday olduğumu bilerek tekrarlamıştım ve oradakilerin beni seçmelerini istiyordum. Kapalı zarf yöntemiyle seçim istemenin yasal hakkım olduğu konusunda en küçük bir bilgim bile yoktu ama zaten o anda kimse bunu araştıramazdı. Küçük bir kasabada, yıllarca aynı biçimde seçim yapmış insanların dernek seçim usullerini en ince ayrıntılarına kadar bilmeleri şansı bence hiç bulunmuyordu. Ayhan beyin yüzü bir an titredi. Belli ki ilk kez böyle bir durumla karşı karşıyaydı ve ne yapacağını bilemiyordu. Göz ucuyla toplantıyı izleyen resmi görevliye baktı o da şaşkındı ama sanırım ezilen insanlardan yanaydı çünkü başıyla evet anlamında işaret yaptı. Ayhan bey ayağa kalktı, - Peki, teklifi oylarınıza sunuyorum, kabul edenler ellerini kaldırsın.

Dedi ve ardından kendisi de elini kaldırdı. Ve teklifim oy birliği içinde kabul edildi. O an insanlara baktım. Hepsi de hayranlık içinde beni izliyorlardı. İşte, seçim oyunu dediğin böyle olmalıydı. Şimdi ben baş roldeydim ama insanları ezmiyordum. Onların kurtarıcısı olmuştum. Özellikle Hasan beyin bakışlarında büyük bir gurur okunuyordu.

Seçim sonuçları açıklandığında, ben, Yüksel bey, Sevgi hanım ve tanımadığım iki kişi daha yönetim kuruluna seçilmiş, ezici bir oy çokluğu sağlamıştık. Ayhan bey sınırlı bir şekilde yanıma geldi ve beni tebrik etti. Bu kez ben ona küçümseyerek baktım. Acaba bu adam, ilerde başıma yeni işler açabilir miydi? Hiç önemli değildi. Artık tiyatroya heyecan gelmiş, daha iyi seyredilebilir hale gelmişti.

16 Mayıs Pazartesi

Hasan bey çok sevinçliydi bugün. Büyük zaferler elde etmiş bir general gibiydi. Önüne gelen herkesle şakalaşıyor, bizleri övücü sözler söylüyordu. Fabrikadaki genel hava ise bizim seçimleri kazanmakla iyi ettiğimiz doğrultusundaydı. Eski yönetim kurulunun yaptıklarına bundan daha iyi bir karşılık olamaz deniyordu. İki de bir beni tebrike gelen, biraz yapmacık bir sesle; - Sonunda dernek iyi ellere kavuştu.

Gibilerden sözler ediyorlar ve ardından,

- Bu bizim bölüme bir dolap yaptırırsanız da aletlerimiz ortalıkta dağılıp durmasa.

Diyerek isteklerini asla unutmuyorlardı. Ben de cebimde taşıdığım küçük bir not defterine isteklerini yazıyordum.

Öğleden sonra yönetim kurulu olarak, dün seçimlerin yapıldığı yerin yanındaki küçük odada toplandık. Beş kişiydik ve her birimizin elinde çeşitli kişiler tarafından yapılması istenen işlerin uzun bir listesi vardı. Önce görev bölümü yapmaya çalıştık. Bana muhasebe işlemlerini verdiler.

Aslında hiç anlamadığım bu işi istemedim ama diğerleri öyle ısrar ettiler ki sonunda dayanamadım. Aramızdaki tek bayan Sevgi hanımın başkan olmasını teklif ettim. Diğer erkek üyeler önce biraz burukluk yaşadılar ama böyle bir teklife karşı çıkamazlardı. İşlerin planlanması üzerinde uzun uzun tartıştık. Sonunda hiçbir şey yapamadan dağıldık. Toplantıda dikkatimi çeken en önemli nokta, hepimizin gerçek birer tiyatro oyuncusu gibi davranmamızdı. Sevgi hanım yabancı olduğu bu konu karşısında rolünü hiç iyi oynayamıyordu. Yüksel bey ise sol düşüncenin tipik bir temsilcisiydi. Tanımadığım diğer iki kişi ise, eski memurların deneyimli görüntüsünü vermeye çalışıyorlardı. Ben de Avrupa görmüş yüksek bilgili birisini oynuyordum. Hoşuma gitmedi dersem yalan olur.

Fabrika işlerinden sonra üzerine yüklenen bu yeni görevle buradaki zamanım oldukça dolu hale geliyordu. Ama yine de can sıkıntımı giderecek düzeyde değildi. Çünkü saat beşten sonra her şey bitiyor, eski halini alıyordu. Kendi dünyama, kendi odama dönmek zorunda kalıyordum. Bu akşam da öyle oldu. Fabrikadan gelir gelmez odama çıktım, burada olanlar hakkında anneme bir mektup yazmaya çalıştım. Masama oturdum, beyaz bir kağıt aldım, üzerine özene bezene sevgili anneciğim diye yazdım ve orada kaldım. Aklıma hiçbir şey gelmiyor, nasıl yazacağımı bilemiyordum. Bakkaldaki kızın resmini yapmaya çalıştım ama bambaşka bir yaratık çıktı ortaya. Başka bir tane daha yaptım ama o da benzemedi. Yanına bir uçak, ardından da bir gemi resmi yaptım. Bakkaldaki kızı düşünüyordum bir yandan. Işık'la yakından uzaktan en küçük bir benzerliği yoktu. Bambaşka bir yerde, bambaşka bir çevrede, bambaşka bir insan. Çok sıkılıyordum, karnım da acıkmıştı. Aşağıya indim, televizyonun önüne oturup yemeğimi yedim, ardından kahve söyledim, bir sigara yaktım. Bomboştum. Yapmak istediğim, yapabileceğim hiçbir şey yoktu o anda. Derken Hasan bey göründü kapıda. Yanında orta yaşlı bir adam vardı. Hemen yanımdaki masaya gelip oturdular. Daha dikkatlice baktım Hasan beyin yanındaki adama. Kırk beş elli yaşlarında gösteriyordu. Saçları döküktü, tepesi görünüyordu. Yanlardaki saçları ise beyazlanmıştı, kısacık kesilmişlerdi. Favorileri adeta kazınmış hissini veriyordu. Gömleğinin kolları dirseğine kadar sıvanmıştı. Ayağında lastik ayakkabılar vardı. Pantolonu dikildiğinden beri ütü yüzü görmemiş, çizgi çizgiydi. Gömleğinin üzerine yelek giymişti. Kulağında bir kalem duruyordu. Ama ansızın elini götürüp onu oradan aldı. Hasan bey bu anda beni gördü.

- İyi akşamlar.

Dedi. Başımı hafifçe öne eğerek selam verdim.

- Yanımıza gelsene, konuşuruz.

Yerimden kalkıp onların yanına oturdum. Eliyle adamı göstererek,

- Bu bizim bakkal Ahmet bey.

- Öyle mi, memnun oldum efendim.

Adam yalnızca gözlerime bakmakla yetinde, bir süre sonra,

- Sağ olun mühendis bey,

Diye karşılık verdi. Hasan beye dönerek sordum,

- Arkadaş burada mı bakkal?

- Hani bizim fabrikanın karşısında bakkal var ya, hani sen oradan sigara alıyorsun, işte o.

Bu sözleri öyle bir anlamda söylemişti ki, kulaklarıma kadar kızardığımı hissettim. Sanki bir suç işlemişim de yakalanmış gibiydim. Bu adam bakkaldaki kızın babası olmalıydı. Ve o an kafamda bir şimşek çaktı, benim mühendis olduğumu, sigara aldığımı bildiğine göre, benden konuşmuş olmalıydılar. Bir an göz göze geldik, - Bizim sizin gibi değerli insanlara daima satılacak sigaramız vardır.

Dedi. Teşekkür ettim yavaşça. Sonra Hasan beyle konuşmaya başladılar. Ben televizyon izliyor gibi görünüyor ama can kulağı ile onları dinliyordum. O kızın ailesi hakkında bilgi edinmeye çalışıyordum. Adeta kendimden geçmiş gibiydim. En büyük oğlu okumamış, sağda solda onun bunun işlerini yaparak geçiniyormuş. İçkiciymiş, kabadayıymış. Ama küçük oğlu öyle değilmiş. O okumuş, inşaat mühendisi çıkacakmış, İstanbul'daymış. Adam küçük oğlundan söz ederken derinlere dalıp gidiyor, ona olan sevgisini, ona olan güvenini saklamak gereğini duymuyordu. Kızı ise İstanbul'da liseyi bitirmiş. Onun burada yetişmemiş bir kız olduğunu düşünmekle yanılmamışım demek ki. Ne yazık ki kızın üzerinde fazla konuşmadılar. Kendilerinin uzak bir yerde geniş tarlaları varmış. Bakkal dükkanının ve oraların gelirleriyle yaşıyorlarmış.

Gece onlardan ayrılıp odama döndüğümde bakkaldaki kız ve ailesi hakkında epey bilgi edinmiş sayılırdım. Yatağa yattım, büyük bir cesaretle o kızı sevip sevmediğimi sordum kendi kendime. Nasıl olsa burada kalacak değildim, gidecektim. Onun hayatına girersem tüm hayallerinin yıkılmasına yol açardım. Karanlıkta gülümsedim. Sanki onun kurduğu hayallerin gerçekleşme olasılığı var mıydı?

17 Mayıs Salı

İzmir sıcak günlerini yaşamaya başlamıştır şimdi. İlkbahar, o taptaze canlılığını, akıca, sıcak kanlılığa bırakmıştır. İnsanların çoğu kısa kollu yazlık giysilerine bürünmüşlerdir. Akşam şehrin üzerine çökünce kordon boyuna dökülürler oluk oluk. Sevgi doludur kimileri. Çevrelerindeki kalabalığa rağmen yalnız başına iki kişi gibi, parlak ışıklarla bezenmiş vitrinlere bakarak yürürler. Karşıyaka'nın yalı caddesinde, deniz kenarına konmuş bankların üzerine oturmuştur yorulanlar. Sahildeki meyhaneler yavaş yavaş dolmaya başlamıştır. Akşamcılar günlük politika konuşmalarını yaparken ağır ağır demlenirler. Daha zevkine düşkün akşamcılar ise kıyıda bakıldığında ufak birer ateş böceğini andıran ışıkların arasındadır. Orta boy bir sandala kurulmuş, yanlarında tüm bezeleri olduğu halde, körfez açıklarına kürek çekmişlerdir. Bir yandan balık tutarken, bir yandan kızartırlar. Arada bir vazgeçemedikleri içkileri rakıdan ufak yudumlar alırlar. Gece o denli sıcak değildir mayıs ayında. Gece yarısından sonra hafif bir serinlik çıkar. Bu anda kordon boyundaki kalabalık dağılmaya yüz tutar. Ağır ya da hızlı, guruplar halinde ya da tek tek evlerine dağılır insanlar. Meyhaneden çıkanlar, paytak adımlar arasında nara atarlar zaman zaman. Daha sonra onların da faslı biter. Ama tam anlamıyla boş değildir sokaklar. Bir takım kadınlar belirir köşe başlarında. Avrupalı meslektaşlarının aksine, kat kat boyalı değildir yüzleri. Kendi halinde insanlardır. Gündüz görseniz saygıyla selam verirsiniz bazılarına. Köşe başında biraz uzakta duran erkeğin koruyuculuğu altında öylece dururlar. İlkbaharla canlanmış kan, mayıs sicağıyla akıcılık kazandığında, hiçbir erkek içten

gelen duygulara karşı koyamaz. Hele bir de alkol karıştı mı için içine, öylesine etkilenir ki vücutlar, kendi dünyalarına döner, tüm kötü düşünceleri yok sayarlar. Kimi aileler tedirgin, balkondan izlerler olanları. Bir taksi durur kadının önünde, ilerde duran erkek hemen ileri atılır, taksidedikilerle konuşur. Kadın yanaşır, koruyucu erkeğe şöyle bir bakar ki tüm bir ömrün öyküsü vardır bu bakışlarda, taksiye biner ve sahne son bulur. Bomboş bir cadde vardır şimdi. Arada bir olan bu kötü sahnelere karşın, İzmir hala güzeldir. Büyük şehirlerin yığınla dertlerinin yalnızca bir tanesi olan köşe başı kadınları bile onun yüzünü kirletmeye yetmez. İnsanlık sorunlarının tümü sırtında olsa bile, onun güzelliğinden hiçbir şey yitmez.

Ama bu kasaba böyle değil. Güneş batar batmaz iğneleyici bir soğuk kaplıyor ortalığı. Kalın bir şeyler giyme zorunluluğu duyuyorum zaman geçirmeksizin. Sırtında ağır yükleri yok ama güzel değil. Belki güzel ama güzelliği çarpıcı değil. Belki güzelliği gösterişli ama kimse onu bilmiyor. Yeryüzünde her şey değişken olmalı. Ayrı kalan, yerinde sayan, güzellik olsa bile, bir süre sonra anlamını yitirmekte. İzmir bu nedenle güzel. Sürekli yeniliyor kendini. Bu küçük kasaba ise, elli yıl önce nasılsa, bu gün de öyle. Kendini yenilememiş. Zaman geçtikçe ihtiyarlamış, kırıksıklıklar belirmiş yüzünde, kamburu çıkmış. Ağır aksak yürüyebilir olmuş. Eski güzelliğinden kalan bazı parçaları dikkatle baktığımızda görebilseniz bile artık onu arzulayamazsınız.

Burada yorucu bir işim olduğu söylenemez. Yalnızca tek düze ve sıkıcı. Tanrım, bu cümleyi kaç kez kullandım bu güne kadar? İşim bittiğinde kampüse geliyorum. Güneş batıyor, yemeğimi yiyorum. Bahçedeki çiçeklerin arasında dolaşıyorum bir süre. Kordon boyundaymışım gibi hayal ediyorum kendimi, kısa bir an huzur duyuyorum. Ama önüne geçilmez bir gerçek hemen dikiliveriyor karşıma. Yaşam bir tiyatrodur diyorum kendi kendime. Böyle sıkıcı bir oyunu seyretmemem gerekir. Buradaki yaşam öylesine sıkıcı bir oyun ki, seyirci olarak uyumamak elde değil. Normal bir tiyatrodan olsaydım eğer, böyle bir sıkıcı oyundan çıkar giderdim. Ama saygısızlık olurdu elbet. Öte yandan kapılar da kapalıdır. İsteseniz de istemeseniz de oyunun ilk perdesini izlemek zorundasınız. Sıkılırsınız, sahneden başka yerlere bakarsınız. Ayaklarınızı öne uzatır, tatlı bir uykuya dalarsınız. Yanınızdaki arkadaşınız, eşiniz, dostunuz sizi dürterek uyandırır. En sonunda birinci perde biter, kapılar açılır, ara verilmiştir. Bundan yararlanarak dışarıda alırsınız soluğu. Burada, bu kasabada yaşam adına oynanan oyunda ise böyle bir hakkınız yok. Sıkıntıdan patlasanız da çatlasanız da seyretmek zorundasınız. Burada bulunanlar da benimle aynı durumda aslında. Tavla için zar atanlar, iskambil oynayanlar, politika üzerine konuşanlar, sıkıntıdan yapıyorlar bu işi, sevdiklerinden değil. Gece yarılmasına kadar konken partilerinden akıl almaz bir enerji harcayan bu insanlar, başka hangi amaç kağıtlara böyle bağlanabilir ki? Ne var ki, bu insanlar için salt sıkıntı değil söz konusu olan. Nasıl bir tiyatrodan rolünü oynayan aktör, izleyicinin sıkıntısını bilemezse, bunlar da benim sıkıntımı bilemiyorlar. Rol yapan aktör, olumlu bir iş gerçekleştirmektedir. Bu nedenle sıkılması söz konusu olmaz. Oyunun gidişi, ağırlığı, anlatımların uzunluğu aktörü zorlar belki ama asıl sıkılan seyircidir. Aktör için zor olan, koca bir paragrafi nefesi tükenmeden sonuna kadar doğru olarak söyleyebilmek iken, seyirci için tümünü aynı dikkatle izleyebilmektir. Bu kasabada bir şeyler olsun istiyorum. Dernek seçimlerine de bu nedenle girmiştım ama olmadı. Ayhan bey seçimi kaybedince sanki köşesine çekildi. Keşke güç topluyor olsa, keşke planlar yapıyor olsa.

Öğleden sonra müdür çağırdı yanına. Ayhan beyle arasının iyi olduğunu biliyordum. Seçimler konusunda konuşacağını sanıyordum. Odasına girmeden önce iyice hazırladım kendimi. Bana neler sorabileceğini, bu soruları nasıl karşılık vermem gerektiğini bir bir hesapladım, kafamda canlandırdım. O sahne için hemencecik bir senaryo yazıverdim kısacası. Derin bir nefes alıp kapıyı tıkırdattım ve içeri girdim. Müdür bey ayakta beni bekliyordu. Elinde bir dosya vardı. Beni görünce;

- Ah, siz misiniz Noyan bey, buyurun oturun.

Dedi. Gösterdiği yere oturdum.

- Siz İzmirlisiniz değil mi?

- Evet.

- O halde İzmir'i iyi bilirsiniz.

- Elbette.

Doğrusu bu sahneyi hiç de böyle hayal etmemiştim. Kapıyı vurup içeri girecektim, müdür bey oturuyor olacaktı. Sert bir bakışla beni sürecekti ve,

- Oturun mühendis bey

Diyecekti. Masanın önündeki sandalyeye oturacaktım, müdür bey hemen konuya girecekti.

- Derneğe seçildiğinizi duydum. Pek memnun olduğumu söyleyemeyeceğim. Oranın yönetimi yıllardır Ayhan beye aittir. Bir takım kişilerin uydurma sözlerine uyarak onu zor duruma düşürmenizi doğrusu sizden beklemezdim. Çok ayıp ettiniz.

Gibilerden söz edecekti. Oysa bunların aksine müdür bey son derece sakın görünüyordu. Kendinden emin ve müşfikti. Büyük bir müjde verecekmiş gibi gözlerimin içine baktı.

- İzmir'e bir görev var. Oraya gidecek birisi gerekiyor, siz gider misiniz?

Böyle bir teklif alacağımı hiç düşünmemiştim. İzmir'i en çok özlediğim anda, oraya gidebilmek gerçekten büyük şanstı. Müdür bey konuşmasını sürdürdü.

- İzmir limanına geçen yıl ısmarladığımız bir mal gelmiş, onu alıp geleceksiniz.

O an aklıma geldi. Yarın on dokuz mayıstı, bayram yani tatildi. Malı almam için bir tek Cuma günü kalıyordu. Sonra Cumartesi ve Pazar. Tam dört gün İzmir'de olacaktım. Müdür bey sanki ne düşündüğümü anlamış gibi;

- Yarın bayram olduğundan tatil. Cuma günü işi halledersiniz, Cumartesi Pazar orada kalır, Pazartesi burada olursunuz.

Dedi. Bana çok iyi davranıyordu. Nedenini kavrayamıyordum ama gerçekten iyi davranıyordu.

- Malın ne olduğunu öğrenebilir miyim?

Diye sordum.

- Fabrikamızın ihtiyacı olan çeşitli makine aksamı

Diye karşılık verdi. Malın cinsi makine aksamı olduğuna göre bu görev için bir makine mühendisi daha uygun düşerdi. Çünkü benim parçalar hakkında en küçük bilgim yoktu. O halde bu göreve verilmem, özellikle seçilmem anlamına gelirdi.

- Doğrusu bu göreve çok sevindim, zaten İzmir'e gitmeyi istiyordum.

Dedim.

- Eee, biz eski toprağız, insanın halinden anlarız.

Dedi babacan bir tavırla. Bir an için kanım kaynadı ona. Hemen ardından da düşünmeye başladım. Bu güne değin olan görüşmelerimizde pek babacan değildi. Hatta içten içe bana karşı olduğu havası bile çıkartılabilirdi. Peki neden şimdi benimle bu kadar yakından ilgilenme gereği duyuyordu? Bunun altında bir şey yatıyordu mutlaka. Elindeki dosyayı bana uzattı; - Bu dosyada gerekli tüm bilgiler ve belgeler var. İzmir'de her hangi bir sıkıntınız olacağını sanmıyorum. Açar okursunuz, ne yapacağınıza kendiniz karar verirsiniz. İzmir'den dönüşte de bir kamyonet tutar, malı yerleştirir, getirirsiniz. Bizim arabalar şimdi meşgul. Tutacağınız araba için gerekli parayı muhasebeden alacaksınız, kendi kendilerine talimatları verdim.

Her şeyi en ufak ayrıntısına kadar hazırlamışlardı. Durup dururken böyle davranması insanı şüphelendiriyordu. Benden mutlaka bir beklediği olmalıydı. Dosyayı aldın, kapağını açıp içindekilere şöyle bir göz attım. Yerimden kalktım, tam kapıyı açıp dışarı çıkacakken, müdür bey ardından seslendi.

- Haa, sizi tebrik ederim, yönetim kuruluna seçilmişsiniz dedi.

Dönüp yüzüne baktım;

- Evet, ama önemli bir şey değil diye karşılık verdim.

- Bana kalırsa bu işlere fazla karışmayın dedi kafasını sallayarak.

- Öyle mi, benim zaten fazla bir etkinliğim olacağını sanmıyorum, ne de olsa burada yeniyim.

- İlerde uzun uzun konuşuruz zaten, birkaç küçük iş var, onları yaparsınız her halde.

- Elbette yaparız sayın müdürüm, size iyi günler, bu görev için teşekkür ederim, müsaadenizle deyip dışarı çıktım.

Doğruca ofise gittim, dosyayı çantama yerleştirdim. Sonra kendi bölümüme gittim, günlük çalışmalara daldım. Saat beşe geliyordu ki ansızın aklıma geldi. Derneğin muhasebecisi olmam

sıfatıyla bütün defterler benim elimdeydi. Dernek kasasının anahtarı da bende idi. Kasa ise toplantı salonunda duruyordu. Saat beş olup, çalışanlar yavaş yavaş evlerine doğru yol alırken toplantı salonuna girdim. İçerde kimse yoktu. Dışarı çıktım, orada bulunan müstahdemlerden birisine; - Ben biraz çalışacağım, nöbetçi kalacak arkadaşlara haber verin dedim.

Odaya döndüm, kasayı açtım ve bütün evrakları masanın üzerine yaydım. Kayıtları bir bir incelemeye başladım. Bir zamanlar, sanırım lise çağlarımda, muhasebe dersleri almıştım. Babam ilerde yerine geçeceğimi düşünüp beni ekonomist olarak yetiştirmeye çalışıyordu. Elbette bu konuda uzman sayılmazdım. Ama yine de bir şeyler çıkarabileceğimi ümit ediyordum. Muhasebe defterinin en dikkate değer bölümü hesapların hepsinin genel giderler ve gelirler adı altında, herhangi bir işaret taşımaksızın aynı yere yazılmış olmalarıydı. Böyle bir defterde derneğin yaptığı harcamalarla ilgili en küçük bir bilgi olamazdı. Çünkü neyin ne olduğu bilinmiyordu. Bu defteri yazan kimse olmadan defteri incelemek olanaksızdı. Fatura dosyasını aldım, tek tek faturalara bakmaya başladım. İlk bakışta hepsi düzgün görünüyordu. Ansızın faturaların arasında bazı kağıt parçaları olduğunu fark ettim. Bunların çoğu çok küçük ödemeler için şahıslardan alınmış imzalı belge niteliğindeydi. Bu açıdan hiçbir önemleri yokmuş gibi görünüyordular oysa bir tanesi çok önemliydi. Çünkü bu kağıda göre dernek bir araba almış ve satın aldığı kişiye yirmi bin alman markı ödemişti. Derin bir nefes aldım. Demek araba için söylenenler doğrudur. Tüm satın alma işlemine ilişkin tek belge bu kağıt parçasıydı. Defter yaprağından koparılmıştı, yerde görseniz alıp çöp kutusuna atabilirdiniz. Kağıt parçasını birkaç kez okudum. Aynen şöyle deniyordu. Sattığım araba karşılığı dernekten yirmi bin mark aldım. Altında isim ve imza. Kağıdı yerinden çıkardım, dikkatlice katlayıp cebime koydum. İzmir'e gittiğimde bu işi araştırmalıydım. Otobüsüm saat yedide hareket ediyordu, fazla zamanım kalmamıştı, aceleyle ortalığı topladım, kasayı kapattım ve hemen kampüsün yolunu tuttum.

19 Mayıs Perşembe

Dün gece saat on bir dolaylarında İzmir'e geldim. Yolculuğum rahat ve sakindi. Olağanüstü hiçbir şey olmadı. Garajdan eve taksi tuttum. Gece vakti Karşıyaka'ya doğru hızla yo alırken İzmir'i seyrettim. İçimdeki özlemi gidermek istercesine, derin derin nefes aldım deniz havasıyla. Yolculuğum ne denli rahat geçmiş olursa olsun yine de yorgundum. Eve gelince annem karşıladı beni. Babam yatmıştı ve kalkmak gereğini bile duymamıştı. Annemle konuştuk yarım saat kadar, sonra yattım.

Sabahleyin oldukça geç kalktım. Oturma odasından televizyonun sesi geliyordu. Giyindim, traş oldum, tarandım. Anladığım kadarıyla babam evde yoktu. Bu gün bayram olduğundan annem televizyon izliyor olmalıydı. Mutfaka girdim, hizmetçimiz öğle yemeği ile meşguldü. Beni görünce hemen öğle yemeği için en sevdiğim yemekleri yapacağını söyledi. Oracıktı hazırlanan bir tost ve çayla sabah kahvaltımı yaptım. Oturma odasına girdim. Annem bir yandan sabah kahvesini içerken bir yandan da televizyon izliyordu. Bana baktı, gülümseyerek; - İyi uyudu mu benim aslan evladım. Dedi.

- Nefis bir uyku çektim, saat kaç?

- On buçuk.

- Oh, amma da uyumuşum.

- Eskiden öğlenlere kadar yattığını düşünüyorum da, epey değiştin sen.

- Eee, artık iş sahibiyim.

- Çok mu çalıştırıyorlar seni?

- Yok canım, yapılacak bir şey yok orada.

- Fabrika nasıl, yeni mi bari?

Anımsayabildiğim kadarıyla bu soruyu daha önce de sormuştu.

- Bir müzeye konulabilecek kadar eski.

- Gel şöyle otur, bak on dokuz mayıs bayramını naklen veriyorlar, Ankara'dan.

Gösterdiği yere oturdum, gözlerimi televizyona diktim.

- Aaa, burası Alsancak stadı değil mi?

- Öyle mi?

- Bu naklen yayın Ankara'dan değil, burası İzmir.

- Doğru, burası İzmir.

Genç liseli kızlar sahaya dizilmişler, çeşitli hareketler yapıyorlardı. Bando eşliğinde olmalarına karşın pek uyumlu sayılmazlardı. Mini etekli ve süeterliydi. Ansızın kasabadakileri anımsadım. Onlar da televizyon izliyor olmalıydılar. Mini etekli genç kızları görünce neler düşünmüşlerdi? Eminim bazıları içgüdülerine uyup, bin bir hayal içinde pür dikkat izliyorlardır. Cinsellik dolu küfürler, o andaki duygularını yansıtır. Ben kasabalıları düşünürken annem bana döndü.

- Biliyor musun, ne öğrendim?

Merakla yüzüne baktım.

- O Işık var ya ....

- Anne lütfen bana Işık'tan söz etmeyiniz.

- Yok bu çok önemli.

- Ne olmuş?

- O biraz şeymiş.

Hafifçe kızarmıştı. Ne söylemek istediğini aşağı yukarı tahmin edebiliyordum. Benimle böyle konuşmaktan utanıyordu.

- Şey işte canım, anlasana.

- Ne gibi şey?

Kasten anlamazlıktan geliyordum.

- Şey, yani, ..., bakire değilmiş, anladın mı?

- Yaa?

- Öyle işte.

- Peki ne olmuş öyleyse.

- Hey Tanrım sen beni öldüreceksin.

- ...

- Ne olmuşu var mı, demek ki sen bu kıza bir şey yapmadın?

- Elbette yapmadım.

- Bu kızın daha önce birisiyle ilişkisi olmuş.

- Eee

- Tam onunla evlenecekmiş,

- Eee,

- Öyle eeee deyip durma, sen benimle alay mı ediyorsun?

- Oh, affedersin.

- Neyse, tam onunla evlenecekmiş, oğlan ansızın ortalıktan kayboluvermiş.

- Neden?

- Nedeni bilinmiyor.

- Evleneceği kişi ansızın kaybolmuş, o kadar.

- Her halde son anda onların nasıl bir aile olduklarını anlamıştır, paçayı kurtarmak için en doğru yolun kaçmak olduğunu düşünmüştür.

Annem gülümseyerek bana baktı.

- Bunu babana anlatayım mı?

- Hayır anlatma.

Yüzü değişti, şaşkın bir sıçrayışla bana baktı.

- Ama, ama, neden?

- Sana inanmaz da ondan.

- Neden inanmasın?

- Bak anneciğim, Bülent’de babamla konuşmuş, ona her şeyi anlatmış, ama o inanmamış.

- Bana inanır.

- Hayır, sana da inanmaz.

- Bülent ne de olsa senin yalnızca arkadaşın, ona inanmayabilir.

- Doğru, ama sen de benim annemsin, o nedenle inanmaz.

Yüzü sevecenlikle aydınlandı hemen, yanıma yaklaşıp beni anlımdan öptü. Birkaç damla göz yaşı sessizce yuvarlandı yanaklarından.

Öğleden sonra Bülent’le buluştum. İzmir’e kalan tek arkadaşım o galiba. Telefon ettim, diğerleri yoktu. Ya çeşitli gezilere katılmışlar ya da yazlıklara çekilip Haziran sınavlarına hazırlanıyorlarmış. Bülent ise askere gidecekmiş. İzmir’deki son haftasıymış.

- Gel de kafa kafaya gezelim dedi telefonda.

İskelede buluştuk, vapura bindik. İzmir oldukça sıcaktı. İnsanlar kısa kolla gömlekleriyle dolaşıyorlardı. Vapurda güverteye çıktık. İzmir’in tümünü rahatlıkla görebiliyordum. Önüme serilen manzaraya daldı gitti gözlerim. Pırıl pırıl bir gökyüzü vardı. Hatay semti, bembeyaz apartmanlarıyla dimdik ve gururla duruyordu. Martı yumurtasını andıran yuvarlak yapılarıyla üniversitenin gözlem evi görünüyordu uzaklardaki dağların üzerinde. Deniz koyu mavi ve pürüzsüzdü. Üzerinde yürünebilirmış duygusuna kapılıyordu insan. Göz ucuyla Bülent’e baktım. O da dalıp gitmişti. Bir hafta sonra burada olmayacaktı. Yeniden İzmir’e baktım. O kasaba ve burası. İzmir cennetse, o kasaba cehennemdir mutlak. Bu denli güzel bir yerden ayrı yaşamak, yarım yaşamaktır. Kasabadaki kız geldi aklıma. Burada yetişmiş olsaydı, kurduğu tüm hayallerin gerçekleşme olasılığı bulunurdu. Peki o zaman şimdiki hayalleri kurar mıydı? Belki Avrupa’da yaşamak isterdi. Bülent bana döndü, elini omzuma koydu.

- şu İzmir çok güzel şehir yahu, dedi.

Konak’a gelince vapurdan indik, saat kulesinin altındaki banklara oturduk.

- Eee, şimdi ne yapacağız, diye sordum.

Bülent kararsızlıkla saçlarını karıştırdı.

- Vallahi ben de bilmiyorum, gezelim dedim ama gezecek bir yer de yok galiba.
- İzmir'in gezilecek yeri olmaz mı hiçll?
- Aslında var elbet ama oraları bir çok kez gezdik.
- Değişik bir şey yapalım bu gün, hiç aklımıza gelmeyen bir şey.
- Seninkisi de laf, aklımıza gelmeye şeyi nasıl yaparız?

Sarsıla sarsıla güldük bunun üzerine.

- Hey, gel sinemaya gidelim, dedim.

Bülent başını salladı,

- Zaten senden daha parlak bir fikir beklenmezdi.
- Sen söyle öyleyse.
- Bu yaz gününde kışlık sinema kaldı mı yahu?
- Bak bunu hiç düşünmemiştim.
- Benim daha parlak bir fikrim var.
- Neymiş o?
- Sinemaya gidelim.
- ???

Bülent şaşkın halime epey güldü, neden sonra kendine geldi. Biraz bozulmuştum.

- Daha demin kışlık sinemalar kapandı diyen sen değil miydin?
- Bazıları üçer filmle devam ediyorlar.
- Hepsini izleyecek miyiz?
- Daha önce yapmadığımız bir şey değil mi bu?
- İnsanın hoşafı çıkar yahu.

Ani bir hareketle yerimizden fırladık, koşar adımlarla dolmuş durağına geldik. Mayıs güneşi tam tepemizdedi. Buram buram terliyorduk.

- Öff, bu ne sıcak kardeşim.
- Bu sıcakta dolmuşa bizden başkası binmez.
- Dolmuşa binmek ne kelime, sokağa adımını atmaz.
- Bir fikrim.
- Benim de.
- Söyle
- Hayır, sen söyle.
- İkimiz birden aynı anda söyleyelim.

Bülent parmağını şaklattı.

- Bir iki üç, dedi ve aynı anda,
- Taksiyi kiralayalım, diye bağırdık.

Şoförle konuştuk, ücrette anlaşınca hareket ettik.

Bülent haklıydı, gerçekten de üç tane Türk filmi arka arkaya oynuyordu. Üç tane Türk seks filmi. Bilet alıp içeri girdik. Karanlıkta güçlükle yer bulabildik. Sanırım ikinci filmin ortalarındaydık. Tavanda hızla dönen vantilatörlere karşın içersini inanılmaz ölçüde sıcaktı. Ama kimsenin sığağa aldıracağı yoktu. Herkes perdeye kilitlenmişti, büyük bir ilgiyle çıplak vücutları izliyordu. Biz de onlara katıldık ama üçüncü filmin başlarında sığağa daha fazla dayanamayıp kendimizi dışarı attık. Terden sıırıslıklam olmuşuk. En yakın pastaneye koşup soğuk birer meyva suyu içtik. Bülent bana döndü, - Ne biçim filmler çevriliyormuş bu ülkede yahu, dedi.

- Bunlar ne ki, sen bir de Londra'dakileri görsen.
- Aman yine başlama, anladık sen Londra'da okudun.
- Ama bu filmler tam sana göre, askere gideceksin nasıl olsa.
- Ne demezsin ama.

Vitrinlere bakarak Çankaya'dan Konak'a kadar yürüdük. Dondurma aldık, yere atılmış bir sigara kutusunu top gibi oynadık. Bülent bir an durdu ve;

- Hey, akşama ne yapalım biliyor musun, hani o Karşıyaka'da eskiden gittiğimiz meyhane vardı ya, oraya gidip kafaları çekelim.
- Yalnızca ikimiz mi?

- Evet, yalnızca ikimiz, zaten başka kimse yok ki burada.

- Neden olmasın, bence harika bir fikir.

Vapura binip karşıya geçtik ve iskelede akşama buluşmak üzere sözleşip ayrıldık. Doğruca eve geldim. Annem evde yoktu. Babam ise akşam saat sekizden önce gelmezdi. Hizmetçimiz oturmuş televizyonda çizgi filml izliyordu. Balkona çıktım, bir sandalye çekip oturdum. Yoldan geçenlere baktım. Çok değil, bundan üç hafta önce yaşamın bir tiyatro olduğunu fark etmişim. Bu gün yaptıklarım sahneye girişti. Ben de rol almıştım. Hem de kendime en yakışan, oynamaktan en çok zevk aldığım rolü oynamıştım. Mutlu olmuştum, yaşamdan tat almıştım. Olmak istediğim ben olmuştum, kendimi oynamıştım kısacası. O küçük kasabada oyana katılmayışımın nedenini daha iyi anlıyordum şimdi. Orada bana uygun rol yoktu. Elimden geleni yapabiliirdim ama kendimi oynayamazdım. Oyun uygun değildi. Hamleti oynamaya uygun bir trajedi aktörü nasıl küçük ilkokul piyeslerinde oynayamazsa, ben de o küçük kasabada kendimi oynayamazdım. Canımın sıkılması doğaldı. Basit düşüncelerin, basit ve acemi oyuncuların arasında oynamaya kalksam, her şeyden önce kendim komik duruma düşerdim. Bunun yerine onların komikliklerini izlemekten daha doğal ne olabilir ki? Sokaktan geçenlere baktım yeniden. Kimisi mutlu, kimisi mutsuz, kimisi hızlı, kimisi yavaş yürüyüp gidiyordu insanlar. Benim gözümde bir tiyatroydu karşımdaki. Onu tiyatro sahnesi olarak kabul etmek ya da gerçekmiş gibi bakmak. Bütün bunlar benim elimdeydi. Eğer gerçekmiş gibi kabul edersem oyuna katılmış, aksi halde yalnızca izlemiş olurum. Oyuna katıldığımda sahneyi kendime göre değiştirmeyi düşünebilirdim. Örneğin şu sokak sahnesine katılsam, yolda herkes gibi yürüsem ama ansızın önüme gelen birine yumruk atsam, oyunun şeklini değiştirmiş olurum. Gerçek tiyatrodada da aynıdır. Diyelim ki hizmetçi rolünü oynuyorsunuz. Elinizdeki tepsiyle sahneye girecek ve içki dağıtacaksınız. Eğer dilerseniz elinizdeki tepsiyi ilk önünüze gelenin kafasına indirebilirsiniz. Olay bir anda oluştuğundan kimse sizi engelleyemez. Ama sonradan cezalandırılır, o oyundan kovulursunuz. Ve ben de eğer sokağa fırlar, önüme gelen ilk kişiyi bir yumrukta devirirsem, ilk anda bir şey yapamazlar. Ama sonradan polisler gelir ve cezalandırılırım. Tıpkı tiyatrodada olduğu gibi, oyundan çıkarılır, bir yerlere hapsedilirim. Gerçek tiyatrodada senaryoya uygun oynarsanız, ilerde belki size sevdiğiniz rolü verebilirler. Bunu umut ederek istenildiği gibi oynamak sizin bileceğiniz iştir. Yaşam tiyatrosunda da aynı kurallar geçerlidir. Sizden daha üstün aktörlerin dilediklerini yaptığınız sürece sorun çıkmaz. Olmadık işler becermeye kalktığınızda ise hemen dur derler adama. Peki sonuç ne olacak? Sevdiğim rolü aldığımı varsayalım. Peki ya sonra? Sonrası hiç. Yalnızca hiç. Belki daha başka roller istersiniz ya da istediğiniz yere demir atarsınız. İşte bu düşünce korkutuyor beni. Yeryüzünde oynanan oyun o denli geniş ki, genel açıdan baktığınızda, sizin sevdiğiniz rolü oynayıp oynamamanız hiçbir şeyi değiştirmiyor. Fark edilmiyorsunuz bile. Varlığınızla yokluğunuz arasında hiçbir belirti kalmıyor. Ne var ki herkes aynı durumda değil. Birileri var ki, bunlar yaşam tiyatrosunun senaryosunu yazıyorlar, rolleri dağıtıyorlar ve oyunu denetliyorlar. Bunlar genel açıdan bakıldığında o denli sert göze çarpmıyorlar. Ama nereye baksanız onları ya da onların oluşturduğu sahneleri görebiliyorsunuz. Ve onlar hem kendi varlıklarının farkında hem de başkalarının onları fark ettiğiniz farkında, istedikleri, zevkle sürdürdükleri rolleriyle gerçekten yaşayıp, dünyanın tüm zevklerini sonuna kadar sömürüp öyle gidiyorlar bu tiyatrodan. Şu sokakta yürüyen insanlar, onların farkında ama kendilerinin farkında olmadan, sahnede yer alan her hangi bir görüntüden, dekordan farksız, öylece sürdürüyorlar yaşamlarını. Ve ben öyle değilim. Öncelikle ben oyuncu değilim. Hem onları biliyorum hem de kendimin farkındayım. Ve önüme serilen bu sahneyi rahat sandalyeme kurulmuş seyrediyorum. Yaşamından, varlığımdan doya doya zevk alıyorum.

Saat sekize doğru evden çıktım. Yalı boyunca yürüdüm. İzmir'i seyrettim. Martıları izledim, kumrulara yiyecek verdim. Bir izleyici olarak diğer insanları izledim. Hava iyice kararmaya yüz tutunca meyhaneye yöneldim. Çarşı içinde, ahşap tek katlı bir biradır bizim meyhanemiz. Üniversite sıralarında İzmir'e geldiğimde mutlaka giderdik oraya. Meyhanenin sahibi az çok beni ve arkadaşlarımı tanırdı. Hiç taşkınlık yapmadan, zevkli bir sohbet tutturan gurubumuzu sever, bizi hoş tutmaya çalışırdı. İçeri girdim, pencerenin yanına, televizyonun tam karşısına oturdum. Bülent ortalıkta görünmüyordu. İçkiyi çok sever, asla kaçırmazdı. Ve az sonra geldi, karşıma oturdu. Mezelerimizi, içkilerimizi ısmarladık. Herkes rakı içiyordu, biz de öyle yaptık. Bir yandan çene çalıyor, bir yandan yavaş yavaş içiyorduk. Bülent'in tüm derdi askerlikti. Yığınla soru soruyordu. Silah kullanmayı becerebilecek miymiş, tankçı olursa tankın içi yazın sıcak olur muymuş, topçu olursa kulaklarını nasıl korumalıymış, askerde kendisine ne kadar para verirlermiş, daha yığınla soru. Sanki ben ordunun danışma yetkilisiyim.

- Bülent dedim.

Başımı kaldırıp bana baktı, henüz sarhoş değildi.

- Biliyor musun, o kasabada bir kız var.

- Nee, deme yahu.

- Çok güzel bir kız.

- Bana bak, sen en ünlü kazanovaları geride bırakacaksın. Daha bir ay önce bir kız yüzünden başına gelmek kalmadı.

- Ama çok güzel bir kız.

- Kardeşim biz çirkindir demedik ki, ailesi nasıl?

- Kasaba koşullarına göre oldukça tutucudurlar her halde.

- Tamam, mutlaka vururlar seni.

- Yok canım, o kadar da değildir.

- Sen ne diyorsun, orası dağ başı, İzmir'de mi sandın kendini?

- ???

- Onun babası da tutturur bir namus davası ama Işık'ın babası gibi para istemez, çıkar da istemez, çıkar da istemez, çeker tabancayı seni vurur.

- Nasıl bir şey olduğunu öğrenmek istemez misin?

- Anlat bakalım.

- Dümdüz, simsiyah saçları var, simsiyah gözleri var ve sonra ...

- Zenci mi yani?

- Saçmalama, zenci olur mu hiç.

- Ne bileyim ben, öylesine karalara brndrdn ki kızı.

- Güzel bir kız işte.

Yavaş yavaş kafayı buluyorduk. nce açık saçık fıkralar anlatmaya başladık, ardından eski günlerimizi andık. Ondan sonrasını pek hatırlamıyorum. Meyhaneci bizi bir taksiye bindirdi, eve getirdiler, kapıyı annem açtı, çığlığını çok iyi duydum. Yatağa yatırdılar, hemen uyumuşum.

20 Mayıs Cuma

Sabahleyin uyandığımda feci Şekilde başım ağrıyordu. Doğrulup yatağın kenarına oturdum. Zorlukla dik durabiliyordum. Bir süre öylece kaldıktan sonra, ağır adımlarla banyoya gidip soğuk suyla yüzümü yıkadım. Biraz kendime gelebilirim sanıyordum ama etkilenmedim. Bunun zerine soğuk suyla duŐ aldım. Başımın ağrısı nispeten hafifledi. Giyinip oturma odasına gittim. Annem oradaydı, sabah gazetelerini okuyordu. Başını kaldırıp bana baktı. Oldukça kızĖın görünüyordu.

- Neydi o akşamki halin diye sordu sert bir sesle.

Başım yine ağrımaya başlamıştı. Sesimi ıkarmadım.

- Seni hiç böyle görmemiştim, doğrusu çok ayıp ettin.

Kendimi savunmam gerektiğini düşündüm.

- Yalnızca biraz imiŐtik, dedim.

- Demek yalnızca biraz imiŐtiniz, resmen kfeliktin.

Karşılık verecek gücüm yoktu. Başım ağrıyordu ve düŐünmekte zorluk çekiyordum. Gazetelerden birisini alıp koltuğa oturdum. Gazeteyi rahatça okuyamıyordum. Rasgele göz gezdirdim. Annem durumumdaki garipliği sezmiŐ ve biraz yumuŐamıŐ olmalıydı.

- OĞlum senin bir derdin mi var?

Yüzüne baktım,

- Şiddetli başım ağrıyor dedim.

Hafiften ama uzun süre güldü.

- Acemi sarhoş seni, içkiye alışık değilsin de ondan, dur sana bir ilaç getireyim, dedi.

Yerinden kalkıp ecza dolabını açtı, içinden bir kutu çıkarıp eline bir tane hap aldı, sürahidenden doldurduğu suyla birlikte bana uzattı. Yüzümü buruşturarak aldım, hapı ağzıma atıp, bir yudum suyla yuttum.

- Teşekkür ederim, bu beni iyileştirir mi?

- Birazdan bir şeyin kalmaz merak etme.

- Aç karına ilaç içmek doğru değildir derler ama.

Annem şöyle bir yerinden sıçradı.

- Ne, kahvaltı etmedin mi?

- Ben mi, yok canım, istemiyorum, aç değilim.

- Hemen bir şeyler yemen gerek.

- ...

Odadan çıktı, az sonra elinde bir bardak meyva suyu ve birkaç bisküvi ile geri döndü.

- Bari şunları ye, miden tümüyle boş kalmasın.

Meyva suyunu bir dikişte bitirdim, bisküviti ağzıma attım.

- Saat kaç?

- On

- Ah, hemen gitmem gerek, yığınla işim var.

Yerimden fırladım, odamdan evrakları kaptım, kapıya geldim, ayakkabılıktan ayakkabılarımı aldım, yere diz çöküp bağcıklarını çözmeye başladım. Annem başımda duruyordu.

- Biliyor musun, baban çok kızdı dün gece.

- Beni pek ilgilendirmiyor.

- O da öyle söyledi, bu çocuk beni hiç saymıyor dedi.

- ...

- Böyle içki içerek onun kalbini yumuşatacağını sanıyordun pek işe yaramıyor, benden söylemesi.

Ayakkabılarımı giymiştim. Kapıyı açtım tam dışarı çıkarken anneme dönüp,

- Bülent askere gideceğinden son bir kez beraberce içki içtik o kadar, kimseyi halime acındırmaya niyetim yok dedim.

- Peki anladım, haydi güle güle, kendine dikkat et, diye yanıtladı.

Evden çıkıp yürüyerek iskeleye geldim. Başımın ağrısı hala geçmemişti. Üzerimde büyük bir yük varmış gibiydi. Azıcık yürümek bile beni yormuştu. Dolmuşa bindim, arka sıraya oturdum. Daha önce gümrüklerden mal çekmemiştim. Bana verilen bilgilerden anladığım kadarıyla basit bir iş olmalıydı. Her şey önceden hazırlanmıştı. Bana düşün görev malzemeyi oradan alıp fabrikaya götürmekti. Elimdeki evrakları son kez yokladım. Gümrüğün önünde dolmuştan indim. Kocaman, yeni yapılmış bir binaydı. Danışmaya uğrayıp neler yapacağımı defterime kaydettim. Sonra oda oda dolaşmaya başladım. Kimisine yazı yazdırıyor, kimisine mühür bastırıyor, kimisine ise imza atırıyordum. Öylesine kırtasiye yüklüydü ki işlemler saat on ikiye gelip öğle tatili başladığında işlemlerin yarısı bile bitmemişti. Böyle giderse bu gün biteceği de şüpheliydi. Yakındaki bir büfede ayak üstü karnımı doyurdum. Ağır ağır çevrede gezindim, gümrük binasının bekleme salonuna dönüp bir köşeye oturdum. Mesai saat birde başlayacaktı. Birkaç sigarayı ard arda yaktım. Vakit geçmiyordu. Dün akşam içtiğim içkinin etkisi hala sürüyordu. Başımın hafiften uğuldamasına engel olamıyordum. Düşünme yeteneğimi geniş ölçüde yitirmiş gibiydim. Sonunda mesai başladı ve evraklar arasındaki koşuşturma sabahki temposuyla devam etti. Saat beşe doğru malı almaya başladım. Oradakilerin söylediğine göre, başkaları böyle bir malı iki üç günden önce gümrükten çekmeyi beceremezlermiş, ben çok iyi bir iş çıkarmışım. Oldukça yorgundum. Hastalıktan yeni kalkmış, canı hiçbir şey istemeyen, bir an önce yatağında olmayı düşleyen insanlar gibiydim. Kendi kendime dün gece gerçekten fazla içmişim dedim. Daha önce gümrük binasının yanında bir kamyonet parkı görmüştüm. Hemen oraya gittim, önüme çıkan birkaç kişiye kasabaya götürülecek mal için kamyonete ihtiyacım olduğunu söyledim. Pazarlık bile etmeden içlerinden birisiyle anlaştım. Malı gümrükten aldık, kamyonete yükledik. Günlerdir gümrükteki mal diye söylenen şey, bir metre küplük tahta bir sandıktı ve müthiş ağırdı. Dört tane güçlü kuvvetli hamal zorlukla taşıyabildi. Şoförün yanına oturdum, Karşıyaka'ya, bizim eve geldik. Çarşı içinden yeniden hamallar bulduk ve bizim evin bodrumuna yerleştirdik. Kamyonet şoförüyle Pazartesi sabahı için sözleştik, kamyonet geniş bir dönüşle gitti. Yavaş yavaş akşam oluyordu. Yukarı çıktım. Annemle hizmetçimiz karşılıklı oturmuş kağıt oynuyorlardı. Beni görünce; - Gel sen de oyna, bak anneni yeniyorum.

Dedi hizmetçimiz. Yorgun olduğumu söyledim, odama çekildim. Soyunup yattım. Dün gece gerçekten çok içmişim.

21 Mayıs Cumartesi

Sabah her zamanki gibi geçti. Ama bu nedenle hiç de canım sıkılmadı. Tam tersine neşelendim. Her gün yaptığım işleri yeni bir neşe ile yaptım. Aslında anlatılmaya değer hiçbir şey yok. Uyanış, tembel tembel banyo yapış, kahvaltı, annemle sohbet, sonra evden çıkış.

- Öne ilerleyelim beyler, önde yer var

diyorlar, ardından birkaç küçük kahkaha işitiliyordu Kalabalığın içinde yürümek gerçekten çok zordu. On dakikada ancak iki yüz metre içeri girebilmişim. Yan sokaklardan birisine saptım, bir pasajı geçtim, başka bir sokağa geldim. Genişçe bir kavis çizerek büyük mağazalardan birinin olduğu genişçe alana ulaştım. İki katlı ön, on katlı arka cephesi vardı. Alt katta hemen her çeşit dükkan bulunuyordu. Pırıl pırıldı vitrinler, gündüz olmasına karşın ışık yakılıyordu. Aradığım her şeyi bulabilirdim. Bir süre vitrinlere bakarak dolaştım. Ansızın aklıma tam bu pasajın karşısındaki eski tatlıcı geldi. Tatlılarının şöhreti İzmir dışına taşmış, oldukça yaşlı bir adam işletir. Beyazlanmış saçları, hafif kırmızımsı yüzü, uzun, damarlı elleri, minik bıyığı ile tipik bir eski zaman insanıdır. Başında takke hiç eksik olmaz. Tatlılarında eskilere özgü bir tad vardır. Dükkana girdim, bir kazandibi yedim. Pek müşteri yoktu o an, ihtiyarla bir süre sohbet ettik. Uzun zamandır ortalarda görünmediğimi, nerelerde olduğumu sordu. Beni bu denli yakından tanıdığımı bilmiyordum. Öğrencilik yıllarımda ancak yaz tatillerinde İzmir’de olurdum, o zaman ise genellikle tatlıcı kapalı olurdu. Ya bir yerden aklında kalmıştım ya da beni biriyle karıştırıyordu. Ne olursa olsun, benim konuşması hoşuma gitmişti. Geniş pencerenin önüne oturdum, ikinci porsiyon kazandibini ısmarladım. İhtiyar tatlıcı bana baktı, - Madem tatlıyı bu kadar seviyorsun, sana bir karışım yapayım dedi.

Sonra eline bir tabak aldı, önce ekmek kadayıfı koydu, üzerine de bir porsiyon kazandibi yerleştirdi. Tabağı bana uzattı, minik tatlı kaşığına da ardından verdi. İnanılmaz bir tattı bu. Çok hoşuma gitmişti. Ağır ağır ve sindirerek tatlıyı yemeye koyuldum. Pencereden dışarı baktım. Yolda her sınıftan insan dolaşıyordu. Üstü başı yırtık fakirliğin tanımları, özel giysileriyle belediye işçileri, son moda giyinmiş süslü kadınlar, yelekli takım elbiseli ve gömleğinin düğmeleri göğsüne kadar açıkta bırakan orta sınıf bitirimleri, karaborsa sigara satan çocuklar, naylon torba satan ihtiyarlar, herkes iç içe, herkes bir aradaydı burada. Güneş tam tepedeydi. İnsanların çoğu arada bir durup terlerini siliyorlardı. Tatlımı bitirince tatlıcıya teşekkür edip ücretini ödedim ve dışarıdaki insanlara katılmak üzere dükkandan çıktım. Bir sağa, bir sola baktım. Koca bir ordunun yürüyüşünü anımsadım. Hani Cumhuriyet bayramında geçen yığınla askeri birlik gibi. Ama askerlerin düzenliliğine karşın burada büyük bir karmaşa vardı. Simsiyah saçlar görünüyordu yukarıdan bakıldığında. Kemeraltı’nın renkli vitrinleriyle ortaya çıkan bu siyahlık, saçtan bir ırmak duygusu uyandırıyor. Kalabalığın arasına katıldım ve o selle birlikte yürümeye başladım. Arada bir şiddetle çarpılıyor, ağır sürtünmelere uğruyordum. Ama aldığım yoktu. Bu tiyatrodaki onların içinde yürüyordum. Onlardan birisiydim, onların bir parçasıydım. Yürüyüş kemeraltı’nın içlerine değin sürdü gitti. Bazı yerlerde yürümedim adeta havada kaldım, kalabalık beni ileri itti. Sarraflar çarşısının önüne geldiğimde sel bitmişti. Olduğum yerde durabiliyordum, hiç kimse beni itmiyordu. Sanki olağan üstü bir olay olmuş, kalabalık yutulmuş, yok edilmişti. Kesinti o denli ansızın oluyordu ki şaşırılmamak elde değildi. Sarraflar çarşısının dar sokağı boyunca kuyumcu vitrinlerine bakarak ilerledim. Oradan Merazlıkbaşı’na çıktım. Elbise almak için burada olduğumu anımsadım. Çankaya’ya doğru yürüdüm. İzmir’deki elbise satan mağazaların çoğunun burada olduğunu söylesem yalan olmaz. Gümrük meydanından Basmahane’ye değin geniş yol boyunca sıra sıra müşteri beklerler. Vitrinlere baktım uzun uzun, her gördüğüm elbise üzerinde tahminlerde bulundum. Kimi yerler öylesine lüks içindeydiler ki, elbise fiyatlarını gösteren rakamların yüksekliği insanı şaşırtmıyordu. Ama benzeri elbisenin başka yerde çok daha ucuza satıldığını görünce şaşırılmamak elde değildi. Bazı dükkanlara girip sordum. Ucuz elbise satanlar gururla, - Biz sürümden kazanmak amacındayız, millete hizmet ediyoruz, dediler.

Pahalı satanlar ise,

- Efendim alışkın olmayan göz fark edemez belki ama arada büyük bir kalite farkı vardır, diye savundular kendilerini.

Bunu göz önüne alarak, ama cebimde yeterince para olduğundan yüksek fiyatlarla bezenmiş vitrini olan lüks bir mağazaya girdim. Kahverengi takım elbise alıp mağazadan çıktım. Yol boyunca yürümeye başladım. Yapacak işim yoktu. Eve gidip satranç çalışmak, sonra satranç kulübünde maç yapmayı düşünüyordum. Hava sıcaktı, gölgeden yürüyordum. Bir ara büyük iş hanlarından birisinin önünde durmak zorunda kaldım. O an kapıdaki tabela gözüme çarptı. Avukat Ahmet Töpel yazılıydı. Babamın yakın arkadaşıydı bu adam. Ara sıra bize gelirlerdi. Ailece görüşürdük yani. Dernekteki fatura sorununu ona danışabilirdim. Hemen kararımı verdim, iş hanından içeri girdim. Bürosu iç içe iki odadan oluşuyordu. Girişteki odadaki güzel sekretere yaklaştım. Başımı eğmiş, daktiloda bir şeyler yazıyordu. Biraz gürültü yapınca beni gördü.

- avukat bey içerde mi, diye sordum.

- Ne istemiştiniz?

- Kendisiyle görüşmek.

- Adınız?

- Noyan Sart

Yerinden kalktı, iç kapıyı açtı, başını içeri uzattı.

- Noyan Sart adında birisi sizinle görüşmek istiyor, dedi.

Sonra bana döndü, içerden hiçbir ses duymamıştım,

- Tamam girebilirsin, dedi.

Kurulu bir makine gibi masasına oturup daktiloda yazı yazmayı sürdürdü. İçeriye girdim. Ahmet bey beni görünce yerinden kalktı.

- Ooo, Noyan, hoş geldim oğlum, gel otur bakayım şuraya, seni hangi rüzgar attı buraya?

Gösterdiği yere oturdum. Oda oldukça lüks döşenmişti. Köşede kocaman bir kitaplık duruyordu. Ağzına değil kitap ve dergilerle doluydu. Kısacası oda avukatın zengin ve okumayı seven birisi olduğunu anlatmaya yetiyordu. Ya da sahne o havayı verecek şekilde düzenlenmişti. Masanın hemen yanında, elinde piposu, top sakallı, otuz-otuz beş yaşlarında birisi oturuyordu. Kendisine baktığımı görünce başına hafifçe eğerek selam verdi. Avukat eliyle onu gösterdi.

- Noyan, seni doktor Emrah beyle tanıştırayım. Kendisi psikiyatristtir.

Elimi uzattım,

- Memnun oldum efendim, dedim.

Dostça el sıkıştık. Eli sıcak ve yumuşaktı. Avukat bana baktı, gülümsedi.

- Nerelerdesin şimdi, ücra bir kasabaya gönderildiğini duydum, babanı çok üzmüşsün.

- Önemi yok, ben orada rahatım.

- Ah bu gençlik, doğrusu senin yaşında olup da aynı şeyleri yapmak için bütün servetimi vermeye hazırım.

Demek ki benim Işık ile olan maceramı biliyordu. Babamın en yakın arkadaşı olduğuna göre bundan şaşılacak bir yan yoktu. Doktor söze karıştı.

- Ne olduğunu öğrenmemde mahsur var mı?

- Yok, hayır, yalnızca bir kızla olan küçük bir macera.

- Sizin yaşınızda doğaldır bu.

- Evet öyle olabilir yalnız bunun sonu pek doğal sayılmazdı.

Avukat söze karıştı.

- Evet, evet sonu hiç de doğal değildi.

Doktor belki mesleği gereği, belki de benimle gerçekten ilgilendiğinden biraz daha yanıma sokuldu.

- İlk kez mi başınıza geliyor?

- Benim için öyle ama o kız için öyle değildi sanırım.

- Bu günkü toplum yapısının normal sonuçları olarak kabul edilmeli.

Bu sonuca nasıl vardı anlayamadım. Üstelik farklı şeylerden söz ediyorduk. Tam ağzımı açıp bir şey söyleyecektim ki, avukat yeniden söze karıştı.

- Eee, söyle bakalım, bir derdin falan mı var, sen buraya pek gelmezsin.

- Evet, size bir şey danışmak istiyorum.

- Önemli bir şey mi?

- Pek sanmıyorum, o kasabada bir derneğin yönetim kuruluna seçildim.

- Evet?

- Derneğin defterlerini incelerken şöyle bir kağıt elime geçti.

Bir an duraksadım. Ya kağıt yanımda değilse. Heyecanla ceplerimi yokladım. Yanımdaydı, cüzdanımın içine koymuştum. Kağıdı ona uzattım, gözlüklerini taktı, okumaya başladı. Sonra başını kaldırdı, gözlüklerini çıkarıp bana baktı.

- Şimdi bu ödeme yapılmış mı?

- Evet yapılmış, muhasebe kayıtlarına bile geçmiş.

- Allah Allah, imkansız.

- ...

- Bu bir belge değil.

- Nedir o halde?

- Bu mu, hiç, rasgele bir kağıt parçası.

- Yani bunun hiçbir değeri yok mu?

- Kesinlikle yok, ya bu küçük yerlerdeki adamlar yok mu, bunlar ülkenin iliğini kemiriyor, yani devletin üç kuruş parasına tenezzül edilir mi?

Doktor bizi dikkatle dinliyordu, söze karıştı.

- Bırak abi ya, burada maliyeciler defterinde küçük bir hata buldukları doktorların çanına ot tıkıyor, ama kırsal kesimde bazıları malı yüküyle götürüyor, kimsenin bir şey dediği yok.

O an bu işi yapanın da bir doktor olduğunu söylemek geldi içimden ama kendimi tuttum. Avukat nedense olaya pek kızmıştı. Sinirli sinirli konuşmasını sürdürdü.

- Adamdaki cesarete bak ya, hem parayı cebe indir hem de bu kağıt parçasını belge diye evrakların arasına koy. Vallahi pes.

Gerçekte kağıtta yazılı parayı Ayhan beyin cebine indirdiğini söylememiştim ama Avukat bu konuda oldukça deneyimli olmalıydı. Doktor,

- Bence bu bir cahil cesareti olmalı, okumuş birisi asla buna cesaret edemez. Hani bir suç işliyorsan bari zekice olmalı.

Yani baltayı taşa vurmamak diye buna denirdi herhalde. Ama ona kızmadım hatta söyledikleri hoşuma bile gitti. Okumak, diploma sahibi olmak yaşam tiyatrosunda sana verilecek rolü değiştirebilir. Ama sahne, işte temel olan odur. Eğer sahne ücra bir Anadolu kasabası ise, orada diplomalı birisi olarak baş rolü oynayabilirsiniz ne var ki o oyun öylesine basittir ki, daha büyük bir sahnedeki figüran, sizden daha üst bir oyuncu olabilir. İşte bu nedenle de Ayhan bey işlediği suçu basit bir kağıt parçasıyla göstermekten çekinmemişti. Sahne basitti, o halde senaryo da basit olmalıydı. Avukata döndüm.

- Peki ben şimdi ne yapayım?

- Valla bana kalırsa git maliyecilere göster, hatta mali polise göster, hatta en iyisi git kaymakama göster.

Ayhan bey ve bizim müdür kaymakamın arkadaşları olduğunu biliyordum. Bunu dikkate alarak,

- Kasabanın kaymakamı da bu işin içinde olabilir, dedim.

Aslında bu konudan emin de değildim. O an öyle düşünmüştüm. Avukat bir bana baktı, bir elindeki kağıda, az önceki heyecanlı hali hemen kayboldu. Koltuğa yaslandı, gözlüklerini masanın üzerine koydu.

- O zaman bu iş zor, dedi.

Yüzüne baktım, devam etti,

- Bu işe karışma.

- Neden?

- Sonu iyi olmaz.

- Hiçbir şey yapılamaz mı?

- Yapılabilir elbet ama sonucun nasıl olacağı belli olmaz?

- Nasıl yani?

- Bak evladım, gençsin, ateşlisin, seni anlıyorum ama eğer bu kağıtta yazılanlar gerçekse ki gerçek olduğunu sanıyorum, elinde yalnızca minik bir delil var demektir. Bunun ardında çok büyük yolsuzluklar vardır. İşin içinde kaymakamın da olduğu bir gurup işini şansa bırakmaz, çoktan kılıflarını hazırlamışlardır. Sen ortaya çıkarsın, iş büyür, gelir yine babamı bulur.

- ???

Vay canına, bunu hiç düşünmemiştim. Gerçekten bu iş eninde sonunda babamı da içine alabilirdi. Başımı ümitsizlik ve kırgınlık içinde öne eğdim. Böyle olmamalıydı. Sahnenin beyaz atlı prensi kılıcını çekip kötülerini öldürmesi gerekirdi. Kötülerin kazandığı bir senaryo nasıl gerçek olabilirdi? Benim senaryoma göre avukat elindeki belgeyle harekete geçecek, iyi adamlar o küçük kasabaya gelecekler, suçluları tutuklayıp oraya yuvalanan kötülük yuvasını bozacaklar ve herkes mutlu bir yaşam tutturacaktı. Tam bu sırada telefon çaldı, telefonla konuşan avukat bize döndü, - Beş dakikalığına bir yere gitmem gerekiyor, siz oturup konuşun, ben şimdi geliyorum, dedi.

Ve yerinden kalkıp hızlı adımlarla odayı terk etti. Doktorla odada yalnız kalmıştık. Birbirimize söyleyecek çok şey varmış da, kimin önce başlayacağını bilemiyormuş gibi yan gözlerle bakışıp durduk bir süre. Sonra söze o başladı.

- Bence önemli bir yolsuzluk var galiba.

- Şimdilik yalnızca kokusu var.

Bir kez daha sustuk, bir kez daha doktor konuşmaya başladı.

- Ne yapmayı düşünüyorsunuz?

- Avukatın söylediğini siz de duydunuz, yapılacak bir şey yok galiba.

- Elinizde kesin deliller olsaydı, işi ortaya çıkarmaya çalışır mıydınız?

- Bilmem, çalışırdım her halde.

- Bu işi yapanlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Kesin bir fikrim yok, yalnızca kelimelerle anlatamadığım bir duygu bu.

- Ne gibi?

- Söyledim ya, kelimelerle anlatılması zor, nasıl diyeyim, karşılarındaki insanlara karşı çok acımasız davranıyorlar, bu da ister istemez size onlara karşı olmaya zorluyor.

- Avukata danışma isteği yalnızca bu adamın karşılarındaki acımasız davranmasından mı geliyor?

Doktorun yüzüne baktım, ne demek istediğini pek anlamamıştım, açıklama yapma gereğini duydu.

- Demek istiyorum ki, bu yolsuzluğu araştırmanızın nedeni yalnızca sözünü ettiğiniz o adam mı?

Ne diyebilirdim? Seçim sırasında oynanan oyunda sahneye girip seyirciyi canlandırma isteğimi mi? Yoksa yaşam tiyatrosunda kasabada kendime uygun bir rol arama isteği mi? Acaba doktora yaşamın bir tiyatro oyunundan ibaret olduğunu anlatsam, beni anlayıp sorusunun karşılığını oradan çıkarabilir miydi? Aslında ortadaki yolsuzlukla falan ilgilendiğim yoktu benim. Yalnızca senaryoyu kendime göre değiştirmek, oyunu daha iyi izlenebilir hale getirmek istemiştim. Ne var ki kaymakamın yazdığı senaryo öylesine güçlü görünüyordu ki ben de onun basit bir oyuncusu olmaktan ileri gidemiyordum. İşte kabullenemediğim, olmaması gereken olgu buydu. Normal değildi. Kötülerin kazanmaması gerekirdi. Uzun süre düşünmüş olacağım ki doktor sabırsızlanarak, - Bir yanıt vermediniz, dedi.

Hayır anlamında başımı salladım.

- Doğrusunu isterseniz o kasabada sıkılıyordum, onun etkisi olabilir. Ama yapılan iş bir suçtur ve ben onu gizlemeye çalışmakla suçu paylaşmış olurum düşüncesi diyebiliriz.

- Yani bu işi araştırmayı sürdüreceksiniz.

Kapana kısılmıştım. Hem de kendi dilimle. Şimdi nasıl olur da araştırmayı sürdürürsem sonuçta ben zararlı çıkarım diyebilirdim?

- Elimden geldiğince, demekle yetindim.

- Size bir şey söyleyeyim, durumu bir de o açıdan değerlendirmeye çalışın. Önce İzmir’de bir kızla tatsız bir macera yaşıyorsunuz. Babanız size kızıyor, o kasabaya sürgün gidiyorsunuz. Bu durumun sizde yarattığı kırgınlığı tartışmaya gerek yok. Sonra orada seçimlere katılıyorsunuz, kazanıyorsunuz ve eski yönetim kurulu zamanında işlenmiş bir suçtu ortaya çıkarıyorsunuz.

- Evet, anlattıklarınız doğru.

- Bu durum size bir şey anlatmıyor mu?

- Ne gibi?

- Bir örnek vereyim, kocası tarafından azarlanan kadın evin kedisine bir tekme atar. Aslında o tekme kocasına atmak istemektedir. Bilim dilinde buna duygu deplasmanı denir.

Ne söylemek istediğini anlamıştım. Yani ben, Işık’la olan ilişkimden doğan kırgınlıkla, aslında Işık’a ya da babasına yapmak istediklerimi, değişik bir açıdan kasabadaki derneğin eski yönetim kuruluna yapmak istiyordum. Böyle bir düşünceye ne denir? Bir tiyatro oyuncusu için duygu deplasmanının anlamı nedir? Eğer senaryo benim duygusal tepkilerim üzerine kurulmuşsa, benim burada değiştirebileceğim tek şey oyun şeklimdir. Oyuna kendimi verebilir, ona tüm gerçekliği ile katılabilir ya da sanatçılığımın getirdiği yeteneğe göre öyleymiş gibi gösterebilirim. Ne var ki oyuncuların içinde bulunduğu ruhsal durum elbette bir gerçekliktir. Böylece oyunculuk yeteneklerimin sınırı çizilir. Senaryonun bana yüklediği görev ve benim onu taşıyabilme gücüm, gerçekte olmayan ama olmuş gibi gösterilmesi gereken duygusal tepkinin ne kadar gerçek olduğunu tartışılabilir hale getirir. Ve tüm bunlar yaptıklarının farkında olmayan, yaşam tiyatrosunun basit bir oyuncu olduğunu bilmeyen kimseler için geçerlidir. Doktora döndüm; - Siz haklı olabilirsiniz ama belli bir davranışa karşı çıkmak, özellikle de ortada bir suç varsa, suçu önlemek ya da ortaya çıkarmak çabasını duygu deplasmanı gibi algılamak biraz da suça katılmak olmuyor mu, dedim.

Doktor gülümseyerek bana baktı.

- Haklısınız, ben yalnızca olası bir duruma parmak basmak istemiştım, dedi.

- Neyse, sizinle bu konuyu tartışmayı çok isterdim ama ne yazık ki zamanım yok, gitmem gerek.

Dedim ve onunla vedalaşıp odadan çıktım. Doktorla tartışmayı gerçekten istemiştım ama öte yandan eve gidip biraz dinlenmek de istiyordum. Yol boyunca düşündüm. Duygu deplasmanı yaşamının bilincinde olan birisi için hiçbir anlam taşımaz. Yapacağı rolde o bölümü oynayabilir ama gerçekte öyle olması gerekmez. Tıpkı deli rolü yapan bir aktörün hiç de deli olmaması gibi.

22 Mayıs Pazar.

Bugün yapılacak hiçbir işim yoktu. İzmir’i buradaki son günümünden dolaşmak istiyordum. Bülent’e telefon ettim,

- Ben maça gideceğim, istersen sen de gel, dedi.

Askere gideceğinden uzun süre maç izleyemeyeceğini sanıyormuş. Alsancak stadında önemli bir maç varmış. Pazar olduğundan babam evdeydi. Annemle oturmuşlar gazete okuyorlardı oturma odasında. Odama çekildim, bir kitap alıp okumaya başladım. Savaş üzerine bir kitaptı bu. İkinci dünya savaşındaki Pearl Harbor baskınını anlatıyordu. Üçüncü sayfaya değin okudum, sıkıntıyla kapattım. Yerimden kalktım, kitaplığı boşalttım, tüm kitaplarımı alfabetik sıraya dizdim. Çok kötü durdular, yeni baştan eski haline getirdim. Radyomun başına geçtim, kısa dalgayı karıştırdım. BBC'yi buldum. Arada bir zayıflamasına karşın ses son derece netti. Pop ten programı vardı. Haftanın en iyi on şarkısının seçimi yapılıyordu. Programı dinlerken Londra'yı anımsadım. Kaldığım pansiyonda özellikle Pazar günleri geç kalkardım. Kızarmış ekmek, yağ, peynir ve kahveden oluşan sabah kahvaltımı yapardım. Sonra tıpkı bugün olacağı gibi maça giderdim. İki haftada bir. Ateşli bir Tothennam taraftarı sayılırdım. İngiliz ya da Türk arkadaşlarımla buluşur, otobüse biner, Londra'nın kuzeyine doğru yola çıkardık. Yol bir saatten fazla sürerdi. Tothennam'da sandviç ve koladan oluşan öğle yemeğimizi yerdik. Bilet kuyruğuna katılırdık. Saat bire doğru gişeler açılır, biletimizi alıp stada girerdik. Sonra hızlı ve zevkli bir maç izler, zamanın nasıl geçtiğini fark etmezdik. Eve geldiğimde saat yedi ya da sekiz olurdu. Kaldığım pansiyonda akşam yemekleri saat yedide verilirdi. Geç kaldığımda tonton ev sahibimiz benim için yemek ayırır, gelmemi bekler hatta kendisi yemek yemez, birlikte karnımızı doyururduk. Sonra televizyon izler, bir sonraki günün derslerine şöyle bir göz atar, gece yarısına doğru yatarım. Yaşamın farkında değildim o zamanlar. Ama mutluydum. Ama mutlu olduğumun da farkında değildim. Hatta ileride mutlu olacağımı düşünüp, zamanın bir an önce geçmesini, o mutlu günün hemen gelmesini dilerdim.

Saatime baktım, onikiye geliyordu. Bülent'in söylediğine göre, erken gidersek statta daha iyi bir yere oturabilirdik. Ama o yine de benden önce gidecek, açık tribünde yer ayıracaktı. Onu bulabileceğimi pek sanmıyordum, bu nedenle aceleyle giyindim. Sokak kapısından çıkarken oturma odasına doğru, - Ben maça gidiyorum, diye seslendim.

Annem içerden karşılık verdi.

- İyi, git bakalım.

Yürüyerek iskeleye geldim. Bir dolmuşu bindim. Alsancak stadının önünde indim. Büyük bir kalabalık vardı. Açık tribün gişesinin kuyruğuna katıldım, saat ikiye doğru bilet alabildim. Balkon tarafından stada girdim. Gözlerimle binlerce kişinin arasında Bülent'i arayarak ilerlemeye başladım. Ben onu görmedim ama her nasılsa o beni görmüş, iki kolunu sallayarak beni çağırıyordu.

- Noyan, bu tarafa, bu tarafa.

Ona doğru yürüdüm. Yanına gelince bana ayırdığı yere oturdum. Havadan sudan konuşmaya başladık. Sonra Bülent'in yanına aldığı satranç takımıyla bir el satranç oynadık. Çevremizdekiler bizim oyunla öylesine ilgilendiler ki, gerçekte oyunu 20 kişiyle birlikte oynadık. Sonuç olarak da hiçbir şeye benzemedi. Zaman bir türlü geçmek bilmiyordu. Hava güzeldi, güneş pırıl pırıl parlıyordu tepemizde. Gökyüzünde tek bir bulut bile yoktu. Bülent bir aklına gelmiş gibi bana döndü.

- Londra'da maça gider miydin?

- Evet, giderdim.
- Oradakiler de böyle mi olurdu?
- Aynen böyle olurdu, yalnız orada ayakta dururduk, burada ise rahatça oturuyoruz.
- Ne!!! Maçı ayakta mı seyrederdiniz?
- Daha önce söylememiş miydim?
- Yok, hayır.
- Orada oturacak yerler vardı ama çok pahalı olurdu.

İngilizleri parasızlık nedeniyle maçı ayakta izlemek zorunda kalmaları Bülent'in hoşuna gitmişti.

- Oh be, sonunda onlardan üstün bir yanımızı gördüm. Peki sahaları nasıldı?
- Daha kaliteli diyebilirim ama Alsancak o kadar da kötü sayılmaz. Hatta Atatürk stadı İngilteredeki pek çok stattan daha iyidir.
- Sahi ya, sanki bu maç ne diye Atatürk'te oynanmıyor?
- Ne bileyim ben, belki de orasını bakıma almışlardır.

Bülent sustu bir an, cebinden sigarasını çıkardı, bir tane bana uzattı. Alıp yaktım. Bülent bana döndü,

- Ya ne şanslı adamsın, dört yıl boyunca orada iyi yaşadın yani, dedi.
- Ne demezsin, krallar gibi yaşadım.
- Pöh, şimdi de böbürlenip duruyorsun.
- Haydaaa, bunu da nereden çıkarıyorsun?
- Yalan mı yani, teminden beri övmedik yanını bırakmadın İngilizlerin.
- Yahu tam tersini söylediğimi sanıyordum. Sen de havadan nem kapıyorsun.
- Çok kuruyum da ondadır.

Bu söz üzerine katıla katıla gülmeye başladık. Şimdi ona oyunculuk açısından her iki ülke insanların gerçekte hiçbir farkı olmadığını nasıl anlatabilirdim? Figüran her yer figürandır. Baş rolü oynuyorsanız, sahnenin yeri çok önemlidir. Ücra bir Anadolu kasabasında sahneye çıkmakla, Londra'da sahne almak elbette aynı değildir. Ama siz bir figüransanız, örneğin sahneye girip su bardağını alıp çıkıyorsanız, sahnenin yeri neyi değiştirir ki? Değişen bir şey vardır elbet ama bu elle tutulur, gözle görülür bir nesne değildir. Yalnızca umutlarımız farklıdır. Ama umut söz konusu olduğunda yerin ne önemi olabilir ki? Ücra Anadolu kasabasındaki insanının umudunun gücü,

Londra'da oturan birisinden daha az olabilir mi? Peki bunu Bülent'e nasıl anlatabilirim?

- Sana bir şey söyleyeyim mi, İngiltere ile Türkiye arasında çok büyük bir fark yok aslında, dedim

- Yok yaa, sen benimle dalga mı geçiyorsun, adamların milli gelirleri öyle demiyor ama.

- İşe milli gelir açısından bakarsan öyle görürsün ama basit bir memurun bakış açısına ne dersin? İngiltere'de memur ne yapar? Sabahleyin erkenden kalkar, kahvaltısını yapar, otobüse binip işine gider, akşam evine döner, yemeğini yer, televizyon izler, sonra kalkıp yatar. Sence böyle bir yaşam Türkiye'dekinden farklı mı?

- Elbette farklı, bizim burada memurların maaşı ayın yarısında biter.

- Merak etme, onların ki de bitiyor. Benim kaldığım pansiyon gerçek anlamda bir pansiyon değildi. Ev sahibi evinin bazı odalarını pansiyon olarak kiralayıp gelir elde etmeye çalışıyordu. Üstelik bu adam bir fabrikada çalışıyordu. Ama para harcamak, zenginliğin tadını çıkarmak istiyorsan ve cebin yüklüce para doluyorsa o zaman Türkiye ile İngiltere gerçekten farklı yerlerdir.

Bülent bu sözlerden çok hoşlanmıştı. Gevrek bir kahkaha attı.

- Ya zengin olduktan sonra her yerde eğlenirsin, İngiltere'ye ne hacet, dedi.

- Bu yaşamdan ne istediğine bağlıdır biraz. Eğer yaşamayı eğlenmek, sefaat alemlerinde günlerini geçirmek olarak alırsan, Londra'da daha çok yaşarsın. Eğer yaşamayı bir şeyler keşfetmek, bilimle ilgilenmek olarak alırsan yine Londra'nın olanakları daha fazladır. Öte yandan yaşamayı doğanın kucağında, doğadan zevk almak olarak alırsan bu kez Türkiye'nin çok üstün olduğunu görürsün. Ama hiçbir özelliği olmayan, suya sabuna dokunmayan, tek düze bir yaşam istersen, Türkiye ile İngiltere arasında hiçbir farklılık göremezsin.

- Vay canına, hiç böyle düşünmemiştim. Ama sen aradaki farkı fazla küçümsüyorsun.

- Hiç de değil. Örneğin fiyatlar açısından. Avrupa burada daha mı ucuz sanki? Gerçi araba fiyatları daha ucuz görünüyor. Buna karşılık bizde de yiyecek hem de taze yiyecek fiyatları daha ucuz. İngiltere'de üç aylık maaşınla bir araba alabilirsin ama doğal, dalından koparılmış elma bulamazsın. Bulursun da, taze yiyeceklerle beslenmeye kalkarsan yani bugün senin benim beslendiğim gibi beslenmeye kalkarsan maaşın ayın ortasına bile yetişmez.

Bülent bana baktı,

- Ya sen gerçekten iyi moral veriyorsun, bence psikolog olmalıydın, dedi.

Beni hiç anlamamıştı. Tam bu anda takımlar sahaya çıktı, maçın heyecanına kaptırdık kendimizi. Çok çekişmeli ama kalitesiz bir futbol bana hiçbir şey vermedi. Üstelik de golsüz bitti. Oyuncular zaman zaman öylesine beceriksizce hareketler yaptılar ki, maç bir komedi oyununa döndü.

Maçtan sonra Kordon boyunca sohbet ederek yürüdük, Konak iskelesine geldik. Bülent askere gitmiş olacaktı ben de o ücra kasabaya geri dönecektim. Ne zaman görüşebileceğimizi bilmiyorduk. Sıcak

bir kucaklaşmayla vedalaştık. Doğruca eve geldim. Babam bütün gün dışarı çıkmamıştı galiba. Onunla karşılaşmamak için kilerden portatif televizyonu alıp odama kurdum. Gece boyunca eşyalarımı hazırladım, televizyon izledim. Annem yanıma geldi, bir süre konuştuk. Yarın zor bir gün olacaktı, erken kalkacaktım, bu nedenle erkenden yattım.

23 Mayıs Pazartesi

Çalar saatin sesiyle sıçrayarak uyandım. Odanın dört bir yanını dolaştı gürültü. Saate baktım, akrep ile yelkovan tam beşi gösteriyorlar. Yola çıkmam için bir saatim var demekti. Mahmur gözlerle çevreme bakarak kalktım. Akşam erken yatmış olmama karşın uykumu alamamıştım. Soğuk suyla yüzümü yıkadım. Ağır adımlarla ve sallanarak geriye döndüm. Giyindim, hala uyku akıyordu gözlerimden, derin derin esniyordum. Mutfağa girip bir şeyler atıştırdım. Küçük valizim dün akşamdan beri beni kapının yanında bekliyordu. Gitmek için sabırsızlanıyormuş gibi geldi bana. Babamın horultusu sabahın bu ilk saatlerinde evin en ücra köşesinden bile rahatlıkla duyulabiliyordu. Öylesine kötü ses çıkarıyordu ki, boğulduğunu sanırdınız. Annemin bu sese nasıl dayanabildiğine şaşırdım. Oturma odasına girdim, pencerenin yanına oturdum, yolu gözlemeye başladım. Beni ve malı kasabaya götürecek kamyonet altıya doğru gelecekti. Bomboş sokaklarda dolaştı bakışlarım, ara bir hızlı adımlarla işe giden insanların ardından uzaklara daldı. Ve o uzaklardan sarı bir kamyonet belirdi. Tamam geliyor, dedim kendi kendime, odama gittim, son bir kez göz attım, kapıya yöneldim. Valizimi aldım, dışarı çıkmadan önce bu kez eve son bir kez baktım. Annemle babam hala uyuyor olmalıydılar. Hiç olmazsa annemin uyanacağını, beni uğurlayacağını düşünmüştüm, yanılmışım. Hızla kapıyı çektim, asansöre binip aşağıya indim. Şoför neşeli bir şekilde karşıladı beni. Kasanın çok ağır olduğunu bildiği için iki tane de işçi bulup getirmişti. Hep birlikte bodruma indik. Dört bir yanından tutup kamyonete taşıdık malı. İşçilerin güçlü kolları karşısında benim tahta kasayı tutup tutmamam hiçbir şey fark ettirmemişti. Asıl yükü onlar taşımışlardı ama ben yine de tuttuğum yeri bırakmadım. Kamyonet yüklendikten sonra işçilere ücretlerini ödedim, acele adımlarla, başka bir işe yetişmek için uzaklaştılar. Şoföre döndüm, ona daha önce dikkat etmemiştim. Kırk kırkbeş yaşlarında görünüyordu. Kısa kollu gömleğinden dışarı taşıyordu adaleleri. Bana baktı kısa bir an, - Hazır mıyız abi, dedi.

Başımı kaldırıp yukarı, balkona baktım. Evde hiçbir hareket yoktu. Annemle babam uyuyorlardı. Derin bir iç çektim, şoförün yanına otururken,

- Hadi bakalım, gidelim, diye karşılık verdim yavaşça.

Annemin beni uğurlamak için uyunmamasına kırılmıştım galiba. Yapayalnız hissediyordum kendimi. Yapacağım her şeyin kararını onlara danışamayacaktım artık. Öylesine büyük bir yük bindi ki omuzlarıma, hafifçe öne eğildim. Şoför arabayı çalıştırdı, yolun boş olmasından yararlanarak geniş bir kavis çizip geri döndü, hızla ileri atıldık.

Bu küçük kamyonetlerin böyle yüksek hız yapabileceklerini düşünmemiştim. Karşıyaka'dan Ankara yoluna dek olan bölümü beş dakikadan az bir zamanda alıverdik. Zaman zaman hızımız yüzon kilometreyi buldu. Yer hareketlenmiş, dünya hareketlenmiş, binalar, ağaçlar hareketlenmişti. Günün ilk ışıkları vuruyordu limana. Deniz sakin ve pürüzsüzdü. Gemilerin resimleri çıkıyordu üzerine, binaların dalga dalga oynadığı görülüyordu. Bornova'yı geçtik, ortalama bir hız tutturduk. Taptazeydi

doğa. Serin bir rüzgar yalıyordu yüzümü. Belkahve'yi geçince artık deniz görünmez oldu. Kemalpaşa ovası vardı şimdi önümüzde. Güneş buraya tam tepelerin üzerinden bakıyordu. Hafif bir sis kaplamıştı ovayı. Hiçbir ressamın hayal edemeyeceği gerçek bir tabloydu bu. Doğa öylesine büyük bir ressamdı ki, hızla geçip gittiğimiz yerlerde yeni bir tablo ile karşılaşılıyordum. Bitmez tükenmez bir galeriydi sanki. Sanki doğa güneşin doğuşu tablolarını sergilemişti. Kendimden geçmişçesine, büyülemiş gibi, gözlerimi kırpmadan izliyordum tabloları. Her şey öylesine güzeldi ki. Yamalı görüntüsüyle siyah asfalt yol bile, aykırı çizgileriyle resim içindeki yerini alıyordu. Önümdeki güzelliğe bakıyor, az sonra onun içine giriyordum. Bir an, nasıl oldu bilmiyorum, daha önceki gibi yavaş değil ama ansızın kendi içimden ayrıldım. Uzaklaştım, göğe yükseldim ve kendimin de içinde bulunduğu resme uzaktan baktım. Güneşin aydınlattığı yeşillikler arasında sarı bir kamyonet, siyah asfalt yol, beyaz yol çizgileri, yolun hemen yanında beyaz köpükler saçarak akan bir ırmak, uzaklarda sararmaya yüz tutmuş ama hala yeşili seçilebilen tarlalar, daha uzaklarda sisler arasında zorlukla fark edilen mor dağlar vardı. İnanılmaz güzellikteydi tablo. Kamyonetin hemen yanında şöyle böyle seçilebilen birisi yani ben oturuyordum. Sonra tıpkı başlangıçtaki gibi ansızın kendime geldim. Kafam karışmıştı. Bu tiyatrodan bir seyirci olabilirdim ama bir tablonun parçası olmak, işte bunu tam anlayamamıştım.

Arada bir konuşarak, arada bir susarak, sigara içerek Uşak'a kadar rahatlıkla geldik. Şoför inanılmaz bir anti komünistti. Komünistlerin ülkeyi ne hale getirdiklerinden, ters giden her şeyde onların parmağı olduğundan söz etti. Görüşlerine katılmam mümkün değildi elbette. Hiçbir kültürü olmayan bu insanın kendisinden istenen kamyonet şoförü rolü yerine siyasetçi rolünü oynamaya kalkması üstelik garip bir durumdu. Ama onunla siyaset tartışarak, iki kişilik bu sahnede saçma sapan bir oyun sunmak istemediğimden, her söylediğini kabul ettim. Uşak'a gelince yol üzerindeki bir kahvenin önünde durduk. Taze, fırından yeni çıkmış simitlerden ikişer tane alıp kahvaltı yaptık. Aslında karnım aç değildi ama yine şoförle olabilecek her türlü tartışma ortamını minimumda tutmak istiyordum. Günün bu saatinde kahve oldukça kalabalık, yollar oldukça hareketliydi. Gün yeni başlıyordu. Sandalyemi duvara dayayıp insanlara baktım. Kimi yaya, kimi arabalarda bir oraya bir buraya gelip gidiyorlardı. Belli bir amacı olmayan, oyunun başlangıcında sunulan bir çeşit dekor gibiydi. Yalnızca güzel dekor göze çarpıyor, diğerleri bu hareket cümbüşünün içinde kaybolup gidiyorlardı.

Yarım saat moladan sonra yeniden yola çıktık. Bu kez pek konuşmuyordu şoför. Benim kendisiyle tartışmak istemediği anlamış gibiydi. Radyoyu açtı, bir halk türküsü doldurdu daracık kamyonetin içini. Sanıyorum on kilometre kadar gittik. Hızımız pek fazla değildi. Yanımızdan kocaman bir otobüs hızla geçip gitti, rüzgarıyla sarsıldık. Otobüsün ardından baktım. Fizik kurallarına uygun olarak boyutları gittikçe küçülüyordu. Eğer küçülme oranını bilseydim hızımı hesap edebilirdim diye düşündüm. Küçüldü, küçüldü, dümdüz yolda bizden beş yüz metre kadar uzaklaştı. Tam bu sırada otobüsün hareketlerinde bir gariplik belirdi, sanki daha iyi görebilecekmişim gibi öne eğildim, sağa sola yalpa yaptı, ansızın, büyük bir konserva açacağıyla bastırılmış gibi ön tarafı açıldı, pek çok parça havaya fırladı, yana kaydı, yola yan öylece durdu. Ardından büyük bir gürültü işitildi. Otobüsün ön tarafı yok yolmuştu. Bagaj kapakları açılmış, bavullar hala çevreye saçılıyordu. Hafif esen rüzgar, hemen birkaç eşya parçasını yağma edermişçesine hava kaldırdı. Şoför daha bir gaza bastı, - Hay Allah, kaza oldu, dedi.

Kaza yerine gelince arabadan dışarı fırladık. Yolculardan kendilerini toparlayabilenler otobüsün arka kapısından aşağıya iniyorlardı. Kimi kolunu tutuyor, kimi topallıyor, kimi sinirli sinirli gülüyor,

kimisi ise durmaksızın dua ediyordu. Şaşırmışlar, şoke olmuşlardı. Otobüs yola yan durduğundan onu bu hale getiren şeyin ne olduğunu göremiyordum. Kendimden beklenmeyecek bir cesaretle ve merak içinde öteki tarafa geçtim. Bir kamyonla çarpışmışlardı ve kamyonun da ön tarafı yok olmuştu. Tüm cesaretim bir mum ışığı gibi sönmüştü. Geri dönmek, arabanın içinde oturmak istedim. Tam bu anda kamyon şoförünü gördüm. Önü olduğu gibi açıktı. Direksiyon sapasağlam kalmıştı ve şoför onun üzerine eğilmişti. Saçlarının arasından kan sızıyordu. Sağ kolunu yüzünü örtmek istercesine yüzüne koymuştu. Sol ile ise o sırada hızlanan rüzgarla hafifçe sallanıyordu. Artık ona bakmamalıyım diyordum kendi kendime ama gözlerimi de ayıramıyordum. Birinin bana şiddetle çarpmasıyla kendime geldim. Yoldan geçen diğer arabalar da durmuşlar, yaralılara yardım için sağa sola koşuşturuyorlardı. Birkaç kişi kamyon şoförünü yere indirmek istedi, adamın başı yana düştü. Başına kalabalık toplandı. O sırada birisi, - Ben doktorun, ben doktorum, diye bağırdı.

İnsanlar ona yol açtılar, doktor geçince yol hemen kapandı. Ardından bir ses işitildi.

- Bu ölmüş.

Bazı kişiler ölü görmek için oraya yöneldiler. Bu arada otobüsten de bağırانlar oldu, dikkatler o yöne çekildi. Otobüs şoförü koltuğunda oturuyordu. Yüzünde hiçbir yara izi yoktu. Doktor yanına gitti, eğildi, elini boynuna koydu,

- Bu da ölmüş, üzerini örtün, ldedi.

Otobüsün ön koltuğunda yana yıkılmış iki kişi daha ölmüştü. Daha arka sıralarda yaralılar olmalıydı, kalabalık onları çıkarmak için otobüsün içine daldı. Bu sahneyi daha fazla izlemek istemedim. Ölüm düşüncesi korkutuyordu beni. Yerdeki bir taşı top gibi oynayarak kamyonete doğru yürüdüm. Bizim şoför ortalıkta görünmüyordu. Ölüm bu denli basit miydi? Bu kasabaya geldim geleli yollarda gördüğüm ikinci kazaydı bu ve ölümün ne denli yakınımda olduğunu anlatıyordu bana. Londra'da iken böyle bir şeyi aklımın köşesinde bile geçirmezdim. Şu an ise ölümü enseme hissediyordum. Eğer yaşam bir tiyatro ise, ölüme ne demeli peki? Ölümü nasıl açıklamalı? Kazanın olduğu yerden uzakta, yeşil çimenlerle kaplı bir yere oturdum. Bir kaza sahnesiydi karşımdaki. İnsanlar kazayı uğramış kişileri oynuyorlardı. Ama normal tiyatroların aksine, yaralıların duyduğu acı gerçektir. Ölülerin gittikçe soğuyan vücutları ise onlardan çok daha büyük bir gerçeklikti. Ama bir ölü için, tiyatro sahnesinde ya da yolun kenarında olmak ne fark ederdi ki. Onun için gerçeklik sorun değildi ki. Artık varlık, varoluş bitmiş, tersine yokluk ve yok oluş başlamış değil miydi? Ölü bir vücut, bir kaza sahnesinde parçalanmış bir koltuktan farksız, dekorun bir parçası haline gelmez miydi? Yaralılar için ise durum bambaşkaydı. Çektikleri acı gerçektir. Vücutlarından akan kanlar gerçektir. Acı çekmek gerçeklikse eğer o zaman bir tiyatro aktörü olmadığımı belirten önemli bir unsur sayılmalıydı. Çünkü varlığımın habercisi olabilirdi. Çünkü tüm duygularım acıyan noktada toplanır, nesneliliğimin bir kanıtı haline gelebilirdi. Ne var ki, böyle bir anda, elinden akan kanda kendi varlığını görebilenler ancak varlıklarının bilincine ulaşabilirler, acının getirdiği varoluşun tadını alabilirlerdi. Onda kırmızı renkli bir sıvı görenler ise iyi rol oynayabilmek için kanını feda etmekten kaçınmayan, gerçeğe en yakın rolü yapabilmek için acı çekmekten kaçınmayan kahraman ama tiyatronun zavallı birer üyesi olmaktan ileri gidemezlerdi. Ölüm ise onlar için bu geniş ve evrensel sahneden çıkıp gitmekten başka bir şey değildi. Bu kaza sahnesindeki aktörlerin büyük bir bölümü ölen insanların öteki dünyaya gittiğini düşünüyor olmalıydı. Yaşlı birisi dua etmeye başlamıştı bile. Doğaldı bu. Sahnede işini bitirip, sahneden dışarı çıkan kişi elbette ölmezdi, ölmüş sayılmazdı. Olsa olsa başka

bir tiyatroya, başka bir rol için transfer olurdu. Ölümünüzü bir bakıma. Ölüm bu evrende, kendi varlığının bilince olabilenler, oynanan oyunu seyredemeyenler, varlıklarını içinde duyabilenler için gerçektir. Var olduğunuz için ölürsünüz. Eğer varlık bir sorun değilse insan için, ölüm de sorun olmamalıdır.

Sanırım yol bir saatten fazla kapalı kaldı. Uşak'tan getirilen bir vinç yolu açtı. Ortalık inanılmaz derecede kalabalık olmuştu, sanki panayır kurulmuş sanırdınız. Hatta ölümün soğukluğuna karşın, yeşillikler arasına oturup piknik yapanlar bile görülüyordu. Ama yol açılınca insanlar aceleyle arabalara koşuştular, hızla oradan uzaklaştılar. Ben de kamyonete oturdum, şoför de az sonra yanıma geldi. Hemen yola koyulduk. Bu kez arabayı olağan üstü bir dikkatle kullanıyordu. Çıplak tepelerden, tozlu yollardan geçerek ve neredeyse tüm yolculuk boyunca sürekli olarak kazalardan söz ederek öğleye doğru kasabaya geldik. Fabrikanın önünde durduk. Arabadan indim, meydan şefine gelen malı haber verdim, bizim işçiler ağır adımlarla kamyonetteki malı almak için yerlerinden kalktılar. Daha sonra şoförü muhasebeye götürdüm, parasını aldı ve kısa bir vedalaşmayla hemen geri dönmek üzere hareket etti. Kendimi yorgun ve aç hissediyordum, gerçekte banyo yapmaktan başka bir dileğim yoktu ama şu an bu olanağım yoktu. Kantinde bir şeyler atıştırdım sonra ofise gittim. Tüm takım oradaydı. İzmir yolculuğu ve yoldaki kazayı anlattım, hepsi de ilgiyle dinledi. Ne var ki gösterilen onca ilgiye karşın benim canım sıkılıyordu. Çünkü hep aynı sahne vardı, dekorlar hiç değişmiyordu. Bu odada ölüm ve futbol tartışması arasında hiçbir fark yoktu. Aynı heyecanlı atılımlar, kimisinin boynunda şişen damarlar, kızaran yüzler, yükselen sesler ve daha çok bağırarak derdini daha iyi anlatabileceğini zanneden bilmem kaçınıcı sınıf oyuncular. Tam bu sırada kapıcılardan birisi geldi ve müdür beyin beni çağırdığını söyledi. Yerimden kalkıp gittim. Müdürümüz büyük bir nezaketle karşıladı beni. Önce yaptığım işleri anlattım, yolda karşılaştığım kazayı bir kez de ona anlattım. Onda bir farklılık vardı. Bana karşı nazikti ama bu nezaket biçimi ona uymuyordu. Hani rolünü iyi ezberleyememiş bir lise öğrencisi nasıl yapacak, doğal olmayan zorlama davranışlar gösterirse o da öyleydi. Bana bir şeyler söylemek istiyor ama bir türlü konuya giremiyordu. Ben ise sakin ama sıkılmış bir seyirci olarak ona bakıyordum. Sonunda asıl konuya girmeyi başardı.

- Ah, Noyan bey, size çok güzel bir haberim var, sayın kaymakamımız ve kasabamızın ileri gelenleri yakın akşam kaymakam beylerde toplanacağız. Kaymakam bey sizin de teşrif buyurmanızı istediler. Ben de orada olacağım. Eğer gelerseniz bizleri sevindirirsiniz, dedi.

Öylesine yapmacık, öylesine görgüsüzce söyledi ki bunları, neredeyse kendimi tutamayıp gülecektim. Sanırım benim heyecanlanmamı, iştahla bu davetin üstüne atılmamı bekliyordu. Gerçeği söylemek gerekirse, yeni bir sahneye giriş yapacağım için memnun olmuşum. Bu sahne hiç şüphesiz kasabada bana uygun en iyi yer olabilirdi ama buranın en iyisinin bile bana uymayacağından son derece emindim. Bu nedenle sakince teşekkür edip, geleceğimi bildirdim, izin isteyip odadan çıktım. Ofise geri dönerken rafinasyon bölümünün önünde Yüksel beyle karşılaştım. Merakla bana baktı.

- Ne istiyormuş bizim ihtiyar müdür?

- Yarın akşam kaymakama davetliymişim.

- Oooo, çok çabuk yükseliyorsun.

Başımı salladım, bir şey söylemedim.

- Hoşuna gidiyor mu bu toplantılar?
- Bilmem, ilk kez katılacağım.
- Kaymakamla geçen Cumartesi restoranda karşılaşmışsınız, o zaman konuşmadın mı onlarla?
- Hımm, konuştum.
- Eee, nasıl buldun peki?

Sanki tiyatroya yeni katılmış acemi oyuncular gibi kibarlık rolü oynamaya çalışıyorlar ama yüzlerine gözlerine bulaştırıyorlar diyemezdim. Yüksel bey anlamazdı. Onun yerine,

- Bilmiyorum, kelimelerle anlatamayacağım bir şey vardı, demekle yetindim.

Yüksel bey bunu bekliyormuş gibi heyecanla atıldı,

- Sanki tiyatro oynuyorlardı değil mi? Dedi.

Şaşırarak başımı kaldırıp ona baktım, konuşmasını sürdürdü.

- Evet, tam bir tiyatro oynanır o toplantılarda.

Eğilerek bir adım geri gitti ve eski Avrupa usulü reverans yapıp, sesini incelterek,

- Ooo, buyurun Noyan bey, malikanemize şeref verdiniz.

Yüzüne yapmacık bir gülüş getirip ardı ardına,

- Kızım, kıymetli mühendisimizin ceketini al, siz böyle buyurun. Ah, geçen hafta sonunu nasıl geçirdiniz? Biz balık tutmak için baraja gittik, ah sormayın, öylesine güzeldi ki. Noyan bey aşk olsun size, neden bir parça daha pasta almadınız, kendi ellerimle yaptım, yoksa beğenmediniz mi? Ah sormayın, geçen gün Gül hanım Paris'ten bir moda dergisi getirmiş, ah sormayın neler var içinde neler, dedi.

Yüksel beyin tüm yüz hatları gerilmişti. Oldukça heyecanlanmış görünüyordu. Ağır adımlarla yanıma yaklaştı, kulağıma eğildi.

- Biliyor musun, Gül hanım, yani kaymakamın karısı, kendisini Ayşe ile bir tutar. Ne komik değil mi, kih kih kih.

Ayakta durmuş Yüksel beyi izliyordum. Öylesine güzel, öylesine içten oynuyordu ki zevkle izleniyordu hareketleri. Bir an durdu, kendisini topladı.

- İşte, aynen böyle yaparlar, bir zamanlar ben de katılırdım o toplantılara, çok iyi bilirim.

- ???

- Ama sonraları beni çağdırmaktan vazgeçtiler. Neden biliyor musun, onların oyunlarına iyi katılamadım, düzgün rol yapamadım da ondan. Onların en hoşlanmadıkları gerçekleri ulu orta söyledim de ondan.

Elini omzuma koydu, ilerde kendi hallerinde çalışan Ali ile Mehmet'i gösterdi.

- Ama şu iki işçiyi hiçbir zaman davet etmezler. Çünkü o işçiler, onların hoşlanmadıkları gerçeğin ta kendisidirler.

Sonra elini arkasına koydu ve ağır adımlarla uzaklaştı. Orada öylece kalakalmıştım. Acaba bir başka kişi de yaşam tiyatrosunu biliyor olabilir miydi? Sonra işçiler neden hoşlanılmayan gerçekliktiler? Yaşam tiyatrosunda işçi ya da patron olmak neyi değiştirirdi ki? Hayır, Yüksel bey yaşam tiyatrosunu fark etmiş olamazdı. Hoş bir raslantıydı belki. Yine de bir başkasının da seyirci olabileceği düşüncesi hoşuma gitti. Demek ki salonda yalnız olmayabilirdim.

Akşam yine de kafam karmakarışıktı. Bir yandan yolda gördüğüm kaza ve ölümler, bir yandan Yüksel beyin söyledikleri yankılanıp duruyordu beynimde. Gece çok kötü bir uyku uyudum.

24 Mayıs Salı.

Akşam saat yediye doğru Yüksel beyin deyimiyle asiller toplantısına hazırdım. Yemeğimi yemiş, banyo yapmış, tıraş olmuş, en iyi giysilerimi giyinmişim. Toplantıya katılacak herkesin arabası olduğundan onlar için kaymakamın evine gitmek sorun yaratmıyordu. Ama benim arabam yoktu ve kasabadaki tek taksiyi bir türlü bulamamıştım. Ne yapacağımı düşünüp dururken odamın kapısı çalındı ve garsonlardan birisi içeri girdi. Diğer günler benimle çok fazla resmi konuşmayan bu garson, bu kez önümde ceketinin düğmelerini iliklerken, - Kaymakam bey telefon ettiler, bu akşam onlara gidecekmisiniz, kendi

Elinden geldiğince nazik olmaya çalışıyordu. Başımla anladığımı işaret ettim, adeta ayaklarının ucuna basarak dışarı çıktı. Bir kitap alıp okumaya başladım. Ancak birkaç sayfa okumuştum ki, dünkü kaza geldi aklıma. Nasıl olmuştu da koca otobüs kamyonla bu denli şiddetli çarpışmıştı? Doğal koşullarda binlerce kez yapılan geçişlerde kaza olmamıştı da o an neden birbirlerinin içine girmişlerdi? Bu evrensel tiyatrodaki, kaza sahnelerine neden gerek duyulur? Oyuna daha bir heyecan katmak için olabilir mi? Yok hayır, saçma bu. Bence önceden saptanamayan olayların birbiriyle çakışması sonucu olmaktadır. Yaşam tiyatrosunun, normal tiyatrolardan bir farkı var. Normal tiyatrolarda gelecek bilinebilir. İzleyiciler değildir elbet bilenler ama oynayanların tümü sahnedeki her olayın bir sonrası hakkında bilgi sahibidir. Yaşam tiyatrosunda ise oyun öylesine büyük, öylesine yaygındır ki, ardı ardına gelen sahneler birbirinin içine girebilir. Örneğin bir fabrika müdürü, fabrika sahnelerinin belli senaryolarını yazabilir. İşletme şefi ise, o senaryoda kendine göre ufak değişiklikler yapabilir. Ya da bir banka müdürü, bankasına ait senaryonun uygulanmasını değiştirebilir. Böylece, belli noktalarda bulunan bireylerin kendi başlarına yaptıkları değişiklikler ve bu değişikliği uygularken yine kendinden katkıda bulunan diğer bireyler, oyun sonunun bilinemezliğini yaratırlar. Sahne küçüldükçe bilinemezlik azalır. İşte bu nedenle normal tiyatrodaki son bilinir. Çünkü tek ve diğer tüm sahnelerden soyutlanmış bir sahnedir. Yaşam tiyatrosu ise sonsuz sayıda sahneden oluşur ve her sahne diğerinin

içine girebilir. Böyle olunca kaza kaçınılmazdır. Örneğin çünkü kazadaki kamyon şoförünü yola çıkaran patronunu ele alalım. Onun amacı, malını bir yerden başka bir yere göndermektir. Bu sahnede, kamyon yola çıkacak ve ulaşacağı noktada malı boşaltacaktır. Yani tek bir sahne olduğunda gelecek bilinmektedir. Otobüs için de benzer bir durum söz konusudur. O da yolcu taşıma işi yapmaktadır ve yolcuları gidecekleri yere götürecektir. Aynı şekilde bu sahnenin de geleceği bellidir. Belli olmayan şey ise her iki aracın yolda karşılaşmalıdır. Eğer ben hem kamyon hem de otobüse ait senaryonun yazarı olsaydım, araçların karşılaşmasını önceden bilebilir, kazayı planlayabilirdim. Örneğin otobüse az yakıt koyar, yolda benzinciye girmesini sağlardım, bu sırada da kamyon onun önünden geçer giderdi. Kaza falan da olmazdı. Tersine bir kaza olmasını dileyebilir ama kazanın çok hafif atlatılmasını düşünebilirdim. Yaşam tiyatrosunun büyüklüğü bu tür tek senaryoların yazılmasına olanak tanımıyor. Binlerce kişi, içinde İzmir Ankara yolculuğu bulunan senaryolar yazıyor. Sonuç, bu yol üzerindeki olayların tam bir bilinemezliğe bürünmesidir. Kendimle öğünüyordum, yaşam tiyatrosunun yeni bir özelliğini ortaya çıkarmıştım. Oturduğum yerden kalktım, pencereden dışarı baktım. Kaymakamın göndereceği arabayı gözlüyordum ama yol tam olarak görünmüyordu, bir sigara yakıp yerime oturdum. Yeni buluşumdan ötürü mutlu olmuştum ama mutluluğum o kadar uzun sürmedi. Çünkü kaza olma olasılığını açıklamış kazanın gerçek nedenini unuttum. Öyle ya, kaza sahnesi durup dururken oluşmamıştı. Öncelikle şoförlerden birisi hata yapmış olmalıydı. Yani senaryoda bulunmayan, önceden yazılmamış bir hareket yapmış olmalıydı. Belki uykusuzdu, o an uyumuştur. Belki de kalp krizi tutmuştu. Belki de ayağına kramp girmişti. Son hareket ne olursa olsun, senaryoda yoktu. İşte, kazanın temel nedeni buydu. Senaryonun dışına çıkmak. Örneğin normal tiyatrodaki, aktörün oturduğu sandalye kırılırsa ne olur? Eğer oyun komedi ise çok iyi olur, izleyiciler daha çok güler. Eğer dramsa bu kötü bir kazadır, izleyiciler yine güler ama onlardan gülmesi istenmemektedir. Demek ki oyuncuların istemi dışında senaryonun dışına çıkılmasının adı kazadır. Ve kaza, hem normal tiyatrodaki hem de yaşam tiyatrosundaki oyuncuların aynı koşullarda buluşabildiği bir nokta olmaktadır. Şaşkınlık ve ne yapacağını bilememe. İşte bu noktada herkes eşittir. Öte yandan kazada suçlu şoförlerden birisi ya da her ikisi ise, ön koltukta oturanların ve ölenlerin suçu nedir? Senaryoda bulunmayan bu sahne içinde ölüme giden insanlar için ne söylenebilir? Kendi ölümlerinin nedeni yalnızca şoförlerin dikkatsizliği midir? Asıl suçlu olarak gösterilemezler elbette. Ama başlarına gelenlerden kendileri de sorumlu tutulamazlar mı? Örneğin bir adam vardı, kolundan yaralanmış. Yanılmıyorsa kendi kendine keşke bu otobüse binmeseydim deyip duruyordu. Pek dikkat etmemiştim bu sözlere o zaman. Şimdi ise bir anlamı olması gerektiğini düşünüyorum. Otobüsteki yolcular başlarına gelen kazadan tümüyle şoförleri sorumlu tutamazlardı. Kendilerinin de bir sorumluluğu vardı. Otobüse bindiklerinde yolda kaza olabileceği olasılığını kabul etmişlerdi. Ön sırada oturanlar ise diğer yolculardan bir adım daha öne çıkarak, olabilecek bir kazada yaşamlarını yitirebileceklerini baştan kabul etmişlerdi. Çünkü ön sıraların kaza sırasındaki en tehlikeli yerler olduğu biliniyordu. Elbette kazanın olacağını bilemezlerdi ama olasılığı olduğunu biliyorlardı. Olasılığın gerçekleşme oranı önemli değil. Vardı ve otobüs hareket etmezden önce yolcular tarafından kabul edilmişti. Bu nedenle kaza sırasında yaşamını yitirenler, yaralananlar bu sonuçtan kendileri sorumluydular. İşin ilginç yanı, yolcuların böyle bir sorumluluğun bilincinde olmamalarıdır. Çünkü sorumluluk yalnızca kendi varlığının bilincinde olanlar için geçerlidir. Eğer ben kendi varlığımın bilincindeysem, o zaman yaptıklarımın, eylemlerimin o sahnede yapacağı etkileri görebilir, o etkilerin sonuçlarından ötürü sorumlu tutulabilirim. Bu öylesine bir sorumluluktur ki, yalnızca kendi başına gelenler için değil, o sahneden etkilenen herkes için sorumlu olurum. Çünkü sahneyi bilen, o sahneye girmeyi özgürce seçebilen hatta senaryoyu uygulamayı kabul eden benim. Yerimden kalktım, aynaya baktım, aynadaki görüntüme; - Bu sorumlu olma fikri hiç hoşuma gitmedi,

dedim.

Gerçekten de hoşuma gitmemişti. Çünkü yalnızca kazalar sonunda ölümle biten olayları kapsamayabilirdi. Ölüm düşüncesinden yola çıkan sorumluluk bir alev gibi kısa sürede tüm eylemlerimi kaplar, yaptığım her şeye karışırdı. Giderek başlarının yaptığı eylemlere ilişir, tüm evreni sarardı. Ve omuzlarıma, evrende olan her şeyin benim sorumluluğumla gerçekleştiği düşüncesi yükleniverirdi. Tıpkı gördüğüm ilk kazanın kurbanı olan adamın, evinde ayakkabılarını bağlamakla geçirdiği bir iki dakika nedeniyle ölmesi gibi, benim belli bir anda yaptığım eylemin sonucundan etkilenen herkes bir başkasını etkiler ve bu etkileşim tıpkı ardı ardına birbirine çarpan bilardo topları gibi giderek yayılırdı. Örneğin az önce odama gelen garsonu burada lafa tutsam, ki bunu yapabiliydim, garson merdivenlerden inerken başka birisiyle çarpışıp kolunu kırsa bunun sorumlularından bir tanesi de ben olurum. Tersine, onu lafa tutmasam ve o yine çarpışıp kolunu kırsa bu kez de lafa tutmadığım için sorumlu olurum. Düşüncelerim beni korkutuyor. Bu kadar olayın sorumlusu olmak istemiyorum. Ben yalnızca bu tiyatrodaki bir seyirciyim. Sahnede oynanan oyundaki hareketlerden sorumlu tutulamam ki. Peki ya o sahnede ben varsam. Oyuna katılıyorsam, işte o zaman sorumluluktan asla kurtulamam ve oyunun tümü içinde yapılan her şeyden sorumlu olurum. Sigaramdan derin bir nefes aldım, kül tablasına bastırıp söndürdüm. Oda duman içinde kalmıştı, perdeyi çektim, pencerenin ikinci kanadını da açtım. Eğer oyunda benim sorumluluğum varsa, varlığının bilincindeki birisi olarak benim görevim sahnedeki değişiklikleri dikkatle izleyerek, geleceği planlamak olmalıdır. Böylece sorumluluk bilinçli bir eylem sonunda gerçekleşir. Eski orta oyunları oyuncularını gibi içimden geldiği gibi oynamak yerine, önceden yazdığım senaryoları sahneye koyabilir, oyunun daha izlenebilir hale gelmesini sağlayabilirim. Vay canına, bu hiç fena fikir değil. Dernek seçimlerinde böyle yapmıştım hem de farkında olmadan. Şimdi ise ne yapacağımı biliyorum. Bu gece kaymakamın evine gideceğim. Orada Avrupa görmüş bir mühendisi oynamalıyım. İlk sahnede, eve girince hanımların eline küçük bir öpücük kondurmamla başlamalı. Burası çok önemli, kendi kimliğimi açıkça ortaya koymak.

Kaymakamın şoförü geldi, arabanın hazır beklediğini söyledi. Arabaya binip, toplantıya, çok merak ettiğim toplantıya doğru yola çıktık. Kaymakamın evine ulaştığımızda saat dokuza geliyordu. Hava çoktan kararmıştı. Sokak lambalarının aydınlatabildiği kadarıyla görebildim evi. İki katlı, çevresinde geniş ve bakımlı bahçesi olan güzel bir binaydı. Bahçeye girmek için polislerin nöbet tuttuğu demir kapıyı geçtik. Evin asıl kapısında indim, zile bastım. Sanki ardında bekleyen varmış gibi kapı hemen açıldı. Hizmetçi değil, doktor Ayhan beyi eşi Şükriye hanımdı açan. Gülümseyerek, - Hoş geldiniz mühendis bey, dedi.

Gülümsemesinde alaycı bir tavır varmış gibi geldi bana. İşte, sahneye giriyor, oyunu başlatıyordum. Benden başka herkes gelmişti. Aralarında toplanmış bilmediğim bir konu üzerinde konuşuyorlardı. Ben içeri girince konu değiştirdiler hemen. Hepsi ayağa kalktı, birer birer el sıkıştık. Bayanların ellerine küçük bir öpücük konduruyor, - Mersi madam,

Demeyi ihmal etmiyordum. Öylesine hoşlarına gitti ki bu hareket, benim centilmenliğimden söz ettiler uzun süre. Kocalarının kıskanç bakışları bile kadınların beni övmelerine engel olamadı. Hoş geldin bölümü bitince bana gösterilen yere oturdum. Salona şöyle bir göz attım. Sahnenin dekorcusu çok film izliyor olmalıydı. Her filmde gördüğü şeyi getirip buraya koymuştu sanki. Eşyalar çok pahalı olmalıydı ama birbirine öylesine uyumsuz, öylesine kötü biçimde yerleştirmişti ki şaşar kalırdınız. Elindeki değerli malzemeleri çarçur etmişti. Son derece modern bir avizenin altında klasik yemek

masası uzanıyordu. Duvarlar her cins tabloyla görünmez haldeydi. Pikasso'nun röprodüksiyonları, elde yapılmış ot ve ağaç resimleriyle yan yana konulmuştu. Davetliler yine kendi aralarında konuşmaya dalmışlardı ki Ali beyin kızı Ayşe yanıma sokuldu.

- Nasıl buldunuz salonu?

Berbat dekore edilmiş diyemezdim. Çok kültürlü birisini oynadığım için, onların da çok kültürlü insanlar olduğunu destekleyen laflar etmem gerekiyordu.

- Harika, daha uyumlu daha iyi dekore edilmezdi, dedim.

Ayşe'nin babası bizi dinliyormuş, söze karıştı.

- Size bir şey söyleyeyim mi mühendis bey, kaymakamımız gerçek bir sanatçıdır aslında.

- Öyle mi?

- Evet, öğrencilik yıllarında ressam olmayı istermiş.

Kaymakam kendinden söz edildiğini duymuştu. Yanımıza geldi.

- Mühendis beyle beni mi çekiştiriyorsunuz?

- Yok canım, öğrenciliğiniz sırasında ressam olmayı istediğinizi anlatıyordum, diye karşılık verdi ali bey.

- O çok eskidendi. Şimdi sanatla uğraşacak zamanı pek bulamıyorum.

Bir an Ayhan beyle göz göze geldik. Başımı çevirdi aceleyle. Odada bulunanların çoğu susmuştu. Halıya baktım, küçük beyaz karelerden oluşmuştu. Kafamda bir şimşek çaktı. Belge, dernekteki belge. Bu gece bunun için mi çağırılmıştım? Hiç şüphe yoktu. Burada bulunuşumun başka bir nedeni olamazdı ve üstelik böyle bir sahne için gerekli senaryoyu henüz oluşturmamıştım. Ama kasabadaki en iyi oyuncu olarak da elbette çaresiz kalamazdım. Öncelikle senaryoda değişiklik yapmalıydım. Toplantı, bir iş toplantısı haline dönüşmemeliydi ve bunu da en iyi buradaki bayanlar yapabilirdi. Yanımda oturan Ayşe'ye döndüm.

- Hayvanları sever misin?

- Tabii, çok severim

- En çok hangi hayvanı seversin?

- Köpekleri

- Köpeğin var mı?

- Hı-ı, annem evde beslememe izin vermiyor.

Ayşe ile konuşmam odadaki tüm dikkatlerin benim üzerimde toplanmasına neden oluyordu. Ayşe'nin annesi söze karıştı,

- Oğlum ben ona köpek besleme demiyorum ama hastalık geçer diye korkuyorum, dedi.

Ayşe en çok tartışmayı istediği konunun açılmasından hoşnut hemen atıldı.

- Veterinere götürürüz anne.

Ana kız kendi aralarında tartışmaya başladılar. Saat baktım, onu biraz geçiyordu. Bu arada çay servisi başlamıştı. Toplantı samimi bir havada değildi. Benden fazlasıyla çekiniyorlar gibiydiler. Gerçekte onların senaryosuna göre beni aralarına almış, dernek sorununu tartışıyor olmalıydılar ama ben buna izin vermiyordum. Şu anda tüm güçleriyle kendi senaryolarına dönmenin yollarını arıyorlardı. Oysa benim senaryom daha iyiydi ve toplantıdaki soğuk havayı dağıtmanın tam zamanıydı. İşe Ayhan beyin hanımı ile başlamalıydım. Hemen az ilerimde oturuyordu.

- Şükriye hanım, o giydiğiniz elbisenin yakası ne ilginç öyle,

Diye atıldım. Şaşırdı, önüne eğilip yakasını görmeye çalıştı. Aslında bu olanaksızdı çünkü yaka boynunun hemen altındaydı. Çevresine baktı, koca kadın utandı diyebilirim.

- Öy.. öyle mi? Terzideki bir mecmuada görmüştüm, dedi kekeleyerek.

- Yok canım, ben bu tür bir yakayı Londra'da görmüştüm. Büyük bir defileydi.

Gül hanım heyecanla atıldı.

- Defileleri sever misiniz?

- Bayılıyorum, hatta siz bilmiyorsunuz elbette, Londra'da okurken stilistik derslerine devam etmiştim.

Odada bulunan tüm kadınlar öylesine etkilendiler ki hepsi birden çevreme toplandılar. Londra'da stilistik okuluna gittiğim doğrudu. O zamanlar birlikte olduğum kız arkadaşımı almak için giderdim. Hatta birkaç derse bile katılmışım. Bunun dışında moda ile ilgim hiç yoktu. Gördüğüm son defile, büyük mağazalardan birisinde olmuştu ve ben alışveriş yapmak için oradaydım. Ama bu kasabadaki sonradan görmelere, gerçekte hiç beceremeyecekleri rollere çıkmaya kalkan bu kendini beğenmişlere iyi bir oyuncunun neler yapabileceğini göstermeliydim. Ve onlara ayak uydurabilmem için en az onlarınki kadar saçma bir gösteri yapmak zorundaydım. Önüme konan kağıt kalemi aldım, kız arkadaşımın zaman zaman bana anlattıkları hatırlamaya çalışarak, rahat birkaç çizgi ile çıplak bir kadın resmi yaptım. Ayşe daha iyi görmek için eğildi. Sonra iki kalem darbesiyle giydiriverdim. Elbette saçma sapan bir şey çıktı ortaya. Ama çevremdekiler zaten bu işin uzmanı değildiler ki. Gül hanım, - Eh artık mühendis bey, elimizden kurtulamazsınız, bundan sonra tüm elbise modellerini size yaptıracağız, dedi.

Ayşe,

- Bana da çizersin değil mi, diye sordu.

Şaziye hanım,

- Kızım mühendis beyin yığınla işi vardır, dedi.

Hemen atıldım,

- Yok efendim, ne demek, bu kasabadaki en değerli insanlar için elimden gelen her şeyi yaparım. Hem isterseniz sizin için de bir model çizebilirim. Vücudunuza çok iyi oturacağından emin olabilirsiniz, dedim.

Burada vücut kelimesini bilerek kullanmıştım, onun bilinç altını etkilemeye çalışıyordum. Sonuç mükemmeldi. Yalnızca Şaziye hanım değil, diğer tüm dişiler etkilenmişlerdi. O an içinde bulunduğum sahne olağan üstüydü. Hiç canım sıkılmıyordu, baş rol oyuncusu bendim kendi yazdığım senaryoyu büyük bir mutlulukla oynuyordum. Kelimeler dilimde birer cinsel silah gibiydi, dişileri baştan çıkarıyordum. Erkekler masanın çevresine oturmuş parti tartışması yapıyorlardı. Aslında konuşuyor görünüyor, sürekli olarak beni izliyorlardı. Zaman zaman kıskanç pırıltılar geçiyordu gözlerinden. Diyebilirim ki gece boyunca erkeklerle hiç konuşmadım. Sürekli bayanlarla birlikteydim. Ayşe hayranlıkla beni izliyordu. Bir ara Gül hanımın gözlerine takıldı gözüm. Garip bir pırıltıyla bana bakıyordu.

Güzel şeyler çabuk bitiyor. Zaman gece yarısını çoktan geçtiğinde artık evlere dağılmak üzere kalktık. Ortadaki sehpa benim çizdiğim yığınla model duruyordu. Erkekler yapmacık ve daha çok da hanımlarının hatırı için iyi geceler dilediler bana. Doğrusu kendi açımdan çok iyi bir gece geçirmiştim. İstedğim rolü, istediğim şekilde oynamıştım. Derin bir tatmin duygusu sarmıştı benliğimi. Kapıya yöneldim, tam bu anda Kaymakam belirdi yanımda.

- Sizinle bir dakika konuşabilir miyiz, dedi.

Merakla ona baktım.

- Şu seçim meselesi var ya, Ayhan beyi çok üzümüyorsunuz.

Ben işi becerdiğimi, bu konuyu açtırmadığımı sanıyordum ama onlar kendi senaryolarını uygulamakta ısrarcıydılar. Ama artık çok geç kalmışlardı, çünkü toplantı bitmişti. Bu kapı önü konuşması sahnesi ise konunun önemini yanında çok yetersiz kalıyordu. Bir an duraksadım, senaryonun bu kısmını önceden planlamamıştım, zaman gerek duyuyordum.

- Ah öyle mi, çok özür dilerim, kendisini üzmemek istediğimi düşünmüyorsunuz sanırım. Sonuçta seçim demokrasilerin en önemli özelliğidir, bir tür yarışmadır, kazanan ve kaybeden olması doğal. Bunun neresi üzücü olabilir ki, dedim.

Kaymakam bana baktı. Gözlerinde küçümseme ile önemseme arasında bir anlatım vardı. Belki bana karşı nasıl davranacağına karar veremiyordu. Kasabadaki gerçek baş oyuncu olarak şu anda içinde bulunduğu durumu kötüydü. Yine de diğerlerine göre çok daha yetenekli olduğunu kabul etmeliyim. Ani bir kararla konuşmaya başladı.

- Yoo, hayır, sorun demokrasi değil elbette, bence bu olay olmasa daha iyi imiş. Ayhan ağabeyin bu

kasabanın ileri gelenlerindedir, işçilerin karşısında küçük düştüğünü düşünüyor şimdi.

- Ama küçük düşmesi için bir neden...

- Var, elbette var. Ama siz anlayamazsınız şu anda. Burada yenisiniz. Hem size bir büyüğünüz olarak bir şey söyleyeyim, sizi Ayhan ağabeyinize karşı kıskırtanlar, tecrübesizliğinizden ve dürüstlüğünüzden yararlanarak fabrika yönetimi üzerinde etkili olmaya çalışanlardır. Biraz dikkatli olun ve söylenen her şeye inanmayın. Sonuçta pişman olacağınız durumlara düşebilirsiniz.

Bu sözleri söylerken heyecanlanmıştı. Kesin bir tehdit ortaya koyuyor ama hesaplayamadığı sonuçlarından ötürü tedirgin oluyordu. Kararlı görünmek istiyor ama korkuyordu. Oysa onun yetkilerinin yanında, hele babamla aram böyleyken, benim gücüm hiç yok gibiydi. Uzun konuşması bana yeni senaryom için zaman kazandırmıştı ve güçlü olan, yetenekli olan oyuncu bendim. Babamın yardıma gerek yoktu. Kendi varlığımın bilincindeydim ve işte benim asıl gücüm buydu. O ana kadar uyguladığım senaryonun bozulmasına izin veremezdim. Elimden geldiği kadar neşeli olmaya çalışıp, gülmeye başladım, - Çok güzel, siz gerçek bir centilmensiniz biliyor musunuz, dedim.

Kaymakam şaşkınlık içinde bana baktı, az ilerimizde duran Gül hanıma döndüm.

- Gül hanım, biliyor musunuz kaymakamımız bana ne söyledi, size modelini benim çizeceğim bir elbise yaptırmak istiyormuş. Modeli gizli, tam bir sürpriz olacak.

Gül hanım sevinçli bir çığlık attı, kocasının boynuna sarılıp onu yanaklarından öptü. Sonra haberi yetiştirmek için içeri koştu. Kaymakam hala şaşkın bakarken kapıdan çıktım, kampüse kadar da yürüyerek gittim.

25 Mayıs Çarşamba

Kahvaltıda kendi kendime gülmeye başlamışım, hemen yanı başımda oturan Yüksel bey garip garip bana baktı.

- Ne o, çok neşelisin bu sabah, piyangodan para mı çıktı?

Doğrusu gülümsediğimi fark etmemiştim. Dün gece kaymakamla aramızda geçen konuşmayı anımsamıştım.

- Dün gece komik bir şey oldu da.

- Sahi ya, dün akşam sen davetteydin değil mi?

- Evet, çok hoşuma gitti, harikaydı.

Yüksel bey şaşırmıştı. İnanamamış gözlerle bana baktı,

- Sen ne diyorsun öyle, o yapmacık insanların toplantısı gerçekten hoşuna mı gitti? Bazen seni hiç

anlamıyorum.

Beni anlamamakta haklıydı. O insanlardan farklı olduğumu düşünmüştü, şimdi ise toplantıyı beğendiğimi söylüyordum. Kısaca toplantıda olanları anlattım, çizdiğim modellerden, bayanların ilgisini nasıl üzerimde toplandığımdan, erkeklerin nasıl kıskanç bakışlarla beni süzdüklerinden söz ettim. Yüksel bey yavaş yavaş oynadığım oyunu anlamaya başlamıştı ve yaptıklarımı bu kez hayretle izliyordu. Bir ara sözümü kesti, - Bak ben senin yaptıklarının onda birini bile yapamam. O adamların her biri senin ayrı bir amirin sayılır, karşılarında saygıyla ayakta durmanı beklerlerdi.

- Tamam, ben de aynen öyle yaptım, saygısızlık sayılabilecek hiçbir hareketim olmadı. Ama son sahne hariç.

- O son sahne dediğin nedir?

Son sahne, bence dün geceki oyunun en güzel yeriydi. Kelimelerin üstüne basarak, yavaşça kaymakamla aramda geçen konuşmayı, benim karşılık olarak eşine elbise yaptırmak istediğini söylediğimi anlattım. Yüksel bey adeta bir gülme krizine tutuldu, karnını tutarak uzun süre güldü. Sonra ciddileşti ve, - Oğlum sen intihar etmişsin, gerçekte ağlanacak haline gülüyoruz şimdi. Bence o kadar da komik değil, dedi.

- Neden komik olmasın, adamın başına dert olduğum yetmiyormuş gibi, şimdi de karısına bir takım elbise almak zorunda kalacak. Bence bundan daha komik ne olabilir ki?

Kahvaltıyı bitirip fabrikaya doğru yürümeye başladık. Yüksel beye,

- Olayların neden böyle geliştiğini anlayabiliyor musun, diye sordum.

- Ayhan bey gururlu adamdır, yenilgiyi hazmedemeyeceği açıktı, belki de önemli bir gelir kaynağını elinden aldı.

- Evet ama onu yenilgiye uğratan gurubun içinde bir tek ben yokum ki, en azından sen de varsın. Neden benimle uğraşıyorlar?

- Bana kalırsa senin taraf değiştirebileceğini düşünüyor olmalılar. En azında bizim içimizde kendi yandaşlarından birisinin bulunması onları çok mutlu ederdi, değil mi?

İzmir'deki yaza karşın, burada henüz bahar vardı. Pırıl pırıl sabah güneşi, tıpkı İzmir'den dönüşümde gördüğüm gibi yeni tablolar yaratıyordu ve ben bu tablonun içini adımlıyordum. Her şey öylesine güzeldi ki, mutlu olmamak için en küçük bir neden bulunamazdı. Böylesi bir güzellik karşısında ne kaymakamın tehdit edici sözleri ne Yüksel beyin karamsar düşünceleri beni yolumdan alıkoyabilirdi. Burada oynanan oyuna yeni bir hava getirmiştım, heyecanı artırmıştım. Bundan zevk alıyordum ve bu zevk kaynağımı yitirmeye niyetim yoktu. Ansızın bakkaldaki kızı anımsadım. O'nu görmek istiyordum. Son günlerde kendisini ihmal etmişim gibi bir duyguya kapıldım. Yüksel beye sigara alacağımı söyleyerek, bakkala yöneldim. Ama kız ortalıkta yoktu, babası karşıladı beni, sigaramı aldım, biraz hayal kırıklığına uğramış, işimin başına döndüm. Kendi bölümümde her şey yolunda gidiyordu. Ofisteki masama oturdum, günlük gazeteleri okumaya başladım. Bir ara başımı kaldırıp Kemal beye

baktım, kendisine baktığımı görünce gazetesini bıraktı, yerinde kıpırdandı, sonra yeniden gazeteye uzandı. Söylemek istediği bir şey varmış gibiydi. Tam bu sırada Hasan bey içeri girdi, yüksek sesle, - Sonunda bize bir sekreter geliyor, yazışmalarımızı kendimiz yapmaktan kurtulacağız, dedi.

Şaşkınlık içinde ona baktık, devam etti,

- Hani şu bizim bakkal Ahmet beyin kızı Esra var ya, işte onu buraya işe almışlar.

Bu sözler üzerine tüm gözlerin üzerime dikildiğini hissettim. O kızın ismini öğrenmiş bulunuyordum. Esra, güzel bir isimdi. Odada bulunanlar, sanki olay benimle yakından ilgiliymiş gibi bana bakıyorlardı. Hafiften heyecanlanmıştım ama bozuntuya vermemek için gazete okumaya başladım. Beni rahat bırakmaya niyetleri yoktu. Kemal bey, - Eee, Mühendis bey, siz ne dersiniz bu işe?

- ???

- İyi oldu değil mi?

Bunu söylerken Hasan beye bakıyor, anlamlı anlamlı gülüyordu.

- Şey, işlerimizin hafiflemesi açısından iyi olmuştur her halde ama benim sekreterlik işim yok, pek ilgilenmiyorum, karşılığımı verdim.

Bu onları tatmin etmemişti. Sevgi hanım atıldı,

- Ama artık her zaman istediğiniz sigarayı bulabilirsiniz, dedi.

Elimde olmadan gülümsedim.

26 Mayıs Perşembe

Esra ilk kez işe geldi bugün. Halinde olağan üstü bir çekingenlik vardı. Kendisi için odaya getirdiğimiz daktilo masasının önüne oturdu. Onu tanıdığımdan beri bu denli yakından bakamamıştım. Kaçamak göz süzüşlerinden ileri gitmemişti ilişkimiz. Fark ettirmemeye çalışarak daha dikkatli baktım. Saçları simsiyah ve parlaktı. Kıvrırcıklar görünüyordu aralarında. Ben onu uzun ve düz saçlı sanmıştım. Görebildiğim kadarıyla teni koyu buğday rengindeydi. Saçlarına uygun düşen kocaman gözleri sanki özel bir kimyasal madde sürülmüşçesine parlıyordu. Burnu düzgündü ve etli iki dudak tarafından tamamlanıyordu. Onu görmediğim zaman hayal ettiğimde bu denli güzel olmuyordu. Hemen yanımdaydı, ellerimi uzatsam dokunacaktım. Zorlukla dizginledim ellerimi, evrakların arasına gömdüm. Hasan ve Ahmet beyi eskiden tanıdığından daha çok onlarla konuşuyordu. Son derece çekingendi. Kendisine bir şey soracak olsam renkten renge giriyor, güçlkle duyulabilen bir sesle karşılık verebiliyordu. Özellikle benimle konuşurken o denli belirgindi ki bu özelliği hemen dikkati çekiyordu. Bu nedenle fazla konuşmadım onunla.

Gece boyu düşündüm. Bu kız benim için ne anlam taşıyor? Burada bulunduğum yaklaşık bir aylık sürede bu tür bir çok düşünce, soru geçti kafamdan. Hasan beyin arada bir sevgimizi ortaya koyan

iğnelemeleri gerçek olabilir miydi? Sevgiden söz açtığımda kalbim tüm romantikliğiyle destekliyor gibiydi düşüncelerimi. Ama kafamdan öylesine kesin bir hayır çıkıyordu ki bu gece olduğu gibi, o kızı düşünmekten vazgeçiyordum.

Akşam restorana indim. Herkesten farklı bir centilmeni oynayacaktım. Hani şu İngilizlerin özel kulüplerinde olduğu gibi. Garsonlardan birisine,

- Bir çay lütfen, dedim sert bir sesle.

Garson koşar adımlarla uzaklaştı. Herkesten uzakta duran satranç masasına oturdum. Taşları henüz dizmiştim ki, Yüksel bey karşımda belirdi, beyazları alıp oynamaya başladı. İlk hamle piyon 4d. Karşılık olarak piyon d5. Sonra piyon c4, piyon e6. Oyun ilk on beş hamleye kadar hiç konuşmaksızın büyük bir ciddiyetle sürdü. Oyun dengede idi. Yüksel bey hamlesini yaptıktan sonra geriye doğru yaslandı ve ellerini başının arkasına koydu.

- Size yeni birisi gelmiş, dedi.

Vezirimi şah kanadına çekmem gerekiyordu. Bunun için de yolunun üzerindeki atı oynamalıydım. Atı yerleştirebileceğim en iyi yer neresi?

- Evet, nüfusumuz bir arttı, diye karşılık verdim.

- Babası çalışmasına nasıl izin vermiş acaba?

Tamam, atı çekecek en iyi yer h6 karesi. Oradaki piyonu sürmem gerek. Böylece beyaz filin alanını da daraltmış olacağım. Piyonumu h5'e sürdüm.

- Bilmem, belki işleri iyi gitmiyordur, aileye katkısı olur diye düşünmüştür.

- Yok canım, daha önemli bir nedeni olmalı.

Şah kanadına yapılacak hücumu gördü. Filini oraya çekmek için manevralara başladı.

- Peki başka ne olabilir?

Yüksel bey şöylece bir bana baktı, omuzlarını silkerek,

- Nereden bileyim ben?

Oyunumuz yeniden sessizliğe büründü. Birkaç hamle yaptık, arada ikinci çaylarımızı içtik, birer sigara yaktık. Yüksel bey,

- Ama o kızın çalışmasını gerektiren neden her neyse çok önemli olmalı, çünkü böyle bir yerde kızların çalışmasına izin verilmesi pek görülmez, dedi.

Oyun şah kanadına sıkışıp kalmıştı. Bazı aletleri değiştikten sonra belki daha iyi bir durum elde edebilirdim. At d5 oynadım.

- Neden olağan üstü sayılsın, bence medeniyetin yavaşça olsa da buralara ulaştığını gösterebilir. Biliyorsun modern çağda aile bireylerinin tümü çalışırlar, dedim.

Bu sözlerim üzerine Yüksel bey uzun uzun güldü. Bir türlü kendisine engel olamıyor, güldükçe gülüyordu. Sinirlenmeye başlamıştım, kızdığımı anladı.

- Oh affedersin, ama öylesine hoş söyledin ki.

- Peki ama bunda gülünecek ne var anlayamadım.

Öne doğru eğildi, sanki çok gizli bir sı söyleyecekmiş gibi gözlerini bana dikti,

- Sen buradaki kızlar nasıl evlenir biliyor musun, diye sordu.

- Şey, bilmem, her halde kız ile erkek birbirlerini bir yerde görürler, hoşlanırlar, elbette buralarda sağda solda dolaşmaları olmayabilir, ama bir şekilde görüşme olanağı yaratırlar, sonra ailelerine söylerler, erkek tarafı kızı istemeye gider, falan filan işte.

- Pöh, dalga mı geçiyorsun benimle sen? Evlendikleri ilk geceye kadar kızla erkek birbirlerini hiç görmezler. Mutlu rastlantılar hariç tabi. Evlenmelerine karar veren, düğün hazırlıklarını yapan, yürüten hep ailelerdir. Bırak birbirlerinden hoşlanmayı, tek bir söz bile edemezler evlilikleri üzerine.

- Ne ???

Öyle bir sıçramışım ki yerimden, az daha satranç tahtası dağılıyordu.

- Ama cinayet bu, vahşilik, çağ dışılık.

Bir kez daha safça bir laf etmişim ama bu kez Yüksel bey gülmedi. Yalnızca acı bir gülümseme kapladı yüzünü.

- Öyle ya dostum, gerçekten vahşiliktir. Evlilikler kişilerin özgürlüğünden alınmış, ailelerin tekeline verilmiştir burada. İşte bu nedenle size yeni gelen kızın durum ilginç.

- Zavallı insanlar, diyebildim yalnızca.

Ve o an Esra'ya karşı olan duygularımda kalbimin sesi daha ağır basmaya başladı.

27 Mayıs Cuma

Takvime göre bu gün Hürriyet ve Anayasa bayramı. Ama kasabada hiçbir hareket yok. Alışılmış, sakin ve düzgün bir tatil günü sanki. Kampüsün insanları diğer Pazar günü yaptıklarını yapıyorlar. Bayram diğer bayramlardan farklı. Kutlanması değil de kutlanmaması gereken bir gün gibi. Mayıs sıcağıyla ağırlaşmış havayı içimize çekiyoruz. Sıkıntılı ve uykuluyuz. İnsanlar güneşte ağır adımlarla yürüyorlar. Ve bu gün, zoraki tatil.

Öğleye değin restoranda gazeteleri okudum. Canım sıkılıyordu. İnsanları gözlemek bile bana zevk vermiyordu. Kaymakamla olan tartışmamız bile son derece anlamsız görünüyor, üzerinde düşünmek istemiyordum. Canım sıkındı ama daha önce olduğu gibi değil, bu kez bedensel bir hareket istiyordum. Örneğin futbol oynamak gibi ama burada buna olanak yok. Öğleden sonra Yüksel beyle bir satranç partisi daha yaptık yine ben kazandım. Sinema salonuna gidip heyecanlı bir film izledim, akşam üstü oradan çıkıp odama döndüm. Bazı arkadaşlarımı mektup yazmam gerekiyordu, masanın başına oturdum, mektup yazdım. Zaman bir türlü geçmek bilmiyordu, henüz ortalık aydınlıkken aşıya indim, yemeğe oturdum, değişiklik olsun diye de içki içtim.

Saat sekize geliyordu, kaymakamın arabası kapıda görüldü. Ardından da garsonlardan birisi yanıma yaklaşip kaymakam beyin beni istediğini söyledi. Durup dururken neden yanına çağırıyordu beni? Belki oynadığımız oyunu bir an önce sonuçlandırmak istiyordu. Belki de bir an önce sonuca gitmek zorundaydı, zaman yitirmek istemiyordu. Her ne nedenle olursa olsun, o an için düşüncem, bu gecenin gündüz kadar sıkıntılı geçmeyeceğiydi. Sahnemiz neşelenecekti. Yüksel beyin korkuyla karşıladığı güç kendisini gösterecekti ve beni korkutmaya çalışacaktı. Hani korku filmlerinden bir sahne vardır. Ne olduğu bilinmeyen tehlikeli yaratık, kurbanını bir köşeye sıkıştırır. Kurban dehşet içinde, elleriyle yüzünü korumaya çalışır, müthiş bir çığlık duyulur, ardından insanın tüylerini ürperten müzik duyulur ve sonra ansızın sessizlik olur. Korku filmlerinin o dehşet sahnelerinde aktörler korkuyla çığlık atarlar ama yüreklerinde korkudan en küçük bir iz bile yoktur. Korkan insanı oynamaktadırlar ama korkmazlar. Çünkü bilmektedirler ki gerçekte öyle bir yaratık yoktur. Gerçekte üzerlerine gelen şey yalnızca kameradır. Duyulan sesler ise kameranın tıkırtıları belki ilerde çalışan bir makinenin gürültüsüdür. İşte, yaşam tiyatrosunda da insanların korkuları yalnızca onları gerçek sanmalarından kaynaklanır. Bilmek, bilinç olmayınca insan o bilinmeyenden korkar. Korku filmindeki aktör korkamamaktadır çünkü olayı en ince ayrıntısına kadar bilmektedir. Yaşam tiyatrosu oyuncularını ise hep korkarlar. Ne olayı bilebilirler ne de olacakları. Bilememek, bilinçsizlik korkunun temel nedenidir. İşte bu gece beni karşılayacak güç de korkulması gereken bir olay olarak karşıma çıkıyordu. Ve benim kalbimde korkudan eser yoktu. Bu sahnenin kahramanı bendim. Üstelik senaryoyu ben yazabilirdim. Elbette normal tiyatrolardaki kadar geleceği belli olmayabilirdi ama bilinçli bir davranış, bilinçli bir senaryo, başkalarının benim bilinçli olmayacağımı düşünerek yaptıkları senaryolardan elbette daha üstün olacak ve onların yerini alacaktı. Oyunun daha önceki sahnelerinde Avrupa görmüş, çok kültürlü bir kazanovayı oynamıştım. Rol değişikliği yapmama gerek yoktu. Tersine bu Avrupa terbiyesini abartmalı, daha da ağdalı bir hale getirmeliydim. Bu nedenle hemen odama çıktım, takım elbiselerimi giydim. Geceye en uygun rol bir İngiliz asilzadesini oynamak olacaktı. Bir buz kalıbı kadar soğuk ve kendinden emin. Takım elbise bu yaz sıcağında terletiyordu beni ama İngiliz asilzadeleri asla terlemekten şikayet etmezler.

Kaymakamın arabasına bindim, yola koyulduk. Şoföre sordum,

- Nereye gidiyoruz?

- Kaymakam bey siz Ali beylere götürmemi istediler efendim.

- Onların evi uzakta mı?

- Evet efendim.

Tüccar Ali beylere ilk kez gidiyordum Bahçe içinde yüksekçe bir evde oturuyordu. Oraya geldiğimde tüm gurup bahçede toplanmıştı. Hava içerde oturulmayacak kadar güzeldi. Bahçenin ortasına dikili direktteki lamba gündüz gibi aydınlatıyordu her yanı. Bayanlar tarafından hararetle, erkekler tarafından ise soğuk bir el sıkışmasıyla karşılandım. Bana gösterilen yere otururken kaymakama baktım. Keskin bir tartışmayı her an başlatmaya hazır gibiydi. Oysa buradaki sahne, bu tür tartışmalar için uygun değildi. Uzun ve şiddetli tartışma sahneleri için kötü aydınlatılmış karanlık odalar daha uygundur. Üstelik bir de sigara dumanıyla kaplanırsa tartışmayı daha öne çıkaran tablolar elde edilebilir. Bu açıdan baktığımda kaymakam beyin benimle tartışması pek olası görülüyordu. Ayhan bey ise her zamanki yüksekten bakan bakışlarıyla beni süzüyordu ama hiç şansı yoktu. Sahnenin yıldızı bendim ve yaptığım her harekette görgü kurallarını en ince ayrıntılarına değin uygulamam, nezaketten öte çok ince ve yumuşak davranışım gerçekte onu ezip geçiyordu. Toplulukta bulunan insanların davranış ve bakışlarından, dernek olayı ile yalnızca kaymakamın ve Ayhan beyin ilgilendiğini, diğerlerinin umursamadığını çıkardım. Bu beni çok rahatlatı, soğuk İngiliz asilzadesi rolünü biraz gevşetip, onlarla sıcak ve yakın bir konuşmaya daldım. Ve zaman geçtikçe daha iyi anladım ki beni toplantıya çağırınlar gerçekte bayanlardı. Çünkü öncekinde olduğu gibi hemen hemen yalnızca onlarla konuşuyordum. Ve geçen gün Gül hanımın gözünde beliren pırıltılar şimdi çok daha anlam kazanıyordu. Bu bayanlar benimle olmaktan zevk alıyorlardı. Bir çeşit sevişmeydi bizim yaptığımız. Onlar hayallerinde benim kocalarını aldatmaktaydılar. Ve bundan aldıkları zevk öylesine büyük düzeye erişmişti ki kocalarına karşı onların gözü önünde her türlü tabuya karşı gelerek benimle ilgileniyorlardı. Hayalimde şöyle bir sahne belirdi. Sahne yatak odası. Gezmeden gelmiş çift yavaşça soyunmaktadır. Kocanın yüzünde büyük bir yorgunluk vardır ve sinirlidir. Kadın ise neşeli bir türkü tutturmuştur. Koca, - O Noyan bey denen herifle fazla ilgileniyorsun, sana hiç yakıştıramadım.

Kadın şaşırmış görünür, aslında böyle bir tepkiyi beklemektedir.

- Aaa, ben mi, üstüme iyilik sağlık, daha neler.
- Hem neden onu çağırmanız için o kadar ısrar ettiniz anlayamadım, o bize uyamıyor ki.
- Neden uyamıyormuş, bal gibi uyuyor, hem ne de olsa Avrupa görmüş.
- İyi ... görmüş.

Kadın ansızın kocasına döner, gülmeye başlar. Koca,

- Neden gülüyorsun şimdi sen?
- Onu kıskanıyorsun sen.

Erkek şaşırarak,

- Kim, ben mi onu kıskanacağım, o daha dünkü çocuk be.
- Hadi hadi.

Kadın zevk içinde, koca ise tedirgindir. Kadın kocasına birkaç iç gıcıklayıcı söz söyler, birlikte yatağa girerler. Koca,

- Demek ben onu kıskanıyorum ha, bundan daha saçma bir söz duymadım, gelsin efendim, her zaman gelsin.

Ve perde kapanır. Bu hayali sahne ile dalıp gitmişim. Ayşe yanımda belirdi,

- Nerelere daldın öyle, diye sordu.

Sesi oldukça yakındı. Sanki kırk yıllık arkadaşlık. Onun yakınlığına aynı biçimde karşılık verdim. Erkekler ayrı bir masada içki içmeye başlamışlardı. Sigara dumanı büyük bir yangın yerini dolduracak kadar yoğun yükseliyordu. Beni yanlarına çağrılmalarından, dernek konusu açmalarından çekiniyordum buna izin vermemeliydim. Ve Ayşe benim can simidimdi. Onunla konuşmaya başlayınca herkes bir kenara çekiliyor, benimle ilgilenmeyi bırakıyordu. Konuştuk, hem de gece yarısına değin. Bir anda birbirimize kaynaşıvermiştik. Okul anılarımızı anlattık,, nelerden hoşlandıklarımızdan söz ettik, gördüğümüz yerleri, anılarımızı paylaştık. Gitme zamanı gelinceye değin onun yanımdan ayrılmaması için elimden geleni yaptım. Eh, her oyunda bir aşk öyküsü gereklidir. Bunu da oynayabilirim. Üstelik tek bir konudan oluşan oyunlarda seyirci sıkılabilir. Yaşam tiyatrosu çok ilginç. Senaryolar inanılmaz esneklikte. Buraya gelmeden önce soğuk bir İngiliz asilzadesini oynayıp, dernek konusundaki tartışmayı güçlendirmeyi, oyuna yeni bir heyecan getirmeyi düşünmüştüm. Tek hesaplamadığım şey sahne ve dekordu. Ama işte, bunlar uygun olmayınca oyun da sizin yazdığınız senaryoya uymuyor. Parlak ışıklar altında, güzel bir bahçede, rengarenk giysiler içindeki bayanların yanında ciddi tartışma sahnesi elbette olmazdı. Burada ancak aşk öyküsü işlenebilirdi ve öyle de oldu. Vakit gece yarısını çoktan geçtiğinde gitmek için ayağa kalktım. Orada bulunan herkesle el sıkıştım. Kaymakam bey arabasını hazırlatmak istedi ama Ali bey araya girip beni kendisinin götürmek istediğini söyledi. Ayşe de gezmek için bizimle gelecekti. Ali bey beni şimdiden damadı gibi görüyor olmalı. Kapıya doğru ilerlerken Ayhan bey yanıma geldi, - Dernek işleri nasıl gidiyor, diye sordu

Yani, bu adamın yaptığına pişmiş aşı su katmak denir. Tam perde kapanmak üzereyken, üstelik güzel sayılabilecek bir aşk öyküsünün başlangıcında, dernek tartışmasının ne yeri ne de zamanıydı. İkimiz de arabaya doğru yürüyorduk. Diğer yanımda Ayşe vardı. Ayhan beyin koluna girdim, yüksek sesle bir kahkaha attım, herkes bize baktı, sonra kulağına eğilip, - Valla şimdilik araba hibe alıp, paraları cebe indirmek gibi işlerle ilgilenmiyoruz, dedim.

Ayhan bey zınk diye yerinde durdu, hemen koşup arabanın kapısını açtım, Ayşe'ye,

- Siz böyle buyurun lütfen, dedim.

Ayşe arabaya bindi, dikkatlice kapıyı kapattım, yeniden Ayhan beye döndüm, herkesin duyacağı yüksek bir sesle,

- Ayhan bey, siz çok iyi bir insansınız, sizi tanıdığıma çok memnun oldum, biliyor musunuz, dedim.

Sonra koşar adımlarla arabanın ön tarafına oturdum. Göz ucuyla geriye baktığımda Ayhan bey hala kıpırdamadan duruyordu.

28 Mayıs Cumartesi

Yatağa sırt üstü yattım. Başım çatlayacak gibi ağrıyordu. Odanın pencereleri kapalıydı, loşluk düşmüştü her yana. Gözlerimden ateş fişkırıyordu sanki. Bütün duygularım gözlerimde toplanmış, başım ağrıyor, midem bulanıyordu. Asıl hastalık midemdeydi. Dün gece üşütmüş olmalıydım. Odamda yapayalnızım ve yalnızlığın tüm acısını, tüm güçsüzlüğünü omuzlarımda duyuyordum. En çok annemin sıcaklığını özleyordum. Onun pişirdiği çorbanın kokusu geliyordu burnuma. Yataktan kalktım, lavobaya doğru ilerledim. Bir bardak su aldım, diğer elimdeki aspirini güçlkle yuttum. Acaba bunu da çıkaracak mıydım? Sabahtan beri ne içtiysem geri geldi çünkü. Yeniden yatağa yattım. Gözlerim kapalıydı ama uyuyamıyordum. Yattığım yerden uzanıp radyoyu açtım. Çok iyi tanıdığım bir parça çalıyordu. Bir İngiliz'di söyleyen. Adını anımsamaya çalıştım ama olmadı. Acı çekiyordum, duygularım acıdan başka bir şey vermiyordu. Çok garipti, hasta olan birisini oynamıyordum, gerçekten hastaydım ama ortalıkta senaryo yoktu, sahne yoktu. Yaşam tiyatrosu bomboştu o an. Buna karşın bilinç, o benim ben olduğumu gösteren şey, işte onu algılayamıyordum. Doğadaki diğer canlılardan farkım yoktu. Zavallı, güçsüz ve hasta. Hayır, bir fark vardı. Aslan da hasta olabilir ama yine de güçlüdür. Pençelerinden korkmak gerekir. Hasta fil hala ağaçları yerinden sökebilir. İnsan olarak benim en güçlü yerim beynim ve şu an ondan mahrumum. Bu duruma ne söylenebilir? Yaşam tiyatrosunda gerçekten hasta olmakla hasta rolü oynamak arasında bir fark var mıdır? Normal tiyatrodaki hasta rolü yapan aktör hiçbir şekilde hasta değildir ki? Acı, rol yapmadığımızın en büyük göstergesi, tıpkı şu an bende olduğu gibi dalga dalga yükseliyorsa içimizde, yaşam tiyatrosunda aktör olanlarla, seyirci olanlar arasında nasıl bir fark bulunabilir? O anda bilincimiz yoksa, yaşamın bilincinde olup olmamak tartışılmaz ki.

29 Mayıs Pazar

Bütün günü yatakta geçirdim. Ancak akşama doğru iyileşebildim. Başımın ağrısı hafifledi, midem rahatladı. Hatta yemek bile yedim. Fiziksel olarak iyileşmeme karşın can sıkıntısı başladı bu kez. Odamda dönüp durdum. Bir kapıya bir pencereye gittim. Bazen yavaş, bazen hızlı yürüdüm, her on beş dakikada bir sigara yaktım. Aradaki boşlukta fıstık atıştırdım. Zaman gece yarısını çoktan geçmişti. Havasızlıktan, bir parça oksijene, dışarıya attım kendimi. İlkbaharın bu son günlerinde serindi dışarı. Gökyüzü parlaktı. Çam ağaçlarının ay ışığıyla oluşan durağan gölgeliği vardı her yerde. Derin derin nefes aldım. Fazla sigara içmekten ve geçirdiğim hastalıktan olacak hafifçe başım ağrıyordu. Çimenlerin üzerinde yürüdüm, solgun ay ışığında beyaz görünen güllerin arasında dolaştım. Kampüsün sınırlarında dolaşan gece bekçileri vardı. Uzaktan beni görüp yanıma geldiler, güçlü el lambalarını yüzüme tuttular. Birisi yanıma yaklaştı, gecenin o saatinde dışarıda olmamı garip bulmuştu, - Ne yapıyorsunuz burada mühendis bey, diye sordu.

- Hiç, uyku tutmadı da.

- Hasta mısınız?

- Hım, evet, biraz başım ağrıyor.

- Bizim kulübeye gelinde size bir çay ikram edelim, bir de aspirin bulduk mu baş ağrınız filan kalmaz.

Bekçinin peşi sıra yürümeye başladım. Kulübe pek uzakta değildi. Çevremizde parkın ışıkları hariç, hiçbir evin ışığı yanmıyordu. Uzaklarda görünen evler kara birer leke gibiydiler. Kulübeye geldik, içeri girdik. Dört kişi oturuyordu, beni görünce ayağa kalktılar. Tavanda cılız bir lamba vardı. Ve o insanların yüzü gecenin uykusuzluğuyla değişmişti. Uzamaya yüz tutmuş sakallar, ileri fırlamış gözlerdi ilk görünenler. Bu görüntüleriyle bir an korktum onlardan, hafiften ürperdi içim.

- Buyurun mühendis bey, şöyle geçin.

Gösterilen yere oturdum. Evlerinde uyuyanlardan uzakta olmamıza karşın adeta fısıldayarak konuşuyorlardı.

- Gece bekçiliği zor iş olmalı, dedim.

Önce ses çıkmadı hiç birinden. Gidip müdüre söylememden mi çekindiler, bilemiyorum. Ama sonra içlerinden en ihtiyar olanı sessizliği bozdu.

- Gece bekçiliği zor iştir ya beyim, zor iştir, yirmi yıldır bu işi yaparım.

- Peki sürekli gündüz uyumak zor olmuyor mu?

Bu sözüm odada gülüşmelere yol açtı. Kapının yanında elindeki feneriyle oynayan genç bekçi açıklama gereği duydu,

- Abi biz vardiyalı çalışırız, dört haftada bir gece nöbetine kalırız. Bir tek o hafta için gündüz uyuruz.

Yaşlı bekçi bir bana bir de çevresindekilere baktı,

- Mühendis bey onu söylemiyor, ayda bir hafta bile olsa, gündüzü görmüyoruz ki.

Sonra bana döndü,

- Mühendis bey, siz hiç gece çalışıp gündüz uyudunuz mu? Eskiden gece nöbeti sırasında sırayla biraz kestirirdik. Şimdi saat koydular her yere. Bir çok saat. Öyle bir ayarlıyorlar ki, nöbetleşe uyumak mümkün değil. Teknik gelişme diye buna diyorlar işte.

- Demek geceleri uyumak istersiniz?

- Kim istemez ki mühendis bey, biz vampir miyiz sözüm meclisten dışarı.

- ....

- Gündüz uykusu geceki gibi olmuyor ki. Allah bile kulları için geceyi yaratmış, rahatlıkla uyusunlar diye. Onu bile çok gördüler bize.

- Kimler?

Çürümüş, kırılmış ve kirden sapsarı olmuş dişlerini göstererek hafiften ama uzun süre güldü. Odadaki diğerleri hiç konuşmuyorlar, dikkatle bizi izliyorlardı. Sanki bu konuşma sonunda tüm dertlerinden kurtulacak gibiydiler. Neden sonra ihtiyarın gülmesi sona erdi.

- İlahi mühendis bey, sen de beni konuşturmak istiyorsun galiba.

Sonra ciddileşti, gözlerini bir noktaya dikti.

- Allah devlete zeval vermesin, bizim şikayetimiz sizlere değil, yukarıdakine. O böyle yazmasaydı şimdi rahat yatağımızda uyuyor olurduk.

Cebinden fosforlu bir tespah çıkardı. Taneleri zayıf ışıpta ateş parçaları gibi yanıyorlardı. Kolundaki saate baktı,

- Hadi bakalım, saatleri kurma zamanıdır, mühendis beye bir çay koyun, bir de aspirin verin, dedi.

Birden kendimi yokladım. Hayret, baş ağrımdan eser kalmamıştı. Uykum yoktu ve canım da sıkılmıyordu. Sanki sırtımdan büyük bir yük alınmış gibiydi. Alabildiğine canlanmışım. Yaşam tiyatrosunun bu figüran oyuncularına yakınlık duyuyordum. Garipti ama yakınlık duyuyordum işte. Oysa ben bu sahneye uygun değildim. Üstelik şu an oynadığımız oyunun baş oyuncusu da değildim. Sahne tümüyle ihtiyar bekçi üzerine kurulmuştu. Ben yalnızca dinleyen bir figürandan başkası olamazdım ama yine de bu durumdan hoşnuttum. İnanılmaz bir şey bu diye düşündüm. Hiçbir görgü kuralından haberleri yoktu, hayır, yanlış, işte onlardan hoşlanmama yol açan kritik nokta burasıydı. Birincisi son derece doğal oynuyorlardı ve en önemlisi en az benim kadar görgülüydüler. Bana karşı dostluk gösteriyorlar, bana saygı duyuyorlardı. Üstelik bu saygı benim kendimle ilgiliydi, etiketimden pek etkilenmemiş gibiydiler. Kasabanın sözde ileri gelenlerinden çok farklıydılar. Doğal ve insana saygı gösteren diğer insanlardı onlar. Yapmacık değildiler, rolleri çok basit olabilirdi. Buna karşın öylesine bir yetenek gösteriyorlardı ki şaşmamak ve onlara saygı duymamak mümkün değildi.

Diğer bekçiler birer ikişer odadan çıkmaya başladı. Sona kalan bekçi bize iki çay getirdi, bana da aspirin uzattı. Hiçbir sağlık sorunum olmamasına karşın, aspirini alıp elimde tuttum. İhtiyar cebinden sigara paketini çıkardı, bana uzattı. Olabilecek en düşük kalitede sigaraydı bu. Bir tane aldım, yine bekçinin verdiği çakmakla yaktım. Ve o an, bu kasabaya gelirken, otobüste bana sigara uzatan adamı anımsadım. Tanrım, ben ne kadar değişmişim.

Çaylarımızı yudumlarken kocaman bir köpek belirdi, yerleri koklayarak yanımıza geldi. Gözlerini bana dikti, uzun uzun baktı. Biraz ürkeklik, biraz çekingenlik ama biraz da saldırganlık vardı bakışlarında. Elimi ona uzattım, çekinerek geldi, elimi koklamaya başladı. Uzun süre her yanıma kokladı. İhtiyar bekçi köpeğe seslendi.

- Tirski, gel yanıma bakayım oğlum, gel yanıma.

- Tirski mi? Köpeğin adı bu mu?

- Evet, birkaç yıl önce burada Avrupalı bir mühendis var, ismini o koydu. Kendisi gidince köpek

burada kaldı, biz de adını değiştirmedik.

İhtiyar bekçi ile neredeyse sabaha kadar sohbet ettik. Eskiden olsa böylelerinin yanında bile durmazdım. şimdi ise sohbetleri zevk veriyordu. Çünkü bana saygı duyuyorlardı ve onların yanında kendimin kendim olduğumu duyabiliyordum, bunu hissettiriyorlardı. Çok değişik bir duyguydu bu. Daha önce hiç tatmamıştım. Üstelik onlara yurt dışında okuduğumu, çok asil bir ailem olduğunu falan da söylememiştim. Söylemek gereğini duymadım. Ve hatta onların bu sadeliği karşısında, Avrupalığımdan söz bile edemedim. Günün ilk ışıklarıyla yatağıma doğru ilerlerken, yaşam tiyatrosunda kendime yeni bir sahne bulduğumu anladım. Garip bir sahneydi, bana uygun görünmüyordu. Yine de o sahnede olmaktan zevk almıştım ve bundan sonra da devam etmek istiyordum.

30 mayıs Pazartesi

Sabahleyin oldukça geç kalktım. Besbelli dün geceki uykusuzluğumu gidermek zorunda kalmıştı vücudum. Kahvaltı bile yapmadan soluğu fabrikada aldım. Sevgi hanım,

- Nerede kaldınız, hastalandınız sandım, dedi.

- Yok, uyuyakalmışım, gece geç yattım da.

Esra kaçamak gözlerle beni süzüyordu. Tüm gücünü toplayıp,

- Neden uyuyamıyorsunuz, diye sordu.

- Bilmem.

Odada bulunanlar derin bir tartışmaya dalmışlardı yine. Çoğu zaman olduğu gibi onlara aldırđığım yoktu. Kapıcılardan biri geldi ve beni müdürün çağırđığını söyledi. Aynı zamanda bana gelmiş kalın bir zarf uzattı. Zarfı açtım, İngiltere'deki bir arkadaşımdaydı. Maymun toplumlarının davranışları üzerine bir inceleme yapıyordu. İnsanın maymundan geldiği tezinden yola çıkarak maymunsal davranışlarımızı inceleyen yeni bir görüşe sibernetik bir bakış atacaktı. En son görüştüğümüzde öyle söylemişti. Konuyla ilgili olarak derlediklerinden bir tomar yazı göndermişti. Odadakilerin meraklı bakışları arasında okumaya başladım. Maymun toplumlarında şef durumunda olanlar asla korku belirtisi gösteremezlermiş. Yoksa bu onların sonu olurmuş. Tıpkı bizdeki müdürler gibi diye düşündüm. O anda müdürün beni çağırđığını anımsadım, yerimden kalkıp dışarı yürüdüm.

Müdür bey beni bekliyordu, geç kalmamdan ötürü kızmıştı. Sert bir sesle,

- Buyurun oturun, size anlatmak istediğim bazı şeyler var, dedi.

Kocaman masanın hemen önünde sandalyeye oturdum. Ellerimi bacaklarımin arasına soktum. Bu halimle onun karşısında ezilmeyi başlangıçta kabullenmiş bir görüntü yaratabileceğim geldi aklıma, hemen doğruldum, dimdik oturdum sandalyede.

- Yaklaşık bir aydır buradasınız. Çalışmalarınızı yakından izliyorum. Ne yazık ki pek memnun kaldığımı söyleyemeyeceğim.

Gözlerimi müdüre diktim, bakışlarımı kaçırmadan baktım.

- Görev aldığınız bölüm siz gelmeden önce nasılsa şimdi de öyle. İşçiler son derece gevşek, randıman son derece düşük. Halbuki biz sizi oraya verirken daha yüksek bir verim beklemiştik.

Vay canına, tıpkı arkadaşımın notlarından biraz önce birkaç satırını okuduğum maymun şeflerin davranışlarına ne denli benziyor hareketleri. Her haliyle şef olduğunu, büyük olduğunu bana kabul ettirmeye yönelik sözler bunlar. Tiyatromuza yeni bir konuk geldi. Kocaman kıllı göğüsleri, içeri dönük burnuyla tipik bir goril. İşte, karşımda duruyor. Ve bizim toplumumuzun şeflerinden biri. Oturduğu masa da onun gösterişini artırıyor. Geniş ağzıyla durmaksızın konuşuyor. Gorilden bir müdür var karşımda. Düşünebiliyor musunuz durumun komikliğini? Elimde olmadan gülümsedim. Gözleri şaşkınlıkla açıldı, bir süre konuşamadı, sonra, - Siz, nasıl, siz, nasıl gülersiniz benim karşımda, tiyatro mu oynuyoruz burada, diye bağırdı.

Gülümsememi kestim, sesimi çıkarmadım. Tiyatro oynadığının, tüm yaşamın aslında bir tiyatro olduğunun farkında değildi ve üstelik buradaki oyunun tek seyircisi de bendim. Ama tiyatrodaki seyirciye hakaret edilsin, işte bu hoşuma gitmezdi. Bazı oyuncular ne saygısız oluyor. Ne var ki karşımdakinin gerçekte bir goril olduğunu anımsayınca daha fazlasını istemeye hakkım olmadığını düşündüm.

- Biz bu ülke için otuz yılımızı vermişiz, daha vereceğimiz bir otuz yıl daha vardır. Sizin gibi yeni yetmeler ülkeyi karıştırsınlar, işte buna izin veremeyiz.

Gözlerimi yeniden ona diktim, bakışlarımdan mermiden kaçır gibi kaçtı. Eğer içinde bulunduğumuz sahnenin yazarı ben olsaydım mutlak bu adamı odanın içinde biraz dolaştırırdım. Tamam, aynı düşüncedeymişiz. Yerinden kalktı odanın içinde bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Yahu bu ne biçim senaryo? Hadi oyuncu kötü, sonuçta temeli gorile dayanıyor anladık ama senaryoyu yazan da şebek olsa gerek. Yok bu ülkeye 30 yılını vermişmiş, yok 30 yıl daha verirmiş, bence durum tersi, bu tür adamlara 30 yıl dayanmakla asıl fedakarlığı biz yapmaktayız.

- Sizi adam sandık, aramıza aldık. Akşam toplantılarına davet ettik. Buna karşı siz ne yaptınız? İşçileri bize karşı kışkırtmaya kalktınız.

Hoppala, bu da nereden çıktı şimdi. Odanın içinde dolaşırken hafiften kambur sırtı, ileriye kıvrık dizleriyle bir gorile o denli benziyordu ki son sözlerinin üzerinde durmaya bile gerek duymadım. Merakla müdürü izlemeye başladım. Ansızın yanıma geldi, nefesini yüzümde duyuracak kadar eğildi ve, - Sana tüm bunları o Yüksel bey denen gominist işledi değil mi?

Yok, bu goril rolünü iyi oynayamıyor. Sahneden çıkarılması gerek. Bir kere konuşması asla konuyla ilgili değil. Yani, senaryo yazarı bir şebek bile olsa, konuşmalar arasında belli bir ilişkinin bulunması gerekmez mi? Sanırım rol ezberleme yeteneği pek gelişmemiş, senaryoya uygun değil, aklına estiği gibi konuşuyor. Bir seyirci olarak onu yuhlasam mı acaba? Hayır, öyle yapmayacağım, buradaki en iyi oyuncu olarak sahneye girip ortalığı düzeltereğim. Önce konuya açıklık getirelim.

Yüksel beyin komünistliğinden söz açtığına göre dün akşam bekçilerle olan konuşmama kızmış gibiydi. Ama bölümümdeki verimsizliği de işin içine katıyordu. Demek ki doğrudan bana kızgındı. Hayır, saçma bu. Bana kızması için mantıklı hiçbir şey yoktu. Senaryonun bu bölümünü değiştirmeliydim. Müdürün mühendisine kızmasını gerektirecek daha mantıklı bir yol bulmalıyım. Örneğin Ali beyin kızıyla çok fazla ilgilenmemem olabilir miydi? Ama bu durumda tam tersine, tatlılıkla işi halletmeye çalışması gerekmez miydi? Bir dakika, “sizi adam sandık aramıza aldık”, sözcüğünde gizli her şey. Yani senaryo yazarı o kadar da kötü değilmiş, gerçekte asıl niyetini saçma sapan sözlerin arasına gizlemeye çalışıyormuş. O zaman senaryoyu değiştirmem gerekmiyor demektir. Yani benim de beynim bazen geç çalışıyor, müdür beyin tüm anlatmaya çalıştığı şey, Ayhan beyi koruyacağı, ağırlığını ondan yana koyacağıydı. Geçen akşam Ayhan bey bana yanıt verememişti, onun yanıtını şimdi müdür bey veriyordu. Şimdi bu kadar basit bir anlatım için böylesi dolaylı cümleler kullanmaya ne gerek vardı ki? Üstelik yaşam tiyatrosunun bu acemi oyuncusu için böylesi karmaşık senaryo üretilir mi hiç? Oyuncunun saçmalaması, işi karıştırması kaçınılmaz olmaz mı? Sandalyeye yayıldım, ayak ayak üstüne attım, oyunu izlemeye başladım. Bir kere senaryoyu çözmüştüm ya, bir de o gözle bakmalıyım. Müdür bey konuşuyor, ben de onu dinliyordum. Konudan konuya atlıyor, benim yeteneksizliğimi, beceriksizliğimi sıralıyordu. Hayır, hiç iyi değildi. Yapmacık, güvensiz ve çekingendi davranışları. Ve bir şef maymun asla güvensiz olmamalıdır. Şu an konuyu nasıl etsem de Ayhan bey üzerine getirsem diye düşünen birisini oynuyordu. Odada kısa adımlarla birkaç tur attı, çatık kaşlarla bakışlarımı üzerime dikti. Aynen karşılık verdim, meraklı bir seyirci olarak ben de ona baktım, hemen kaçtı.

- Susuyorsunuz, söyleyecek söz bulamıyorsunuz öyle değil mi, dedi.

Henüz sahneye girme zamanım gelmemişti. Çünkü gerçek başrol oyuncularını sahneye gerilimin en yükseldiği anda, seyircinin heyecanlandığı sırada adeta bir kurtarıcı gibi girerler. Benim sahneye girmemi sağlayacak o son söz, o beklenen kelime henüz söylenmemişti. Üstelik benim sessiz kalmam müdür beyi cesaretlendiriyor, üzerindeki çekimsizliği yavaş yavaş atıyordu. Bu nedenle onun da zevk almasına izin vermeliydim.

- Susuyorsunuz, söyleyecek söz bulamıyorsunuz öyle değil mi?

Kendine olan güveni arttıkça daha saldırgan oluyor ama. Sahneye hayal edebiliyor musunuz? Bir odada iki kişi var, birisi diğerine ağızına ne gelirse söylüyor. Sandalyede oturan adam ise sessiz. Gerçek tiyatrodaki olsaydı, seyirciler sandalyede oturan adama acımaya başlamış olurlardı. Hatta içlerinden bazıları kızardı belki de. Neden bir şey söylemiyor, şunun haddini bildirmiyor diye.

- Şu halinize bakın, karşımda süklüm püklüm oturuyorsunuz. Ben sizin yerinizde olsaydım, basar istifayı gider, bu lafları hazmetmezdim. Sizde hiç gurur yok mu?

İşte, sonunda can alıcı sözü söylemişti. Beklediğim an gelmişti. Sahneye girebilirdim. Zaten girmek için de can atıyordum. Çünkü canım sigara içmek istiyordu. Ne var ki tiyatro salonlarında sigara içemezsiniz. Bir tek sahne hariç. Orada sigara içilebilir. Şimdi, önce sigaramı yakacaktım, sonra da müdür beye yumuşak bir sesle sakın olmasını söyleyecektim. Yüksek eğitimim ve çevremi öne sürüp onun benim karşımda hiç şansı olmadığını ve yanlış taraf tuttuğunu belirtecek, uğrayacağı zararları anlatacaktım. Senaryom böyleydi.

Hemen cebimden bir sigara alıp dudaklarımın arasına koydum. Müdür bey bunu görünce tepesine kadar kızardı,

- Kim izin verdi sigara içmene, derhal sok onu cebine, diye bağırdı.

Doğrusunu isterseniz bu kadar yüksek sesle bağırabileceğini düşünmemiştim, kulaklarım çok rahatsız oldu, bir an için duraksadım. Sonra sakin bir hareketle çakmağımı çıkarıp sigaramı yaktım. Üzerime hışımla geldi, iki eliyle yakama uzandı, tam beni yakalayacaktı ki, - Bırakın yakamı ve oturun yerinize, hem de hemen, diye bağırdım.

Sesim duvarlarda yankılandı bir süre. Müdür bey bir an duraksadı, böyle bir tepki beklemiyordu. Hoş ben de senaryomu yazarken böyle düşünmemiştim ama fiziksel şiddet kullanılması da senaryoda yoktu zaten. Onun duraksamasından yararlanmalı, toparlanmasına izin vermemeliydim.

- Siz kim oluyorsunuz da bana bağırabiliyorsunuz? Kimsiniz siz, kim? Taşranın bilmem hangi ücra köşesinde taş devrinden kalma insanların yanında birazcık medeni olmak mı size bu hakkı veren? Gece toplantılarında centilmenlik rolü oynayan siz şu an ne denli kabalaştığının farkında mısınız acaba?

Kısa bir sessizlik oldu. Müdürdan bu anda yeni bir hücum, şiddetli bir ağız kavgası bekliyordum ama olmadı. Şaşkın şaşkın yüzüme baktı. Ağır adımlarla masasına gitti, oturdu. Elleriyle saçlarını taradı, bana baktı.

- Sizinle anlaşamıyoruz, hakkınızda soruşturma açmadan istifanızı verin, sizden tek beklediğim bu, dedi.

Yorgun düşmüş, tüm enerjisini yitirmişti. Sürekli gözlerimden kaçıyor, parmakları önünde duran kağıtları karıştırıyordu. Artık senaryomu uygulamalı, yumuşak bir tavırla ama sert konuşmalarla onun bu zayıf anından yararlanmalıydım. Birkaç derin nefes çektiğim sigaramı önümdeki kül tablasında söndürdüm, kollarımı göğsümün üzerinde kavuşturdum. Gözlerimi müdüre dikip bakmaya başladım. Odada çıt çıkmıyordu. Nefes alışlarımız duyuluyordu arada. Müdür bey birkaç saniye için bana baktı ve takıldı kaldı. İpnotize etmek istercesine bakıyor, bakışlarımla varlığını delip geçiyordum. Sinirli sinirli başını salladı.

- Konuşmamız bitmiştir Noyan bey, çıkabilirsiniz, dedi.

Yerimden bile kıpırdamadım. Oyunun bu en heyecanlı sahnesini kısa kesmeye hiç niyetim yoktu. Yumuşak bir sesle,

- Sayın müdürüm, bana bakar mısınız, dedim.

Başımı kaldırdı, gözlerinde derin bir korku seziliyordu. Gerçekte karışmak istemediği bir olayda üzerine düşen görevi yapmış ve bir an önce uzaklaşmaya çalışan birisi gibiydi.

- Sayın müdürüm, bakın ne benim bölümüm verimsiz çalışıyor ne de ben beceriksizim. Geçen yüzyıldan kalma bu fabrikada zaten verimli bir çalışma ortamı olamaz. Reaktörünüzün derecesi bile yok. Ne var ki sizi anlamadığımı sanmayın. Çok iyi anlıyorum. Bilirsiniz, ünlü bilim adamı ve filozof

Volter “insanlar dilleriyle değil, gözleriyle anlaşılır” demiş. –aslında Volter böyle bir söz etmiş olamazdı elbette, bunu o an kendim uydurmuştum-Az önce size dikkatlice baktım. Hayır, sizinle aramızda her hangi bir sorun yok. Benim sizin de yakından tanıdığınız birisiyle sorunlarım var ve siz onun yanını tutarak devreye giriyorsunuz. Ünlü satranç oyuncusu Lasker’e göre “yaşam bir at yarışıdır ve iyi ata oynayan kazanır”. –Bu sözleri de kendim uydurmuştum-. Bana göre siz yanlış ata oynuyorsunuz ve emekliliğinize az bir süre kala gelecek yaşantınızı tehlikeye atıyorsunuz. Unutmayınız ki ben ne işçi Ahmet’im ne de kapıcı Mehmet efendi. Hem ailemden gelen, hem de uzun yıllar süren eğitimimden gelen geniş bir çevrem vardır ve bu çevrenin de benim yanımda kullanacağı etkin bir gücü vardır. Bu öylesine bir güçtür ki, bu kabayı yıkıp yeniden kurabilir. Şunu da unutmayın, benim sahip olduğum İngiliz diploması dünya çapında geçerlidir. Sizlerle olan kavgamı kaybedersem basitçe buradan gidebilirim. Bu kasaba olmaz, başka bir şehre giderim. Bu ülke olmaz başka bir ülkeye giderim. Ama sizler, buraya yıllarınızı vermişsiniz, kolayca bırakıp gidemezsiniz. Yıllarca emeğinizle oluşturduğunuz her şeyinizi kaybedebilirsiniz. Bana kalırsa politikanızı bir kez daha gözden geçiriniz, dedim.

Doğrusu bu kadar uzun konuşabileceğimi hiç tahmin etmemiştim. Bir daha böyle senaryo yazarsam konuşmaları daha kısa kesmeliyim. İnsan resmen nefessiz kalıyor. Üstelik senaryoma göre müdür bey konuşmamı yarıda kesecek, beni odadan dışarı atacaktı. Bu da gerçekleşmemişti. Müdür bey sandalyesinden şöyle bir doğruldu, hafifçe gülümsedi, - Doğrusu iyi konuşuyorsunuz, kültürünüze ve mantığınıza diyecek yok, dedi.

Hayda, görüyor musunuz, bu yanıt da benim senaryomda yoktu. Yaşam tiyatrosu için senaryo yazmak ne kadar zormuş, hiçbir şey yazdığımız gibi olmuyor. Çok şaşırdığımı itiraf etmeliyim. Hani bazı büyük şeyler vardır da onlardan korkarız. Ama bir gün bakarız ki o büyük şey bir saman yığınıymış ve hafif esen rüzgarla dağılıvermiş. O zaman nasıl şaşıırırsak ben de öyle şaşırmıştım. Bu ülkede kendi başıma bir şeyler yapacak durumda değilken ortaya savurduğum hayali tehdit epey etkilemiş görünüyordu müdürü. Tam ağzını açıp bir şey söyleyecekti ki odanın kapısı açıldı ve içeri tüccar Ali bey ile kızı Ayşe girdi. Ali bey neşeli bir sesle, - Ooo, müdürüyle mühendisi baş başa vermiş neler konuşuyorsunuz öyle, dedi.

Bu fırsat kaçırılmazdı. Keyifi bir gülümsemeye Ali beye doğru ilerledim,

- Müdür beyimiz bu gün beni çok sevindiren bir haber verdiler, tam zamanında geldiniz, yoksa haberiz vardı da bana sürpriz mi yapıyorsunuz, dedim.

Müdür bey şöyle bir yerinden sıçradı, Ayşe hemen atıldı,

- Yok, vallahi yok, ne olmuş, neymiş o güzel haber?

- Sayın müdürümüz teveccüh buyurdular ve benden çok memnun kaldıklarını, böyle gidersem kısa sürede daha iyi mevkilere gelebileceğimi, daima arkamda beni destekleyeceklerini söylediler.

Ayşe yapmacık bir çığlık attı, ellerini çırpı, müdür beyi övücü sözler söyledi. Ali bey de bu habere çok sevinmişti. Sonuçta onun gelecekteki damadı olabilirdim ve yükselmem hoşuna giderdi değil mi? Müdür bey şaşırmış, ne diyeceğini bilemiyor, anlamsız bakışlarla gülümsüyor, arada bir de kaçamak bakışlarla bana bakıyordu. Tiyatroculuk açısından nefis bir sahneydi. Seyirci alabildiğine rahatlar,

alabildiğine zevk alabilirdi. Oyunun baş oyuncusu tam zamanında sahneye girmiş, ustaca sözlerle rakibini dümdüz etmiş, onu etkisiz hale getirmişti. Ama bir kusuru vardı sahnenin. Hem Ali bey hem de müdür bey hareketlerinde olağanüstü yapmacıklılar. Eh, bu kadar kusur fazla sayılmaz. Ne de olsa bu küçük kasaba aktörlerinden daha iyi rol beklemek haksızlık olur.

31 Mayıs Salı.

Dünkü tartışmadan sonra müdür bey ne yapacak acaba? Bunu kestirmek oldukça zor. Hamle sırası onda ve benim beklemekten başka yapabileceğim bir şey yok. Hoş, zaten olay benim için ciddi bir sorun sayılmaz. Buradaki oyun için elimden geleni yaptım, tiyatroya heyecan kattım, daha bir seyredilebilir hale getirdim o kadar.

Öğleden sonra derneğin yönetim kurulu toplantısı vardı. Fabrikanın toplantı salonuna kapandık. Bir garaj yaptırılması gerekiyormuş, ona karar alacakmışız. Benim dışımda diğer tüm üyeler işi olağan üstü bir ciddiyetle sürdürüyorlardı. Her biri gerçekten önemli insanlarmış gibi davranıyor, büyük büyük laflar ediyorlardı. Oysa ortalıkta tartışılacak konu yoktu. Fabrika arabalarının garaja olan gereksinimi açıktı. Kasada para vardı. İnşaatçılar gerekli planları çizmişlerdi. Bizden istenen parayı alıp inşaatçıların emrine vermektir. Ama insanların eline bir kez sahneye çıkma fırsatı yakalamışlardı ve onu da sonuna kadar değerlendirmek istiyorlardı. Hani klasik bir dernek yönetim kurulu sahnesini oynasalar belki bu kadar garip olmayacaklardı ama onlar sahneyi bakanlar kuruluna çeviriyorlardı. Hani sahneye girip ortalığı düzeltebilirdim ama bu kasabadaki tüm sahneleri düzeltmek gibi bir görev yüklenmek istemiyordum. Sadece onlara uzaktan baktım. İşin garip yani ne biliyor musunuz, ben bugün içinde bulunduğum sahneyi, kaymakamla karşı karşıya gelmeyi bu adamlar için göze almıştım. Onlara bakıp hata yapıp yapmadığımı düşünmeden de edemiyorum. Yaklaşık iki saat süren konuşmalardan sonra ki ben hiç konuşmadım, karar alamadan dağıldık. Artık fabrikada gün boyu aynı dedikodu dolaşırdı. Yönetim kurulu karar alamadı, işin içinde ne para yiyiciler varmış ama onlar baskıya boyun eğmemişler. Saçmalık her şey.

Doğruca ofise geldim. Esra ile uzun süre görüşmemişim gibi bir duygu vardı içimde. Tam karşısına oturdum. Geçen günlere göre biraz daha açılmış, bizlere alışmıştı. Yine de benimle kaçamak konuşmasını sürdürüyordu. Önce bazı işlerin nasıl yapılacağını anlattım ona. Sonra ansızın soruverdim.

- Esra, sizin bu bakkal dükkanından başka dükkanınız da var mı?

Laf olsun diye sormuştum. İçimden öyle gelmiş, kendimi hiç tutmadan soruvermişim. Hatta kelimeler hapishaneden tünel kazan mahkumlar gibi, benim denetimim olmadan süzülüp kaçırılmışlerdi dudaklarımın arasından. Nedenini tam anlayamıyorum ama bu kızla konuşurken tiyatro falan kalmıyor aklımda.

- Şey, yok, diye karşılık verdi, ardından,

- Ama köyde bir de meyve bahçemiz var, dedi.

Aklına bir şey gelmiş gibi irkildi, masanın altına eğildi ve orada çıkardığı bir avuç eriği bana uzattı.

- Bakın, bunları babam toplamış, buyurun siz de yiyin.

Teşekkür ederek erikleri aldım. Sulu, mayhoş, tam sevdiğim cinsten eriklerdi bunlar. Büyük bir iştahla yemeye başladım. Bu arada Esra ile konuşmamızı sürdürüyorduk. Ayşe ile geçen gece olduğu gibi okul anılarımızı anlattık, gezdiğimiz yerlerin güzelliklerinden söz ettik. Konuşurken birbirimize epey sokulmuşuz. Farkına bile varmadık. Neden sonra ofisin önünden geçen işçilerin dik bakışları bizi kendimize getirdi. Ama ancak bir an için. Sonra ona hesap makinesini nasıl kullanacağını öğretmeye başladım. Bunu yaparken o masaya oturmuştu ben de arkasına geçmiş, öne doğru eğilmiştim. Saçlarına sinen sabun kokusu yayılıyordu. Hatta bir ara tuşlara doğru basmasını göstermek için elini bile tuttum. Kendimden geçmişim adeta. Onun da benden farkı yoktu ki odaya giren işçiyi görmedik. Bir öhö sesiyle kendimize geldik. Başımı kaldırıp baktım, bir işçi, dudaklarında hain bir gülümsemeyle bize bakıyordu.

- Şey, mühendis bey, rahatsız ettim, basınç düşüyormuş da, sizi çağırıyorlar.

- Peki geliyorum

Aksilik, işler öylesine yoğundu ki akşama kadar Esra'yı göremedim. Yalnızca çıkışta kapıda karşılaştık, utangaç bir sesle,

- İyi günler mühendis bey, dedi ve hızla uzaklaştı.

Ardından baktım kaldım, yürüyüşünü kafama kazıdım adeta.

Kampüse geldiğimde doğruca odama çıktım, pencerenin önüne oturdum. Esra'yı düşündüm. İçimde anlatamadığım bir mutluluk vardı. Ne müdürle dün yaptığım tartışma ne Ayşe'nin pırıltılı bakışları ne de Ayhan beyin benim için hazırladığı planlar, hiçbir şey umurumda bile değildi. Yalnızca Esra'yı düşünüyor ve bundan zevk alıyordum. Dışarıda yağmur çiselemeye başlamıştı. Enfes bir toprak kokusu her yanı sarıyordu. Yerde yükseliyor, çimenlerden, güllerden geçip bana kadar uzanıyordu. Derin derin nefes aldım açık pencereden. Bahçede kimsecikler yoktu. Kampüsün köpeklerinden bir tanesi başını öne eğmiş telaşlı telaşlı dolaştı. Tüyleri iyice ıslanmış, ayakları çamur içinde kalmıştı. Gözleriyle çevreyi sürüyordu ara sıra, havayı kokluyordu. Sanki doğanın kokusundan çok hoşlanmıştı, tıpkı benim gibi zevk almaya çalışıyordu. Tıpkı benim gibi. Ansızın beynimde bir şimşek çaktı. Şu an köpekle ben yanı zevki alıyor olabilir miydik? Hep kendimizden ayrı, bilinci olmadığını varsaydığımız diğer canlılar da bizimle aynı duyguları paylaşabilirler miydi? Köpek aşağıda, ben yukarıda pencerede, önümüze serilen manzarayı izliyor, çıkan kokuyu zevkle ciğerlerimize çekiyorduk. Benim manzaramda yemyeşil bahçe, çiçekler, uzaklarda dağlar, gökte koyu gri bulutlar ve hemen önümde beyaz, çamurlu bir köpek vardı. Köpeğin manzarasında ise yemyeşil bahçe, çiçekler, uzakta dağlar, gri bulutlar, yanındaki kocaman binanın penceresinden bakan bir insan vardı. Köpek benim manzaramın bir parçası ben de köpeğin manzarasının bir parçasıydım. Aynı şekilde düşünürsek, ağacın dalında çevreyi süzen bir kuşun manzarasında ise hem ben hem de köpek vardı. Gözlerimi kapadım, manzara hala önümde duruyordu. Her canlı bir diğer canlının manzarasının içinde yer alıyordu ve bu tabloyu görebilen, ona uzaktan bakabilen tek bir kişi vardı, o da bendim. Bu bana müthiş bir güç veriyordu. Gözlerimi yeniden açtığımda bahçıvanlardan birisinin kocaman sarı

çizmeleriyle çimenlerin üzerine basarak geçtiğini gördüm. Beyaz köpek telaşla oradan uzaklaştı, kuş da rahatsız olup uçup gitti. Ne toprağın kokusu, ne doğanın güzelliği, hiç birinin farkında değildi. Kaba görünüşüyle, güçlü ve sert adımlarla geçti gitti. Üzerine naylondan bir yağmurluk giymişti. Ağzında sigara vardı. Ellerini cebine sokmuştu. Pek düşünceli sayılmazdı. Ya da o an tek düşüncesi bir an önce ıslanmaktan kurtulmaktı. Hızlı adımlarla çimenlerin üzerinden geçti gitti. Ama doğa, o denli güzel işlemişti ki tablosunu, dekorunu, bahçivanın işe karışması hiçbir şey değıştirmede. Aksine, eklenen bu yeni öge daha bir güzellik getirdi. Bahçivanın gözden kaybolmasından az sonra bir adam belirdi sahnede. Üzerinde yağmurluğu yoktu. Son derece şık giyinmişti. Ayakkabılarının pırıltısını bulduğum yerden rahatlıkla görülebiliyordu. Açık krem rengi takım elbisenin içinde beyaz gömlek ve hafif sarı kravatı vardı. Elinde simsiyah bir şemsiye tutuyordu. Yalnızca çenesine kadar görebiliyordum, kim olduğunu anlayamadım. Çimenlerin üzerine basmıyor, araya konulmuş beton blokların üzerinden seke seke yürüyordu. En çok dikkat ettiği şey ayakkabılarının kirlenmemesiydi. O da ne toprağın kokusunu ne de doğanın huzurunu duyabiliyordu. Hızlı adımlarla yürüğü için de hemen çıktı sahneden. Ve bu adam da, bahçivan da yaşadıklarının farkında değillerdi. Doğanın kendileri için hazırladığı enfes dekoru göremiyorlardı. Nasıl sahnedeki aktör, seyirci koltuğunda oturan birine göre ışık oyunlarıyla yaratılan güzellikleri, dekorun önündeki hareketlerle çıkarılan tabloları göremezse, bu iki adam da yaşadıklarından, varlıklarının çevrede yaptığı değışiklerinden, oluşturduğu güzelliklerden habersizdiler. Ne varlıklarının bir anlamı vardı ne de yaşamlarının. Ne varolmanın huzuru ne de yaşamın bilinçli zevklerini bilebilirdiler. Bu tipleri bilirsiniz, doğa karşısında ender olarak duygulanırlar o da mutlaka alaycı bir takılmayı gerektirir sonunda.

Pencereyi kapattım, perdeyi dikkatlice çektim. Odamı toparladım, kül tablasını döktüm. Kapının yanına geldim, ışığı açtım. Odam çok güzeldi. Toprak kokusu sinmişti. Derin derin birkaç kez nefes aldım.

1 Haziran Çarşamba

Satrançtan gelme bir alışkanlıkla buradaki oyunda Ayhan beyin ve müdürün son olaylardan sonra neler yapabileceğini hesaplamaya çalışıyordum. Güneş batmak üzereydi ve pencerenin önüne oturmuşum. Zaman zaman dalıp gidiyor, doğanın güzelliğini içime almak istercesine dikkatli bakıyordum dağlara. Odamın kapısı vuruldu, yerimden kalkıp açtım. Genel Yüksel beydi.

- Aşağıya bir aşık gelmiş, onu dinlemek istersen beraber gidelim, dedi.

O an, gitarın sesini dinleyen, Beatles'i duyunca kendinden geçen, Osibisa ile dans eden benim bir aşığın yanında ne işim var diye düşündüm. Ama Yüksel bey kapıya kadar gelmişti. Öte yandan yapacak bir işim de yoktu.

- Peki gidelim, diye karşılık verdim.

Kampüsün az ilersindeki bir kahvede toplanmıştı birkaç kişi. Biz gelince oturacak yer gösterdiler. Ne de olsa biz mühendistik, onlara göre daha üst düzey insanı oynuyorduk. Anadolu insanının bu tavrı beni çok şaşırtıyor. Kahveye yeni gelen iyi giyimli birisini görünce hep birlikte ayağa kalkıp yer

gösteriyorlar. Hani askerde birliğe komutan gelince nasıl hepsi birden selam durursa, işte aynen öyle. Oysa beni hiç tanımıyorlar. Tanımadıkları insan için saygı durumuna geçmelerini anlayamıyorum. Üstelik öylesine bir tavır ki bu, hem size gösterilen saygı için üstünlük duygusuna kapılıyorsunuz hem de onların bu içtenliği sizi ezip geçiyor, yamyassı oluyorsunuz. Rahatsız edici bir durum yani. Aşık orta yaşlı bir adamdı. Saçlarında yer yer beyazlıklar vardı. Bir tek o bizimle ilgilenmedi. Yüksel bey gitti adamın elini sıktı, ben de aynı şeyi yapmak zorunda kaldım. Tam onun elini sıkarken aşık başını kaldırıp bana baktı. Aman Tanrım, öylesine tanıdık, öylesine yakın bakışlardı ki, bir an ne yapacağımı şaşırdım. Bu bakışları tanıyordum, hem de çok yakından. Anılarım beni geriye götürdü, hani o kendi kendimden ayrıldığı geceden sonra, aynaya baktığımda gördüğüm bakışlardı bunlar. Kafam karıştı, ne yapacağımı bilemez halde dönüp yerime oturdum. Yüksel bey bize de çay söyledi, kahveci koşar adım çayları getirdi, elimize tutuşturdu. Tam bu anda da aşık sazını alıp çalmaya başladı. Öylesine büyük bir ustalıkla çalıyordu ki, daha önce hiç türkü dinlemeye dayanamama karşın yerimden doğrulup pür dikkat kesildim. Tek bir bağlama değil, sanki orkestra vardı. Bu tür ustalıkların bir tek gitarla yapılabildiğini sanıyordum daha önce. Elinin hareketlerini izlemek zordu. On dakika kadar süren girişten sonra söylemeye başladı. Tane tane, kelimeleri yutmadan türkü söylüyordu ve söylenenleri net olarak anlayabiliyordunuz.

Sabahın seher vaktında,
Gerçeğin tozlu yolunda,
İnsan gördüm kendin över,
Yürüdüm onun yanında.
İnsan gördüm bu dünyada,
Nice altına belenmiş,
Ne sevmiş, ne sevilmiş,
Yürüdüm onun yanında.
İnsan gördüm bu dünyada,
Tüm meclislerde söylenir,
Boşa söyler, boş dillendir,
Yürüdüm onun yanında.
İnsan gördüm bu dünyada,
Her deminde kendin arar,
Hayalden hayale kayar,

Yürüdüm onun yanında.

Aşık mahlatsız mahladım,

İnsan gördüm dağ başında,

Sevgisiyle tek başına,

Oturdum onun yanında.

Türkü bittiğinde donup kaldım. Bu kasabaya geldiğimden beri bana bir şeyler anlatmaya çalışan ikinci şiirdi bu. Tama tam anlamıyla anlayamıyordum. Kafam karışıyor, şaşırıyordum. İçinde bulunduğum sahnede, daha önce hiç karşılaşmadığım bir oyun oynanıyor, oyunun içinde ise oyunun senaryosu açıklanıyordu. Üstelik bunu ben değil, bir başkası yapıyordu. Yüksel beyin çok hoşuna gitmişti dinlediği parça. Bana döndü, - Ne büyük felsefe değil mi, dedi.

Evet anlamında başımı salladım. Yaşam bir tiyatrodan ibaretse, aşığın sözlerini nasıl değerlendirmeli? Çeşitli insanlar görmüş, hepsiyle birlikte yürümüş. Sonunda gelmiş, yalnızca sevgisiyle yaşayan birinin yanında kalmış. Yani yaşamak için sevgiyi seçmiş kendine. Yaşam tiyatrosunda böyle bir senaryo yoktur ki. Olmayan senaryoya göre yaşamak, sahneden inmek demek değil midir? Gelip seyirci koltuğuna oturmak demek değil midir? O zaman seyirci koltuğunda tek başıma değilim anlamı çıkmaz mı? Ama aşık bunu doğrudan söylemiyordu. O başka bir anlatım yolu seçmişti, sazını konuşturuyor, kelimeleri olduklarından çok başka anlamlarda kullanıyordu sanki. Peki ya aşık benim seyirci rolü oynadığım bir başka sahneyi görüyorsa? Ya onun sahnesinde ben de bir oyuncuysam ve oyunu izleyen bir başka oyuncuyu oynuyorsam? O zaman gerçek seyirci koltuğunu nerede? Ya da daha büyük bir cesaretle sorarsam, gerçek hangisi? Bir an için aşıkla göz göze geldim ve sanki o beynimi okudu, gerçek nedir soran bakışlarımı tam olarak anladı ve sazıyla bana yanıt verdi.

Sabahın seher vaktinde,

Bir aşık aldı sazını,

Baktı sağına soluna,

Sordu gerçek nedir deyi.

Nice ülkeler dolaştı,

Yüce dağlarını aştı,

Vardı insana danıştı,

Sordu gerçek nedir deyi.

Dertler gördü insanlarda,

İnsan bile sayılmazda,
Fakirliğin sofrasında,
Sordu gerçek nedir deyi.
Yüce bilgisine döndü,
Günler boyu hep düşündü,
Akıldan akıl büyüdü,
Buldu gerçek nedir deyi.
Vardı insanlık katına,
Onları aydınlatmaya,
Hak ve sevgi anlatmaya,
Gerçek budur deyi deyi.
Öyle şenlendi insanlar,
Neşeyle doldu varlıklar,
Hak ve sevgi aradılar,
Gerçek budur deyi deyi.
Kimileri çok korktular,
Garip aşığı tuttular,
Tutup zindana attılar,
Gerçek budur deyi deyi.
Ellerini bağladılar,
Hak ve sevgiyi boşladılar,
Astılar garip aşığı,
Gerçek budur deyi deyi.
Sabahın seher vaktinde,

Bir aşık aldı sazını,

Baktı sağına soluna,

Sordu gerçek nedir deyi.

Aşık mahlasız mahladım,

Masal değil anlattığım,

Sordurmaya çalıştığım,

Gerçek nedir deyi deyi.

Kahveye derin bir sessizlik çöktü. İnsanlar dinlediklerini daha iyi anlayabilmek için sonsuz düşüncelere daldılar sanki. Elbette, gerçekte yaşam tiyatrosunun temel sorusu bu olmalıydı. Gerçek nedir? Gerçek benim seyirci koltuğunda oturmam olabilir mi? Eğer gerçek benim bu koltukta oturmam ise, aşığın kendisi nerede? Tüm bunları görebilen başka insanlar varsa, onlar nerede? İçinde bulunduğumuz sahne bir köy kahvesi. Benim gözümde gerçek, sandalyelere oturmuş insanlar ve ortalarında türkü söyleyen bir aşık. Aşığın gözünde ise ortada kendisi, çevresinde onu dinleyen insanlar var. Peki ama bu sahneyi benden başka görebilen kimse yoksa, birer figüran saydığım diğer insanlara ilişkin gerçek ile aşığın onlara bakışı nasıl? Aşık yapacağını yaptı işte. Sordurmaya çalıştığı soruyu bana sordurdu ve benim kafam öyle bir karıştı ki, bunu anlamakta büyük güçlük çekiyorum. İnsanlar kendi buldukları yerden kendilerine ait gerçekleri görebiliyorlarsa neden başkaları da benim gibi değil? Onlar sahneden inmeden sahnenin dışında olabilirler mi? Hem oyunun içinde hem de onun dışında olunabilir mi? Yani ben sahnede kahveciyi onuyorum, ona uygun rolü olması gerektiği gibi yerine getiriyorum ama yaptığım işin oyun olduğunu biliyorum. Neden olmasın? İşte, aşığın bulunduğu yer tam burası işte. O bir aşığı oynuyor, insanları eğlendiriyor ama aynı zamanda onları izliyor ve gerçeği yüzlerine söylüyor. Yani hem bir aşığı oynuyor hem de kendisi aşık. Kendisini oynayabilmek, işte senaryonun yazarı olmaktan öte, başrol oyuncusu olmaktan öte, yeni bir yaşam türü değil mi? Yeryüzünde kaç kişi onun gibi bir yaşam tutturabilmiştir ki. Doğuştan gelen bir yetenek gerekli belki. Yetenekler doğuştan kazanılsa bile, iyi bir oyuncu olmaktan başka bize ne kazandırabiliyor bilinç olmadıktan sonra? Peki ya bilinç nasıl kazanılıyor? Kitap okuyarak mı? Film izleyerek mi? Hayır, acı çekerek, acıyı damarlarında duyarak, yapayalnız kalarak, yalnızlığı içinde duyarak. Belki de korkarak, korkuyu karnının ortasında atılmış tekme gibi iki büklüm karşılayarak. Sözün kısası, bilinç, o ana kadar oynadığımız oyunun içinden çıkıp, hiç bilmediğimiz, görmediğimiz yerlere gidip, ölesiye şaşırarak, ölesiye zorlanarak kazanılıyor. Bilinç olağanüstü durumların bize kazandırdığı bir durum. Acaba bu aşık, neden aşık oldu böyle. Hangi olay onu böyle düşünmeye, bilinçlenmeye itti? Yardım isteyen bakışlarla aşığa baktım. Beni izlemiyordu artık. Başka türküler söylemeye başladı, kahvedekiler neşelendi, hep birlikte türküler söylendi ve orada bulunan herkes kendine göre iyi bir gece geçirdi. Hele Yüksel bey öylesine keyiflendi ki bir ara dikkat ettim, en yüksek sesle türkü söyleyen ondan başkası yoktu. Resmen coşmuştu.

Gece geç vakit kampüse döndük. Yüksel bey yolda hala türkü mırıldanıyordu. Bir ara bana döndü,

- biliyor musun, eğlenmek işte bu, türküye katılmak, birlikte türkü söylemek.

Çok haklıydı. Odama geldiğimde kafam bir makine düzeniyle çalışıyordu. Alışık olmadığım bir ortamda, kendime ait olduğumu sandığım bir dünyada yalnız olmadığımı görmüştüm ve üstelik bir aşık, söylediği iki türkü ile bana kendimden daha üstün insanlar olabileceğini anlatmıştı. Feci şekilde rahatsız olmuşum. Kendimi aşağılanmış gibi hissediyor, buna isyan ediyordum. Ne var ki bunu kabullenmekten başka şansım yoktu.

2 Haziran Perşembe.

Müdür bey beni çağırtmış. Nedeni açık. İstifa etmem konusunda son ihtarını yapacak ya da hakkımda soruşturma açacak. Bu güne değin beklemesinin nedeni de sanırım durumu dostlarıyla değerlendirebilmek içindi. Başka bir olasılık da var. Kendisine yaptığım gövde gösterisinden etkilenip arayı düzeltmeye çalışacak.

Müdürün odasına girmeden önce kafamda tüm senaryoyu yazmıştım. Müdür bey hakkımda soruşturma açılacağını söyleyecekti, ben de ona durumunu bir kez daha gözden geçirmesi için fırsat tanıyacaktım. Gerçekte elimde hiçbir güç yoktu. Soruşturma açıldığında nasıl davranacağımı bilmiyordum. İlgili kanunlar hakkında hiçbir fikrim yoktu. Bu nedenle İzmir'deki avukattan yardım isteyecektim ve doğal olarak da babam işe karışacaktı ve kendim için daha da zor bir durum bekleyebilirdim. Tiyatrolarda başroldeki oyuncunun zaman zaman kötü durumlara düşmesi gerekir. Daha sonraki bölümlere heyecan verir çünkü. Bu nedenle müdürün odasına girdiğimde olabilecek en kötü senaryoya göre hazırlanmıştım. Onun tam önünde durdum, sakın bir tavırla beklemeye koyuldum. Müdür başını öne eğmiş bir yazıyı okumaya çalışıyordu. Hafiften öksürünce bana baktı. Gözlerinde belli belirsiz bir dostluk ifadesi vardı. Gözlüklerini düzeltirken, - Ah evet, geldin demek, bak evladım öteki fabrikaya gideceksin. Sana oradan bir numune verecekler. Şoföre söyle hemen bir araba hazırlasınlar, dedi.

Benimle evladım diye konuşması aramızda geçenleri düzeltmek için özellikle seçilmişti. Kısacası ona yaptığım tehdidi görüyor ve bu işe karışmama kararı alıyordu. Durum yine benim senaryoma uymamıştı. Oysa karşı çıkıp soruşturma açması gerekirdi. Oyunu heyecanlandırma, seyirciyi hırslandırma olanağımı kaybetmişim. Gerçekte canım sıkılmıştı ama belli etmedim. Madem ki böyle bir senaryo seçmişti kendisine ben de ona göre oynamalıydım. İyi de böyle bir senaryo hazırlamamıştım ki. Ne yapacağımı bilemedim bir an. O an içimden geldi, gülümsedim, - Siz emredin sayın müdürüm, hemen gidiyorum, dedim.

Niçin böyle davrandığımı açıklayamam. Müdürün senaryosuna en uygun davranış biçimini göstermek için belki de. Onun da hoşuna gitmiş olmalı ki, karşılıklı gülüştük. Asıl senaryoya göre ise artık müdür bey Ayhan beyden yana değildi. Şimdi elimdeki o küçük kağıt parçasını kullanabilirdim. Arabaların bulunduğu yere doğru ilerlerken, müdürün mutlaka kaymakam beyle konuştuğunu ve sonuçta benden yana tavır aldıklarını düşünüyordum. Yani işler Ayhan bey açısından kötüye gidiyordu. Oyuna heyecan katma olanağımın kalmaması, finalin daha çabuk gelmesine yol açacak gibiydi. Tam bu sırada Yüksel beyle karşılaştım.

- Ben öteki fabrikaya gidiyorum, dedim.

- Eee, bundan bana ne?

- Şey, sen de gelmek ister miydin?
- Niye?
- Ne bileyim ben, belki gezmek istersin.
- ...
- Hem ben seninle konuşmak istiyorum.
- Ne hakkında?
- Bir yolsuzluk.

Yüksel beyin yüzündeki o umursamaz tavır kayboldu, merak ve heyecan içinde bana baktı.

- Nasıl bir yolsuzlukmuş bu?
- Ayhan bey üzerine, sahte belge düzenlemek.
- Neee!!!!, yok canım, nasıl emin oldun?
- Çok basit, İzmir'e gittiğimde avukata sordum

Yüksel bey heyecandan yerinde duramıyordu. Sağa sola baktı, iyice yanıma yaklaştı.

- Bunu başka kim biliyor?
- Elbette Ayhan bey ve o guruptakiler

Yüzünü buruşturdu, beğenmemiş bir tavırla,

- Boş versene sen ya, çoktan kılıfı hazırlamışlardır bile, dedi.
- Hayır, bütün belgeler benim elimde, onlar için artık çok geç.

Kolumdan tuttu, kuytu bir yere gittik, makinelerin üzerine oturduk. Birer sigara aktık. Yüksel bey,

- Şimdi sen bu işi baştan anlat, dedi.

Sesi neredeyse heyecandan titriyordu. Sanki çok önemli bir keşifte bulunmuş gibiydi. Sakin bir sesle olanları bir bir anlattım. Yani, önceki sahnelerin bir özetini verdim. Kaymakam beyin toplantılarda benimle nasıl tehdit edici konuştuğunu, müdür beyin istifamı istediğini söyledim. Yüksel bey dikkatle beni dinliyordu.

- Vay canına neler olmuş yahu, diye ekledi konuşmam bitince.
- İzmir'deki avukat bu işten onlar zararlı çıkar ama sen de zor durumda kalırsın demişti bana. Ama

düşündüm, ben zor durumda kalsam bile en fazla istifa eder çeker giderim.

- Yok canım, böyle şeyler söyleme, sana ihtiyacımız var, dedi Yüksel bey ve ekledi,

- Tüm belgeler sende değil mi?

- Evet,

- O zaman tek başına hareket etme. Ayhan bey zaten burada sevilmez. İşçiler de yönetimden hoşnut değiller. Belki işçiler lehine bir sonuç alabiliriz bu olaydan.

- Sen mi yardım edeceksin?

- Yalnızca ben değil, pek çok kişiyi ardında bulacaksın.

- ....

- Şimdi bu konuyu burada bırakalım, hatta yolda bile konuşmayalım.

O an kendimi şöyle bir yokladım. Aman Tanrım, büyük bir hata yapıyordum galiba. Çünkü senaryonun bundan sonrasını hiç düşünmemiştim. Oyun eksik kalmıştı. Yüksel beyin pek çok kişiyi ardında bulacağını söylemesinin tek bir anlamı olabilirdi, bundan sonraki bölümlerde başkalarının yazdığı senaryoya göre oynayacaktım. Kahramanlığım, baş aktörlüğüm sürebilirdi ama yazar ben olmayacaktım. Kendi kendime çok kızdım o an. Eksik iş yapmış, senaryoyu bir bütün halinde ele almamıştım. Şimdi de final sahnesinin yazılmasını başkalarına bırakmak üzereydim. Üstelik oyun bu ana kadar pek siyasi değildi. Son sahne ise solcular tarafından yazılıyordu. Buna izin vermemeliydim ama bir kez daha ne yapacağımı bilemedim.

Aradan geçen yarım saat sonra arabamız bu Anadolu kasabasından epey uzakta, asfaltta hızla yol alıyordu. Yol her zamanki gibi yarı asfalt yarı şoseydi. Kimi zaman yağ gibi kayıyor, kimi zaman bir çukurdan ötekine dalıyorduk. Yüksel bey yanımda oturuyordu ama hiç konuşmuyorduk. Birer sigara yaktık, derin nefesler çektik. Doğa her zamanki gibi güzeldi. Yemyeşil ormanlar arasından geçiyorduk. Gökyüzü maviydi. Havada tek bir bulut bile yoktu. Sağımızda solumuzda yarı sararmış tarlalar görünüyordu. Bazılarında tanımadığım bitkiler vardı. Ben öteki fabrikaya daha önce gitmiştim ama müdürü ile tanışmamıştım. O sıralar izinliydi galiba. Ansızın yaşantımdaki ilk kazayı buralarda bir yerlerde gördüğümü anımsadım. Galiba o noktayı geçmiştik. Acı bir tat kapladı ağzımın içini, dikkatimi başka yerlere verip unutmaya çalıştım. Ama o son sahne birkaç kez daha yinelendi hayalimde. Çarpışmanın tok sesi ve havada uçuşan ayakkabı.

Daha çok kamyonların park ettiği bir yerde mola verdik. Kendinden emin adımlarla ağaçların altındaki bir masaya doğru ilerledim. Yüksel bey de arkamdan geliyordu. Şoförümüz lastiklere hava basacakmış, öyle söylemişti. Altında oturduğum ağaca baktım, küçük küçük yaprakları, yerlere kadar eğilmiş dalları vardı. Gövdesi yeşilimsiydi, yaprakları küçük kayıkçıları andırıyordu. Gözlerimi bir süre dallarda gezindirdim. Küçük böcekler ve sinekler vardı aralarında. Yüksel bey bu kadar sessizlikten sıkılmıştı.

- Eee, hiç konuşmuyorsun, dedi.

Gözlerimi ona çevirdim. Yolsuzluk üzerine konuşmayacaktık, öyle kararlaştırmıştık. O halde ne demeliydim? Laf olsun diye sordum,

- Bu ne ağacı?

Yüksel bey kayıtsızca ağaca baktı,

- Söğüt

- Ya, demek söğüt ağacı buymuş.

Yüksel bey alaycı bir şekilde gülümsedi,

- Daha önce hiç görmemişmiydin?

- Hayır.

Yüksel sustu, elini uzatıp daldan bir yaprak kopardı.

- Bundan sonra neler olacak, diye sordum.

- Bu konuyu konuşmayacaktık hani.

- Ya merak ediyorum.

Başroldeki oyuncu olarak oyunun bundan sonrasını merak etmem doğaldı. Üstelik senaryo yazarlığına kendi elimle Yüksel beye teslim etmiştim.

- Ne olacağını ben de bilmiyorum, tanıdığım birkaç kişi var, onlara danışmam gerekiyor.

- Yani bu olayı herkese duyuracaksın.

Yüksel bey uzun uzun güldü. Sonra bana döndü,

- Biliyor musun, toplumlar belli sınıflardan oluşurlar. Ben kendi hesabıma işçi sınıfının yanındayım. Ayhan bey gibilerinin ise sınıfı yoktur, onlar parazitlerdir, temizlenmeleri gerekir.

Söylemek istediğini tam olarak anlamamıştım. Merakla yüzüne baktım. Açıklama gereğini duydu.

- bak şimdi, ben köleyim, sen asilsin, ben işçiyim, sen işverensin, sonuçta ben sömürülenlerden yanayım, sen ise sömürensin. Ama Ayhan bey gibileri var ya, işte onlar parazit. Bu nedenle senle ben yani sömürülenle sömüren bir olup bu parazitleri yok edeceğiz, hiç kaçış yok.

- Biraz garip işbirliği olmadı mı?

- Elbette öyle oldu, Ayhan bey parazit, tüccar Ali be düzenin kendisi, kaymakam ise düzenin koruyucusu. Aralarında dostluk ilişkisi var gibi görünüyor, belki gerçekten iyi dostlar ama bu

düzende parazitlere yer yok. Hep birlikte bu tür parazitleri yok edip, sınıf mücadelemizi kaldığımız yerden sürdüreceğiz. Tamam mı?

Ona bir şey söylemedim. Daha doğrusu o an söyleyecek söz bulamadım. Toplumun sınıflardan oluşması benim tiyatro bakış açısına uymuyordu. Oyuncular arasında bir farklılık varsa eğer, bu onların yeteneklerinden doğmaktaydı. Figüranlar daha iyi yetenek göstermedikçe bir üst role çıkamazlardı. Tiyatro sahnesinde devrim yapmak, figüranların baş rolü oynayacağı yeni bir senaryoyu uygulamaya sokmaktan başka bir şey değildi. Ama o zaman da eski figüranlardan ancak bir tanesi yeni başrol oyuncusu olur, diğerleri için bir şey değişmezdi. Yeni başrol oyuncusunun, figüranların en yeteneklisinden seçileceğini söylemek için kahin olmaya gerek yoktu. Sonuçta ne yaparsanız yapın, devrim yapmak, yeni bir başrol oyuncusu yaratmaktan öte anlam taşımazdı.

Fabrika müdürü hararetle karşıladı bizi. Benimle tanışmayı çok istiyormuş. Özenle döşenmiş odasına çıktık, oturup konuşmaya başladık. Meyve suyu içtik, konuştuk. Çay içtik, konuştuk. Kahve içtik, konuştuk. Konuşmalarımız çeşitli konuları kapsamasına karşın, ağırlık ülkemizin kalkınmasıydı. Dış ticaretten baraj yapımlarının hızlandırılmasına kadar her şeyi inceledik ve sonunda kalkınmanın organizasyondan geçtiği sonucuna vardık. Sanırım fena fikir değildi. Ama gerek kampüste, gerekse fabrikada benzer konuşmalarda daha başka sonuçlara ulaşıyorduk. Bu gün neden böyle değişik bir yol keşfettik, bilmiyorum.

Yaklaşık iki saat geçmişti, ülkemizi kalkındırırken zamanın nasıl geçtiğini anlamamıştık, müdürün emriyle hazırlanan bir arabaya binip madenlerin çıktığı yere gittik. Yolda müdürden başka konuşan olmadı. Ne de olsa buraların baş oyuncusu oydu. Baş oyuncu olmanın her türlü gösterisini yapmaktan geri kalmıyordu. Bu arada yol öylesine bozuktuk ki arabamız her an dağılıverecekmiş gibi sarsılıyor, müdür beyin kelimeleri metal sesleri arasında kaybolup gidiyordu. Maden neredeyse dağın tepesinden çıkıyordu. Ulaştığımız noktada hiçbir yer bizden daha yüksekte değildi. Mühendislerin ve şantiye şeflerinin kaldığı portatif eve girdik. Masaların çevresinde toplanmış mühendislerle tanıştık, oturup konuştuk. Neler konuşulduğunun farkında değilim. Benim gözüm dışarıdaydı. Gökyüzü hemen yanımdaydı, elimi uzatsam yakalayacaktım sanki. Çevremiz çam ormanlarıyla kaplıydı. Nasıl oldu anlamadım, müdür ile mühendisler arasında bir tartışma başladı. Konu beni hiç ilgilendirmiyordu. İzin isteyip dışarı çıktım. Madenden daha yukarıya doğru tırmanmaya başladım. Çevrem kelimenin tam anlamıyla ormanlıktı. Lise çağlarımı anımsadım o an. Bir keresinde yine böyle bir dağa tırmanmış, dağcılık zevkinin ilk tadını orada almıştım. Şimdi ikinci kez tadıyordum. Hafiften bir rüzgar esiyordu, o tatlı rüzgar sesini duymaya başladım. Tertemiz hava, sakin bir doğa ve yemyeşil çam ormanları. Bir ağacın altına oturdum. Gözlerimi kapadım. Yaşadığımı anladım o an. Müthiş zevk alıyordum orada bulunmaktan. Bu şekilde yaşamı sürdürme olanağım olsa, bin yıl kalabilirdim burada. Gözlerimi açtım, toprağa baktım. Küçük bir karınca telaşlı adımlarla önümden geçti. Ardından bir tırtıl çıktı ortaya, bana göre yavaş, belki kendisine göre son hızla, taşlardan birisinin altına girdi. Rengarenk bir kelebek dans ederek çevremde uçtu. Az ilerde bir eşek olduğunu fark ettim. Sakince otluyordu. Her şeye dikkatlice bakmaya çalıştım. Karınca, tırtıl, kelebek, gökte uçan kuşlar ve hatta şu ilerde görünen eşek, bu olağan üstü tablonun içine sanki bilerek konulmuşlar gibiydi. Yaşam işte buydu. Doğallık ve olduğu gibi varolmak. Ne insanın aşağıda oynadığı insanlık dışı sahneler, ne insan adına yapılan insanlık dışı hareketler, ne düzen adına yapılan düzensizlikler vardı burada. Hiçbir abartma yoktu. Ne bir karınca diğerine efendilik taslar ne de bir kelebek tırtıla yukarıdan bakardı. Doğa adına, kendine adına nasıl kavramışsa varlığını öyle yaşıyordu varlıklar.

Her şey olduğu gibiydi ve yaşam gerçekte buydu. Ve kendisini bunun dışında sayan insan gerçekte kötü bir şekilde yanılıyordu. Önümdeki tablonun dışına çıkmak, ancak yaşamının bu tablo içinde olduğunu bilenlerin yapabileceği bir şeydir. Eğer bunun farkında değilseniz, yaşamınızın da farkında değilsinizdir. Kendi varlığının bilince olmak, diğer varlıklardan farklılığı fark etmek için önümüzde tabloya dışarıdan bakmak gerekir. Tüm koşullandırılmışlıktan arınmak, şu an bir maden havzası, başka bir zaman bir sokak, şehir, sinema, ev ya da bir yol biçiminde karşımızda duran tabloya dışarıdan bakmak, işte varlığımı ortaya koyabileceğim biricik yol.

3 Haziran Cuma

Yaz başının bu güzel sabahında işe yürüyerek geldim bu gün. Yaşam tiyatrosunun yapmacıklarından uzak, kendi halinde varlıklarını sürdüren ağaçların arasında dolaştım. Güneşin ilk ışıklarıyla aydınlanan dağlara bakıp, tertemiz havayı ciğerlerime çektim. Varlığım sevmenin verdiği güçle silkindi, mutlulukla gülümsedim. Yaşamayı seviyordum. Doğayı seviyordum. Ya insanlar? Yaşam tiyatrosunun saçma sapan rollerini kapmak için birbirlerinin kuyusunu kazan acımasız aktörler dışında, yaşamı ve varlıklarını sürdüren tüm insanları seviyordum. Hatta o kaba saba ve görgüsüz köylüler bile bana güzel görünüyordu. Kaba ve görgüsüzdü köylüler. Birkaç tanesi uzakta görünen tarlaların ortasında iki büklüm olmuş çalışıyordu. O an fark ettim. Buradaki köylülere ilişkin düşüncelerimde bir yanlışlık var. Onlar bu tiyatrodaki rol yapmıyorlar. Tüm doğallıklarıyla varlar evrende. Nasıl bir kuş yuva yapmak için koşuşturuyorsa onlar da öylece çalışıyorlar. Nasıl bir kuş dişisi için neşeli bir türkü tutturalıyorsa, onlarda öylece şarkı mırıldanıyorlar. Tarlanın ortasında iki büklüm çalışırken yaşamın ne olduğu ile ilgili değil, doğanın bir parçası olarak yaşıyorlar. Kısacası, önüme serilen tablonun güzel bir ögesi halindeler ve onu bozmaya çalışmıyorlar. Hatta rengarenk giysileriyle ona renk katıyorlar.

Öğleye doğru fabrikada önemli hiçbir şey olmadı. Alışılmış işleri yaptım. Öğle tatilinde Yüksel Bey yanıma geldi ve benimle görüşmek istediğini söyledi. Fabrikanın bahçesine çıktık, ağaçların olduğu yere doğru ilerledik. Yeşil çimenlerin üzerine özenle yerleştirilmiş bir bankın üzerine oturduk. Yüksel bey, - Bak Noyan, eski yönetim kurulunun yaptıklarına ilişkin iyice düşündüm. İktisatçı bir arkadaşımı çağırdım, öğleden sonra defterleri inceleyecek, ne dersin, diye sordu.

- Olur elbette, ne de olsa işin uzmanı daha iyi sonuç alır diye karşılık verdim.

- Ancak bu iş gizli olacak.

- Nasıl yani?

- Şimdilik diğer üyeler bilmeyecek.

Sesimi çıkarmadım, başımı sallamakla yetindim. Canım bu konuda konuşmak istemiyordu. Oysa senaryoyu bu hale getiren bendim. Canımı sıkan bir şey vardı, bir yerlerde hata yapmışım gibi geliyordu bana. Kelimeler yetmiyordu anlatmaya ama tümüyle rahat değildim. O an aklıma geldi ve Yüksel beye döndüm.

- Beni düşündüren bir şey var, dedim.

- Nedir o?

- Ahmen beyin durumu. Eğer Ayhan beyin yaptığı bu iş yasalar açısından kesin bir yolsuzluksa, bu durum eski yönetim kurulu üyelerini de kapsar. Böyle olunca Ahmet bey de zarar görür. Oysa o iyi bir insan.

Yüksel bey şöyle bir düşündü,

- Haklısın ama öncelikle defterleri inceleyelim onu sonra düşünürüz, dedi.

Ne garip, benim yazdığım senaryo artık iyiden iyiye değişmeye başladı. Kendi yazdığım oyunun oyuncu olmamak, işte canımı sıkan gerçekte bu olmalı. Artık senaryo düzenleme tamamen Yüksel beyin eline geçti. Üstelik o bunun farkında değil. Berbat bir durum bu. Yerimizden kalktık, ben gizlice toplantı salonuna girdim. Saçma bir davranış elbette, gizlenmeme gerek yoktu ki. Çünkü derneğin kasası bana aitti, dilediğim zaman gidip kasada işlem yapabiliirdim. Yine de gizlendim. Sanki suç işliyormuşum, hırsızlık yapıyormuşum gibi geldi bana. Kalbim heyecanla çarpıyordu. Kasayı açtım, defterleri çantama yerleştirdim sonra geldiğim gibi gizlice dışarı çıktım. Yüksel beyin yanına gittim ve çantayı ona verdim. Yüksel beyin arkadaşı defterleri onun kampüsteki odasında inceleyecekti.

Öğleden sonra ofiste Esra ile yalnız kaldım. Ben gazete okurken o da daktiloda yazı yazıyordu. İşini bitirince kağıtları çıkardı ve özenle önündeki dosyaya koydu. Bana baktı ve,

- Öğle yemeğini beğendiniz mi, diye sordu.

- Eh işte, aç kalmamak için yemek gerek.

- Bazen yemekler çok kötü çıkıyor.

Eğer insanın karşı cinsten birisiyle konuşurken olağan üstü zevk alması aşk ise, ona aşık olduğumu itiraf etmeliyim. Esra ile konuşuyordum. Ve geçen gün olduğu gibi bu kez kendimden geçiyordum her kelimedede. Kullandığımız kelimelerin önemi yoktu, anlamı, içeriği yoktu. Oysa ikimizin de bundan fazlasıyla zevk aldığını gösteren belirtiler vardı. Kelimelerin kendi anlamlarından başka anlamlar verdikleri konuşmamız uzadıkça, aldığımız zevk de artıyordu. Örneğin, - Anneniz kim bilir ne güzel yemekler yapıyordur, derken aslında söylemek istenen onun güzelliği idi.

- Ah öyledir, bir yeseniz, dilinizi ısırırsınız, karşılığı ise açıkça bir aşk ilanıydı.

- Siz de yemek yapıyor musunuz, diye sorduğumda çıkan anlam, benimle sevişir misiniz, olabilirdi.

- Ah, evet, ben de iyi yaparım, buna meraklıyım, diyen Esra, sevişme teklifimi kabul etmekteydi belki de. Üstelik buna istekli ve arzulu olduğunu belirterek.

Yaşam tiyatrosunda oynamaya değer tek oyun şeklidir aşk. Sevginin ve aşkın olduğu oyun, iki kişilik tiyatrolarda rol yeteneğimizi en üst düzeye çıkarır. Doğuştan gelen bu yeteneği bol bol değerlendiririz. Üstelik seyircimiz de olsun istemeyiz. Yalnızca iki kişi için, yalnızca sevgi için

vardır bu oyun ve daha güzel düşünülemez. Bu fabrikada ise aşk oyunu oynamak olanaksız. En başta yalnız kalmıyor insan. Yaşadığım o güzel an, üstelik daha da sürebilecekken, işçilerden birisinin beni çağırmasıyla bitti.

Mesai bitiminde hemen arabaya atlayıp kampüse geldim, Yüksel beyin odasına çıktım. Kapıyı Yüksel bey açtı. Odada ondan başka üç kişi daha vardı. Hepsi kendisini tanıttı. Biri avukat, birisi işçi temsilcisi, birisi de iktisatçı. Hepsi de genç insanlardı. Her türlü işlerini bırakıp buraya gelmiş olmaları düşündürücüydü. Ortadaki masanın üzerinde defterler vardı. Yığınla karalanmış kağıt yerlere taşmıştı. Loş bir ışık aydınlatıyordu odayı ve sigara dumanından göz gözü görmüyordu. Sahne fena sayılmazdı. Küçük bir odada beş kişi, zorlukla aydınlanan yüzler, havada duman bulutları, ortada bir masa ve yerde kağıtlar. Seyirci böyle bir sahneden önemli kararlar çıkacağını, oyunun sürükleyiciliğinin artacağını hemen anlayabilirdi. Baş rol oyuncusu da sahnedeki yerini almıştı artık diyalog başlayabilirdi. Ortaya doğru ilerledim, kendinden emin, hatta biraz emir verir havayla sordum, - Nasıl, bir şeyler buldunuz mu?

İşçi temsilcisi hemen atıldı,

- Neler bulduk neler, sizin gösterdiğiniz fatura bile nispeten yasal sayılır. Öylesine soyulmuşuz ki, şaşmamak elde değil, dedi.

- Yani bu durumda eski yönetim kurulu suçlu oluyor

Avukat söze karıştı,

- Buna mahkeme karar verir ancak yeterli delillerin olduğunu söyleyebilirim. Mahkeme açmaya hazırız.

Yüksel beye baktım, memnun gülümsüyordu. Oyuna sonradan girmiş ama neredeyse baş role yakın bir yer edinmişti. Şu an bu sahneyi izleyen birisi olsam, Ahmet beyin durumunu merak eder, onun da yargılanacağını düşünüp üzülürdüm. Yüksel beyin yanına yaklaştım, kısık bir sesle, - Ahmet beyin durumu ne, deyi sordum.

- O iş tamam, onun yasal olmayan hiçbir kararda ve ödemede imzası yok.

- Nasıl olmuş bu?

Avukat bir kez daha söze karıştı.

- Arkadaşlar, öyle fısıldayarak konuşmayın, burada gizli hiçbir şey yok, dedi.

Yüksel bey durumu açıklamak istedi.

- Yok canım, Noyan bey bizim Ahmet'in durumunu soruyor.

- Onun Ayhan beyle ilgisi yok, bunu kanıtlayabiliriz, diye atıldı işçi temsilcisi.

- Nasıl?

- Ayhan beyle arkadaşları usulsüz bir iş yaptıklarında onu toplantıya çağırمامışlar, hiç imzası yok.

O an biraz olsun hafifledim. Artık her şey hazırды. Ayhan beyle oynadığımız oyunun sonuna gelmiştik. Ve bu satranç maçında mata giden kombinasyon başlayabilirdi. Masanın yanına oturdum, tutulan notlara baktım.

- Defterlerin incelemesi bitti mi, diye sordum.

- İncelediğimiz kadarıyla bile yeterli, diye yanıtladı iktisatçı.

Oyun bitmek üzereydi ve seyircinin kafasında bir soru işareti kalsın istemiyordum. Hemen içinde bulunduğumuz sahneye şöyle bir uzaktan baktım. Evet, görüntü yönetmenliği açısından iyi duruyordu. Ben masanın başına oturmuştum, diğerleri hala ayaktaydı. Merakla bana bakıyor, soracağım soruyu yanıtlamaya hazırlanıyorlardı. Yarı yarıya aydınlanan yüzler, yapılan işin hiç de romantik olmadığını tüm açıklığıyla gösteriyordu. Bu sahneyi daha da iyi hale getirecek bir soru sormalıyım ama ne? Senaryonun bu noktasında takılıp kalmıştım. Üstelik saatler boyu düşünecek zamanım da yoktu. Tam zamanında aklıma geldi. İyi ama bu adamların Ayhan beyle ne alıp veremediği vardı? Neden bu işle bu kadar ciddi biçimde ilgileniyorlardı? Şu ana kadar oynanan kısımda seyircinin kafasında kalan soru bu olmalıydı. Sahneye geri döndüm, odadakileri birer birer süzdüm, sonra, - Beyle lütfen oturur musunuz, kafamda hala bazı sorular var, dedim.

Herkes merakla bana bakmayı sürdürürken bulduğu bir yere oturdu. Onlara biraz yüksekte bakıyor, iyi eğitilmiş ve soğukkanlı bir İngiliz asilzadesi tavrı sergiliyordum. İşçi temsilcisine döndüm,

- Niçin burada olduğunuzu sorabilir miyim, dedim.

Harika bir soru sormuş, sahneyi olabilecek en heyecanlı hale getirmiştik. En azından ben öyle görüyordum. Seyirci tam oyun bitiyor derken, bu soru hala farklı bazı şeylerin olabileceği umudu doğuruyordu. Temsilci şaşkınlıkla yerinden sıçradı.

- Ne, nasıl, ne gibi yani, gibi sözlerle kekeledi.

Avukat ne yapmaya çalıştığını anlamıştı ve o oyunun bitmesini istiyordu. Hemen atıldı,

- Noyan bey, bu dernek buradaki işçiler tarafından kurulmuştur, amacı da işletmenin çalışma ortamını işçiler lehine geliştirmektir, temsilci o nedenle burada buluyor.

- Peki Ayhan bey nasıl bu derneği ele geçirdi acaba? O işçilerin oyuyla değil mi?

İşçi temsilcisi bana kırılmıştı,

- Noyan bey siz ne diyorsunuz Allah aşkına, bu dernek bir türlü dernekleliğini yaşayamadı ki. Ayhan beyi tanımıyorduk, işin başında okumuş birisi olsun dedik, daha ilk seçimde başkan seçtik, bir daha da geri alamadık.

- Bu nedenle mi Ayhan bey üzerinde bir şüphe uyanınca hemen saldırıya geçtiniz?

Gerçekte sert bir ifade kullanmak istememiştim, buradaki saldırı kelimesi doğru olmadı. Ne var ki yaşam tiyatrosunda konuşmaları yaparken, normal senaryo yazarları gibi kelimeleri özenle seçme olanağınız olmuyor. Odada buz gibi bir hava esti. İktisatçı, belki de her aktörün imreneceği davudi bir sesle, ama ortamı yumuşatmaya gayret eden tavırla seslendi, - Noyan bey, siz daha iyi biliyorsunuz ama, bu derneğin çok iyi gelir kaynakları vardır. Sizin bilmediğinizi sandığım şey, Ayhan beyin bugün sahip olduğu her şeyin gerçekte bu işçilere ait olduğu. İşte biz bu gidişi durdurmak için buradayız. Belki geçmişteki alacaklarımızı tahsil edemeyiz ama en azından geleceği kurtarıyoruz.

Avukat üzerinde daktilo ile yazılmış yazılar bulunan bir kağıt uzattı önüme.

- Bunu imzaladığımız anda iş tamam, dedi.

- Ya yönetim kurulunun diğer üyeleri?

- Elbette onlara da imzalatağız.

O an durakaldım. Ne yaptığımı, niçin yaptığımı sordum kendi kendime. Burada sıkılmıştım, biraz oyun oynamak istedi canım. Biraz da Ayhan beyin yüksekten bakan gururuna çeki düzen vermeyi niyetim. Oysa şu an işlerin gidişi değişiyordu. Ayhan beyin geleceği üzerinde, onun haberi olmadan karar alma durumunda olduğumu hissediyordum. Tanrım, bu ne büyük bir sorumluluktur. Bu sahnede iyi kötü oynanan oyunun bir insanın mutsuzluğu ile bitsin istememiştim. İstememiştim kişiler üzülsünler. Ama her oyunda olduğu gibi, sevinenlerin olması için üzülenlerin bulunması gerekiyordu. Benim yazdığım, benim oluşturduğum bu oyunda en azından sevinenler, üzülenlerden çok daha fazlaydı. Bu düşünceyle biraz rahatladım. Ayağa kalkıp dolaşmaya başladım. Yüksel bey bıkkın bir sesle bana seslendi, - Noyan, bir sorun mu var, neden imzalamıyorsun?

Evet anlamında başımı salladım.

- Ortada düşünecek bir sorun olduğunu hiç mi hiç sanmıyorum, diye yüksek sesle söylendi işçi temsilcisi.

Haklıydı elbette, Ayhan beyin verdiği açık çok büyüktü ve sonuç onun adına iyi olmayacaktı. Sahneyi biraz daha sürdürecektim bir soruya gerek vardı şimdi.

- Ne yapmayı düşünüyorsunuz, diye sordum. Avukat yanıtladı.

- Şimdiki yönetim kurulundan gerekli belgeleri aldıktan sonra, yasal mercilere müracaat edip işi araştırarak ve suçluların cezalandırılmasını sağlayacağız. Her şey hukuk kuralları içinde olacak.

Avukat yanıtından emin olup olmadığını anlamak istercesine gözlerime baktı, devam etti.

- Üzülmenize gerek yok mühendis bey, kişi suç işlerken sonuçlarını daha önceden kabullenir zaten, dedi. İşçi temsilcisine hemen atıldı,

- Merak etmeyin şefim, gerekirse sizi korumayı üzerimize alırız, diye ilave etti.

Elimde olmadan gülümsedim. Bu işe gererken yaşamının tehlikede olduğunu hiç düşünmemiştim zaten. Penceredeki kalın tül perdeler ışığın yeterince içeri girmesini engelliyordu. Bu nedenle loştu oda. İnsanların yüzü anca aydınlanabiliyordu. Hatta karanlıktı yüzler. Yaptıklarımız karanlık işlermiş gibi geldi bana. Kimse konuşmuyordu. Hava alacak yer bulunmadığından belki, belki de yapılan işin ağır yükünden terlemişti yüzler. Sigara ve ter kokusu karışımı ağır bir koku kaplamıştı odayı. Gidip penceredeki tüllerden birisini çektim, temiz hava içeriye hücum etti, derin derin nefes aldım. Madem ki bu oyun oynanacaktı, madem ki tiyatroya heyecan gelecekti ve madem ki Ayhan bey yaptıklarının sonuçlarını önceden kabullenmişti, o halde düşünmeye gerek yoktu. İmzayı basar, sonra sahneden iner ve oyunun final bölümünü seyrederdim. Sessizlik ve düşünce ne denli uyum içinde olabiliyorlar bazen. Pencereden dışarı bakarken yavaşça kendimden ayrıldım. Kapının yanına gidip, odayı seyre başladım. Yüksel bey sigarasından derin nefesler alıyor, bekleyen insanı oynuyordu. Diğerlerinin ondan farkı daha heyecanlı beklmeleri ve sabırsızlık göstermeleriydi. Ben ise pencereye dayanmış, pişmanlık ve vicdan azabı ile iyi işler becermiş birisinin gururu karışımı, garip duygular içindeki birisini oynuyordum. Kısacası hepimiz aktörlük sanatının çeşitli örneklerini veriyorduk. Ve benim odada bulunanlardan hiçbir farkım yoktu. Oyunu ciddiye alıyordum ve içimden gelerek oynuyordum. Ya bilinç, ya yaşamın bir tiyatro oyunu olduğu, hiçbir şeyin ciddiye alınmaya değer bulunmadığı düşüncesi? Ya varlığın bir hiç olduğu, olayların sonunda kocaman bir hiç ile sonuçlandığı bilgisi? Bunlar yoktu odada. Oyunun kötülüğünden iğrenip köşe bucak kaçmış gibiydiler. Onları geri getirmeliydim. Kendimi toplarlardım, gelip masadaki yerimi aldım. İmzalamam gereken kağıt hala önümde duruyordu.

- Bu kağıdı imzaladığım taktirde olacakları biliyorum. Suçlular cezalandırılacak, peki söyler misiniz bana sonra ne olacak, diye sordum.

Avukat şaşkınlıkla başını kaldırdı.

- Sonra? Sonra her şey eskisi gibi devam edecek. Eski yönetim kurulu cezalandırılmış olacak.

- Peki sonuç ne bunda?

- Adaletin yerine gelmesi.

- Ondan sonra her şey bitmiş olacak değil mi? İşçiler yine fabrikada çalışacaklar, müdür yine emirler verecek, kısacası yaşam daha önceki çizgisinde sürüp gidecek.

- Evet.

Yüksel bey yerinden kalktı elektrik ızgarasının üzerinde kaynayan demlikten herkese çay koydu, tepsi üzerinde önümüze getirdi. Avukat cebinden çıkardığı sigarasını bana uzattı, bir tane alıp yaktım.

- Takıldığım bir nokta daha var, dedim.

Avukat bıkkın bir sesle,

- Nedir o, diye sordu.

- Acaba Ayhan bey neden böyle bir defter tuttu?

- Bana kalırsa bu psikolojik. Ayhan beyin bu kasabada olağan üstü bir gücü vardır. Kimsenin kendisinden hesap sormaya kalkamayacağını düşünmüş olmalı.

Tam olarak anlayamamıştım, kaşlarımı çattım, bu kez iktisatçı yanıtlamaya çalıştı.

- Hayır, psikolojiyle falan ilgisi yok, bakın Noyan bey, eğer resmi bir işten para çalmaya çalışıyorsanız suçu hiç iz bırakmadan yapamazsınız. Örneğin yüklüce bir parayı cebinize atmaya çalışıyorsunuz. Olmayan bir malı ya da hizmeti almış gibi göstermeniz gerekir. Bunun için bir fatura bulmalısınız. Olmayan bir işleme ait fatura doğal olarak naylon fatura olacaktır. Uzman muhasebeciler bile naylon faturaların bıraktığı izleri kapatamazlar. Kaldı ki Ayhan bey doktor, muhasebeci değil. Bu tür aptalca açıklar vermesinin temelinde muhasebe bilmemesi yatıyor.

Avukat işin artık bitmesini istiyor olmalıydı. Bana doğru eğildi,

- Noyan bey, bu dernek kurulduğu günden beri Ayhan beyin yönetimindedir. Bu çevrede herkes ona muhtaçtır. Burada büyük şehirlerde olduğu gibi her köşe başında bir doktor yok ki. O da bunu sövmeyi çok iyi bilir ve sürekli kazanır. Çıkarları için yapamayacağı yoktur. Kumarbazdır, büyük oynamayı sever. Sanıyor musunuz ki ona karşı olanlar yoktur. Çok kişi bulunabilir. En başta da bizler varız. Ama hiç kimse Ayhan beye karşı gelmek istemediğinden bu güne değin yeterli delil toplayamadık. Şimdi siz bize bu kağıdı imzalamakla bu fırsatı vereceksiniz.

Tüm bu açıklamalarla Ayhan beyin neden böyle aptalca işler yaptığını öğrenmiş oluyordum ama tatmin olduğumu söyleyemezdim. Hoş, ne şekilde yapmış olursa olsun Ayhan beyin işi bitikti. Bunun nedenle şu ya da bu olmuş fark etmezdi. Senaryo kötü olabilirdi. Zaten hangi ünlü yazar her yönüyle mükemmel bir senaryo yazabilmiştir ki. Şu küçük kasabada oynanan oyunda senaryo hiç iyi değildi. Saçmalıktı baştan başa, seyredilmeye değmezdi. İşte ben, önümde duran kağıda imza atmamakla bu saçma sapan oyuna son verecektim. Cebimden kalemimi çıkardım, özenle imzamı attım. Ardından Yüksel bey yanıma geldi, o da imzasını attı ve kağıdı kaptığı gibi odadan çıktı. Diğer üyeleri bulup onlara da imzalatıracaktı. İşçi temsilcisi bana döndü, - Şefim, biraz önce neden imzalamadın da şimdi imzaladın? diye sordu.

- Biraz önce bir yolsuzluk kağıdına imza atacaktım. Şimdi ise bir perdenin kapanmasını sağlayacağım, dedim.

Odada bulunanlar garip garip bana baktılar. Onlardan izin isteyip dışarı çıktım. Artık işim bitmişti.

Akşam odamda otururken geçirdiğim günü düşündüm. Ayhan bey için hazırladığımız son perde ve Esra ile olan ilişkilerimiz. Birbirine zıt olaylarla dolu bir gündü benim için. Aşağıya indim, yemeğimi yedim. Sonra televizyon izlemeye başladım. Bu sırada telefonda çağrıldığımı söylediler. Gittim, arayan kaymakamdı. Yarın yapılacak pikniğe beni de davet ediyorlardı. İnanılır gibi değil. Ayhan bey de gelecektir mutlaka. Onun yüzüne nasıl bakacağım? Bir seyirci gibi elbette. Nasıl bir tiyatro yazarı, kötü rolde oynayan aktörün kötü sonunu seyrederken kendi yarattığı bu tip için üzülmezse, ben de öylece Ayhan beyin yüzüne bakacağım.

Bugün Ayhan beyin de dahil olduğu gurupla birlikte kasabanın hemen dışındaki mesire yerine gittik. Küçük bir ırmak geçiyordu buradan. Yavaş yavaş sanki kendisinin güzelliğiyle süslediği ölümsüz tabloyu bir kez daha seyretmek istercesine durgun akıyordu ırmak. Berrak suyun altı tamamen gözler önüne serilmişti, hem de hiç sakınılmadan. Bir kadın güzelliğinin hiçbir utanma duygusuna kapılmadan ve akla gelebilecek tüm cinsel duygulardan uzak, gözler önüne serilivermesi gibi. Kocaman ağaçlar yükseliyordu kenarlardan. Diz boyu otlar, tıpkı ünlü ressamların tablolarında göründükleri gibi, sanki doğayı tamamlamak için bilinerek oraya konulmuş gibiydiler. Ben ve Ayşe'den başka herkes orman müdürlüğünün yaptırdığı ağaç masada oturmuş kumar oynuyordu. Uzaktan baktığımda, onlar da tablonun içindeydiler. Ama nasıl bir natürmortta iğrenç bir yaratık tabloyu bozmaya yetiyorsa onlar da öylece, tablonun üzerinde kara bir leke gibi durmaya devam ediyorlardı. Ayhan bey ona yaptıklarından habersiz neşe içinde para sürüyordu. Gülüyor, güzel anlar geçiriyordu. Ama suçlu bir insandı o. Ve her suçluda olduğu gibi, gülmesi uzun sürmeyecekti. Aralarında suçlu olarak yalnızca Ayhan beyi görmek yanlış. Diğerleri de insanların bilgisiz olduğu bu yörede bilgilerini kötüye kullanarak kim bilir ne suçlar işlemiş, kim bilir kaç tane insanın canını yakmışlardı. Burada oynadığım oyunun bu amatör oyuncularını, kendilerine yaptıklarından habersiz öylece yaşamlarını sürdürüyorlar. Onlara hep bu gözle bakmıştım. Şimdi ise şu küçük kasabada insanlara diledikleri gibi yukarıdan bakabilme olanağına sahip bu idareci ve zengin takımını, büyük şehirlerde hiç görülmeyecek biçimde, artık gözüme o kadar da kötü görünmeyen bu küçük kabanın üzerine çöreklenmiş eski roma asillerinin acımasızlığında garip bir topluluk olarak görüyordum. Keşke yalnızca Ayhan beyin karşısına çıkan kahraman beyaz atlı prensi oynayacağıma, bu Romalı asillere karşı çıkan köleleri oynasaydım.

Bir sigara yaktım, yere oturdum. Irmağın biraz ötesinde tarla vardı. Sınırı hemen ağaçların yanından başlıyordu. Bir kez daha doğanın güzelliğine daldım, bıkmadan bilmem kaçınıcı kez onu seyre başladım. Ansızın bir şeyin ilerde kıpırdadığını gördüm. Minik bir tarla faresi, işinden evine geç kalmış aşık kocalar gibi telaşlı adımlarla toprak yığınları arasında kendisine yol arıyordu. Kimi zaman bize iğrenç gelen bu hayvan, burada göze hoş görünmeyi o denli kolay başarıyordu ki. Öylesine beceriksiz, öylesine aptalcaydı ki hareketleri kendi kendime gülmeye başladım.

- Niçin gülüyorsun öyle?

İrkilerek sesin geldiği yöne doğru baktım. Ayşe yanıma gelmiş, haberim olmamıştı. Kendimi toparladım.

- Bak, ilerdebir tarla faresi var.

Yapmacık bir çığlıkla ayağa kalktı, yine yapmacık bir tavırla çevresine bakındı.

- Nerede, nerede?

- İşte orada, tarlanın hemen kıyısında.

- Ayy, ben fareden çok korkarım.

- Neden?

- İğrenç, çok iğrenç.

- Hiç de değil, böyle bir doğal yapı içinde o da en az bir sincap kadar güzeldir.

Anlamsız anlamsız yüzüme baktı, kuşkulu gözlerle çevresini süzdükten sonra yanıma oturdu.

- Ne olursa olsun, yine de fareler iğrençtir.

- Ama önüne serili şu doğal güzelliğe baktığında farenin bu güzelliğin içinde olmaktan daha bir güzellik kazandığını görebilirsin. Eğer fare iğrenç geliyorsa, güzelliğin farkında değilsin demektir.

- Nasıl yani?

Beni anlamıyordu. Dinliyor, duyuyor ama anlamıyordu. Çünkü anlamak istemiyor, anlamak için en küçük bir gayret bile göstermiyordu. Ellerimi açtım, dört parmağımla bir kare yaptım. Tıpkı fotoğraf makinesinin vizöründen bakar gibi doğaya baktım.

- İşte, ellerini benimki gibi yap ve çevrene bak, sonra bana ne gördüğünü söyle.

Bir an yüzüme baktı, sonra dikkatini parmaklarımın üzerinde toplayıp aynı şeyi yaptı ve çevreye bakmaya başladı.

- Hım, ağaçlar var, otlar var, arkada tarla var, tarlanın gerisinde başka ağaçlar var. Onların gerisinde bir tepe var, tepede kocaman bir kaya parçası görünüyor, eee, işte hepsi bu.

Ona döndüm, daha başka şeyler de söylemesini beklercesine ona baktım. Canı sıkılmıştı,

- Aman, benim senin gibi dört gözüm yok, başka bir şey görüyorsan sen söyle, dedi.

Gerçekte onun benden beklediklerini biliyordum. Güzelliğini, çekiciliğini anlamalıydım, o zaman çok hoşlanırdı. Ama doğaya bakmayı bilmiyordu. Salt maddeydi gözüne görülebilenler. Ona dikkatlice baktım, o da dönüp bana baktı. Kahverengi gözlerinde ihtiras vardı ve aynen Işık gibi bakıyorlardı. İliklerime kadar titrediğimi hissettim. Ama bu kez deneyimliydim. O bakışların gerisinde nasıl bir tuzak olduğunu biliyordum. Ona ağaçlarda suyun köklerden yapraklara kadar nasıl yolculuk ettiğinden söz açtım, konuşmamız sinema ve müzik dedikodularına geçti. Ayşe bu süre içinde benimle olan ilişkilerinin tahmin ettiği gibi gelişmeyeceğini anlamış oldu. En azından ben öyle umuyorum.

5 Haziran Pazar

Bu gün nefis bir hava vardı. Erkenden uyandım, biraz jimnastik yaptım. Yeni başlayacağım bir projenin ön çalışmasını yapmak üzere fabrikada olmam gerekiyordu. Giyindim, kahvaltımı yaptıktan sonra fabrikaya yürüyerek gitmeye karar verdim. Doğanın bu sabah tazeliğinden pay çıkarmak, sevmek, sevgi içinde varlığımı bir kez daha damarlarımda duymak istiyordum. Şose yolda ilerlemeye

başladım. Yolun iki yanında ağaçlar vardı. Çeşit çeşit kuşların ötüşünden oluşan bir fon müziği tamamlıyordu onları. Uzaklarda tarlalar ve dağlar görünüyordu. Hafif pusluydu hava. Neşeli bir İngilizce parça tutturdum, ara bölümlerini ıslıkla çalarak seke seke yürümeye başladım. İşte yaşam buydu. Yaşam doğadan pay alabilmektir. Onun hem içinde yer almak ama ona uzaktan bakabilmek. Bir parçası olmak ama ayrı durmak, özgür kalmak. Sözün kısası, çok keyifli bir yürüyüş yapıyordum bu sabah. Hatta benim için itiraf etmek biraz zor olacak ama Londra'daki Hyde Park'tan daha iyiydi burası. Çünkü doğaldı.

Fabrikaya oldukça yaklaşmıştım. Esra'ların evi görünüyordu yüz adım uzakta. Ansızın evden birisi çıktı. Gençti ve ceketini sırtına almıştı. Bana bakıyor, hızlı adımlarla yaklaşıyordu. Esra'nın ağabeyi olabilirdi. Onu daha önce hiç görmemiştim. Nedenini bilmeden içimi bir tedirginlik kapladı. Çevrede başka insanlar aradı gözlerim ama yoktu. İkimiz de birbirimize yaklaşıyorduk. İçimden bir ses, "kaç, bu adamın niyeti kötü", diyordu. İçgüdüsel bir davranıştı belki. O an mantıksal bir nedeni yoktu. Sonunda karşı karşıya geldik, yanından geçip gideceğim sırada, - Noyan bey sen misin, diye sordu sert bir sesle.

Sesimi çıkarmadım, yalnızca başımı salladım.

- Gel şöyle, sana sualimiz vardır, dedi.

Kendime hakim olmaya çalışarak,

- Neden, diye sordum.

- Gel işte, konuşmamız gerek.

Yolun kenarına doğru, bir ağacın altına ilerledik. Adamın belinde duran bıçak gözümün altına ilişti bu anda, iliklerime değin titredim. Hayır, yalnızca bir oyundu bu. Karşımdaki adam kabadayı rolü oynuyor, beni korkutmaya çalışıyordu. Kendi hayalinde yazdığı bir senaryoyu uyguluyor olmalıydı. Ben de bu oyunca zavallı korkak, çaresiz, zayıf bir figürandım. Benim gibi üstün yetenekleri olan bir oyuncuya bu yapılırdı mıydı? Ondan daha iyi rol yaparsam, tersine ben onu korkuturdum ama kabadayılık benim hiç de yeteneklerim arasında olmayan bir rol biçimiydi. Bu nedenle en güçlü olduğum, sakin, soğukkanlı ama güçlü bir İngiliz asilzadesini oynamaya karar verdim. Bu düşünceyle sakinleştim, titremem kayboldu. Adam karşımda durdu bir süre, - Ulan, senin gibi okumuş birine yakışır mı ailenin namusuyla oynamak, dedi.

Hayır, ondan hiç korkmuyordum. Hatta başka bir koşulda karşılaştık onu sevimli bile bulabilirdim.

- Nereden çıktı bu, dedim sakin bir sesle.

Yere tükürdü,

- Ulan, dün bir odaya kapanıp kardeşimle birlikte olan sen değil miydin?

Demek Esra'nın ağabeyi buydu. Anlattıkları kadar varmış doğrusu. Şimşek hızıyla kafamda olayları değerlendirdim. Bizi gören işçi, kabadayılığı bilinen bu adamı bulmuş, ofisteki birlikteliğimizi bire bin katarak, biraz da onunla dalga geçerek anlatmış olmalıydı. Hatta aşırı şekilde kışkırtmış bile

olabilirdi. Şimdi ise bu ünlü kabadayı karşımdaydı. Hafifçe gülümseyerek, - Biliyor musun, senin oda dediğin yer, biz mühendislerin oturduğu ofisimiz. Kardeşin de orada bizim sekreterliğimizi yapıyor. Sana kim ne söylediğiye, yalan söylemiş arkadaşım.

Burnundan soluyordu kabadayı. Dişlerinin arasından konuşarak,

- orada bizim dostlarımız var, can ciğer, yalan söylemezler, dedi.

- Emin misin?

- Evet, eminim, var diyeceğin, ulan senin ananı ....., anladın mı?

Küfürlü konuşarak beni tahrik etmeye çalışıyor, ilk hareketi benden bekliyordu. Yalnızca,

- Hım, diye bir ses çıkardım.

Bu hareketim onu daha da kızdırmış olmayılı,

- Sen benimle dalga mı geçiyorsun, diye gürlledi.

- Yok canım, hiç olur mu?

Kelimenin tam anlamıyla çileden çıkmıştı. Yakama yapıştı, beni havaya kaldırmaya çalıştı. Ona göre ağır sayılırdım, ceketim buruştu ama havaya kalkmadım. Gözlerimi ona diktim. Bir kabadayı değildi o. Gözlerinde rol yapan bir insanın tipik parıltıları yanıp sönüyordu.

- Paralarım ulan seni, köpeklere yediririm leşini. Kız kardeşimden uzak duracaksın anladın mı? Kapının önünden geçerken başını çevireceksin. Onu görsen yolunu değiştireceksin. Yoksa doğrarım ulan seni.

- Öyle mi?

- Öyle ya, hem sen ne biçim konuşuyorsun ulan, şu yumruğumu görüyor musun? Dağıtıyorum suratını. İnsanla alay eder gibi konuşma.

Yumruğunu sıkmış, havaya kaldırmıştı. Ani bir silkinişle yakamı kurtardım, bir adım geri çekildim.

- Haydi vur bana, anneni, babanı ve en önemlisi kardeşini çiğne ve bana vur. Kardeşinin, ailenin namusunu düşünüyorsun değil mi? Ama yalan bu. Tam tersine, arkadaşlarının seninle dalga geçmesinden korkuyorsun. Öyle ya, kardeşin bir mühendisle gezip tozuyor. Sen buna izin veremezsin elbette. Peki hiç babana sordun mu, kardeşinle konuştun mu? Arkadaşların aileden daha mı yakın sana? Hayır, sen böyle yapamazsın, çünkü koruman gereken bir namın var. Ailenin namusunu değil, kendi namını korumaktan başka düşündüğün bir şey yok senin. Yalnızca kendin için, kendi çıkarların için, kendi bencilliğin için böylesin. Hadi, vur bana da kurtar namını.

Bir an nefesim kesildi, sustum. Hala birbirimize bakıyorduk. Şaşırmıştı, ne yapacağına karar veremiyordu. Derin bir nefes alıp ama aynı şiddetle konuşmayı sürdürdüm.

- kabul, bıçağın var beni öldürebilirsin. Cesedimi köpeklere de yedirebilirsin. Ama ailenin namusunu kurtardım diyemezsin. Çünkü ortada senin anladığın anlamda hiçbir şey yok. Birkaç kendini bilmezin seni makaraya almalarından başka bir şey yok. Aslında bunu sen benden iyi biliyorsun ama kurtarman gereken namın var değil mi? Üstelik bu nedenle sessiz sedasız gelip benimle de konuşamazsın. Tam tersine, kasabada ses getirecek bir şey yapman, en azından beni yaralaman gerekir. Hadi, vur bana da namını kurtar.

Bu tür bir insanın çoktan beni bıçaklamış olmasını beklerdim. Çoktan yumruğunun suratımda patlamış olmasını beklerdim. Ama o bir insandı. Gerçek bir kabadayı değildi ve bu nedenle beni dinledi. Gözleri hala bana dikiliydi. Birden yumruğunun yüzüme doğru indiğini fark ettim. Galiba onun hakkında yanılmışım. Elimde olmadan gözlerimi kapadım, kulağımın dibinden bir rüzgar geçti ve ardımdaki ağacın gövdesinde patladı. Gövdede deri ve kan parçalarından oluşan bir iz bıraktı. Sonra elini tuta tuta, koşarak oradan uzaklaştı. Derin bir nefes aldım. Hızlı adımlarla fabrikaya doğru yürümeye başladım. O kendini bilmez işçiyi biliyordum ve ona iyi bir ders vermem gerekiyordu.

Doğruca işçinin olduğu bölüme gittim, sert bir sesle “sen benimle gel” dedi. Peşim sıra yürümeye başladı. İşçi temsilcini buldum, yanına iki güvenilir adamını almasını söyledim, dört kişi kazan dairesinin ofisine girdik, kapıyı ardımdan gürültüyle kapattım. Temsilci şaşırmış, hareketlerime bir anlam verememişti.

- Ne oluyor mühendis bey, kötü bir şey mi oldu, diye sordu.

- Hem ne neler oldu, hani beni koruyacağını söylemiştin? Yolda gelirken birisi bana saldırdı. Ve işin ardında bu salak var.

İşçi hala kendisine hazırladığın oyunun farkında değildi. Kendisini savunmaya çalıştı,

- Abi valla billa ben bir şey yapmadım, arkadaşlarla şakalaştık biraz o kadar.

- Sen beni kendin gibi aptal mı sanıyorsun, işin ardında Ayhan beyin olduğunu anlamadım mı sanki, dedim.

- Ne Ayhan beyi abi?

İşçi temsilcisine döndüm,

- Bu herif gitmiş Esra'nın ağabeyine bizim ofiste oynadığımızı söylemiş. Sence neden böyle söylemiş olabilir? Şaka olsun diye mi, yoksa Ayhan beyin elinin nerelere kadar uzanabileceğini göstermek için mi?

Temsilci işçiye döndü,

- Ulan, diye bir nara attı.

Sonra öylesine bir tokat yerleştirdi ki sesi bütün fabrikadan duyuldu sandım. İşçi tokadın etkisiyle sırt üstü yuvarlandı, hemen toparlanıp karşı saldırıya geçmek istedi, bizimle gelen diğer iki işçi atılıp onu tuttular. Temsilci sesinin çıkabildiği kadar bağarak, - Sen şefimizin bizim için yaptıklarını biliyor

musun, sen o küçücük aklında veli nimetine karşı geldiğinin farkında mısın? Yıkıl karşımdan uğursuz herif, bir daha seni ayaklarımın altında dolaşırken görürsem kendini pancar tarlasında bulursun, dedi.

İşçi hala başına gelenleri tam olarak kavrayamamıştı. Bir yandan yüzünü tutuyor, bir yandan şaşkın bana bakıyordu. Dışarı çıkmak üzereyken seslendim,

- Bir dakika, bu olaydan kimseye söz etmeyeceksiniz, Ayhan bey elinin uzanamadığını düşünmeli, dedim.

Hepsi birden karşılık verdiler,

- Tamam abi.

6 Haziran Pazartesi.

Dünkü olaydan sonra mutlaka Esra ile konuşmalıyım. Ona bazı şeyleri anlatmam gerektiğini hissediyordum. En azından aramızdaki ilişkiyi neden bazı kişiler kötü karşılar açıklamalıyım. Ama ofise girdiğimde gördüm ki işe gelmemiş, öğleye değin izin almıştı. Bundan evde bazı olaylar olduğu sonucunu çıkardım, merak etmeye başladım. Aslında asıl merak ettiğim, beni heyecanlandıran şey Yüksel bey ve arkadaşlarının bu gün harekete geçecek olmalarıydı. İki de bir işletmeyi dolaşmaya çıkıyor, birileriyle konuşma gereği duyuyordum ama kimseye de olanları anlatamazdım elbette. Bir ara laboratuara, Sevgi hanımın yanına uğradım, bana anlamlı anlamlı baktı ama nedense yolsuzluk üzerine tek bir kelime bile etmedi. Baktım olmayacak, ofise döndüm, kitaplıktan çıkardığım kitapların arasına gömüldüm. Usta başı Veliye de beni asla rahatsız etmemeleri talimatını verdim. Ama on dakika sonra başıma dikildi.

- Şey, mühendis bey, rahatsız etme demiştiniz ama kaymakam bey arabasını göndermiş, sizi istiyormuş, dedi.

Vay canına! Bu da nereden çıkmıştı şimdi. Artık o oyunun baş rolünü başkasına devretmişim. Benimle konuşması demek, yeniden sahneye çıkmam anlamına geliyordu. Oysa benim tek isteğim, rahat koltuğuma oturup son bölümü izlemektir. Çerisizlik içinde yerimden kalktım. Dışarıya, arabaya doğru yürürken kafamda bin bir senaryo yazıyor ama hiç birini beğenmiyordum. Doğrusunu isterseniz hiç de hazırlıklı değildim. Ama satrançta bir kural vardır. En kötü plan, plansızlıktan daha iyidir. Peki bunu tiyatroya uygulayabilir miyim? En kötü senaryo, senaryosuzluktan iyidir, diyebilir miyim? Kesinlikle hayır. Sanatçıların içlerinden geldiği gibi oynadıkları pek çok oyun biliyorum ben. Yaşam tiyatrosunda plan yapılmaz, senaryo yazılır. Araba kasabaya doğru hızla yaklaşırken kararımı verdim. Madem ki o son sahneye yine ben çıkacaktım, madem ki finali ben yapacaktım, bu kez içimden geldiği gibi, senaryosuz oynamalıyım.

Kaymakam beni bekliyordu gerçekten de. İlk kez makamına gidiyordum. Son derece pahalı döşenmişti. Deri koltuk takımı, halı, koca çelik masa bir de çelik kitaplığı vardı. Tıpkı evinde olduğu gibi burada da pahalılık zevkin önüne geçmişti. Kendisi uzun arkılığıyla dikkati çeken bir koltuğa oturmuştu. Elleri masanın üzerinde birbirine kenetlenmiş duruyordu. Tel çerçeveli gözlüklerin

ardından uzun süre bana baktı. Sonra, - Buyurun mühendis bey, oturun, dedi.

Sesi son derece soğuktu. Hemen önemdeki rahat koltuğa oturdum. Hayır, oturmadım, resmen içine gömüldüm.

- Bu sabah bazı kişiler geldiler ve bana bir dosya getirdiler. Belgelerden anlaşıldığına göre dernekte görev yapan eski yönetim kurulu üzerinde bir takım kuşkular uyanıyor.

Sesimi çıkarmadan onu dinliyordum. Pencereden giren ışık yarı yarıya aydınlatıyordu yüzünü. Karanlık bölgede kalan göze camdan yapılmış gibi parlıyordu.

- Doğrusu bu işi sizin ortaya çıkardığınızı anlamamak için aptal olmak gerekirdi. Sizi daha önce uyarılmışım ve beni dinleyeceğinizi düşünüp her hangi bir harekette bulunmamıştım. Ama yanılmışım. Gerçekten hiç ummadığımız bir anda, ummadığımız bir biçimde işi ortaya çıkardınız.

Hay Allah. Feci bir hata yaptım galiba. Senaryosuz bir sahne düşünmüştüm. İyi ama benim bildiğim senaryosuz sahneler hep komedi idi. Oysa şimdi bir dram oynamamız gerekiyordu. Senaryosu olmayan bir dram sahnelenebilir mi acaba? Berbat bir duruma düşmüştüm. Hem de kendi kendime. Kafamda hızla yeni bir senaryo yazmaya çalışıyor ama bir türlü beceremiyordum. Üstelik kaymakam beyin sözlerindeki tehdidin ağırlığını bir türlü anlayamıyordum. Sert ve hafiften yüksek konuşmasıyla durumdan hoşnut olmadığını belirtiyordu. Ama seni şöyle asarım böyle keserim diye de konuşmuyordu. Alt dişleriyle bıyıklarını ısırıyordu. Sinirli olmasına sinirliydi de kendisine engel olmak için büyük güç harcıyordu.

- Bakın Noyan bey, babasınız bu ülkenin ileri gelenlerinden birisi olduğunu biliyorum. Elimde bulunan şu dosyanın ne ifade ettiğini de biliyorum. Ama siz de şunu bilin, Ayhan beyin bu kasabada büyük emekleri vardır. Yaz demeden, kış demeden hastaların ayağına kadar gitmiştir. Yıllarca uğraşmış, kendi ölçülerinde iyi bir hastane yaptırmıştır. Ben bu hastanede nice insanların ölümden kurtulduklarını bilirim. Ve siz bu adamı mahvetmek için babanızı kullanıyorsunuz.

Kesinlikle yanlış. Babamı falan kullandığım yok benim. Zaten olaylardan haberi olması olanaksız. Öte yandan yapılan açıklamadan Ayhan beyin o kadar da kötü birisi olmadığını anlıyoruz. Zaten yüzde yüz kötü adamlara ancak Amerikan filmlerinde rastlanır. Buldum, ne yapacağımı buldum. Ben sahneye ilk önce kurtarıcı bir şövalye, suçluyu yakalayan başarılı bir gazeteci ya da bir kahraman gibi çıkmamış mıydım, şimdi de yanı rolü oynayacaktım. Kötü kral, sözlerini birer kılıç darbesi gibi üzerine fırlatacak ve ben de onları başarıyla savuşturacaktım. Ve en sonunda tam kalbine gelen bir kılıç darbesiyle perdeyi kapatacaktım. Bu düşünceyle öylesine rahatladım ki, koltuğa iyice gömülüp kaldım. Kaymakam sigara paketinde bir sigara çıkardı, çakmağıyla yakıp derin birkaç nefes çekti.

- Bu sabah telefonla babanızı aradım, dedi.

Çok önemli sözler söylemiş de bunun etkisini yüzümde görmek istercesine bana baktı. İşte, ilk kılıç darbesi bu. Eskiden olsa bu haberle bir metre havaya fırlar, bundan sonra başıma neler gelecek diye üzülmeğe başlardım. Ama şimdi, bir buz kalıbı kadar soğuktum. Hiç etkilenmemiştim. Havayı döven, boşa giden bir darbeydi bu.

- Babanız size çok güveniyor, o ne yaptığını bilir, dedi.

Kaymakam bu sözü neden söyledi? Darbe yine boşa gitmişti. Umursamaz bir tavırla,

- Öyle mi? Dedim.

- Anlayamadığım şu Noyan bey, neden bütün gücünüzle Ayhan beye yüklendiniz. Şimdi başına yığınla iş açılacak. Hapse girmesi söz konusu. Oysa onun size bu denli üzecek bir şey yaptığını hatırlamıyorum.

Sesimi çıkarmadan, hafif bir baş hareketiyle ona baktım. Ama o öğrenmeye kararlıydı ve bu onun yaptığını en büyük hata olacaktı. Kalbine giden darbeyi, gerçeği yüzene karşı haykırarak vuracaktım.

- Lütfen Noyan bey, söyleyin, bu adam size ne yaptı?

Hayır, darbeyi indirmenin hiç zamanı değildi.

- Eğer aranızda bir sorun doğmuşsa bu şekilde davranmanız gerekmezdi. Hep beraber çözebilirdik. Hatta şu senet sorununu, eğer olanları bana daha önce anlatmış olsaydınız, işi tatlıya bağlayabilirdik. Sizi bir türlü anlamıyorum, bir anlam veremiyorum. Neden işi bu kadar büyüttünüz?

Gömülü olduğum koltuktan güçlkle doğruldum. Artık hücumu geçebilirdim.

- Bakın, dedim, onunla aramızda hiçbir şey yoktu. Yalnızca bu tiyatrodaki senaryoyu beğenmedim. Onu değiştirmek istedim, hepsi bu kadar.

Şaşkınlık içinde başımı kaldırdı, söylediklerimi kavrayamamıştı. Tam yerini bulan birinci darbe.

- Ne!!! Senaryoyu mu beğenmediniz, ne senaryosu?

- Oyun çok sıkıcıydı. İnsanlar Ayhan bey tarafından insafsızca küçük düşürülüyordu. Üstelik kötü adamlar iyi durumda olanlardı. Ezilen, hor görülen insanların bir kahramana ihtiyaçları vardı. Ve orada benden başka kahramanlığı yüklenecek kimse yoktu. Sahneye ben girdim.

Hırsla ayağa kalktı, artık sınırlarına hakim olmayı bırakmıştı, bu yerini bulan ikinci darbeydi çünkü.

- Ne diyorsunuz siz, ne oyunu, ne kahramanı, benimle alay mı ediyorsunuz, diye bağırdı.

Sesi bir süre yankılandı duvarda. O an güçlü olan bendim. Düşünebiliyordum çünkü. Yaşamın ne olduğunu biliyordum. Ondan korkmam gerekmezdi. Hiçbir şeyden korkmam gerekmezdi. Ve üçüncü, son darbeyi de indirdim. Hafifçe gülümseyerek,

- Hayır, alay etmiyorum, üstelik gerçeği söylüyorum, dedim.

Kaymakam bey yerine oturdu, elleriyle saçlarını karıştırdı, bana bakmadan, zorlukla duyulabilen kısık bir sesle,

- Sizi hiç anlamıyorum, dedi.

Ölen birisinin son sözleri gibi geldi bana. Ayağa kalktım, hafif bir reveransla,

- izninizle efendim, dedim.

Kaymakam başını çevirdi, kapıya doğru yürüdüm, tam o sırada kapı çalındı ve bizim avukatın başı göründü kapının aralığından.

- Affedersiniz kaymakam bey, meşgul olduğunuzu bilmiyorduk, girebilir miyiz, dedi.

Kaymakam hemen kendisini topladı, yeniden o amir tavrına büründü, yapmacık bir gülüşle,

- Ne demek meşgul olmak, sayın mühendisimize sizin getirdiğiniz dosyanın hazırlanmasında gösterdiği yüksek memleket sevgisi için teşekkür ediyordum, dedi.

Avukat ve ekibiyle hafifçe selamlaşıp dışarı çıktım. Kasabadaki tek taksiye bindim ve fabrikaya doğru yola koyulduk.

Babam neden o yaptığını bilir demişti? Sanırım aramızdaki kırgınlığın geçtiğini belirten güçlü bir işaretti bu. Ya Işık'ın ve ailesinin nasıl insanlar olduğunu öğrenmiş ya da uzun uzun düşünmüş, benim karakterimi tartmış, annemin ve Bülent'in söylediklerini dikkate almıştı. Sonuca hangi yoldan gelirse gelsin, Işık olayı yüzünden aramızda beliren kırgınlık gitmişti. Artık benim en büyük desteğimdi. Peki ya yaşam tiyatrosu? Oynanan bu büyük oyunda babamın politik gücüne gerek duyabilir miydim? Politik güç olarak bilemem ama bir baba olarak onu ardımda duymak hoşuma gidiyor.

Fabrikaya geldim. Yolsuzlukla ilgili haber bir bomba gibi patlamıştı. Karşılaştığım herkes beni tebrik ediyor ve övücü sözler söylüyordu. Doğruca kendi bölümüme gittim kuytu ve sessiz bir köşeye oturdum. Bir sigara yaktım. Buradaki tiyatrodaki bir perdeyi kapatmıştım. Peki ya sonra? Yaşamımı nasıl sürdürecektim? Kesin olan tek şey vardı. Bu kasabada oynanan oyun bana uygun değildi. Yaşamımı boşuna harcardım, boşuna düşünürdüm. Hem de doğanın tüm güzelliğine karşın. Gitmeliydim buradan. Kendime uygun, kendi istediğim rolü alabileceğin bir başka tiyatroya gitmeliydim. Kişi ömrü boyunca seyirci olarak kalamaz ki.

Ve Esra öğleden sonra da gelmedi. Onu görememek beni tedirgin etmişti, ağabeyi ile aramda geçenlerden etkilendiğini düşünüyordum. Üstelik yolsuzluk tartışmaları nedeniyle akşama kadar onunla ilgili hiçbir haber de alamadım.

Güneşin batışı her zamanki gibi güzeldi. Restoranda geniş pencerenin yanına oturmuş kahvemi içiyordum. Olanları kafamdan geçiriyor, sahneleri yeniden izliyordum beynimde. Garip değil mi, bugün o asiller gurubundan hiç kimse beni aramadı. Onların tepkisi merak ediyordum oysa. Özellikle Ayşe'nin söyleyecekleri ilginç olabilirdi. Garsonlardan birisi koşarak yanıma geldi. Tamam dedim kendi kendime, asiller gurubu beni çağırıyor yine. Bu kez kesin olarak Ayhan beyden başka bir konu konuşulmaz artık. Ama yanılmışım, İzmir'den telefon varmış. Sanırım annemdi arayan. Bana güzel haberler vermek için daha fazla bekleyememiş olmalıydı. Telefonun başına gittim, ahizeyi kaldırdım. Arayan babamdı. Çok neşeli görünüyordu. Kısa bir hatır sorma girişinden sonra, - Bak oğlum, senden

özür dilemeliyim, Işık'ın nasıl bir kız olduğunu öğrendim. Beni affedebilecek misin? Seni boşu boşuna üzdüm, dedi.

- Önemi yok, diye karşılık verdim.

- Benden bir isteğin var mı, ne istersen söyle, yapabileceğim bir şey varsa hemen yaparım.

Bir an düşündüm ama kararımı vermek uzun sürmedi.

- Evet babacığım, İngiltere'ye dönmek istiyorum, dedim.

Telefonun öteki ucunda bir seslik oldu. Sonra,

- Seni anlıyorum evladım, neyse, bunu sonra konuşuruz, sen istifanı ver ve hemen buraya gel, dedi.

- Peki ama en erken yarından sonra gelebilirim. Bildiğiniz gibi burada oldukça çok eşyam var, taşınmam gerekecek.

- Oldu evladım, seni bekliyoruz, annenin de bol bol selamı var, hadi Allah'a emanet ol.

- Teşekkür ederim efendim, iyi akşamlar, dedim ve telefonu kapadım.

Gece boyu Yüksel beyi bekledim. Ama ortalıkta hiç görünmedi. Oysa haberi öncelikle ona vermek istemiştim. Garsonlar günün hediyesi olarak bana minik bir masa donattılar, tek başıma geç vakitlere kadar içki içtim.

7 Haziran Salı

Sabahleyin oldukça geç kalktım. Gerçekte bir ara uyandım ama zaten istifa edeceğim için işe geç gitmenin artık sorun çıkarmayacağını düşündüm. Doğal olarak servisi kaçırdım, kasabanın tek taksisi gelinceye kadar daha da geç kaldım. Sonuç olarak fabrikada ofise ulaştığımda neredeyse öğle olacaktı. Bütün gurup her zaman olduğu gibi oradaydı. Sevgi hanım örgüsünden başını kaldırıp bana baktı, - Noyan bey nerelerde kaldınız, sizi çok merak ettik, dedi.

- Arkadaşlar, size bir haberim var, buradan ayrılıyorum, dedim yüksek bir sesle.

Herkes şaşkınlık içinde bana baktı, çeşitli protestolar yükseldi. Sevgi hanım,

- Peki ama neden?

Hasan bey kuşkulu bir sesle,

- Sana biri bir şey mi dedi?

Canım tartışmak istemiyordu.

- Yok canım, yalnızca İngiltere'ye dönüyorum o kadar, dedim.

İngiltere sözcüğü tartışmaların kesilmesinde çok önemli bir rol oynadı. İstifa dilekçemi yazmak için daktilo masasına yöneldiğim anda Esra ile göz göze geldim. Aman Tanrım, bu güzelliği. Ayrılma kararına inanmamış gözleri şaşkınlıkla açılmış, öylece bana bakıyordu. Ona doğru ilerleyince toparlanıp yana çekildi. Daktilonun başına geçtim ve istifa dilekçemi yazdım. Bu arada bir şey dikkatimi çekti. Yönetim kurulumuz neredeyse bu odadaydı ve artık yolsuzluğun ortaya çıkarılmasını sahiplenmeye başlamışlardı. Hani bu işi biz yaptık havasındaydılar. Dilekçemi daktilodan çıkardığım anda içeri Yüksel bey girdi, Sevgi hanım heyecanla atıldı, - Noyan bey istifa ediyor.

Yüksel bey kaşlarını çatıp, ne oldu der gibi bana baktı, açıklama gereği duydum.

- İngiltere'ye dönüyorum da.

Başıyla işaret ederek dışarı çıkmamızı söyledi, kuytu bir köşeye çekildik.

- Noyan bir şey mi oldu, lütfen bana gerçeği söyle.

- Hayır, hiçbir şey olmadı, yalnızca İngiltere'ye dönüyorum.

- Ama tam işler kızışmışken bizi yalnız bırakman doğru mu yani?

Gülümsedim.

- Hayır dostum, işler kızışmadı, sona erdi.

Yüksel bey kırılmıştı. Üzgün bir tavırla başını öne eğdi,

- Gitmek istersen git ama kalsan çok daha iyi olurdu, dedi.

- Hayır, gitmem gerek, artık buradaki tiyatrodaki perde kapandı, seyretmeye değer bir şey kalmadı.

- Perde mi, ne perdesi? Ah, evet anladım, sen bütün olanları oyun sanıyorsun değil mi?

- Sanmıyorum, eminim. Yaşam bir oyundur ve tıpkı tiyatrolarda olduğu gibi burada da perde kapanır.

Gülümsedi, bu kez beni anlamıştı. Elimi sıktı,

- Peki yolun açık olsun, git, ama ben buradaki perdeyi senin sandığın kadar erken kapatmayacağım.

Bütün gün Esra ile konuşmaya çalıştım ama artık kimse beni yalnız bırakmıyordu. Aynı odada uzaktan bakışıp durduk, bakışlarla bir şeyler anlatmaya çalıştık birbirimize. Bakışlarla sevgi, aşk anlatılıyor ama felsefe tartışılmıyor elbette.

8 Haziran Çarşamba.

Bu gün buradaki son günüm. Hesapladım tam kırk bir gün kalmışım. Oysa bana altı ayım burada geçmiş gibi geliyor. Çok karmaşık olaylarla karşılaşmadım ama karmaşık sorunlarım oldu. Ama en önemlisi, yaşamın anlamını öğrendim. Şimdi ise her şey bitti. Ve tiyatrodan ayrılıyorum. Kelimenin tam anlamıyla sevinçli olduğum söylenemez. Alışmıştım bu kasabaya. Onu anlamaya, onu kavramaya başlamıştım. Sakin ve sessiz güzelliğini görebiliyordum. Gideceğim yer İngiltere olmasaydı, düşünüyorum da buradan zor ayrılırdım.

Sabahleyin sürpriz bir şekilde Ali bey ve kızı Ayşe yanıma geldiler. Ayrılacağımı duymuşlardı. Bana kırgın olmadıklarını, tersine memleketin benim gibi dürüst insanlara ihtiyacı olduğunu söylediler. İzmir'e geldiklerinde beni arayacaklarmış, ilişkimizi kesmemeliymişiz. Beni arabalarıyla kasabaya getirdiler, akşam otobüsü için bilet aldım. Belediyenin önündeki meydanda Ali beyle kucaklaştık, Ayşe ise durgun ve zoraki bir gülümsemeyle, - Sizi unutmayacağım, dedi.

Fabrikaya gitmek üzere taksiye doğru yürürken, geniş alanın öteki köşesinde Ayhan bey ile eşini gördüm. Kol kola ilerliyorlardı. İkisinin de yüzleri asıktı. Sanki ansızın yaşlanmış gibi görünüyorlardı. Benim için kapanan perde, onlar için açık duruyordu. Şimdi yeni bir sahne, soruşturma ve yargı sahnesinin baş rol oyuncularını olmuşlardı. Ama onları öyle görünce üzülmeden edemedim. Hemen taksiye atladım ve acele sürmesini söyledim.

Fabrikada önce müdür beyle görüştüm. Ayhan bey üzerine tek bir kelime bile etmedik. Sade bir şekilde vedalaştık. Sanırım gitmemden hoşnut kalanların başında o geliyordu. Sonra fabrika içindeki herkesle ayrı ayrı vedalaştım. Yüksel bey ortalıkta görünmüyordu. Son kez öğle yemeğimi yedim ve ofise girdim. Bu kez Esra yalnız oturuyordu. Beni görünce ayağa kalktı, - Gidiyor musunuz, dedi.

Dokunsam ağlayacak gibiydi. Uzun uzun birbirimize baktık ve bu kez bakışlar bir felsefe tartışmasından çok daha önemli konuları rahatlıkla anlatıverdiler. Aşıktı bana. Beni seviyordu. Hem de bir Anadolu kızının tüm saflığıyla. Ve ben de onu seviyordum. Güçlkle, - Evet, öyle, diyebildim.

10 Ağustos Pazar.

Annem ağlıyordu. Küçük küçük hıçkırıyor, bana bakıyor, yine ağlıyordu. Babamın yüzü bembeyaz ve anlamsızdı. İngiltere'ye dönüyordum. Uzun uzun tartışmıştık babamla. Kendisini affetmediğimi, cezalandırmak istediğimi sanıyordu. Ama yolculuğum için elinden gelen tüm kolaylığı göstermişti. Annem yanıma yaklaştı, - Tatillerde geleceksin, değil mi, dedi.

- Elbette, tıpkı eskiden olduğu gibi, dedim.

Ağlamayla karışık gülümsedi. Babam beni kararımdan döndürebileceğini düşünüp, son bir gayretle,

- Bak evladım, burada ne kadar başarılı oldun, ülkenin senin gibilere ihtiyacı var, dedi.

Ona ne diyebilirdim ki, kendisini haklı hissediyordu. Yavaşça başımı kaldırdım,

- Bu ülkede oynanan oyun benim oynayabileceğim türden değil. Benim Londra'da öğrendiğim rol ise Anadolu'nun oynayabileceği türden değil, dedim.

Az sonra anons yapıldı. Annem ve babamla sıcak bir şekilde kucaklaştık. Gümrük kapısından geçip uçağa doğru yürümeye başladım. Tam o sırada Esra'yı anımsadım. Hayali belirdi gözlerimin önünde. Öylesine güzeldi ki.

20 yıl sonra durum.

Ayhan bey o soruşturma devlet memurluğundan atılarak ve ceza alarak çıktı. Sanırım kısa bir süre de hapiste yattı. Doktorluğu bıraktı, madencilik işine girdi. Önceleri çok kazandıysa da sonra iflas etti. Bir daha ondan haber alamadım.

Ali bey halı fabrikası kurdu. İstanbul'a taşındılar, Ayşe orada evlendi. Mutlu mu? Hiç bilmiyorum.

Müdür bey, yukarıda anlatılan olaydan altı ay sonra kalp krizi geçirip öldü.

Kaymakam bey olaydan çok iyi yararlandı. Açtığı ardi ardına soruşturmalarda kasabada terör estirdi, insanların güvenini kazandı. Babamla çok iyi dost oldular. Devlet basamaklarında hızla yükseldi. Ve babam hala onu çok dürüst bir insan olarak tanır. Kim bilir, belki gerçekten öyledir.

Hasan bey iki yıl daha yönetim kurulu üyeliğini sürdürdü. Emekli olup köyüne çekildi.

Kemal bey tüm soruşturmalardan yüzünün akıyla çıktı. Bir daha hiçbir dernekte görev almadı. Emekli olduktan sonra köyüne yerleşti. Orada imamlık yapmaya başladı.

Esra'nın ağabeyi tavukçuluk sektörüne girdi, orta büyüklükte bir çiftlik kurmayı başardı. Şimdi pek parasal sorunu yok. Gerçekte tek sorunu, sağ elinin küçük parmağını hareket ettirememesi. Bir zamanlar ağaca çarpmış da.

Yüksel bey Esra ile evlendi. Daha sonra fabrikadan ayrılıp özel sektöre geçti, burada çok başarılı oldu, genel müdürlüğe kadar yükseldi. Yılda birkaç kez İngiltere'ye gelip beni ziyaret ederler. Ve ben onları çok mutlu görüp, mutlu olurum. Esra hala çok güzel.

Ve bendeniz. İngiltere'de Nancy ile evlendim. Çelik sektörüne yardımcı malzeme sağlayan bir şirkette koordinatör olarak görev yapıyorum. Bir oğlumuz var. Mutlu bir aile sayılırız. Nancy harika bir eş. Peki ya yaşam tiyatrosu? Sonuçta koordinatörlük tam bana göre bir rol. Ben çok değişken rol yeteneği olan bir oyuncu değilim. Bu arada tiyatro tiryakisi oldum, hiçbir oyunu kaçırmıyorum.

Unutmadan ilave edeyim. En büyük sorunum yaşamın bir tiyatro oyunu olduğunu oğluma nasıl anlatacağımı bilemememdi. Bir gün bizimki kız arkadaşıyla birlikte alkollü araba kullanıp kaza yapınca fırsatı kaçırmadım. Hemen Türkiye'de bize hammadde sağlayan bir fabrikaya gönderdim. Bilin bakalım bu fabrika nerede? □